

Jyväskylän kaupunki

Jyväskylän kaupungin talousarvio 2024

Taloussuunnitelma 2024–2026

Kaupunginvaltuuston hyväksymä 27.11.2023

SISÄLTÖ	3
KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	5
YLEISPERUSTELUT	6
Taloussuunnitteluprosessi	6
Jyväskylän kaupungin organisaatio	7
Toimintaympäristö	8
Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	15
Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta	30
Henkilöstö	35
Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	43
Kaupunkistrategia	46
Talouden tasapainottamisohjelma 2024–2026	49
Kuntakonsernin toiminta ja talous	54
TULOSLASKELMAOSA	65
KÄYTTÖTALOUSOSA	75
KONSERNIHALLINTO	83
Kaupunginvaltuusto ja -hallitus	87
Päätöksenteon tuki	91
Strategia ja kehittäminen	94
Henkilöstöpalvelut	96
Talous- ja omistajaohjaus	99
Viestintä, markkinointi ja osallisuuspalvelut	102
ELINKEINO- JA TYÖLLISYYSPALVELUT	104
Toimialan yhteiset, hallinto ja talous	115
Elinkeinopalvelut	117
Työllisyyspalvelut	124
SIVISTYSPALVELUT	129
Toimialan yhteiset palvelut ja hallinto	138
Varhaiskasvatus	140
Perusopetus	143
Nuorisopalvelut	148
Kulttuuripalvelut	152
Jyväskylän kansalaisopisto	155
Kirjastot	157
Museot	159
Jyväskylä Sinfonia	162
Jyväskylän kaupunginteatteri	164
Liikunta	166
KAUPUNKIRAKENNEPALVELUT	170
Asiakas- ja tukipalvelut	174
Kadut ja puistot	176
Kaupunkisuunnittelu	180
Rakentaminen ja ympäristö	185

RAHOITUSOSA	188
INVESTOINTIOSA	192
LIKELAITOKSET	203
Tilapalvelu-liikelaitos	204
Kylän Kattaus -liikelaitos	209
LIITTEET	214
Liite 1. Kaupunkistrategiaan sidotut toiminnalliset tavoitteet	214
Liite 2. Konsernin tytäryhteisöjen laskelmat	220

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Suomen kansantalous on valtiovarainministeriön mukaan lievässä taantumassa. Ministeriö kuitenkin ennustaa talouden piristymistä jo vuosina 2025 ja 2026, kun inflaatio hidastuu, korkotaso alenee, työllisyys jatkuu vahvana ja kotitalouksien kysyntä vahvistuu palkkojen ja eläkkeiden kasvun myötä. Näkymä on positiivinen, vaikka mm. turvallisuustilanne luo edelleen epävarmuutta ennusteisiin.

Jyväskylän kaupungin talous on 2020-luvulla toteutunut ylijäämäisenä. Lainakanta on pienentynyt, veroprosentit on pidetty verrattain matalina ja taseeseen on kertynyt ylijäämää. Tämä ei kuitenkaan ole koko totuus, vaan ylijäämien taustalla on kertaluonteisia eriä. Kaupungin käyttötalous on ollut alijäämäinen vuodesta 2018 alkaen.

Alijäämä kaksinkertaistui hyvinvointialueuudistuksen myötä. Siihen liittyneet valtionosuusmuutokset aiheuttavat Jyväskylälle merkittävästi ennakoitua suuremman tulorahoituksen vähenemisen vuodesta 2024 alkaen.

Niinpä tämän vuoden alussa käynnistettiin työ kaupungin talouden tasapainottamiseksi. Sitä on ohjannut kaupunginhallitus. Kevään ja kesän aikana toteutettiin kaupungin talouden, prosessien ja organisaation mittava läpikäynti.

Valmistelussa on painotettu kaupunginhallituksen ohjeiden mukaisesti rakenteiden uudistamista ja toimenpiteiden vaikutusten arviointia. Päätöksenteon tueksi toteutettiin lisäksi laajat asukas-, järjestö- ja henkilöstökyselyt. Elokuussa käynnistettiin koko kaupungin henkilöstöä koskevat yhteistoimintaneuvottelut, sillä valmisteltavat toimenpiteet sisältävät henkilöstövaikutuksia. Lauta- ja johdokunnat tekivät alkusyksystä omat talousarvioesityksensä. Ne muodostavat perustan kaupunginjohtajan talousarvioesitykselle.

Talousarvioesityksen keskeinen teema on talouden tasapainottaminen kaupungin elinvoima ja laadukkaat palvelut turvaten. Talousarvioesitys sisältää toimet, joiden mukaisesti kaupungin talous kääntyy jo ensi vuonna selvästi kohti tasapainoa ja saavuttaa sen vuonna 2026.

Tasapainotuksesta 2024-2026 karkeasti kaksi kolmasosaa (noin 35,3 milj. euroa) tulee käyttötalouden sopeutuksesta ja yksi kolmasosa kunnallisveroprosentin 0,6 prosenttiyksikön korotuksesta. Korotus on maltillinen eikä vaaranna Jyväskylän kilpailukykyä, sillä veroprosentti on korotuksen jälkeenkin suurten kaupunkien keskitasoa (matalampi kuin keskeisissä vertailukaupungeissa Kuopiossa ja Lahdessa ja vain niukasti korkeampi kuin Oulussa).

Verojen korottaminen syö kaupunkilaisten ostovoimaa, eikä siihen siksi ole Jyväskylässä lähdetty kevein perustein. Edellisen kerran olemme nostaneet veroprosenttia vuonna 2013. Tässä poikkeuksellisessa talouden murroskohdassa maltillinen veronkorotus yhdistettynä mittavaan tasapainotuspakettiin on kuitenkin vastuullinen ratkaisu kaupungin palvelutason, investointikyvyn ja elinvoiman turvaamiseksi.

Timo Koivisto
kaupunginjohtaja

YLEISPERUSTELUT

Taloussuunnitteluprosessi

Kaupunginhallitus antoi vuotta 2024 koskevan talousarvion suunnittelukeh്യksen kokouksessaan 5.6.2023/157. Talousarvion suunnittelukeh്യs vuodelle 2024 valmisteltiin vuoden 2022 tilinpäätöksen, vuoden 2023 raportointitietojen sekä vuosia 2023 ja 2024 koskevien talousennusteiden pohjalta. Lisäksi valmistelun pohjana oli kaupungin talouden painelaskelmat, joiden mukaan talouden sopeuttamistarve on vuositasolla noin 40-45 miljoonaa euroa. Talousarvion suunnittelukeh്യksen asettamisella käynnistettiin kaupungin talousarvion 2024 ja taloussuunnitelman 2025–2026 laatiminen.

Valtuusto päätti talousarviossa 2023 käynnistää talouden tasapainottamisen konkreettisten toimenpiteiden valmistelun niin, että ne voidaan hyväksyä osana vuoden 2024 talousarviota. Kehysvalmistelun aikana päivitettyjen painelaskelmien mukaan sopeuttamistarve oli vuositasolla jopa 45-50 miljoonaa euroa. Talousarviovalmistelun edetessä tilannekuva sopeutustarpeesta on edelleen heikentynyt. Massiivisen sopeutustarpeen taustalla on jo pidempään jatkunut käyttötalouden alijäämäkehitys, ylimääräisten verotililysten päättymisen, hyvinvointialueuudistuksesta johtuva merkittävä valtionosuusleikkaus sekä kustannustason – erityisesti palkkojen ja yleisen hintatason – nousu. Epävarmuustekijöitä ovat edelleen koko julkisen talouden alijäämä, jolla tulee olemaan vaikutusta mahdollisesti myös kuntien tehtäviin ja valtionosuuksiin.

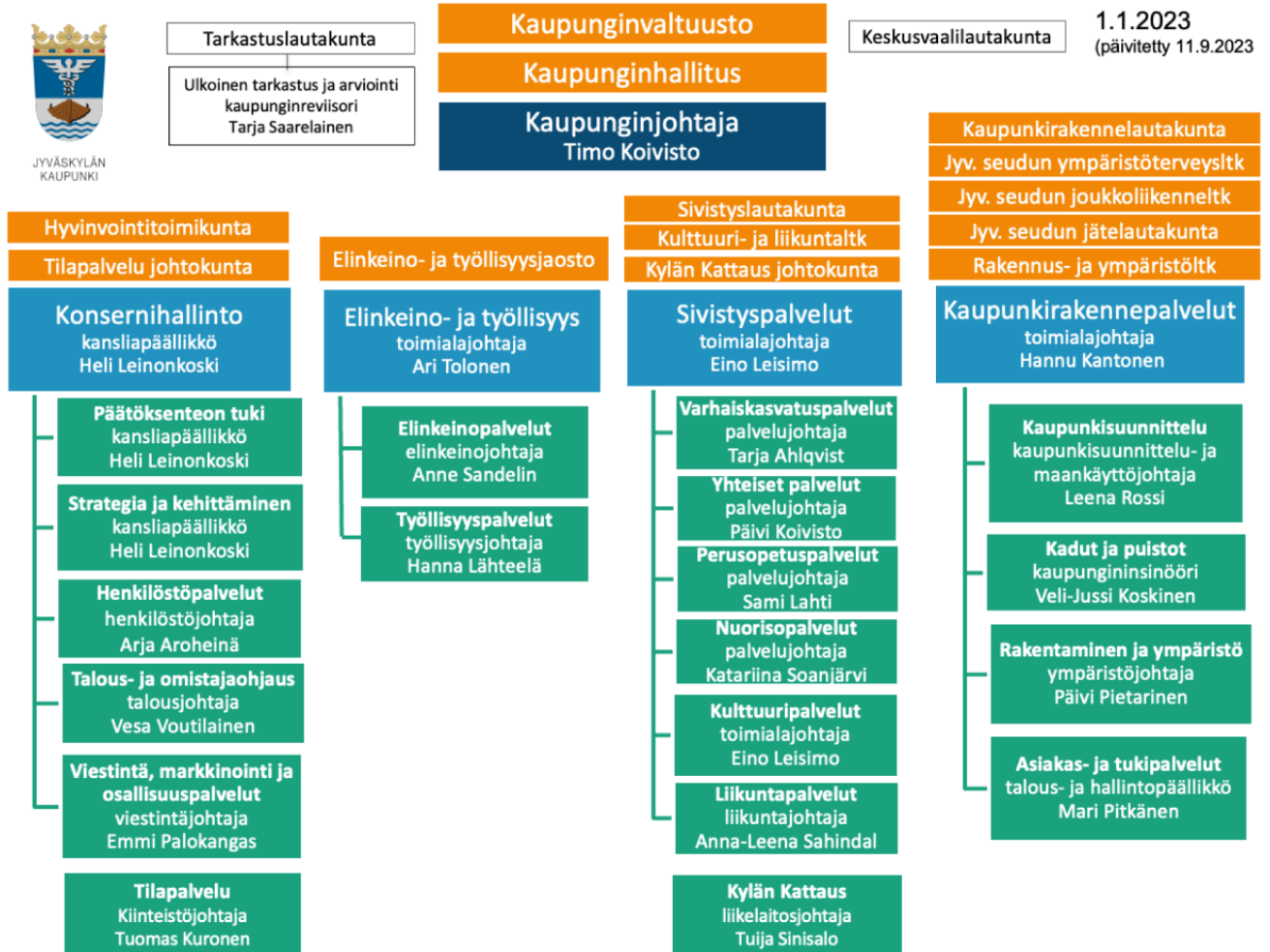
Jyväskylän kaupunginhallitus tilasi alkuvuonna FCG Oy:ltä ulkopuolisen selvityksen säästöjen löytämiseksi. Kaupunginhallitus on toiminut sopeutustyön ohjausryhmänä. Kaupunginhallituksen painotusten mukaisesti tavoitteena on ollut toteuttaa talouden tasapainotus pääosin menosopeutuksena ja etupainotteisesti. Esitettävien toimenpiteiden tuli olla rakenteellisia, pitkäaikaisia ja pysyviä, sopeutusta ei tullut esittää vain palveluja karsimalla. Myös tulojen lisäämisen keinoja tuli tarkastella. Ulkopuolisen asiantuntijan alustava toimenpidelistaus julkaistiin 25.4.2023, ja se on toiminut talouden sopeuttamistyön taustamateriaalina. Osana talouden sopeutustyötä julkaistiin myös verkossa asukaskysely, joka oli avoinna 25.5.2023 saakka. Sopeutustyön tueksi haluttiin heti alkuvaiheesta lähtien kuulla asukkaiden ja muiden sidosryhmien näkemyksiä siitä, mistä kaupunki voi säästää ja mihin sopeutustoimenpiteet eivät saisi vaikuttaa. Lisäksi kaupungin henkilöstölle sekä järjestöille, yhdistyksille ja seuroille avattiin omat kyselyt. Eri sidosryhmiltä saatu palaute ja toimenpide-ehdotukset ovat olleet talousarvioesitystä valmistelevien virkamiesten ja päätöksentekijöiden valmistelun tukena. Sopeutustoimien osalta valmistelua on tuettu työryhmätöillä ja tarpeen mukaan ulkopuolisen asiantuntijan arvioinneilla. Kustannustarkastelua on tehty myös yhdessä Tampereen ja Turun kaupunkien kanssa.

Vuoden 2024 talousarviovalmistelu on edennyt siten, että lauta- ja johtokunnat sekä elinkeino- ja työllisyysjaosto antoivat omat esityksensä vuoden 2024 talousarviosta ja siihen sisältyvistä sopeutustoimista 15.9.2023 mennessä. Kaupungin johtoryhmä käsitteli talousarvion 2024 valmistelutilanteen, lähtökohdat kaupunginjohtajan talousarvioesitykseen sekä lauta- ja johtokuntien sekä jaoston esitykset talousarvioseminaarissaan 29.9.2023. Kaupunginvaltuusto kävi talouden kehitystä laajasti läpi talousseminaarissaan 2.10.2023 ja kaupunginhallitukselle esiteltiin talousarviovalmistelun sekä yt-neuvottelujen tilannekatsaus iltakoulussa 9.10.2023.

Kaupunginjohtajan talousarvioesitys julkaistiin 23.10.2023. Kaupunginhallitus teki esityksensä kunnallisvero- ja kiinteistöveroprosenteiksi kokouksessaan 30.10.2023 ja kaupunginvaltuusto päätti veroprosentit kokouksessaan 6.11.2023. Samassa kokouksessa valtuusto käsitteli syyskuun 2023 tilanteen mukaisen neljännesvuosikatsauksen sekä kävi lähetekeskustelun vuoden 2024 talousarviosta. Kaupunginhallitus käsitteli kaupunginjohtajan talousarvioesitystä seminaarissaan 9.11.2023 ja teki lopullisen talousarvioesityksensä valtuustolle. Kaupunginvaltuusto päätti vuoden 2024 talousarviosta kokouksessaan 27.11.2023. Lauta- ja johtokunnat sekä elinkeino- ja työllisyysjaosto vahvistavat oman tehtäväalueensa käyttösuunnitelmat talousarvion hyväksymisen jälkeen vuoden loppuun mennessä.

Jyväskylän kaupungin organisaatio

Kaupungin organisaatio jakaantuu neljään toimialaan: konsernihallinto, elinkeino- ja työllisyyspalvelut, sivistyspalvelut ja kaupunkirakennepalvelut. Toimialojen jakautumisesta palvelualueisiin päättävät hallintosäännön mukaan toimialajohtajat. Liikelaitoksia on kaksi, Kylän Kattaus ja Tila- palvelu.

Toimintaympäristö

[Kaupungin avainluvut visualisoituna](#)

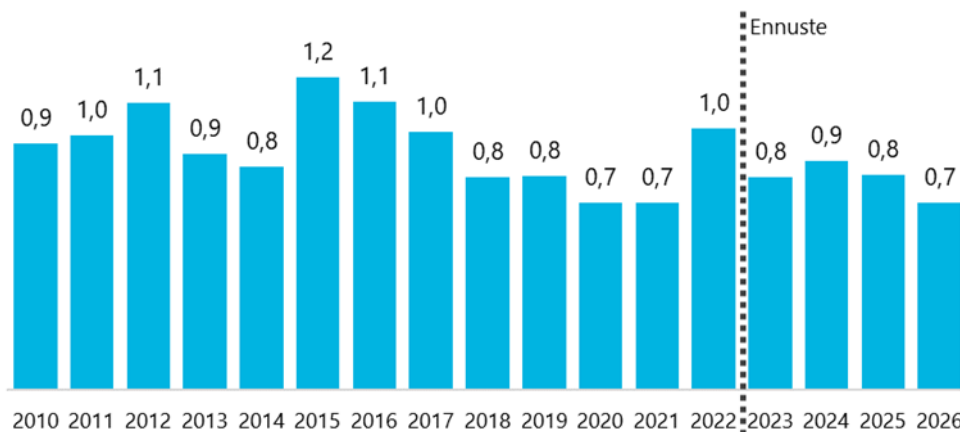
(<https://www.jyvaskyla.fi/jyvaskyla/tilastot>, Kaupungin avainluvut)

Väestönmuutokset ja väestörakenne

Vuoden 2022 lopussa Jyväskylässä oli 145 887 asukasta. Kaupungin väkiluku kasvoi vuoden 2022 aikana 1 414 asukkaalla ja Jyväskylän kaupunkistrategiassa tavoiteltu yhden prosentin vuosittainen väestönkasvu saavutettiin. Suhteellinen kasvu oli kuudenneksi suurinta kymmenen suurimman kaupungin vertailussa. Jyväskylä on saanut väestönlisäystä runsaat 16 000 henkilöä vuosina 2010-2022 ja määrällinen lisäys on ollut koko ajanjakson ajan vähintään 1 000 henkilöä vuodessa. Suhteellinen väkiluvun kasvu on ollut keskimäärin 0,9 prosenttia vuodessa. Jyväskylän väestönlisäys on toteutunut optimaalisella tasolla kestävän ja hallitun kasvun näkökulmasta.

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan elokuun 2023 lopussa jyvaskyläläisiä oli 146 826. Kuluvan vuoden tammi-elokuun väestönlisäys oli 939 henkilöä. Väestönlisäys on edellisvuoden vastaavan ajankohdan tasolla. Jyväskylän kaupungin oman väestöennusteen mukaan väkiluku olisi vuoden 2023 lopussa 147 050 ja vuoden 2024 lopussa 148 310.

Väestönkehitys Jyväskylässä (%) 2010-2026

Konsulttitoimisto MDI:n päivitetyn väestöennusteen mukaan kaupungistuminen jatkuu edelleen ja alueelliset erot kasvavat. Erityisen tarkastelun kohteena tuoreessa ennusteessa on syntyvyyden lasku ja sen vaikutukset. Syntyvyyden laskun seurauksena peruskouluikäisten määrä tulee romahdamaan koko maassa – vuoteen 2030 mennessä määrä vähenee noin 82 000 henkilöllä. Tämä tulee vaikuttamaan erityisen merkittävästi kuntien sivistyspalveluiden toteuttamiseen seuraavien 10 vuoden sisällä.

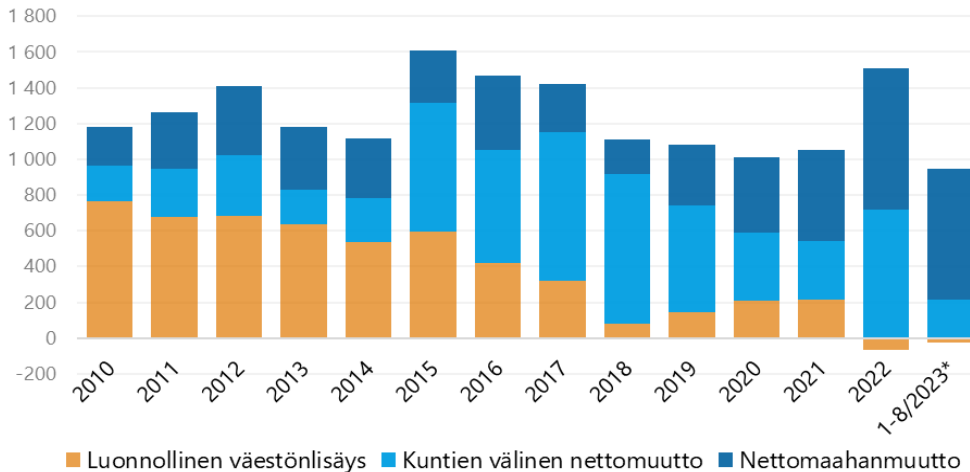
Syntyneiden määrässä oli koronavuosina 2020-2021 nähtävissä maltillista nousua, mutta jo vuonna 2022 syntyneiden määrä oli ennätyksellisen alhainen myös Jyväskylässä. Jyväskylän luonnollinen väestönlisäys painui negatiiviseksi ensimmäistä kertaa vuoden 1990 jälkeen eli vuonna 2022 syntyneiden määrä oli kuolleiden määrää pienempi. Jyväskylän väkiluvun kasvu perustui siis vuonna 2022 kokonaan muuttoliikkeeseen (+1 507). Maan sisäisestä muuttoliikkeestä muuttovoittoa kertyi 718 henkilöä ja ulkomailta 789 henkilöä. Väestönkehityksessä muuttoliikkeen merkitys tulee jatkossakin korostumaan, sillä luonnollinen väestönlisäys on tällä hetkellä suurimmassa osassa maata merkittävä väestöä vähentävä tekijä.

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan kokonaismuuttovoittoa kertyi tämän vuoden tammi-elokuussa 950 henkilöä, mikä on samaa tasoa kuin vastaavana ajankohtana vuosi sitten. Poikkeuksena viime vuoteen kotimaan muuttovoitto pieneni ja vastaavasti ulkomailta saatu muuttovoitto kasvoi merkittävästi. Maahanmuuttoa oli 734 enemmän kuin maastamuuttoa. Tähän vaikuttaa

osaltaan se, että ukrainalaiset ovat voineet anoa kotikuntaa 1.3.2023 alkaen, kun oleskelu Suomessa on kestänyt 12 kuukautta. Tämän mukaan ukrainalaiset alkoivat näkyä väestön ennakkotilastoissa jo maaliskuussa. Luonnollinen väestönlisäys (syntyneet-kuolleet) jäi Jyväskylässä tammielokuussa negatiiviseksi 25 henkilöllä. Lapsia syntyi 764, mikä on 74 lasta vähemmän kuin vastaavaan aikaan vuonna 2022. Kuolleita oli 789, noin 50 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Suurimmista kaupungeista ainoastaan Espoossa, Vantaalla, Helsingissä ja Oulussa luonnollinen väestönlisäys oli edelleen positiivista.

Jyväskylän väestömuutokset 2010-2022 ja 1-8/2023*

Ulkomaankansalaisten ja vieraskielisten määrä kasvaa Jyväskylässä vuosittain. Vuoden 2022 lopussa Jyväskylässä asui 5 523 (3,8 % väestöstä) ulkomaan kansalaista. Eniten kaupungissa asui Venäjän, Afganistanin ja Kiinan kansalaisia. Vieraskielisiä kaupunkilaisia oli 8 694 (6,0 % väestöstä) ja heidän määränsä kasvoi edellisvuodesta n. 640 henkilöllä. Puhutuimmat kielet olivat venäjä, persia, englanti, arabia ja kurdi.

Jyväskylän väestön keski-ikä oli vuoden 2022 lopussa 40,6 vuotta ja koko maan 43,7 vuotta. Matala syntyvyys näkyy lapsi-ikäluokkien määrissä. Vuonna 2022 alle kouluikäisiä oli Jyväskylässä lähes 300 vähemmän kuin edellisenä vuonna ja tulevana vuosina alle kouluikäisten määrä vähenee edelleen. Myös perusopetusikäisten määrä tulee vähenemään merkittävästi lähivuosina. Yli 65 – vuotiaiden määrä on kasvanut keskimäärin 3,5 prosentin vuosivauhtia viimeiset kymmenen vuotta. Vuoden 2022 lopussa yli 65-vuotiaita kaupunkilaisia oli 27 823 ja heidän osuutensa koko kaupunkiväestöstä on 19,1 prosenttia. Vanhempien ikäluokkien kasvu jatkuu myös tulevana vuosina. Väestöllinen huoltosuhde eli lasten ja iäkkäiden määrän suhde työikäisiin on Jyväskylässä suurten kaupunkien keskitasoa (50,6).

Jyväskylän ikäryhmittäinen väestö 2022 ja kaupungin väestöennusteen mukaan 2023–2035

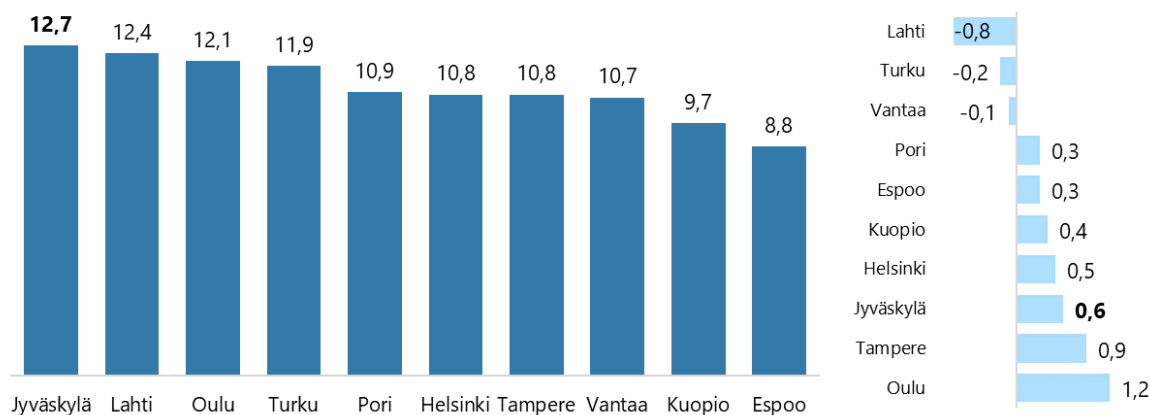
Ikäryhmä	2022	2023	2024	2025	2026	2030	2035
0-6	8 844	8 890	8 850	8 680	8 800	9 050	9 210
7-12	9 153	8 930	8 640	8 360	8 030	7 210	7 470
13-15	4 729	4 770	4 840	4 730	4 650	4 230	3 680
16-64	95 338	96 060	96 950	98 040	98 740	101 230	102 050
65-74	15 147	14 920	14 770	14 790	14 900	14 870	14 290
75-84	9 466	10 090	10 650	11 190	11 380	12 740	12 540
85-	3 210	3 390	3 610	3 710	4 030	4 670	6 760
Koko väestö	145 887	147 050	148 310	149 500	150 530	154 000	156 000

Työllisyys

Jyväskylän työttömyysaste on kehittynyt myönteisesti edellisen vuoden vastaavaan kuukauteen verrattuna yhtäjaksoisesti huhtikuusta 2021. Kaksi vuotta kestänyt myönteinen kehitys pysähtyi kuitenkin huhtikuussa 2023 johtuen lomautusten ja työttömien määrän hienoisesta kasvusta. Erityisesti rakennusalan epävarmat näkymät ja heikko kysyntä näkyvät lisääntyneinä lomautuksina.

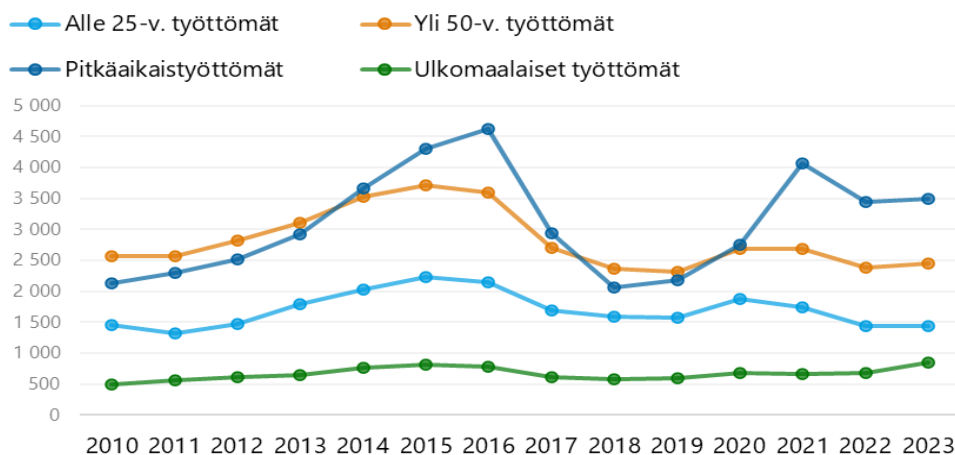
Työ- ja elinkeinoministeriön tietojen mukaan elokuun 2023 lopussa jyväskyläläisiä työttömiä työnhakijoita oli 8 957 (+6,3 %), joista kokoaikaisesti lomautettuja 399. Työttömyysaste oli 12,7 prosenttia, mikä on 0,6 prosenttiyksikköä korkeampi kuin elokuussa 2022 ja 0,9 prosenttiyksikköä korkeampi kuin ennen koronapandemiaa elokuussa 2019. Kymmenen suurimman kaupungin vertailussa Jyväskylän työttömyysaste oli korkein. Uusia avoimia työpaikkoja oli elokuun aikana 1 190, mikä on 914 vähemmän kuin vuosi sitten. Kaikkiaan elokuussa oli avoinna 1 039 työpaikkaa, mikä on 1 656 vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Kymmenen suurimman kaupungin työttömyysaste elokuun lopussa 2023 sekä muutos 12 kk (%-yks.)

Alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita Jyväskylässä oli elokuun 2023 lopussa 1 443 (+0,4 %). Nuorisotyöttömyysaste oli 16,6 prosenttia, korkein suurimmista kaupungeista. Elokuun lopussa yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita pitkäaikaistyöttömiä oli 3 491, mikä on 1,5 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Jyväskylässä pitkäaikaistyöttömiä kaikista työttömistä työnhakijoista oli 39,0 prosenttia ja koko maassa 36,4 prosenttia. Työmarkkinatuen kuntaosuus oli vuonna 2022 yhteensä 18,8 miljoonaa euroa, mikä oli noin 1,6 miljoonaa euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Arvio kuntaosuudeksi vuodelle 2023 on 18,5 miljoonaa euroa, mikä uhkaa ylittyä. Jyväskylän rahoitusosuus kuluvan vuoden tammi-elokuussa oli noin 13,2 miljoonaa euroa (+3,2 %).

Työttömyyden rakenne Jyväskylässä, elokuu 2010-2023

Asuminen ja rakentaminen

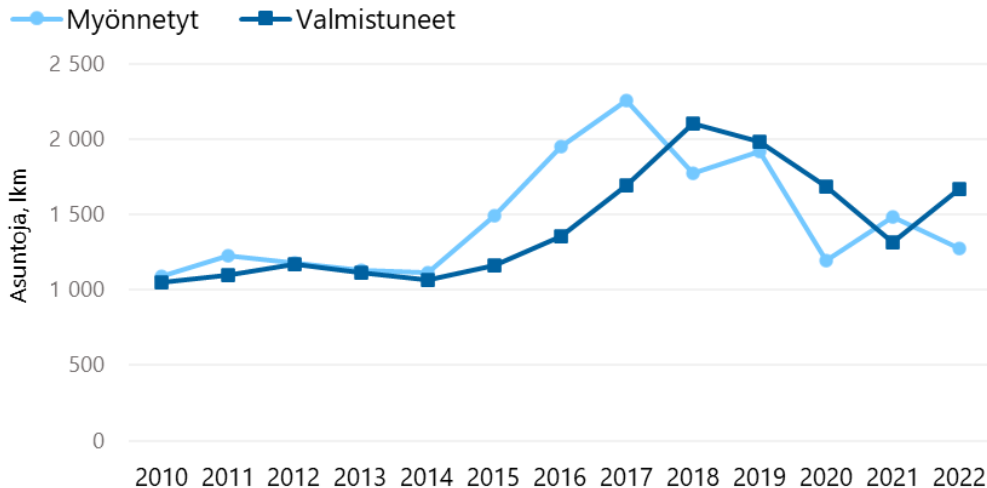
Jyväskylässä oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 79 084 asutokuntaa, joista yhden hengen asutokuntia oli 52,0 prosenttia. Asutokuntien keskikoko Jyväskylässä on 1,81 henkilöä, kun se koko maassa on 1,93 henkilöä. Yhden hengen asutokuntien kasvu on ollut selvästi muita asutokuntia nopeampaa, mutta vuonna 2021 yksinasumisen kasvu hidastui.

Asuntoja valmistui vuonna 2022 yhteensä 1 668, mikä on noin 350 asuntoa enemmän kuin vuotta aiemmin. Valmistuneiden omakotitaloasuntojen määrä oli viime vuosien tasolla, kun taas rivi- ja kerrostaloasuntoja valmistui aiempaa vuotta enemmän. Asuntotuotannon kaikista asunnoista 82 prosenttia sijoittui kerrostaloihin. Vuonna 2022 rakennuslupia myönnettiin yhteensä 1 275 asunnolle. Tämä on vähemmän kuin vuonna 2021, jolloin lupia myönnettiin 1 485 uudelle asunnolle.

Vuoden 2023 tammi-syyskuussa Jyväskylässä valmistui 743 asuntoa. Valmistuneiden asuntojen määrä on vuoden 2022 vastaavaa ajanjaksoa alhaisemmalla tasolla - laskua vuoden takaiseen on lähes 42 prosenttia. Rakennuslupia myönnettiin tammi-syyskuun aikana 445 asunnolle, mikä on 476 asuntoa vähemmän kuin vuotta aiemmin vastaavana ajankohtana. Asuntorakentamisen rakennuslupien määrä on romahtanut kaikkialla Suomessa.

Valtiovarainministeriö ennustaa, että asuntorakentaminen vähenee reippaasti sekä tänä että ensi vuonna. Rakentamista pitää kuitenkin yllä korjausrakentaminen ja muu kuin asuinrakentaminen. Asuntomarkkinoiden pysähdystila tulee todennäköisesti jäämään lyhytaikaiseksi. Kun hinnat sopeutuvat nousseeseen korkotasoon, asuntokauppa piristyy. Asunnoille on edelleen kysyntää, kun sekä maan sisäinen muutto että ennätysmäinen maahanmuutto luovat tarvetta uusille asunnoille. (VM:n Taloudellinen katsaus, syyskuu 2023).

Jyväskylän asuntotuotanto 2010-2022

Lähteet: Tilastokeskus, Jyväskylän kaupunki, MDI, ELY-keskus (Keski-Suomi)

Alueellinen kehittäminen

Maakunnallisen yhteistyön mahdollisuudet

Kuluneet vuodet ovat konkretisoineet, kuinka globaalit ilmiöt ja kriisit vaikuttavat välittömästi myös Keski-Suomessa. Tulevia kehityskulkuja on lähes mahdotonta ennakoida, kun lyhyelläkin aikavälillä on tunnistettavissa useita muuttujia. Maailmantalouden haastava tilanne ja korkokehitys heijastuu kaikkiin maakunnan toimijoihin, kuten yrityksiin, korkeakouluihin, järjestöihin ja kuntiin. Globaalien ilmiöiden lisäksi Keski-Suomea ja Jyväskylää haastavat myös paikallisemmat teemat, kuten työvoiman saatavuuden ja työllisyyden haasteet, osaamisen riittävyys, yhteisöllisyyden tarve ja osattomuuden kokemukset, nuorten pahoinvointi ja alueiden eriytyminen.

Keski-Suomen myönteinen kehitys ja kasvu on koko maakunnan tavoite. Haastavassa toimintaympäristössä aluekehitystä tulee edelleen vahvistaa ja toimijoiden resilienssiä ja muutoskyvykkyyttä kehittää. Maakunnallisella yhteistyöllä voidaan saavuttaa onnistumisia etenkin alueen investointien määrässä, työttömyyden vähentämisessä, alueen osaamis pääoman vahvistamisessa sekä työvoiman saatavuudessa.

Kaupungilla ja maakunnan liitolla on tunnistettuja yhteisiä edunvalvonnan tavoitteita, joiden onnistumiseksi tarvitaan tiivistä yhteistyötä. Onnistunut edunvalvontayhteistyö edellyttää aktiivista vuoropuhelua, jotta muuttuviin tilanteisiin voidaan reagoida vaikuttavasti ja oikea-aikaisesti. Jyväskylän kaupunkiseudun *hyvä saavutettavuus* palvelee koko maakunnan kehittymistä. Toimivat liikenneyhteydet ovat edellytys Jyväskylän seudun ja maakunnan elinkeinoelämän kehittymiselle ja arjen toimivuudelle. *Jyväskylän aktiivinen rooli kaupunkipolitiikan toimijana* vahvistaa koko maakunnan menestymistä, ja siksi on tärkeää, että Jyväskylän asema merkittävänä kasvukeskuksena tunnustetaan kansallisessa kaupunkipolitiikassa. Keski-Suomen liitolla on luonteva ja lisäarvoa tuottava rooli myös Jyväskylän kaupungin ja valtion välisen sopimuksellisen yhteistyön (MAL-sopimus, Innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimus) kehittämisessä. *Kuntien rahoituskehitys* ja siihen tunnistetut uudistustarpeet vaativat toimenpiteitä. Edunvalvonnalla on tärkeää huolehtia maakunnan elinvoiman edellytyksistä myös jatkossa. Keski-Suomella on vahva rooli *kyber- ja kokonaisturvallisuuden operatiivisena ja strategisena keskittymänä*. Alueen roolia puolustushallinnon kumppanina tulee entisestään kehittää, varmistamalla keskeisten kumppanien toimintaedellytykset maakunnassa. Edunvalvonnassa tulee ottaa aktiivinen ote Jyväskylän ja Keski-Suomen alueen toimijoiden osaamisen ja tarjoaman vahvistamiseen Nato-yhteistyössä.

Verkostoyhteistyö

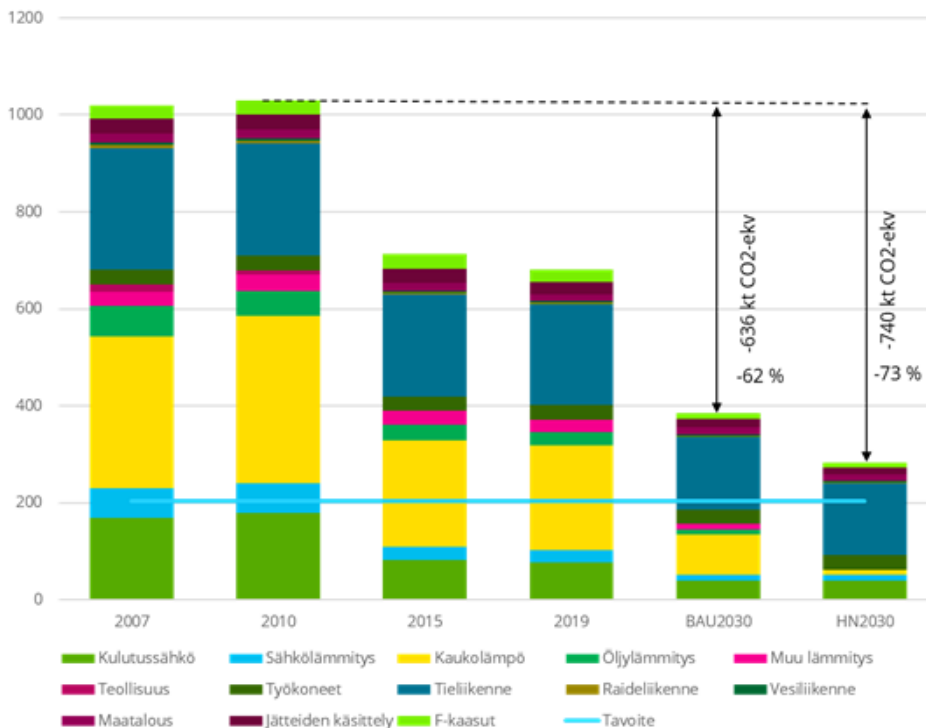
Tulevaisuuden menestymisen ja kilpailukyvyn vahvistamisen kannalta on keskeistä, että Jyväskylä tunnustetaan vetovoimaisena kaupunkina sekä nuorten opiskelijoiden että yritysten näkökulmasta. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää vahvaa ulospäin suuntautumista sekä laajaa verkostoitumista sekä alueen sisällä eri toimijoiden kesken että laajemmin muiden kaupunkiseutujen ja kansainvälisten kumppanien kanssa. Vahva panostus kansallisiin kaupunkipolitiikan verkostoihin vahvistaa Jyväskylän asemaa kaupunkikehittämisen toimijana ja yhteistyökumppanina. Kaupunkien välisessä kilpailussa menestyminen vaatii rohkeita tulevaisuusinvestointeja sekä riittäviä panostuksia kehittämistoimintaan.

On tärkeää, että Jyväskylä säilyttää paikkansa kasvavana ja nuorten keskuudessa suosittuna opiskelijakaupunkina, ja opiskelijoilla on mahdollisuus työllistyä alueelle valmistumisen jälkeen. Tiivistä yhteistyötä paikallisten korkeakoulujen, oppilaitosten ja yritysten välillä tulee jatkaa, ja varmistaa edunvalvontatyöllä riittävät resurssit valituilla painopistealoilla. Jyväskylän kaupungin ja valtion välinen ekosysteemisopimus tukee osaltaan kaupungin innovaatio- ja osaamisvetoista kasvua, kansainvälistymistä, kilpailukykyä ja elinvoimaa sekä työllisyyttä ja osaamista. Sen avulla myös vahvistetaan Jyväskylän roolia kansainvälisesti vetovoimaisena korkean osaamisen koulutuskaupunkina ja tutkimuksen keskuksena. Jyväskylän ekosysteemisopimuksen painopisteet ovat liikunta, terveyden edistäminen ja hyvinvointi sekä uudistuva teollisuus. Alueen huippuosaamisen ja liiketoiminnan kehittymistä etenkin ekosysteemisopimuksen ja Keski-Suomen strategian mukai-

sisä painotuksissa, uudistuvassa teollisuudessa ja hyvinvoinnin edistämässä, tulee entisestään vahvistaa.

Resurssiviisaus ja ympäristöasiat

Luontokato, ilmastonmuutos ja luonnonvarojen ehtyminen ovat globaaleja ympäristöhaasteita, jotka koskettavat myös Jyväskylää. Jyväskylän kaupunki on sitoutunut pitkäjänteisesti resurssiviisauteen, jotta voimme vastata näihin haasteisiin ja hillitä niitä omalla toiminnallamme. Jyväskylän tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2030 sekä päästötön, jätteen ja ylikulutuksen kestävä hyvinvoinnin kaupunki viimeistään vuonna 2040 (KV 25.5.2015/71).

Yllä olevassa kuvassa on arvio Jyväskylän alueen kasvihuonekaasupäästöjen kehittymisestä vuoteen 2030. Perusraskenaario BAU2030 osoittaa päästöjen kehityksen kansallisilla toimilla, hiilineutraaliuuteen tähtäävä skenaario HN2030 huomioi lisäksi kaupunkikonsernin suunnittelemien ilmastotoimien vaikutukset.

Resurssiviisas Jyväskylä 2040 -ohjelma on kaupunginvaltuuston hyväksymä strateginen, päivittyvä toimenpideohjelma. Ohjelma sisältää tavoitteita vuodelle 2030 ja toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden ylläpitämiseen ja lisäämiseen, ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen sekä kiertotalouden edistämiseen. Toimenpiteet on suunniteltu toteutettavan valtuustokaudella 2022-2025. Kaupunkikonsernin toimenpiteiden tarkempi aikataulutus ja tarvittavien resurssien määrittäminen tehdään toiminnan vuosisuunnittelun ja talousarvion valmistelun yhteydessä. Resurssiviisas Jyväskylä 2040 -ohjelman toteuttamista suunnitellaan ja seurataan Ympäristövahti -palvelun avulla.

Ilmastobudjetti

Jyväskylän kaupungin hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi kasvihuonekaasupäästöjä on tarpeen vähentää 80 prosenttia vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Jäljelle jääneet päästöt kompensoidaan ensisijaisesti kaupungin alueella sijaitsevien hiilinielujen avulla.

Kaupungin Resurssiviisas Jyväskylä 2040 -ohjelmaan on kirjattu ilmastomuutoksen hillinnän toimenpiteitä, joilla kasvihuonekaasupäästöjä aiotaan vähentää tulevina vuosina. Jyväskylän kaupunki kokoaa nyt ensimmäistä kertaa ilmastobudjettiaan. Ilmastobudjetti ei ole kaupungin talousarviosta erillinen budjetti vaan siihen kirjatut toimintamenot ja investoinnit ovat osa kaupunkiorganisaation

saation talousarviota sekä tytäryhtiöiden omia talousarvioita. Tavoitteena on tuoda kaupungin suunnittelemaa, merkittävimpiä ilmastotoimenpiteitä näkyvämmäksi ja seurata kaupungin hiilineutraaliustavoitteen toteutumista.

Ensimmäiseen ilmastobudjettiin on nostettu merkittävimpiä toimenpiteitä Resurssiviisas Jyväskylä 2040 -ohjelmasta nimenomaan toimenpiteiden päästövähennysvaikutuksen näkökulmasta. Toimenpiteiden joukossa on muun muassa energian ja tieliikenteen päästösektoreihin liittyviä toimenpiteitä, kuten joukkoliikenteen toteuttamista ja sen palvelutason parantamista, kestävä liikunnan edellytysten parantamista, energiatehokkuustoimenpiteitä sekä kaukolämmön tuotannon päästövaikutusten pienentämistä.

Ilmastobudjetti pitää sisällään sekä kaupunkiorganisaation (sis. liikelaitokset) että tytäryhtiöiden ilmastotoimenpiteiden toimintamenot ja investoinnit. Tämän lisäksi toimenpiteiden päästövähennykset on arvioitu siltä osin kuin se on mahdollista. Ilmastobudjetin toteuma raportoidaan vuosittain tilinpäätöksessä.

Ilmastobudjetissa tarkastelu on rajattu ilmastotoimenpiteiden kustannuksiin sekä päästövähennyksiin. Toimenpiteillä saavutetaan ilmastohyötyjen lisäksi myös merkittäviä taloudellisia hyötyjä niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä, vaikka ne eivät olekaan budjetin tarkastelussa esillä.

Ilmastobudjettiin nostetut kaupunkiorganisaation toimenpiteet sekä niiden toimintamenot ja investoinnit

Toimenpide	Vastuutaho	Käyttötalous (1000 euroa)	Investoinnit (1000 euroa)	Päästösektori	CO ₂ -päästövähennys (tonnia CO ₂ -ekv./ vuosi)
Katu-, tie- ja muiden yleisten alueiden valaisimia vaihdetaan LED-valaisimiin investointiohjelman mukaisesti. Vaihtomääriä lisätään nykyisestä 1300 kappaleesta 2700 kappaleeseen vuodessa.	Kaupunkirakennepalvelut	-	800	Energia	27,0
Ulkokenttien ja kuntoratojen kaasupurkauslampput LED-valaisimiin investointiohjelman mukaisesti. Vaihtomääriä lisätään nykyisestä.	Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	-	100	Energia	3,6
Korvataan öljylämmityskohteet.	Jyväskylän Tilapalvelu	-	24	Energia	4,5
Toteutetaan kunta-alan energiatehokkuussopimuksen (KETS) sopimuskauden 2017-2025 suunnitelmallisia energiatehokkuustoimenpiteitä (*)	Jyväskylän Tilapalvelu	-	-	Energia	-
Joukkoliikenteen matkustus- ja kuljetuspalveluiden toteuttaminen <ul style="list-style-type: none"> • Puhtaat käyttövoimat (biodiesel, sähkö, kaasu tai vety) (**) • Palvelutason parantaminen (***) 	Kaupunkirakennepalvelut	21 000	-	Tieliikenne	2232,4

Lisätään uusiutuvan dieselin käyttöastetta liikenne- ja viheralueiden omistamissa dieselkäyttöisissä ajoneuvoissa siten, että käyttöaste on 100% vuonna 2025.	Kaupunkirakennepalvelut	11	-	Tieliikenne	10,9
Parannetaan kävelyn ja pyöräilyn mahdollisuuksia pää- ja aluereittejä kunnostamalla investointiohjelman mukaisesti	Kaupunkirakennepalvelut	-	3 000	Tieliikenne	-
(*) Toimenpiteestä ei ole mahdollista tehdä ennakoarviota. Toteuma raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä.					
(**) Joukkoliikenne siirtyy käyttämään 100 % puhtaita käyttövoimia 1.6.2024 alkaen. Toimenpiteen toteuttaminen tuottaa Jyväskylän kaupungille arviolta 1,6 miljoonan euron säästön vuonna 2024 verrattuna vuoden 2023 keskimääräiseen kilometrihintaan.					
(***) Joukkoliikenteen palvelutason parantaminen toteutetaan 1.6.2024 alkaen. Toimenpiteen toteuttaminen tuottaa Jyväskylän kaupungille arviolta 1,7 miljoonan euron kustannukset ja 0,5 miljoonan euron tuotot.					

Ilmastobudjettiin nostetut tytäryhtiöiden toimenpiteet sekä niiden toimintamenot ja investoinnit

Toimenpide	Vastuutaho	Käyttötalous (1000 euroa)	Investoinnit (1000 euroa)	Päästösektori	CO ₂ -päästövähennys (tonnia CO ₂ -ekv./ vuosi)
Nostetaan kestävien puupolttoaineiden osuutta.	Alva-yhtiöt Oy	-	-	Energia	50000,0
Kehitetään, tuotteistetaan ja kaupallistetaan kysyntäjoustopäätelmä sekä todenneetaan palvelun toimivuus käytännössä	Alva-yhtiöt Oy	-	400	Energia	148,0
Toteutetaan vuokra-asuntoyhteisöjen energiatehokkuussovimuksen (VAETS) sopimuskauden 2017-2025 suunnitelmallisia energiatehokkuustoimenpiteitä.	Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy	1 300	-	Energia	-

Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Kansantalouden kehitys

Valtiovarainministeriön 9.10.2023 julkistamassa taloudellisessa katsauksessa (65/2023) esitetään vuosien 2023–2025 taloudellista kehitystä koskeva ennuste. Ennusteen mukaan hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt kotitalouksien kulutusta ja investointeja. Suomen talous ei kasvakaan vuonna 2023 edellisvuodesta ja Suomen talous on loppuvuoden taantumassa. Suomessa tuotanto kasvoi hyvää vauhtia vielä alkuvuoden 2023, mutta nyt merkit viittaavat siihen, että talouden kysyntä ja tuotanto supistuvat ainakin vuoden jälkipuoliskon ajan.

Vuonna 2024 hintojen nousu on kotitalouden tulojen kasvua hitaampaa ja korkojen nousu on ohi. Ensi vuonna yksityinen kulutus, investoinnit ja vienti kääntyvät kasvuun, jonka seurauksena BKT

kasvaa 1,2 prosenttia. Talouskasvua heikentää kuitenkin edelleen rakentamisen heikko tilanne. Taantuma koettelee erityisesti asuinrakentamista, joka kärsii eniten korkojen noususta. Myös teollisuuden tilanne on heikko, kun täyttyneitä varastoja puretaan. Investointinäköymät ovat kuitenkin muuten valoisat, erityisesti tuulivoimainvestointisuunnitelmia on erittäin paljon. Vuonna 2025 kasvu nopeutuu 1,8 prosenttiin, kun kulutuksen kasvun lisäksi investoinnit lisäävät kotimaista kysyntää. Työllisyys notkahtaa tänä vuonna, mutta kasvaa taas ensi vuodesta lähtien ja vuonna 2025 työllisyysaste on 74,3 prosenttia ja työttömyysaste 7 prosenttia. Suomea koetteleva taantuma näyttää toistaiseksi tyypilliseltä talouden suhdannekiertoon liittyvältä negatiivisen kasvun vaiheelta. Ennuste pitää sisällään kuitenkin monia riskejä liittyen muun muassa rakentamiseen, kotitalouksien kuluuskäyttäytymiseen ja maailmantalouteen. Toteutuessaan ne viivästyttäisivät talouden elpymistä ja pitkittäisivät taantumaa.

Myös muualla Euroopassa hintojen ja korkojen nousu ovat lähes pysäyttäneet talouskasvun. Erityisesti Saksan talous on ollut ongelmassa. Yhdysvalloissa talouskasvu on yllättänyt positiivisesti reaalityulojen elpymisen ja vahvan työllisyystilanteen ansiosta. Kiinassa kotimainen kulutus on ollut heikko eikä vientikään ole vetänyt. Lisäksi kiinteistösektori on jo ennen koronapandemiaa alkaneessa kriisissä edelleen. Talouskasvun ongelmat ovat kuitenkin saaneet Kiinan elvytystoimiin.

Euroopan keskuspankin odotetaan alentavan ohjaukorkojaan vuoden 2024 kolmannella neljänneksellä. Markkinakorkojen voi odottaa alkavan alentua jo aiemmin. Korot jäävät kuitenkin selvästi korkeammalle tasolle mihin on totuttu viime vuosina. Korkojen alentuminen kuitenkin helpottaa asunovelallisia vähitellen ja tukee investointeja. Yritykset ovat tyhjentäneet varastojaan ja kun kysyntä alkaa elpyä, kasvattaa se tuotantoa koko mitallaan. Tuotannon elpyminen puolestaan kasvattaa työllisyyttä, joka tukee yksityistä kulutusta. Nämä tekijät elvyttävät taloutta myös Euroopassa ja näiden tekijöiden voimasta uskotaan myös maailmankaupan piristyvän merkittävästi vuonna 2024.

Kuluttajahintojen nousu on selvästi hidastunut viime vuoden lopun huipusta. Erityisesti inflaatiota on hidastanut energian hinnan lasku, mutta hintojen nousu on hidastunut myös muuten. Inflaation hidastuminen jatkuu myös loppuvuonna, mikä kohentaa kotitalouksien ostovoimaa. Yksityisen kulutuksen hintojen nousun arvioidaan hidastuvan 4,9 prosenttiin vuonna 2023 ja 2 prosenttiin vuonna 2024. Alkuvuoden jatkunut työllisyyden kasvu on taittunut kesällä ja lievä lasku jatkuu loppuvuonna. Heikoin työllisyystilanne on rakentamisessa. Työllisyyden lasku jää kuitenkin lyhytaikaiseksi ja työllisyys kasvaa uudelleen jo ensi vuonna. Vuoteen 2025 mennessä 15-64-vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,3 prosenttiin. Avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt huipusta selvästi, mutta niitä on edelleen varsin paljon.

Julkisyhteisöjen alijäämä on 2,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 ja hallituksen päättämistä sopeutustoimista huolimatta kasvaa yli kolmen prosentin vuosina 2024 ja 2025. Reaalitalouden heikkous yhdistettynä kustannusten nopeaan nousuun iskee julkiseen talouteen kuluvana vuonna toden teolla. Heikentynyt työllisyystilanne ja hidas yksityisen kulutuksen kasvu hidastavat lisäksi verotulojen kasvua. Julkisyhteisöjen alijäämä supistuu hieman ennustejakson loppua kohden, kun talouskasvu kiihtyy ja hallituksen toimet alkavat purra.

Sopeutustoimista huolimatta julkinen velkasuhde kasvaa hiljalleen ennustejaksolla ja julkisen talouden tilanne on kokonaisuutena heikko. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon yhteenlaskettu mitava alijäämä, väestön ikääntyminen, sekä kasvavat velanhoitokustannukset pitävät velkasuhteen nousevalla uralla jatkossakin ja velkasuhde kasvaa lähes 82 prosenttiin vuonna 2027. Päivitetty kestävyysvajearvio on 3,0 % suhteessa BKT:een, eli noin 10 mrd. euroa v. 2027 tasolla.

Valtionhallinnon, kuntahallinnon ja hyvinvointialueiden yhteenlaskettu alijäämä on syvä, edelleen yli 14 miljardia euroa vuonna 2027. Velkasuhteen kasvun pysäyttäminen edellyttää erityisesti valtionhallinnon ja hyvinvointialueiden alijäämien supistamista. Valtiovarainministeriön ennusteessa on mukana hallitusohjelmasta ne toimet, jotka ovat mukana julkisen talouden suunnitelmassa tai vuoden 2024 talousarvioesityksessä. Tämä on hieman yli puolet 6 miljardin suunnitellusta sopeutuskokonaisuudesta.

	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
Bruttokansantuote, mrd. euroa	238	251	269	282	291	303
Palvelut, määrän muutos, %	-2,9	4,3	3,2	1,9	1,2	1,6
Koko teollisuus, määrän muutos, %	-1,5	2,0	-1,3	-4,0	0,4	2,2
Työn tuottavuus, muutos, %	0,2	1,4	0,7	-0,2	1,2	1,3
Työlliset, muutos, %	-1,5	2,4	2,5	0,3	0,1	0,6
Työllisyysaste (15–64-vuotiaat), %	70,7	72,3	73,8	73,8	73,8	74,3
Työllisyysaste (20–64-vuotiaat), %	75,2	76,6	78,1	78,2	78,3	78,9
Työttömyysaste, %	7,7	7,7	6,8	7,1	7,2	7,0
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	0,3	2,2	7,1	6,2	2,2	1,7
Ansiotasoindeksi, muutos, %	1,9	2,4	2,4	4,3	3,5	3,3
Vaihtotase, mrd. euroa	1,3	1,0	-9,8	-3,8	-3,4	-4,1
Vaihtotase, suhteessa BKT:hen, %	0,5	0,4	-3,6	-1,4	-1,2	-1,3
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	-0,4	-0,5	0,3	3,5	3,6	3,0
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	-0,2	-0,1	1,7	3,1	3,2	3,2
Julkisyhteisöjen menot, suhteessa BKT:hen, %	57,2	55,7	53,4	54,7	54,7	54,6
Veroaste, suhteessa BKT:hen, %	41,8	43,1	42,9	41,7	40,8	40,6
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:hen, %	-5,6	-2,9	-0,8	-2,4	-3,2	-3,4
Valtion rahoitusjäämä, suhteessa BKT:hen, %	-5,5	-3,2	-1,6	-3,3	-3,4	-4,2
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:hen, %	74,7	72,5	72,9	74,2	76,8	78,9
Valtionvelka, suhteessa BKT:hen, %	52,4	51,3	52,7	54,3	56,4	58,4

Keskeiset ennusteluvut suunnittelukaudelle 2024-2025. Lähde: VM Taloudellinen katsaus 2023:65.

Valtiovarainministeriön 9.10.2023 julkaisemaan taloudelliseen katsaukseen voit tutustua tämän linkin kautta [Taloudellinen katsaus, syyskuu 2023 \(valtioneuvosto.fi\)](https://www.valtioneuvosto.fi/taloudellinen-katsaus-syyskuu-2023)

Kuntatalouden kehitys

Valtion vuoden 2024 talousarvioesityksen antamisen yhteydessä 9.10.2023 julkaistiin myös syksyn 2023 Kuntatalousohjelma (VM:n julkaisuja 70/2023). Kuntatalousohjelman tarkoituksena on arvioida kuntatalouden tilaa sekä kuntien mahdollisuuksia selvittää peruspalvelujen järjestämisestä valtion talousarvioesityksen mukaisella rahoituksella ja päätetyillä toimenpiteillä. Kuntatalousohjelman painopiste on kuntatalouden kehitysnäkymien ja hallituksen kuntatalouteen vaikuttavien toimenpiteiden tarkastelussa. Ohjelma kattaa koko vaalikauden. Valmistelussa on huomioitu hallitusohjelmaan sisältyvien toimenpiteiden vaikutukset kuntatalouteen siltä osin kuin toimenpiteet sisältyvät valtion talousarvioesitykseen vuodelle 2024 tai julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2025–2027. Osa hallituksen valmistelemien toimenpiteiden vaikutuksista tarkentuu vasta toimenpiteiden valmistelun edetessä ja huomioidaan myöhemmin hallituskauden aikana valmisteltavissa kuntatalousohjelmissa.

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tilikauden tulos heikkeni vuonna 2022 hieman suhteessa kahteen aiempaan vuoteen, mutta säilyi yhä vahvalla tasolla. Tulos pohjautuu työllisyyden ja talou-

den hyvään kehitykseen ja siitä seuranneeseen verotulojen kasvuun. Kuntatalouden luvut paraniivat viime vuonna merkittävästi myös kertaluonteisilla tekijöillä, kuten sote-kiinteistöjen myynneistä saaduilla tuloilla sekä Helsingin kaupungin liikenne-liikelaitoksen yhtiöittämisellä. Negatiivisen vuosikatteen kuntia oli Manner-Suomessa 13, kun vuonna 2021 negatiivinen vuosikate oli yhdeksällä kunnalla. Kuntien yhteenlaskettu lainakanta laski hieman edellisestä vuodesta. Velan kasvun hidastumiseen vaikuttivat merkittävästi kuntien tekemät omaisuuden myynnit, jotka vähensivät lainanottotarvetta.

Vuosi 2023 on ollut kuntataloudessa historiallinen, sillä sote-uudistus tuli voimaan vuoden alusta ja kavensi kuntien tehtäväkenttää. Uudistuksella on merkittäviä vaikutuksia sekä kuntien toimintaan että talouteen. Uudistuksen vaikutukset kohdistuivat erityisesti kuntien käyttötalouteen, jossa tulojen ja menojen taso ja rakenne muuttuivat merkittävästi tehtävien siirryttyä hyvinvointialueille sekä rahoituksen siirryttyä valtiolle. Kuluva vuosi on kuntataloudessa monin paikoin vaikeasti tulkittava sote-uudistuksen aiheuttaminen suurien muutosprosenttien vuoksi. Väestön ikääntyminen ja työikäisen väestön määrän vähentyminen vaikuttavat kuntien talouteen edelleen heikentävästi esimerkiksi verotulojen kehityksen kautta. Kuntatalouden keskeiset tunnusluvut, kuten tilikauden tulos ja toiminnan ja investointien rahavirta, ovat kuntatalouden kehitysarvion mukaan kuluvana vuonna vahvoja, mikä johtuu pitkälti sote-uudistukseen liittyvästä verohännästä. Käänte heikompaan on kuitenkin edessä, kun alkuvuoden suotuisa tulokehitys hiipuu talouskasvun vaimenemisen vuoksi ja kuntien saamat poikkeuksellisen suuret verohännät poistuvat. Tulojen ja menojen epätasapaino merkitsee kuntataloudessa sopeutuspainetta tuleville vuosille. Kunnallisveroprosenttiin kohdistuu nousupainetta kaikissa kuntakokoryhmissä vuosina 2024–2027, mutta koko maan tasolla kunnallisveron laskennallinen korotuspaine pysyy ennusteen mukaan suhteellisen maltillisella tasolla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä väestön ikääntymisestä aiheutuva merkittävä menojen kasvupaine poistui kuntataloudesta. Kuntataloudessa vallitsee kuitenkin edelleen tulojen ja menojen välillä rakenteellinen epätasapaino, joka uhkaa syventyä lähivuosina ilman uusia toimenpiteitä. Kunnilla on tehtäväkentän supistuttua aiempaa vähemmän mahdollisuuksia menosopeutukseen, joten sopeutusaine kohdistuu aiempaa enemmän veroprosenttien korotukseen. Kuntien välinen eriytyminen näkyy entistä enemmän myös kuntakentän näkymien ja tulevaisuudenhaasteiden eriytyksenä.

Kuntatalouden kehitysarvion mukaan vuosikate riittää kattamaan poistot tulevina vuosina, mutta ei riitä nettoinvestointeihin. Kuntatalouden suurimman kuluerän muodostavat henkilöstökustannukset, joita sopimuskorotukset nostavat noin 3 prosenttia vuonna 2024. Vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. TE-palveluiden siirto kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta laajentaa kuntien tehtäväkenttää ja kasvattaa kuntatalouden toimintamenoja vajaalla 900 miljoonalla eurolla vuonna 2025. Myös valtionosuudet kasvavat voimakkaasti, kun työ- ja elinkeinopalveluiden myötä kunnille siirtyvät palveluiden järjestämisen kustannukset sekä uudistuksesta aiheutuva kasvu kuntien etuusmenoissa kompensoidaan kunnille valtionosuuksien kautta. Uudistuksen myötä kuntien henkilöstömäärä kasvaa noin neljällä tuhannella henkilötyövuodella, mikä näkyy vuonna 2025 etenkin henkilöstömenojen voimakkaana kasvuna.

Kunnilla on merkittäviä investointitarpeita muun muassa rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja vihreän siirtymän vuoksi. Kuntatalouden lainakanta jatkaa kasvuaan vuosina 2024–2027, mutta kasvuvauhti hidastuu ennusteen mukaan viime vuosikymmenen keskimääräiseen kasvuvauhtiin verrattuna. Kuntatalousohjelman arvion mukaan kuntatalouden lainakanta kasvaa tarkastelujakson lopulla 24,2 miljardiin euroon.

Tuloksen muodostuminen	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1. Toimintakate	-33,7	-13,2	-13,5	-14,8	-15,4	-16,0
2. Verotulot	26,9	14,6	13,9	14,2	14,7	15,3
3. Valtionosuudet, käyttötalous	10,8	3,7	3,4	4,3	4,5	4,6
4. Rahoitustuotot ja kulut, netto	0,3	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
5. Vuosikate	4,3	5,3	3,8	3,7	3,8	3,9
6. Poistot	-3,2	-2,9	-3,0	-3,1	-3,2	-3,3
7. Satunnaiset erät, netto	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
8. Tilikauden tulos	1,3	2,4	0,9	0,7	0,7	0,7
Rahoitus						
9. Vuosikate	4,3	5,3	3,8	3,7	3,8	3,9
10. Satunnaiset erät	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
11. Tulorahoituksen korjauserät	-0,9	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
12. Tulorahoitus, netto	3,5	4,7	3,2	3,1	3,2	3,3
13. Käyttöomaisuusinvestoinnit	-5,9	-4,9	-5,1	-5,3	-5,5	-5,7
14. Rahoitusosuudet ja myyntitulot	2,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
15. Investoinnit, netto	-3,7	-3,9	-4,1	-4,3	-4,5	-4,7
16. Rahoitusjäämä (tulorah.-invest.)	-0,2	0,8	-0,9	-1,2	-1,3	-1,4
17. Lainakanta	24,7	19,0	19,9	21,2	22,6	24,2
18. Kassavarat	8,8	8,7	8,8	9,0	9,1	9,2
19. Nettovelka (lainat – kassavarat)	15,9	10,3	11,1	12,3	13,5	14,9

Kuntatalouden kehitysarvio vuosina 2022-2027, mrd. euroa. Lähde: VM, Kuntatalousohjelma vuosille 2024-2027 (VM julkaisuja 2023:70)

Toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan olevan vuonna 2023 vahva lähes kaikissa kuntakokoryhmissä aikaisempien vuosien verohäntien takia. Toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee vuonna 2024 kaikissa kuntakokoryhmissä, kun sote-uudistuksen verohännät poistuvat ja valtionosuuksiin tehdään sote-uudistuksen siirtolaskelman tarkentumisen edellyttämä vähennys takautuvasti vuodelta 2023. Vuosina 2025–2027 toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee edelleen maltillisesti, mutta kuntakokoryhmittäinen vaihtelu on suurta. Veropohjan heikkeneminen voi muodostaa uhkan varsinkin pienemmissä kuntakokoryhmissä, jos väestöennusteen mukainen kehitys jatkuu ennustetun kaltaisena. Myös niiden kuntien lukumäärä, joiden taseessa on kertynyt alijäämää, kasvaa kehyskauden loppua kohden.

Maan hallitus on asettanut ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassaan tavoitteeksi, että kuntahallinnon rahoitusasema on lähellä tasapainoa vuonna 2027. Tämä edellyttää kuntatalouden tilanteen kohenemista. Hallitusohjelman mukaan valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuotovaikutus kompensoidaan kunnille. Peruspalvelujen valtionosuuslain mukaan tehtävien ja velvoitteiden laajennuksiin sekä uusiin tehtäviin osoitetaan 100-prosenttinen valtionosuus.

Valtion toimenpiteiden yhteisvaikutus kuntatalouteen on vuonna 2024 kokonaisuutena hieman kuntataloutta vahvistava. Kuntien uusiin ja laajeneviin tehtäviin osoitetaan täysi valtionosuus ja valtion päättämät veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille. Peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan yhden prosenttiyksikön indeksikorotusta vastaava vähennys vuosina 2024–2027, mikä pienentää kuntien valtionosuutta noin 24 miljoonaa euroa vuonna 2024. Toisaalta hallitusohjelman mukainen maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen vahvistaa kuntataloutta arviolta noin 108 miljoonalla eurolla vuodesta 2024 alkaen. Tällä ei kuitenkaan ole läheskään kaikkia kuntia vahvistava vaikutus. Hallitusohjelmassa kunnille ei osoiteta uusia tehtäviä tai velvoitteita vuonna 2024.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuus laskee vuonna 2024 vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 290 miljoonalla eurolla. Muutos johtuu pääosin vuonna 2023 sote-uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten ja tulojen tarkentumisesta sekä sen vuoksi valtionosuuteen tehtävistä korjauksista. Vuosina 2024-2025 peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan 112 miljoonan euron määräaikainen vähennys sote-erien takautuvan leikkauksen vuoksi. Kehyskauden loppuun mennessä peruspalvelujen valtionosuudet kasvavat merkittävästi TE-palveluiden siirron vuoksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet alenevat reaalisesti hieman kehyskaudella oppilas- ja opiskelijamäärien alenemisesta johtuen.

Hallitusohjelman mukaan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote- ja TE-uudistusten jälkeistä tilannetta. Tavoitteena on varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa, ottaa huomioon muuttotappiokuntien tarpeet ja eri alueiden demografisen kehityksen sekä vahvistaa kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytyksiä investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia. Tavoitteena on, että hallituksen esitys voidaan antaa eduskunnalle kevädistuntokaudella 2025 ja uusi lainsäädäntö tulisi voimaan 1.1.2026. Uudistus on käynnistynyt valmisteluryhmän asettamisella, jonka toimikausi on 31.8.2023-31.12.2025. Lisäksi kuntien toimintaedellytysten vahvistamiseksi hallitus käynnistää ohjelman, jonka tavoitteena on karsia kuntien toiminnan ja tehtävien mitoitusta.

Kuntatalousohjelmaan 2024–2027 voi tutustua tämän linkin kautta [Kuntatalousohjelma - Valtiovarainministeriö \(vm.fi\)](https://www.valtiovarainministerio.fi).

Jyväskylän kaupungin talouden kehitys

Jyväskylän kaupungin talous toteutui vuonna 2022 kolmatta vuotta peräkkäin ylijäämäisenä kertaluonteisten erien johdosta. Tilivuoden 2022 tulos oli 3,7 miljoonaa euroa ylijäämäinen ja kaupungin lainakanta pieneni -12,8 miljoonaa euroa. Kaupungin ylijäämäkertymä vuoden 2022 lopussa oli 101,5 miljoonaa euroa. Kaikille kolmelle vuodelle yhteistä on kuitenkin ollut kertaluonteisten tuottojen vaikutus tilikauden ylijäämään, ja ne ovat peittäneet alleen kaupungin talouden rakenteellisen noin 20 miljoonan euron alijäämän. Vuonna 2020 yleiskatteellisia koronatukia saatiin merkittävä summa, vuonna 2021 kaupungin hyvää tulosta puolestaan pääosin selitti satunnaisiin tuottoihin kirjattu kaupungin tytäryhtiö Education Facilities Oy:stä irroitettun Apollo Oy:n osakekannan myyntivoitto eikä tuloslaskelma antanut tämän vuoksi tosiasiallista kuvaa kaupungin tuloksentekevyydestä. Syksyllä 2021 toteutetulla kaupalla saavutettiin noin 87,3 miljoonan euron satunnainen tuotto. Ilman satunnaista tuottoa kaupungin tilinpäätös 2021 olisi ollut -17,3 miljoonaa euroa alijäämäinen ja ylijäämäkertymä vuoden 2021 lopussa vain +10,5 miljoonaa euroa.

Vuoden 2022 ylijäämäistä tulosta selittävät myös kertaluonteisista omaisuusjärjestelyistä saadut myyntivoitot. Sote-kiinteistökaupoista kaupunki sai 52,0 miljoonan euron satunnaisen tuoton. Lisäksi vuonna 2022 muihin toimintatuottoihin sisältyy 7,2 miljoonan euron myyntivoitto Laine Oy:n osakekannan myynnistä. Omaisuusjärjestelyihin liittyen Tilapalvelu-liikelaitos on kirjannut lisäksi vuonna 2022 kertaluonteisia lisäpoistoja yhteensä 8,2 miljoonaa euroa. Omaisuusjärjestelyihin liittyvien kertaluonteisten kirjausten vaikutus kaupungin vuoden 2022 ylijäämään on näin ollen yhteensä 51,0 miljoonaa euroa.

Hyvinvointialue-uudistuksen vuoksi Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin kertyneet alijäämät tuli kattaa 31.12.2022 mennessä. Tämän myötä sairaanhoitopiiriin alijäämiä tuli katettavaksi kaiken kaikkiaan 86,1 miljoonaa euroa. Jyväskylän kaupungin osuus alijäämän kattamisesta oli 56,5 %, joka perustui viimeiseen kiinteään hoitopalvelulaskutuksen jakaumaan. Yhteensä kaupungin katettavaksi kertyi alijäämiä 48,6 miljoonaa euroa. Aiempi pakollinen varaus, 23 miljoonaa euroa, kattoi tästä osan, mutta vuodelle 2022 jouduttiin kirjaamaan lisäksi tulosvaikutteisena erikoissairaanhoidon palveluiden ostona yhteensä 25,7 miljoonan euron lisälaskutus.

Omaisuusjärjestelyistä johtuneiden erien, yhteensä +51,0 miljoonaa euroa, ja sairaanhoitopiiriin alijäämän kattamisen -25,7 miljoonaa euroa, yhteisvaikutus kaupungin vuoden 2022 ylijäämään oli +25,3 miljoonaa euroa. Ilman näitä eriä kaupungin vuoden 2022 tulos olisi ollut -21,6 miljoonaa euroa alijäämäinen ja kaupungin kertyneet ylijäämät 31.12.2022 yhteensä 76,2 miljoonaa euroa.

Sairaanhoitopiiriin alijäämän kattamisen lisäksi Jyväskylän kaupunki joutuu sote-uudistuksen rahoituksen siirtolaskelmista johtuen maksamaan hyvinvointialueelle siirtyvien palveluiden toimintakulujen vuosien 2021 ja 2022 toteutuneesta kasvusta, sillä se vähentää kaupungin valtionosuusrahoituksen määrää tulevina vuosina. Mitä enemmän sote-kulut kasvoivat vuosina 2021-2022, sitä enemmän se leikkaa kuntien pysyvää valtionosuusrahoitusta siirtolaskelmiin liittyvän muutosrajoituksen sekä koko maan tasasuuruisen valtionosuusleikkauksen kautta. Kaupungin sosiaali- ja terveyspalveluiden toimintakate (sisältää erikoissairaanhoidon) heikkeni vuosien 2021 ja 2022 välillä 10,0 %, kun koko maan vastaava kasvu oli noin 7,0 %. Siirtyvän valtionosuuden määrä täsmentyy lopullisesti syksyn 2023 aikana, kun laskelmat päivitetään vielä vuoden 2022 lopullisen verotuksen valmistuttua.

Syksyn talousarviomuutosten mukaisten tietojen perusteella Jyväskylän kaupungin kuluvan vuoden ylijäämäennuste on 2,5 miljoonaa euroa. Kaupungin kuluvan vuoden toimintakate on ennusteen mukaan -337,6 miljoonaa euroa. Ylitystä kevään muutettuun talousarvioon on -1,9 miljoonaa euroa. Toimintakatetta heikentävät kaupunkirakenteen -1,6 miljoonan euron määrärahan lisäys talvihoidon kunnossapitoon, liikuntapalveluiden -0,1 miljoonan euron pesäpallostadionin hiekkatekonurmen siirtoon liittyvän purkukustannuksen siirto investoinneista käyttötalouteen sekä tasausmaksun -300.900 euron tason nousu. Toimintakatetta parantaa 122.500 eurolla kunnalliseen virkaja työehtosopimukseen liittyvän varauksen purku.

Kaupungin kuluvan vuoden verotuloarvio on parantunut alkuperäisestä talousarviosta yhteensä 9,0 miljoonaa euroa, josta 7,0 miljoonaa euroa aiheutuu parantuneesta kunnallisveroennusteesta ja 2,0 miljoonaa euroa kiinteistöveron ennakoitua paremmasta kertymästä. Kunnallisverotilitysten kasvu johtuu pääosin palkkasumman parantuneesta kehityksestä. Kiinteistöveron parantunutta ennustetta selittää erityisesti rakennusten verotusarvojen kasvu, koska niiden jälleenhankinta-arvoja on korotettu. Korotuksen taustalla on rakennuskustannusten kallistuminen. Kuluvan vuoden verokertymien tasossa tulee huomioida aiempien vuosien verohäntien, jopa 30 miljoonan euron, kertaluonteinen vaikutus.

Kaupungin taseen ylijäämäkertymän arvioidaan olevan 104,3 miljoonaa euroa tilikauden päättyessä. Investointimenoja alennettiin talousarviomuutoksilla 17,5 miljoonaa euroa ja niiden ennakoituaan olevan tänä vuonna yhteensä 110,9 miljoonaa euroa. Kaupungin lainakannan ennustetaan kasvavan kuluvana vuonna 51,0 miljoonalla eurolla. Tilikauden päättyessä kaupungin lainakanta on 390,5 miljoonaa euroa, eli noin 2.661 euroa asukasta kohden.

Syksyn talousarviomuutokset noudattavat kaupunginvaltuuston viime syksynä päättämää linjausta siitä, että lisätalousarvioita ei vuoden 2023 osalta tehdä kuin teknisten korjausten osalta, ja pitävät sisällään ainoastaan talousarviovuoden aikana tarkentuneiden tietojen mukaisia budjettioikaisuja tai sellaisiin asioihin liittyviä muutoksia, joita ei ole pystytty alkuperäisen talousarvion laadinnan hetkellä ennakoimaan, kuten sääolosuhteista aiheutuneet merkittävät lisäkustannukset. Mahdolliset muut määrärahojen ylitysuhat, joita kaupungin ennusteen mukaan on nyt tehtävien talousarviomuutosten lisäksi useampia miljoonia euroja, pyritään edelleen kattamaan toimialojen ja liikelaitosten sopeutustoimilla tämän vuoden aikana, jotta kaupungin talouden mittava sopeutustarve ei

kasvaisi enää suuremmaksi. Jyväskylän kaupunki muun muassa rajoittaa tiukasti rekrytointeja, hankintoja, matkustamista ja vieraanvaraisuutta loppuvuoden aikana.

Kaupungin vuoden 2024 talousarvio on -7,1 miljoonaa euroa alijäämäinen mittavista 19,3 miljoonan euron talouden sopeuttamistoimenpiteistä ja 0,6 %-yksikön kunnallisveronkorotuksesta huolimatta. Kaupungilla on ennusteen mukaan kuitenkin vuoden 2024 lopussa kumulatiivista ylijäämää vielä 97,2 miljoonaa euroa, mikäli vuosi 2023 toteutuu ennusteiden mukaisesti. Myös vuonna 2025 kaupungin talous näyttää ennusteiden mukaan vielä 4 miljoonaa euroa alijäämäiseltä, mutta vuoden 2026 lopussa tilikauden tuloksen ennustetaan kääntyvän positiiviseksi ja toteutuvan 0,6 miljoonaa euroa ylijäämäisenä. Vuoden 2025 osalta sopeutustoimia sisältyy laskelmiin 11,9 miljoonaa euroa ja vuodelle 2026 vuosien 2024 ja 2025 sopeutustoimista ennakoidaan kertyvän säästöjä vielä 4,1 miljoonaa euroa. Investointien osalta kaupunki investoi tulevana vuosina niin välttämättömiin lakisääteisten palveluiden tuottamiseen liittyviin investointeihin kuin kasvuun ja elinvoimaan. Investointimenot talousarviossa vuodelle 2024 ovat yhteensä 96,1 miljoonaa euroa. Lainakanta pysyy kuitenkin edelleen alle suurten kaupunkien keskiarvon.

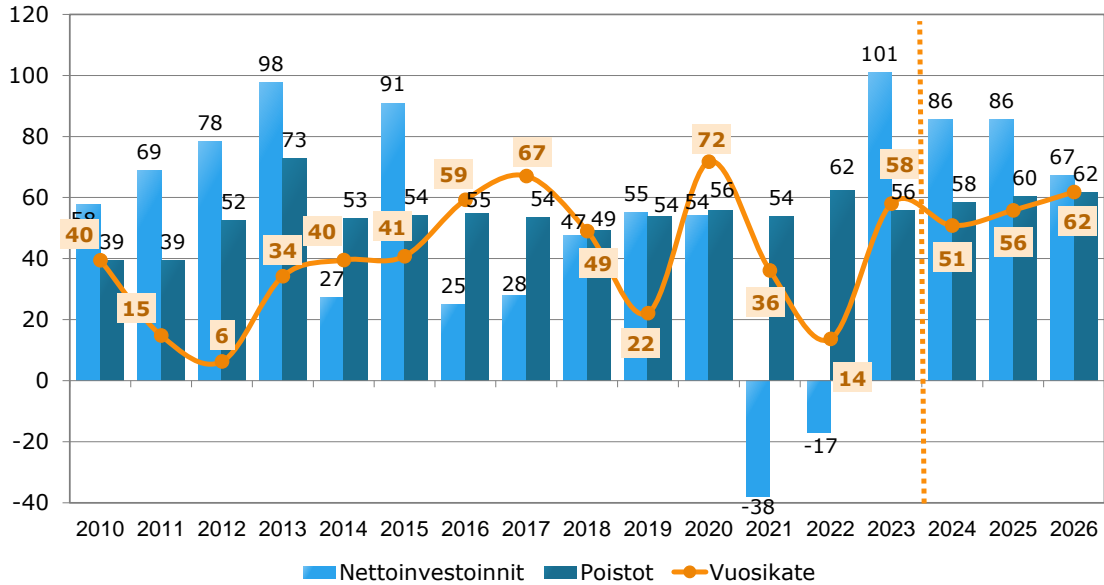
Vuoden 2024 talousarviossa kaupungin toimintakate on 329,6 miljoonaa euroa negatiivinen. Toimintakate on noin 8,0 miljoonaa euroa (-2,4 %) vuoden 2023 muutettua talousarviota pienempi merkittävien sopeuttamistoimien vuoksi. Toimintamenot kasvavat kuluva vuodesta 1,9 miljoonaa euroa (+0,5 %) ja toimintatulojen kasvu on 9,9 miljoonaa euroa (+11,7 %). Vuosikatteeksi muodostuu 50,8 miljoonaa euroa, mikä on 87 % poistojen määrästä ja kattaa poistonalaisista investoinneista 61 prosenttia. Vuoden 2024 talousarvion mukaan tilikauden tulos on -7,4 miljoonaa euroa negatiivinen ja tilikauden alijäämä -7,1 miljoonaa euroa. Kumulatiivinen ylijäämä vuoden 2024 lopussa on arvion mukaan 97,2 miljoonaa euroa, mikäli vuosi 2023 toteutuu arvioidun mukaisesti.

Jyväskylän kaupungin verotuloarvio vuodelle 2024 perustuu 9.10.2023 julkaistuun kuntatalousohjelmaan sekä lokakuussa päivitettyyn Kuntaliiton veroennustekehikkoon. Vuoden 2024 talousarvio sekä vuosien 2025-2026 tulossuunnitelmat on laadittu 8,0 % tuloveroprosentin mukaisesti. Tuloveroprosentti nousee siten 0,64 %-yksikköä vuodesta 2023. Kunnallisveroprosentin korotus lisää tämän hetken ennusteen mukaan vuonna 2024 kaupungin verotuloja 16,9 miljoonaa euroa. Vuonna 2025 verokertymä on korkeamman veroprosentin vuoksi 19,8 miljoonaa euroa ja vuonna 2026 20,4 miljoonaa euroa isompi kuin ilman korotusta. Kiinteistöveroprosentit on pidetty edellisvuoden tasossa. Jyväskylän kaupungin vuoden 2024 kunnallisveron kertymäksi arvioidaan 247,7 miljoonaa euroa, mikä on 7,7 miljoonaa euroa (3,2 %) kuluva vuotta enemmän. Yhteisöverojen tuotoksi arvioidaan 30,9 miljoonaa euroa, jossa laskua on 4,1 miljoonaa euroa (-11,7 %). Kiinteistöverojen tuotoksi arvioidaan 59,5 miljoonaa euroa (+6,3 %). Kokonaisverokertymäarvio vuodelle 2024 on 338,1 miljoonaa euroa. Vuonna 2023 kaupungille on kertynyt vielä kertaluonteisesti vanhoilla korkeammilla veroprosenteilla ja yhteisöveron jako-osuudella perittyjä verohäntiä yhteensä noin 30 miljoonan euron edestä, minkä vuoksi verotulot kasvavat kokonaisuutena vain vähän vuoteen 2023 verrattuna kunnallisveroprosentin korotuksesta huolimatta.

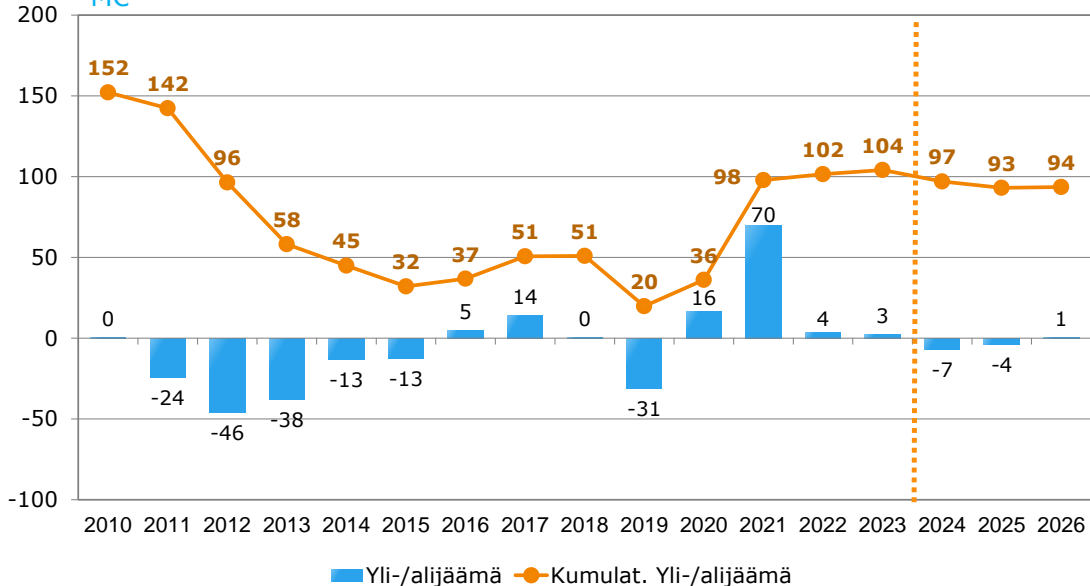
Jyväskylän kaupungin valtionosuuksien kokonaismääräksi vuodelle 2024 arvioidaan 30,2 miljoonaa euroa. Vuodesta 2023 valtionosuudet laskevat 27,2 miljoonaa euroa (-47,4 %). Soteuudistukseen liittyvät valtionosuusleikkaukset ovat tämän hetken arvion mukaan Jyväskylän kaupungin kohdalla vuonna 2024 yhteensä -28,3 miljoonaa euroa. Sote-kustannusten ja -tulojen siirrostä johtuva pysyvä kuntakohtainen muutosrajoitin on valtionosuusarviossa -16,6 miljoonaa euroa ja uudistukseen liittyvän siirtymätasauksen osuus valtionosuusarviosta noin -3,6 miljoonaa euroa vuonna 2024. Muutosrajoitin pysyy vuosittain samana, mutta siirtymätasaus pienenee asteittain ja päättyy kokonaan vuonna 2027. Lisäksi sote-eriin liittyvä valtionosuusleikkaus pitää sisällään kaikille kunnille tasasuuruuden ja pysyvän asukaskohtaisen leikkauksen. Tämä tarkoittaa Jyväskylän kaupungin kohdalla -5,4 miljoonan euron vuosittaista leikkausta. Lisäksi vuosina 2024 ja 2025 kyseinen leikkaus peritään takautuvasti myös vuoden 2023 osalta, joka tarkoittaa -2,7 miljoonan euron leikkausta kumpanakin vuonna. Vuodelle 2025 valtionosuuksien ennakoidaan kasvavan 60,5 miljoonaa euroon ja vuoden 2026 valtionosuusarvio on 66,9 miljoonaa euroa. Vuoden 2025 ja 2026 valtionosuuksien tasoa lisää TE-uudistus, kun TE-palvelut siirretään kuntien vastuulle ja niiden rahoitus kunnille tapahtuu yleiskatteellisten valtionosuuksien kautta.

Kaupungin ja liikelaitosten yhteenlasketut investointimenot vuodelle 2024 ovat 96,1 miljoonaa euroa, joka on 14,7 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Kaupungin investointimenoista 41,9 miljoonaa euroa kohdistuu talonrakennuksen investointeihin. Suurin kohde on Huhtasuon jalkapallohalli, 14,9 miljoonaa euroa. Toiminnan ja investointien rahavirta on 44,3 miljoonaa euroa negatiivinen. Investointien tulorahoitusprosentti on talousarviossa 53. Kaupungin lainakanta kasvaa vuonna 2024 noin 44,3 miljoonalla eurolla. Kaupungin lainakanta tulee olemaan vuoden 2024 lopussa 434,7 miljoonaa euroa eli 2.931 euroa asukasta kohti, mikäli vuosi 2023 tulee toteumaan tämänhetkisen ennusteen mukaisesti.

Poistot, nettoinvestoinnit ja vuosikate

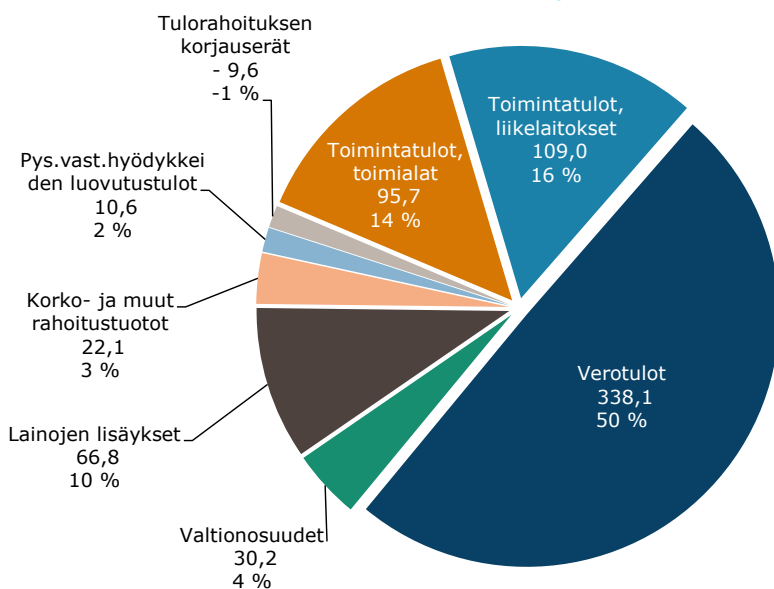

Yli-/alijäämä vuosittain ja kumulatiivisesti M€

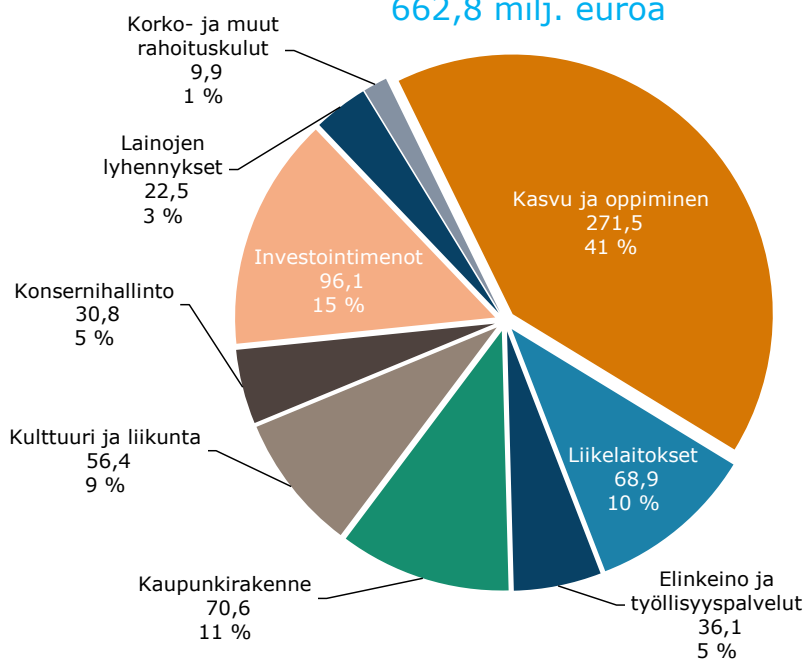

Alla oleviin kokonaistulot ja kokonaismenot kuvioihin on koottu yhteen tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta kaikki Jyväskylän kaupungin TA 2024 tulot ja menot. Kuviot kuvaavat rahan lähteitä ja rahan käyttöä. Kokonaistuloissa on esitetty rahan lähteinä toimintatulot ja investointitulot sekä antolainasaamisten vähennykset ja pitkäaikaisten lainojen lisäykset. Kokonaismenoissa rahan käyttönä on esitetty toimintamenot sekä antolainasaamisten lisäykset, pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ja lyhytaikaisten lainojen vähennykset.

KOKONAISTULOT TA 2024 662,8 milj. euroa

KOKONAISMENOT TA 2024 662,8 milj. euroa

Hyvinvointialueuudistuksen vaikutus kaupungin talouteen ja toimintaan

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023 alkaen, mikä vaikutti Jyväskylän kaupungin tehtäviin, toimintaan, talouteen ja organisaatioon. Hyvinvointialueuudistuksen myötä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirtyivät uusille perustetuille hyvinvointialueille 1.1.2023. Talouden näkökulmasta uudistuksen vaikutukset kohdistuivat erityisesti käyttötalouteen, jossa tulojen ja menojen taso sekä rakenne muuttuivat huomattavasti. Hyvinvointialueuudistus siirsi vuoden 2023 alussa yli puolet kuntien lakisääteisistä tehtävistä ja käyttötalouden kustannuksista hyvinvointialueille.

Samalla hyvinvointialueelle siirtyi myös vastaavaan toimintaan liittyvät asiakasmaksut sekä siirtyviä nettokustannuksia vastaava määrä verorahoitusta. Kunnilta vähennettävät verorahoituksen erät muodostuivat siirtyviä tehtäviä vastaavasta valtionosuudesta, kuntien yhteisöverosta ja kunnallisverosta. Osana tulojen siirtoa kunnallisveroprosentteja alennettiin kaikissa kunnissa -12,64 % yksikköä. Jyväskylän kaupungin tuloveroprosentti vuodelle 2023 on ollut siten 7,36 %. Jatkossa vuodesta 2024 alkaen veroprosentit määritellään 0,10 prosenttiyksikön tarkkuudella. Kuntien yhteisöveron jako-osuutta alennettiin 1/3-osalla. Kiinteistöveroissa ei tapahtunut muutoksia. Verotuloissa hyvinvointialueuudistuksen vaikutus näkyy täysimääräisesti vasta vuonna 2024 verojen kertymis- ja tilitysrytmin takia. Vuonna 2023 kunnille on kertynyt vielä verotuloja aiemmilta verovuosilta korkeammalla veroprosentilla maksettuna. Jyväskylän kaupungilla arvio vuosien 2021-2022 verohäntien vaikutuksesta vuoden 2023 verotilityksiin on yhteensä noin 30,3 miljoonaa euroa, josta kunnallisverotuottojen osuus on noin 26,9 miljoonaa euroa ja yhteisöverotuottojen noin 3,4 miljoonaa euroa. Näitä tilityksiä ei enää vuonna 2024 tule, mikä vaikuttaa merkittävästi verotulojen tasoon.

Kaupungin valtionosuuksien taso muuttui merkittävästi vuoden 2023 alussa hyvinvointialuesiirtymän vuoksi. Kuntien valtionosuusjärjestelmään jäi kuitenkin erä, jotka eivät perustu kuntien nykyisiin tehtäviin vaan aiempiin kunnan sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen tehtävien kustannuksiin. Sote-muutosrajoitin sekä siirtymätasaus ovat pysyvä osa kuntien valtionosuuksia.

Valtiovarainministeriön viimeisimpien 10.10.2023 julkaistujen laskelmien mukaan sote-uudistukseen liittyvät valtionosuusleikkaukset ovat Jyväskylän kaupungin kohdalla vuonna 2024 yhteensä -28,3 miljoonaa euroa. Summa pitää sisällään kuntakohtaisen ja pysyvän muutosrajoittimen, -16,6 miljoonaa euroa, ja siirtymätasauksen, -3,6 miljoonaa euroa, lisäksi kaikille kunnille tasasuuruisen ja pysyvän noin 37 euroa/asukas valtionosuusleikkauksen. Tämä tarkoittaa Jyväskylän kohdalla -5,4 miljoonan euron leikkausta ja lisäksi tämä jälkikäteistarkistuksesta aiheutuva leikkaus peritään takautuvasti myös vuoden 2023 osalta vuosien 2024 ja 2025 aikana, jolloin vuosikohtainen lisävaikutus on kahden vuoden ajan -2,7 miljoonaa euroa. Valtionosuuksiin vaikuttava sote-erien leikkaus on tämän hetken laskelman mukaan vuonna 2025 yhteensä -26,4 miljoonaa euroa ja vuonna 2026 yhteensä -22,5 miljoonaa euroa. Leikkaus vähenee vuoteen 2026 mentäessä siirtymätasauksen vähenemisen sekä vuoden 2023 takautuvan leikkauksen poistumisen vuoksi. Siirtolaskelmat tulevat päivittymään vielä loppuvuoden aikana. Seuraava tarkentunut laskelma saataneen marraskuussa, kun vuoden 2022 verotus on valmistunut ja siirtolaskelman verotulojen puoli sitä myötä päivittyy.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu valtiovarainministeriön tuoreimpiin siirtolaskelmiin perustuen Jyväskylän kaupungin talouden tilanne hyvinvointialueuudistuksen jälkeen verrattuna nykytilanteeseen. Asukaslukuna on käytetty ministeriön laskelman mukaista 31.12.2022 asukaslukua 145 887. Koko maan tasolla kuntien tuloja ja kustannuksia siirtyy yhtä paljon hyvinvointialueelle, mutta kuntakohtaisesti ne poikkeavat paljonkin. Vaikutuksia tasataan valtionosuusjärjestelmään sisällytettävillä edellisessä kappaleessa kuvatuilla tasauselementeillä.

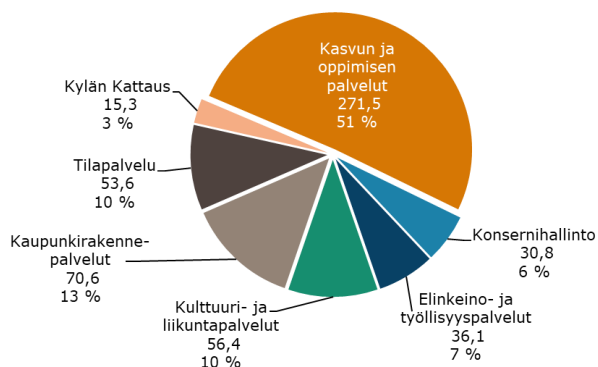
JKL tuloslaskelman muodostuminen 10/2023	Nykytilanne, €	Uudistuksen jälkeen, €	Muutos, €	%
Toimintakate + poistot	-881 388 863	-356 370 125	525 018 738	-60 %
Kunnallisvero (12,64 %-yks. siirto)	510 347 545	192 658 127	-317 689 418	-62 %
Yhteisövero	46 571 883	30 986 728	-15 585 155	-33 %
Kiinteistövero	54 242 564	54 242 564	0	0 %
Peruspalvelujen valtionosuus (VM)	175 259 385	58 108 667	-117 150 718	-67 %
Vos-muutosrajoitin	0	-16 619 743	-16 619 743	
Veromenetysten korvaus	68 769 177	20 619 607	-48 149 570	-70 %
Valtionosuus, OKM	-22 670 982	-22 670 982	0	0 %
Rahoituserät, netto	5 325 993	5 325 993	0	0 %
Verotuskustannusten alentuminen	0	1 477 391	1 477 391	
Jälkikäteistarkastuksesta aiheutuva vos-lisäsiirto, pysyvä		-5 415 436		
Tasapainotila, € (ilman siirtymätasausta)	-43 543 298	-37 657 209	5 886 089	-14 %
Tasapainotila, €/as (ilman siirtymätasausta)	-298	-258	40	-14 %
Siirtymätasaus vuonna 2023		1 130 494		
Siirtymätasaus vuonna 2024		-3 575 025		
Lopputarkistuksen takaisinperintä vuodelta 2023 vuonna 2024		-2 707 718		
Siirtymätasaus vuonna 2025		-1 701 849		
Lopputarkistuksen takaisinperintä vuodelta 2023 vuonna 2025		-2 707 718		
Siirtymätasaus vuonna 2026		-444 972		
Siirtymätasaus vuonna 2027		-644 589		

Siirtolaskelma osoittaa, että Jyväskylän kaupungin merkittävä sote-kulujen kasvu vuosina 2021-2022 leikkaa kaupungin valtionosuuspohjaa useita kymmeniä miljoonia euroja ja lisää kaupungin talouden sopeutuspainetta tuntuvasti. Kuntatalouden siirtolaskelmista johtuen hyvinvointialueelle siirtyvien palveluiden toimintakulujen kasvu vuosina 2021 ja 2022 oli olennaisessa asemassa, sillä se vähensi jäljelle jääneiden kaupungin toimintojen valtionosuusrahoituksen määrää.

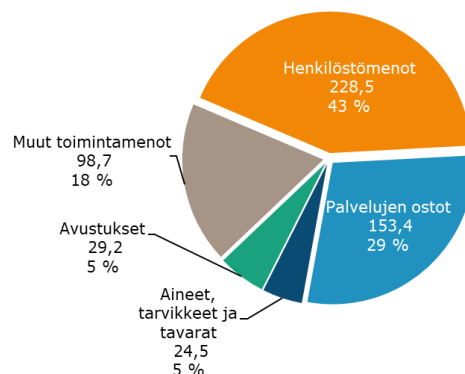
Hyvinvointialueuudistus ei vaikuttanut kaupungin investointeihin tai velkaantumiseen, sillä uudistuksessa kuntiin jäivät omaisuus ja velat, lukuun ottamatta sosiaali- ja terveystoimen ja pelastustoimen irtainta omaisuutta, jonka tasearvo ei kaupungin kannalta ollut merkittävä. Muutoksella on merkittävä vaikutus siihen, että aikaisempaa pienemmillä kaupungin euromääräisillä volyyymeilla on kyettävä saamaan aikaan riittävä tulo-rahoitus investoinneille, jotka pääsääntöisesti ovat talonrakennusinvestointeja, kuten kouluja ja päiväkoteja sekä kunnallistekniikkaa.

Hyvinvointialueuudistuksen myötä Jyväskylän kaupungin toimintamenojen rakenne muuttui merkittävästi. Alla olevissa kuvissa on kuvattu toimintamenojen rakenne määräraha- sekä kululajitasolla. Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen 51 prosenttia koko kaupungin toimintamenoista menee kasvun ja oppimisen palveluihin. Kaupunkirakennepalveluiden osuus on 13 prosenttia ja kolmanneksi eniten, 10 prosenttia, menoista kohdentuu vuonna 2024 kulttuuri- ja liikuntapalveluihin sekä Tilapalveluun.

TOIMINTAMENOT TA 2024 534,2 milj. euroa

TOIMINTAMENOT TA 2024 534,2 milj. euroa

Hyvinvointialueuudistus muutti myös kaupungin kululajirakennetta. Palvelujen ostojen osuus toimintamenoista pieneni olennaisesti, samalla kun muiden toimintamenojen, pääasiassa vuokramenot, ja henkilöstökulujen suhteellinen osuus kasvoi. Henkilöstömenot muodostavat kaupungin toimintamenoista 43 prosenttia vuonna 2024 ja palvelujen ostot 29 prosenttia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen organisaatioiden palveluksessa ollut henkilöstö siirtyi kokonaisuudessaan sen hyvinvointialueen palvelukseen, joka otti tuottamisvastuun niistä tehtävistä, joissa asianomainen henkilö oli ollut ennen siirtymistä. Hyvinvointialueiden vastuulle siirtyi myös koulujen ja oppilaitosten koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut. Henkilöstö siirtyi voimaansäilytyslain 18 §:n mukaan hyvinvointialueelle liikkeen luovutuksen periaatteen mukaan siten, että työnantaja vaihtui 1.1.2023. Kuntien palveluksessa sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palvelutuotantoon liittyvissä tukipalvelutehtävissä työskentelevät henkilöt siirtyivät myös liikkeenluovutuksella hyvinvointialueen palvelukseen, jos henkilön tosiasiallisista työtehtävistä vähintään puolet oli kunnan sosiaali- tai terveydenhuollon tai pelastustoimen tukitehtäviä.

TE-uudistus

Eduskunta hyväksyi TE-uudistukseen liittyvän lakipaketin 1.3.2023. TE-uudistus siirtää työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämistä vastuun sekä työttömyysturvan laajemman rahoitusvastuun kunnille 1.1.2025. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalveluiden tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Uudistuksella on arvioitu olevan noin 7 000 -10 000 lisätyöllisen työllisyysvaikutus pitkällä aikavälillä. TE-uudistuksella on voimaantulovaiheessa merkittäviä kuntatalousvaikutuksia ja työllisyyskehityksellä tulee uudistuksen jälkeen olemaan entistä suurempi vaikutus kunnan talouteen. Verotulojen kehityksen lisäksi työllisyyskehityksellä on suora vaikutus kunnan työttömyysetuuskien maksuvastuisiin. TE-palveluiden järjestämistä vastuun siirron myötä kuntien tehtäväkenttä laajenee huomattavasti ja henkilöstöä arvioidaan siirtyvän kuntiin ja kuntien muodostamiin yhteistoiminta-alueisiin yhteensä reilun 4 000 henkilötyövuoden verran.

Uutta lakisääteistä tehtävää koskeva lainsäädäntö velvoittaa kuntia järjestämään työ- ja elinkeinopalvelut yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Palveluiden järjestämistä vastuu siirtyy kunnalle tai useammasta kunnasta muodostuvalle yhteistoiminta-alueelle, jonka työvoimapohja on vähintään 20 000 henkilöä. Uuden tehtävän valtionosuusrahoitus kohdennetaan kuntiin kahden kriteerin kautta, joilla on molemmilla yhtä suuri painoarvo (50/50). Työikäisen väestön määrä (18–64-vuotiaat) muodostaa yhden kriteerin ja toinen rahoitusta kohdentava kriteeri on laajan määritelmän mukainen työttömien määrä, joka käsittää sekä työttömät työnhakijat että palveluissa olevat. Tämän lisäksi malliin sisältyy kotoutumiskoulutusta koskeva poikkeus, jonka rahoitus kohdennetaan vieraskielisyyskriteerin kautta. Kahden vuoden siirtymäkauden aikana rahoitus on osittain laskennallista

valtionosuutta ja osittain toteutuneeseen kustannukseen perustuvaa ja muuttuu siirtymäkauden jälkeen kokonaan laskennalliseen valtionosuuteen.

Myös kuntien rahoitusvastuu työttömyysetuuksista laajenee. Uudistuksen jälkeen kunnat osallistuvat työttömyysetuuden perusosan suuruisen osan rahoitukseen nykyistä varhaisemmassa vaiheessa. Kunnan rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan koskemaan myös ansio- ja peruspäivärahaa. Uudistuksesta aiheutuva kasvu kuntien etuusmenoissa kompensoidaan kunnille erillisellä valtionosuuden lisäyksellä. Muutos rahoitusvastuussa kompensoidaan kunnille täysimääräisesti ja kuntakohtaisesti poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Työttömyysturvan rahoitusvastuun laajenemisen kuntakompensaatio määritellään uudistuksen voimaantulovaiheessa niin, että kompensatio perustuisi vuoden 2023 lopun tilanteen työttömyysetuuspäiväkertymiin ja niiden perusteella kuntien maksettavaksi tuleviin työttömyysetuuksiin vuoden 2024 työttömyysturvan perusosan tasolla. Kompensaatio jää pysyväksi osaksi kuntien peruspalvelujen valtionosuutta ja sen kokonaistaso tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä. Kuntakohtaista kohdentumista tai kompensatation tasoa ei muilta osin tarkisteta jälkikäteen. Jatkossa laajenevan rahoitusvastuun nettovaikutus kunnan talouteen riippuu siitä, miten kunta onnistuu työttömyysjaksojen vähentämisessä ja lyhentämisessä ja sen myötä etuusmenojen pienentämisessä suhteessa poikkileikkaushetken tilanteeseen.

Uudistuksen myötä kuntien valtionosuuksia ja valtionosuustehtäviä lisätään yhteensä noin 900 miljoonalla eurolla. Kuntien kustannukset kasvavat kokonaisuutena sen sijaan vähemmän, 840 miljoonaa euroa, koska kunnat ovat saaneet valtiolta palkkatukea myös ennen uudistusta. Uudistuksessa palkkatuki siirtyy valtionavustuksista valtionosuuksiin, ja kokonaisuutena kuntien saamien valtionapujen muutos on 840 miljoonaa euroa vastaten kustannusten muutosta. Uudistuksen myötä kuntien henkilöstömäärä kasvaa noin neljällä tuhannella henkilötyövuodella, mikä näkyy vuonna 2025 etenkin henkilöstömenojen voimakkaana kasvuna. Myös ostot kasvavat uudistuksen seurauksena.

Kaupunginvaltuusto on 25.9.2023 päättänyt, että Jyväskylän kaupunki järjestää henkilöasiakkaiden TE-palvelut jyvaskyläläisille henkilöasiakkaille ja tämän lisäksi:

- voi tuottaa sopimusperusteisesti Keski-Suomen muiden kuntien muodostamalle/muodostamille työllisyysalueelle/alueille erityisiä palveluja, kuten esimerkiksi vieraskielisten palvelut työllisyyspalvelujen (TE-palvelu) osalta tai rakennemuutostilanteiden ennakointi ja koordinoititehtäviä
- voi tuottaa tai hankkia sopimusperusteisesti työnantaja- ja yritysasiakkaiden palveluja Keski-Suomen muiden kuntien muodostaman/muodostamien työllisyysalueiden kanssa
- voi tuottaa tai hankkia sopimusperusteisesti palveluhankintoihin liittyviä asiantuntijapalveluita yhdessä muiden kuntien muodostaman työllisyysalueen kanssa.

Työllisyysalueiden laadinnan pohjaksi on arvioitu eri työllisyysaluemallien vaikutuksia toiminnallisista, taloudellisista ja hallinnollisista lähtökohdista. Asiakasrakenne, ikä, koulutustausta, ja palvelutarpeet eroavat merkittävästi Keski-Suomen eri alueilla. Mikäli Jyväskylä toimisi vastuukuntana laajemmalla työllisyysalueella, vastuukunnan rooliin sisältyy laaja taloudellinen vastuu ja yhdenvertaisuusvelvoite palvelutuotannossa koko laajemman työllisyysalueen osalta. Jyväskylän järjestäessä palvelut kaupungin työnhakija-asiakkaille, taloudellinen vastuu palvelutuotannosta kohdistuu vain kaupunkilaisten ja jyvaskyläläisten työnantajien palveluihin. Elinvoiman ja työllisyyspalvelujen kokonaisuus on hallinnollisesti yksinkertaisin ja selkein sekä palvelujen ketterä kehittäminen ja suuntaaminen tehokkaasti kaupunkilaisten palvelutarpeeseen on mahdollista.

Jyväskylän järjestäessä palvelut vain jyvaskyläläisille henkilöasiakkaille mahdollistuu maakuntaan kaksi muuta työllisyysaluetta, joiden työvoimapohjan vaatimus ylittää 20 000 henkilöä/työllisyysalue. Näiden työllisyysalueiden vastuukunniksi kiinnostuksensa ovat maakunnassa ilmaisseet Jämsä ja Äänekoski.

Työllisyysalueet voivat järjestää yhdessä osan palveluista, esimerkiksi hankinnat, vieraskielisten palvelut, osan yrityspalveluista ja hallinnolliset tehtävät. Valmistelun edetessä tullaan selvittämään ne palvelut, jotka kannattaa toteuttaa yhdessä maakunnan laajuisesti tai vain tiettyihin kuntiin kohdistuen.

Keski-Suomen työllisyysalueiden muodostaminen etenee seuraavasti:

- Suunnitelma työvoimapalvelujen järjestämiseksi valmiina syyskuussa 2023
- Kuntien valtuustojen päätökset työllisyysalueisiin osallistumisesta ja suunnitelmasta viimeistään syys-lokakuussa 2023
- 31.10.2023 kuntien tulee toimittaa ministeriöön sopimukset yhteistoiminnasta, joiden pohjalta muodostuvat 1.1.2025 toimintansa käynnistävät työllisyysalueet.

TE-uudistusta tullaan valmistelemaan työllisyyskokeilun kanssa samaan aikaan. Valmisteluun on saatu Keski-Suomen liitolta rahoitusta ajalle 1.6.-31.12.2023 (AKKE-hanke). Uudistuksen valmistelua jatketaan vuoden 2024 aikana. Vuodelle 2024 on TEM:stä tulossa muutokuluihin rahoitusta valtakunnallisesti yhteensä 34 miljoonaa euroa. Rahoitus jakautunee työllisyysalueille/maakuntiin, mutta rahoituksen kohdentumisesta ei ole vielä päätöksiä olemassa.

TE-palveluiden henkilöstön siirtymisessä kuntiin noudatetaan virkamieslain mukaisesti liikkeenluovutusta koskevia periaatteita. Henkilöstö siirtyy liikkeenluovutuksen yhteydessä uuden työnantajan palvelukseen ns. vanhoina työntekijöinä ja säilyttää siirtymähetkellä voimassa olevat palvelusuhteeseensa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. VES ehdot ovat voimassa sopimuskauden loppuun (kevät 2025) saakka. Jyväskylän osalta laskennallinen siirtyvä henkilöstömäärä on 135 htv.

TE-uudistus on huomioitu taloussuunnitelmavuosille 2025-2026 kustannusneutraalina ja arviot TE-uudistuksen osalta saatavista valtionosuuksista pohjautuvat valtiovarainministeriön 10.10.2023 julkaisemiin Kuntatalousohjelman mukaisiin laskelmiin. TE-uudistus näkyy kaupungin taloussuunnitelmavuosien 2025-2026 luvuissa toimintamenojen (erityisesti henkilöstömenojen, palvelujen ostojen ja avustusmenojen) sekä valtionosuuksien tason merkittävänä kasvuna. Valtiovarainministeriön laatimissa painelaskelmissa Jyväskylän kaupungin saama valtionosuus TE-palveluiden järjestämiseen ja työttömyysturvaan on vuosina 2025-2026 vuositasolla noin 28,4 miljoonaa euroa, josta noin 20,1 miljoonaa euroa kohdistuu TE-palveluiden tehtäväsiirtoon ja 8,3 miljoonaa euroa työttömyysetuuksien kompensatioon. TE-uudistuksen rahoituslaskelmat tulevat päivittymään vielä useamman kerran valmistelun edetessä.

Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta

Talousarvion rakenne ja seuranta

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kaupungille seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio sekä suunnitelmakaudeksi taloussuunnitelma. Jyväskylän kaupungin suunnitelmakausi on kolme vuotta. Talousarvion valmistelusta vastaa hallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväl alueellaan. Liikelaitoksessa valmistelusta vastaa johtokunta.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kaupunkistrategiaa ja edellytykset kaupungin tehtävien hoitamiseen turvataan. Kuntalain mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kuntalaki velvoittaa kuntaa huolehtimaan tulorahoituksen riittävydestä ja maksuvalmiuden säilyttämisestä. Kunnan sitoumukset ja niihin liittyvät riskit eivät saa siten ylittää kunnan voimavaroja.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelystä säädetään kuntalain 118 §:ssä. Säädösten mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, mikäli kunta ei ole katannut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahdena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

- 1) kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia;
- 2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;
- 3) asukasta kohden laskettu kunnan konsernitiilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitiilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla;
- 4) konsernitiilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Arviointimenettelyä koskevat raja-arvot on muutettu kuntalakiin 1.3.2019 ja niitä sovellettiin ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella.

Kuntalaki on muutettu väliaikaisesti 1.12.2020 alijäämän kattamista koskevan määräajan osalta. Mikäli kunta ei koronapandemiasta johtuvien poikkeuksellisten ja tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi voi kattaa taseeseen kertynyttä alijäämää laissa säädetyssä määräajassa, voi valtiovarainministeriö kunnan hakemuksesta päättää, että alijäämä on katettava kuuden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Laki on voimassa 31.12.2025 asti.

Kuntalaissa säädetään myös kunnan talousarvion ja -suunnitelman rakenteesta ja sisällöstä. Suomen Kuntaliitto sekä kirjanpitolautakunnan kuntajaosto ovat myös antaneet ohjeita ja suosituksia talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelusta ja sisällöstä. Jyväskylän kaupungin talousarvion sisältö on laadittu ottaen huomioon mainitut ohjeet ja säännökset. Talousarvio sisältää seuraavat osat: yleisperustelut, käyttötalous- ja tuloslaskelmaosan sekä investointi- ja rahoitusosan.

Yleisperusteluosassa esitetään kaupungin toimintaympäristö, taloudelliset lähtökohdat sekä talousarvion rakenne ja sitovuus. Yleisperustelut sisältävät myös Jyväskylän kaupungin strategian, henkilöstön kehitysnäkymät, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tulevan vuoden tavoitteet sekä tytäryhteisöjen toiminalliset tavoitteet.

Käyttötalousoosassa esitetään toimialojen ja liikelaitosten toiminnan kuvaukset ja toimintaympäristön muutokset sekä asetetaan niiden sitovat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet. Tulossuunnitelmaosassa osoitetaan tulo-rahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin, rahoitusmenoihin sekä suunnitelman mukaisiin poistoihin.

Investointiosaan on koottu kaupungin investointimenot ja -tulot investointiryhmittäin sekä esitetty ohjeellinen viiden vuoden investointisuunnitelma. Rahoitusosassa esitetään yhteenvedona rahan lähteet ja käyttö.

Kaupungin toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio ja -suunnitelma sitovat toimielimiä ja henkilöstöä ja ovat samalla näiden ohjauksen ja valvonnan välineitä. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

Talousarvion hyväksymisen jälkeen lautakunnat ja johtokunnat vahvistavat tarkemmat käyttösuunnitelmat talousarvioon perustuen. Liikelaitosten johtokunnat hyväksyvät valtuuston liikelaitokselle hyväksymän talousarvion ennen käyttösuunnitelman hyväksymistä. Käyttösuunnitelmat hyväksytään joulukuun aikana. Lautakunnat voivat vuoden aikana tehdä käyttösuunnitelmaan muutoksia valtuuston hyväksymien määrärahojen puitteissa.

Talousarvion toteutumista seurataan raportointiaikataulun mukaisesti annettavilla neljännesvuosi- ja puolivuosisikatsauksilla. Toimialajohtajien, kansliapäällikön, palvelualuejohtajien ja liikelaitosjohtajien tulee huolehtia siitä, että toimialan tai liikelaitoksen määräraha ei ylity. Mahdollisten ylityskien osalta on neljännesvuosisikatsauksen yhteydessä raportoitava päätöksistä ja toimenpiteistä, joilla talousarvion ylitykset voidaan välttää talousarviovuoden aikana. Toimialajohtajien ja kansliapäällikön tulee samassa yhteydessä raportoida kaupunginhallitukselle, mikäli lautakuntien tekemät päätökset vaarantavat talousarvion toteutumisen. Toimenpideohjelma toimitetaan konsernihallintoon samassa yhteydessä raportin tietojen kanssa.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista seurataan vuoden aikana maaliskuu- ja syyskuun neljännesvuosisikatsauksen yhteydessä. Neljännesvuosisikatsauksissa toimialat ja liikelaitokset esittävät tavoitteiden toteutumisen seurantaan perustuvan käsityksensä tavoitteiden toteutumisesta koko talousarviovuoden osalta. Mikäli toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumaennusteet ovat ristiriidassa keskenään tai talousarvion kanssa, tulee asia saattaa kaupunginhallituksen käsittelyyn. Tarkastuslautakunta sekä kaupungin tilintarkastaja arvioivat tavoitteiden toteutumista kuntalain edellyttämällä tavalla.

Talousarvion sitovuus

Talousarvion sitovia eriä ovat valtuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat erät on esitetty oheisessa taulukossa.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tulot ja menot 2024

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
KÄYTTÖTALOUS (Nettomenot)					
Konsernihallinto	29 405	20 700	21 928,9	1 229	5,9 %
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut	32 566	32 077	30 671,9	-1 405	-4,4 %
Kasvun ja oppimisen palvelut	236 065	258 641	259 173,2	533	0,2 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	44 287	46 653	46 301,7	-351	-0,8 %
Kaupunkirakenne	7 149	17 527	11 557,4	-5 970	-34,1 %
LIIKELAITOKSET (Yli-/alijäämä)					
Tilapalvelu	15	0,0	0,0	0	0,0 %
Kylän Kattaus	-1 276	1 200	1 600,0	400	0,0 %
TULOSLASKELMA					
Verotulot	607 054	331 000	338 100,0	7 100	2,1 %
Valtionosuudet	220 718	57 330	30 178,8	-27 151	-47,4 %
Rahoitustulot ja -menot	5 326	7 317	12 142,5	4 826	66,0 %
RAHOITUSLASKELMA					
Antolainauksen muutokset	5 828	0	0,0	0	0,0 %
Lainakannan muutokset	-12 794	50 994	44 252,5	-6 742	-13,2 %
INVESTOINTIOSA					
Maa- ja vesialueet, menot	2 469	6 500	6 000,0	-500	-7,7 %
Maan myynti, tulot	2 137	1 000	1 000,0	0	0,0 %
Irtain käyttöomaisuus ja muut pitkävaikutteiset, menot	7 303	9 395	7 649,0	-1 746	-18,6 %
Irtain käyttöomaisuus, tulot	36	0	0,0	0	0,0 %
Osakkeet ja osuudet, menot	1 055	23 252	7 151,7	-16 101	-69,2 %
Osakkeet ja osuudet, tulot	73	0	0,0	0	0,0 %
Tilapalvelun investointimenot	47 687	38 940	41 940,0	3 000	7,7 %
Urheilu- ja retkeilyalueet, menot	7 306	6 309	7 540,0	1 231	19,5 %
Urheilu- ja retkeilyalueet, tulot	509	0	0,0	0	0,0 %
Kunnallistekniikka, menot	25 283	26 450	25 820,0	-630	-2,4 %
Kunnallistekniikka, tulot	544	0	0,0	0	0,0 %

Talousarvion käyttötalousosassa valtuustoon nähden sitova on määrärahan menojen ja tulojen erotus eli toimintakate. Toimialajohtajan ja kansliapäällikön tulee huolehtia siitä, että toimialan määräraha tai määrärahat eivät ylitä. Toimialajohtajan tulee tämän varmistamiseksi tehdä lautakunnalle tarvittavat esitykset määrärahojen muuttamiseksi. Muutokset tulee tehdä siten, että valtuustoon nähden sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ei vaarannu. Kunnan liikelaitoksia sitova meno- tai tuloerä on liikelaitoksen yli-/alijäämä.

Investointiosassa seuraavat investointimenot ja -tulot ovat valtuustoon nähden sitovia:

- Maa- ja vesialueet
- Irtain käyttöomaisuus
- Osakkeet ja osuudet
- Tilapalvelun investointimenojen loppusumma
- Urheilu- ja retkeilyalueet
- Kunnallistekniikka.

Tuloslaskelmaosassa valtuustoon nähden sitovia määrärahoja ja tuloarvioita ovat verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustulojen ja -menojen yhteismäärä.

Rahoitusosassa valtuustoon nähden sitova tuloerä on lainakannan muutos sekä antolainasaamisten lisäysten ja vähennysten erotus eli antolainauksen muutokset yhteensä.

Käyttötalousosassa esitetyt toiminnalliset tavoitteet ovat myös valtuustoon nähden sitovia ja niiden mahdollisista muutoksista päättää valtuusto. Toiminnalliset tavoitteet ovat palvelutuotannon vaikutuksia ja vaikuttavuutta kuvaavia, mitattavissa tai muuten todennettavissa olevia määrällisiä ja laadullisia tavoitteita. Liikelaitoksissa valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet koskevat palvelun laatua, toiminnan kannattavuutta, toiminnan laajuutta, kehittämistä ja ympäristöä.

Kaupungin talousarviossa asetetaan valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet myös tärkeimmille yhdeksälle tytäryhteisölle. Tytäryhteisö on velvollinen raportoimaan valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumisesta neljännesvuosikatsausten yhteydessä sekä tilinpäätöstä laadittaessa.

Talousarvion yleisperustelut ovat informaatiota, jota ei ole tarkoitettu sitovaksi talousarvion osaksi. Talousarvion yksityiskohtaiset perustelut, tunnusluvut ja suoritettavat tavoitteet ovat ohjeellisia siten, että lautakuntien tulee ottaa ne huomioon käyttösunnitelmista päätettäessä. Perusteluissa esitetyt asiat eivät voi kuitenkaan johtaa siihen, että käyttösunnitelma laaditaan sitovaa määrärahaa suuremmaksi. Tytäryhteisöistä esitettävät alustavat taloudelliset ja muut tunnusluvut eivät myöskään ole valtuustoon nähden sitovia.

Erityismääräyksiä

Kaupungin liittymisestä jonkin yhteisön jäseneksi tai jäsenyydestä eroamisesta päättää myönnettujen määrärahojen asettamisrajoissa toimiala, jonka toimintaan kyseisen yhteisön jäsenyys liittyy.

Lautakunnat, elinkeino- ja työllisyysjaosto sekä johtokunnat päättävät omalle tehtäväalueelleen kuuluvien avustusten myöntämisestä. Kaupunginhallitus määrittelee koko kaupunkiorganisaatiolle yhteiset avustusten myöntämisen menettelytavat. Keskeistä avustusten myöntämisessä on, että avustettavan toiminnan tulee edistää kaupungin strategian mukaista toimintaa, tukea tai täydentää kaupungin järjestämiä palveluita ja kuntalaisten hyvinvointia ja/tai kaupungin elinvoimaa. Toiminnan vaikuttavuuden arvioinnissa hyödynnetään avustuskohtaisesti määritellyjä kriteerejä. Annetuista avustuksista ja projektirahoista tulee avustuksen saajan antaa käyttöselvitykset.

Kaupunginvaltuusto ja -hallitus -määrärahaan kuuluvien alamäärärahojen käytöstä päättää kaupunginjohtaja tai hänen määräämänsä henkilö.

Tarkastuslautakunnan talousarvio sisältyy konsernihallinnon määrärahaan. Tarkastuslautakunnan talousarviosta päättää kaupunginvaltuusto ja tarkastuslautakunnan käyttösuunnitelman vahvistaa tarkastuslautakunta.

Henkilöstö

Henkilöstösuunnitelmassa otetaan huomioon tarvittavat palkalliset henkilötyövuodet ja niitä vastaavat henkilöstömenot. Suunnitelma sisältää koko sen henkilöstön, jolle on varattu talousarvioon palkkamenot. Laskenta sisältää sekä vakinaisen että määräaikaisen henkilöstön sekä kaikki palkanosat (esimerkiksi erilliskorvaukset, ylityökorvaukset ja lisät). Työssäolokuukaudet sisältävät myös kaikki palkalliset vapaat.

Talousarvioon liittyvä yhteistoimintamenettely

Kaupunginhallitus päätti elokuussa valtuuttaa kaupunginjohtajan antamaan neuvotteluesityksen yhteistoimintaneuvottelujen käynnistämiseksi ja käynnistämään koko kaupunkia ja sen henkilöstöä koskevan yhteistoimintaneuvottelun Jyväskylän kaupungin talouden sopeuttamiseksi. Ensimmäinen neuvottelukerta oli elokuussa. Yhteistoimintaneuvottelut päätettiin neuvottelutilaisuudessa 31.10.2023, ennen kuin kaupunginhallitus teki marraskuussa lopullisen talousarvioesityksensä kaupunginvaltuustolle.

Neuvottelukutsun yhteenvedossa todettiin työnantajan kutsun antamishetken arviona seuraavaa:

- On mahdollista, että vuoden 2024 kaupungin talousarvioehdotuksessa tullaan esittämään sellaisia talouden tasapainottamisen toimenpiteitä, joilla on esimerkiksi henkilöstön asemaan merkittävästi vaikuttavia muutoksia työn organisoinnissa tai palvelurakenteessa tai yhteistyössä eri toimijoiden välillä tai osana sitä käsitellään henkilöstön asemaan olennaisesti vaikuttavia palvelujen uudelleen järjestämisen periaatteita.
- Työnantaja joutuu myös harkitsemaan taloudellisista ja/tai tuotannollisista sekä toiminnan uudelleen järjestelyistä johtuvista syistä osa-aikaistamisia, irtisanomisia tai muita merkittäviä muutoksia tai heikennyksiä palvelussuhteiden ehdoissa.

Mahdollisten toimenpiteiden kohdentumista, niiden perusteita, vaikutuksia ja vaihtoehtoja on läpikäyty talousarviovalmistelun ja yhteistoimintaneuvottelujen edetessä.

Valmistelua tehtäessä esille nousi harkittavaksi myös sellaisia toimenpiteitä, joilla olisi toteutessaan esimerkiksi henkilöstön asemaan merkittävästi vaikuttavia muutoksia työn organisoinnissa, organisaation palvelurakenteessa tai eri toimijoiden välisessä yhteistyössä, tai toimenpiteitä, joissa olisi kyse henkilöstön asemaan olennaisesti vaikuttavista palvelujen uudelleen järjestämisen periaatteista. Kustannussäästöjen löytämiseksi osa harkittavista toimenpiteistä tarkoittaa esimerkiksi mahdollisia toimintojen ja tehtävien uudelleen organisoimista sekä palvelujen, toimintojen ja tehtävien supistamisia. Kestävien ja pysyvien kustannussäästöjen saavuttaminen edellyttää myös esimerkiksi toimintojen ja tehtävien lakkauttamista, yhdistämistä tai keskittämistä sisäisesti sekä muutoksia töiden järjestelyyn sekä myös järjestelyjä kaupungin ulkoisten toimijoiden, muun muassa markkinatoimijoiden kanssa. Palvelujen tai niiden osien ulkoistuksilla haetaan pitkän aikavälin toiminnallisia ja taloudellisia hyötyjä. Työnantaja oli neuvotteluiden käynnistyessä tilanteessa, jossa se joutuu myös harkitsemaan taloudellisista ja/tai tuotannollisista sekä toiminnan uudelleen järjestelyistä johtuvista syistä osa-aikaistamisia, irtisanomisia tai muita merkittäviä muutoksia tai heikennyksiä palvelussuhteiden ehdoissa.

Kaupunginhallituksen talousarvioesitys sisältää osin myös edellä kuvattuja ratkaisuehdotuksia. Ei kuitenkaan vaikutuksiltaan siinä laajuudessa, kuin neuvottelukutsussa arvioitiin tai neuvottelujen päättyessä todettiin esimerkiksi mahdollisten irtisanomisten osalta. Yhteistoimintaneuvotteluissa läpi käydyn mukaisesti mahdollisia voivat siten olla toimenpiteet, jotka johtaisivat irtisanomisiin, osa-aikaistamisiin, merkittäviin muutoksiin tai heikennyksiin palvelussuhteen ehdoissa tai olennaisiin tehtävämuutoksiin. Yhteistoimintaneuvotteluissa on käyty läpi sitä, että voidaan esimerkiksi lakkauttaa, ulkoistaa, supistaa tai yhdistää eri toimintoja ja tehtäviä tai toimintoihin ja tehtäviin voi tulla muutoksia. Tehtäviä voidaan järjestellä uudelleen siten, että joidenkin työntekijöiden/viranhaltijoiden nykyinen tehtävä lakkaa itsenäisenä tehtäväkokonaisuutena. Mahdollisia ovat myös organisaatiomuutokset. Osa muutoksista toteutuu työnantajan työnjohto-oikeuden käyttämisellä (muun muassa vähäiset tehtävämuutokset ja toimipaikkamuutokset), poistuman hyödyntämi-

senä (esimerkiksi eläköityminen), määräaikaisen henkilöstön vähentämisenä tai sijoittamisina henkilön suostumuksen mukaisesti toiseen tehtävään irtisanomisen vaihtoehtona. Nämä ovat ensisijaisia keinoja. Talousarvioesityksessä tasapainottamisen painopiste on kuitenkin muissa meno- ja tuloerissä kuin henkilöstömenoissa. Henkilötyövuosien kasvua kuitenkin vähintään hillitään jo tulevana talousarviovuotena.

Osana yhteistoimintaneuvotteluja on selvitetty myös mahdollisuuksia lieventää harkittavien toimenpiteiden vaikutuksia. Näitä ovat esimerkiksi aiemmin kuvattu poistuman hyödyntäminen, sisäisen liikkuvuuden ja joustavien tehtäväkuvien edistäminen. Myös lomarahojen vaihtaminen vapaaksi on mahdollista perustuen KVTES:n määräyksiin. Myös palkattomien virka- ja työvapaiden osalta jatketaan kannustusta määräaikaisesti vuonna 2024.

Henkilöstösuunnitelman toteuttaminen

Vuoden 2024 talousarviossa henkilöstömenot ovat 228,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 muutetun talousarvion mukaan henkilöstömenot ovat 223,2 miljoonaa euroa. Henkilöstömenot kasvavat 5,2 miljoonaa euroa (+2,4 %) vuoden 2023 talousarvioon nähden. Vuoden 2022 tilinpäätöksen mukaisesti lukuihin sisältyy vielä hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden henkilöstömenot ja henkilötyövuodet.

Henkilöstömenot

1 000 euroa	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023-2024 euroa %	
Henkilötyövuosia vastaavat henkilöstömenot					
Kaupunki ilman liikelaitoksia	351 493	203 728	206 175,2	2 447,0	1,2 %
Konsernihallinto	10 573	10 360	8 792,2	-1 567,8	-15,1 %
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut	9 144	9 617	9 953,6	336,6	3,5 %
Kasvun ja oppimisen palvelut	131 253	144 064	147 249,7	3 186,0	2,2 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	19 401	20 767	20 968,9	202,1	1,0 %
Kaupunkirakenne	17 036	18 921	19 210,8	290,0	1,5 %
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	164 087	0	0,0	0,0	0,0 %
Liikelaitokset	38 751	8 495	8 317,3	-177,7	-2,1 %
Tilapalvelu -liikelaitos	1 500	1 690	1 624,5	-65,7	-3,9 %
Kylän Kattaus -liikelaitos	12 510	6 805	6 692,8	-112,0	-1,6 %
Keski-Suomen pelastuslaitos -liikelaitos	24 740	0	0,0	0,0	0,0 %
Yhteensä	390 244	212 223	214 493	2 269,3	1,1 %
Muut henkilöstömenot					
Kulttuuripalvelujen tuntipalkkaiset	2 640	2 879	2 661,4	-217,6	-7,6 %
Luottamustoimi, vaalit	1 242	1 108	1 656,5	548,4	49,5 %
Eläkemenoperusteinen maksu/tasausmaksu	11 539	7 008,1	7 184,6	176,5	2,5 %
Keskitetty järjestelyerä ja palkkaohjelma	0	0	2 470,0	2 470,0	0,0 %
Yhteensä	15 421	10 995	13 973	2 977	27,1 %
Henkilöstömenot yhteensä	405 665	223 219	228 465,1	5 246,6	2,4 %

Voimassa olevien valtakunnallisten virka- ja/tai työehtosopimusten mukaan vuoden 2024 henkilöstömenoihin vaikuttavat sopimuskorotukset koostuvat pääosin seuraavista eristä:

- 2,2 %:n yleiskorotus 1.6.2023 lukien
- 0,7 %:n paikallinen järjestelyerä 1.6.2023 lukien
- 1,2 %:n kehittämisestä (paikallinen erä) 1.6.2023 lukien
- 0,4 %:n kehittämisestä (keskitetty erä) 1.2.2023 lukien.
- 2,27 %:n yleiskorotus 1.6.2024 lukien
- 0,73 %:n järjestelyerä 1.6.2024 lukien

- 0,60 %:n kehittämiserä (paikallinen erä) 1.6.2023 lukien.

Toimeenpanossa huomioidaan kukin sopimusala, määräykset osin poikkeavat pääsäännöstä. Valtakunnallisten virka- ja/tai työehtosopimusten mukaiset vuonna 2024 maksuun tulevat yleiskorotukset lisäävät vuoden 2024 henkilöstömenoja 3,1 miljoonaa euroa ja järjestelyerät 0,9 miljoonaa euroa. Erillisen kehittämisohjelman mukaisiin korotuksiin on varattu 1,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 järjestelyerien ja kehittämisohjelman mukaiset korotukset on varattu keskitettynä varauksena Konsernihallinnon määrärahaan.

Henkilöstömenoihin sivukuluineen vuodelle 2024 vaikuttavat myös vuoden 2023 pääasiassa kesäkuussa toteutuneet valtakunnallisiin virka- ja/tai työehtosopimukseen perustuvat yleiskorotukset, järjestelyerät ja kehittämiserät. Vuoden 2024 henkilöstömenoja nämä vuoden 2023 korotukset lisäävät henkilösivukuluineen noin 3,6 miljoonaa euroa. Nykyisen laajuinen organisaatio huomioiden vuosien 2022–2024 aikana henkilöstömenot kasvavat 1.5.2022 voimaan tulleiden valtakunnallisten virka- ja /tai työehtosopimusten myötä yhteensä 19 miljoonaa euroa.

Maan hallitus on esittänyt eduskunnalle vuoden 2024 työttömyysvakuutusmaksujen vahvistamista. Esityksen mukaan työttömyysvakuutusmaksut laskisivat kuluva vuodesta 0,97 prosenttiyksikköä. Työttömyysvakuutusmaksujen lasku vähentää kaupungin henkilöstömenoja 1,7 miljoonaa euroa. Kevan tasausmaksut kasvavat 0,1 miljoonaa euroa vuoden 2023 tasosta.

Asiakasmäärien ja palvelutarpeen kasvu nostavat kaupungin henkilöstömenoja yhteensä 3,8 miljoonaa euroa vuoden 2023 muutettuun talousarvioon nähden. Suurinta henkilömäärän kasvu on Kasvun ja oppimisen palveluissa, jossa henkilöstöä on lisätty ryhmäperhepäivähoidon toimintaan sekä päiväkoteihin yhteensä 26 henkilötyövuotta (+1,0 miljoonaa euroa). Perusopetuksen puolella koulukäynninohjaaresurssiin oleva varaus on toteumaan nähden vuoden 2023 talousarviossa arvioitu liian pieneksi ja resurssia on lisätty suunnitelmaan 30 henkilötyövuoden verran vuodelle 2024 (+1,2 miljoonaa euroa).

Palkalliset henkilötyövuodet

	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023-2024	
				htv	%
Kaupunki ilman liikelaitoksia	7 155	4 157	4 153	-4	-0,1 %
Konsernihallinto	177	167	133,3	-34	-20,3 %
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut	232	201	204,5	4	1,7 %
Kasvun ja oppimisen palvelut	2 876	3 013	3 044,4	32	1,1 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	424	439	432,0	-7	-1,6 %
Kaupunkirakenne	312	337	338,5	2	0,6 %
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	3 133	0	0,0	0	0,0 %
Liikelaitokset	755	212	210,4	-2	-0,8 %
Tilapalvelu -liikelaitos	23	26	24,0	-2	-6,3 %
Kylän Kattaus -liikelaitos	325	187	186,4	0	-0,1 %
Keski-Suomen pelastuslaitos -liikelaitos	408	0	0,0	0	0,0 %
Kaupunki yhteensä	7 910	4 369	4 363,1	-6	-0,1 %

Henkilötyövuosien muutokset toteutuvat toimialoilla ja liikelaitoksissa sekä henkilöstöryhmittäin eri tavoin. Henkilöstöä tulee siirtymään myös eri organisaatioyksiköiden välillä. Seuraavassa on kuvattu keskeisimmät henkilöstömuutokset. Henkilötyövuosissa on huomioitu sopeutusesitykset, samoin henkilötyövuosissa näkyvät kuluvan ja tulevan vuoden arviota asiakasmäärän ja palvelutarpeen kasvusta, satsauksista strategian mukaisiin kärkiin sekä rakenteellisista muutoksista esimerkiksi lainsäädännön muuttuessa. Henkilöstösuunnittelussa joudutaan varautumaan vuoden 2024 aikana joltain osin palveluiden tuleviin eläköitymisiin osaamisen varmistamiseksi, toiminnan kannalta välttämättömiin ja samalla tuottavuutta lisääviin kehittämisprojekteihin sekä muutoin palveluprosessien uudelleen tarkasteluun. Muutosvaiheessa näihin tarvitaan joissain tapauksissa henkilöresurssoin-

tia. Henkilötyövuosien lopulliseen toteutumiseen vaikuttaa aina myös se, missä kohtaa talousarviovuotta muutos toteutuu, esimerkiksi sen mukaan missä kohtaa vuotta palvelussuhde alkaa tai mistä kohtaa vuotta palvelussuhde päättyy. Siksi myös vuoden 2023 ratkaisut voivat edelleen kasvattaa vuoden 2024 henkilötyövuosia kokonaisen vuoden tarkastelussa.

Henkilöstösuunnitelmassa henkilötyövuodet vuodelle 2024 ovat yhteensä 4 363 (2023 muutetun talousarvion henkilötyövuodet olivat 4 369). Yhteistoimintamenettelyssä on käsitelty sellaiset talousarviovalmistelussa esillä olleet harkittavat mahdolliset toimenpiteet, joilla voisi olla henkilöstövaikutuksia. Mahdollisista toimenpiteistä työnantaja voi päättää osin jo loppuvuonna 2023 ja osin ne tulevat ratkaistavaksi osana talousarviopäätöksentekoa. Kokonaisuudessaan henkilöstömenot ja -työvuodet tarkentuvat siten vielä mahdollisesti hieman talousarvioprosessin ja käyttösuunnitelmien valmistumisen edetessä. Sen lisäksi lopulliset tehtävien täytöt arvioidaan aina täyttölupamenettelyssä.

Konsernihallinnosta siirtyi hyvinvointialueelle 28 henkilöä vuoden 2022 ja 2023 vaihteessa. Luvussa ei ole mukana työsuojeluvaltuutetut ja pääloukkaamismiehet. Siirtyjiä oli eniten henkilöstöpalveluista (16 työntekijää). Lisäksi yksi henkilö siirtyi suoraan toiselle työnantajalle. Vuoden 2023 muutettuun talousarvioon nähden henkilötyövuodet vähenevät konsernihallinnossa edelleen vuoden 2024 henkilöstösuunnitelmassa 33,9 henkilötyövuotta. Suurin muutos syntyy siitä, mikäli perustietotekniikan, verkkopalveluiden sekä kapasiteettipalveluiden ulkoistaminen toteutuu. Henkilöstöä siirtyisi liikkeenluovutuksilla muihin organisaatioihin (-25 htv). Lisäksi konsernihallinnossa hyödynnetään poistumaa, toteutettaisiin harkittavia mahdollisia muita henkilöstövähennyksiä sekä jätetään toteuttamatta vuodelle 2023 suunniteltuja rekrytointeja (-8,9 htv). Konsernihallinnossa on 2,47 miljoonan euron varaus keskitettyyn järjestelyerään ja palkkaohjelmaan perustuen valtakunnallisiin virka- ja/tai työehtosopimuksiin.

Elinkeino- ja työllisyyspalveluiden toimialalla työllisyyspalveluista siirtyi liikkeenluovutukselle hyvinvointialueelle yhteensä 12 henkilöä vuoden 2022 ja 2023 vaihteessa. Vuoden 2024 henkilöstösuunnitelmassa henkilömäärä kasvaa 4 henkilötyövuodella vuoden 2023 muutetusta talousarviosta. Henkilötyövuosissa on painotusmuutoksia toimialan palveluiden sisällä.

Sivistyksen toimialalla henkilöstömäärä kasvaa 25 henkilötyövuotta muutettuun talousarvioon nähden.

Kasvun ja oppimisen palveluissa henkilöstömäärä kasvaa 32 henkilötyövuodella vuoden 2023 muutettuun talousarvioon verrattuna.

Toimialan yhteisissä palveluissa ja hallinnossa henkilöstömäärä laskee 6 henkilötyövuotta kuluvan vuoden tasosta. Henkilöstövähennyksiin pyritään hallinnon sihteeritehtävien, kehittämistiimin tehtävien sekä ohjauksen ja johdon tehtävien uudelleenjärjestelyillä. Kasvun ja oppimisen hanketoiminnassa henkilöstömäärä vähenee 12 henkilötyövuotta. Säästöjä haetaan leikkaamalla hankkeiden omarahoitusosuuksia. Harrastamisen mallin osuus Kasvun ja oppimisen hankkeista siirretään kulttuuri- ja liikuntapalveluiden puolelle (-10 htv).

Varhaiskasvatuspalveluissa henkilöstömäärä kasvaa muutettuun talousarvioon nähden yhteensä 33 henkilötyövuotta. Henkilöstöä on lisätty ryhmäperhepäivähoitoon, jonka toiminta alkoi keväällä 2023. Hoitoryhmissä tulee työskentelemään perhepäivähoitajia, lastenhoitajia sekä varahenkilö. Yhteensä toiminta lisää varhaiskasvatuksen henkilöstöä 10 henkilötyövuotta vuodelle 2024.

Haukkamäen päiväkodin laajennusosan käyttöönotto 1.8.2023, Lohikosken päiväkodin väistöratkaisu sekä Lahjajarjun päiväkodin lakkauttamisen henkilöstövaikutukset vuodelle 2024 ovat yhteensä +8 henkilötyövuotta. Henkilöstöä on lisätty resurssitarpeiden vuoksi myös kaupungin eri päiväkoteihin yhteensä 8 henkilötyövuotta.

Punapaula-päiväkodin siirtyminen Jyväskylän kaupungin omaksi toiminnaksi on huomioitu varhaiskasvatuspalveluiden vuoden 2024 talousarviossa. Toiminnan siirtyminen lisää henkilöstömenoja 0,7 miljoonaa euroa henkilömäärä kasvaa 18 henkilötyövuodella.

Varhaiskasvatustalousohjauksen talousarvioesitykseen sisältyy henkilöstövaikutteisia sopeutustoimenpiteitä, joiden vaikutus on noin 0,5 miljoonaa euroa (-11 htv). Säästöjä pyritään saavuttamaan päiväkotikoulujen yhteisellä ohjaaja- ja avustajaresurssilla (-2 htv), pidennetyn oppivelvollisuuden lasten opetuksen järjestelyillä (-2 htv) sekä varhaiskasvatuksen ja Kylän Kattauksen yhteisten henkilöstöresurssien joustavalla käytöllä (-1 htv). Sairauspoissaolojen ja lyhytaikaisten sijaisten käytön vähentämisellä sekä loma-aikojen ja päivystysjärjestelyjen tehostamisella pyritään myös saamaan säästöjä yhteensä 6 henkilötyövuoden verran.

Perusopetuksessa henkilötyövuodet kasvavat 23 henkilötyövuotta vuoden 2023 muutetusta talousarviosta. Koulukäynninohjaajaresurssiin oleva varaus on vuoden 2023 talousarviossa arvioitu toteumaan nähden liian pieneksi ja resurssia on lisätty henkilöstösuunnitelmaan vuodelle 2024 noin 30 henkilötyövuotta. Henkilöstövaikutteisten sopeutustoimien myötä perusopetuksen henkilömäärän arvioidaan vähenevän noin 10 henkilötyövuotta. Säästöjä haetaan mm. perusopetuksen tuntijaon pienentämisellä viidellä vuosiviikkotunnilla nykyisestä sekä koulunkäynnin ohjaajien toiminnan tehostamisella ja kriteeristön tarkastamisella.

Nuorisopalveluissa henkilöstömäärä vähenee 5 henkilötyövuotta. Erikoissuunnittelijan tehtävää ei avata uudelleenrekrytoitavaksi. Nuorten työpajatoiminnassa jätetään myös työvalmentajien tehtäviä täyttämättä. Lisäksi sekä erityisnuorisotyöstä että alueellisesta nuorisotyöstä vähennetään resurssia.

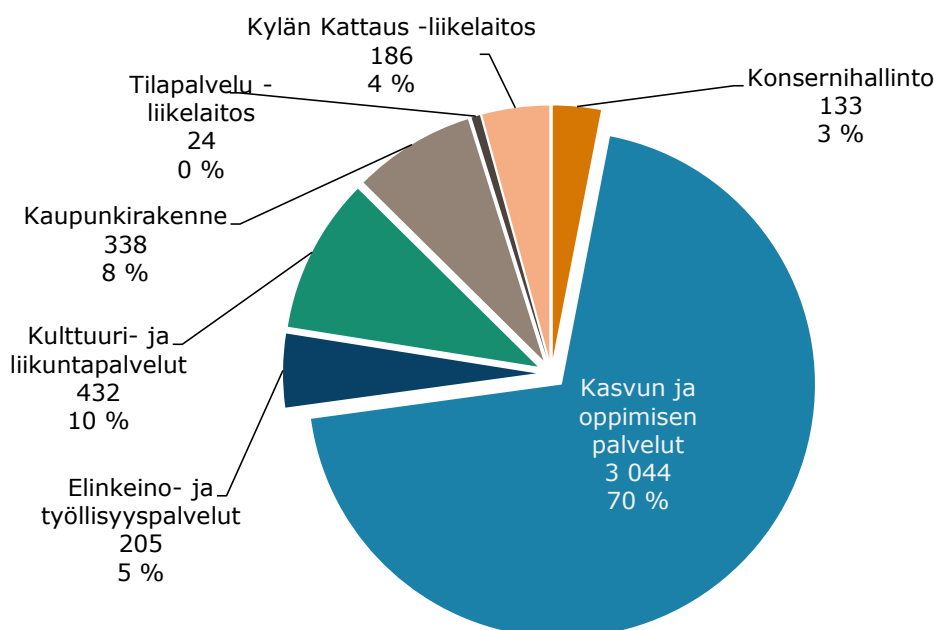
Kulttuuri- ja liikuntapalveluissa henkilöstömäärä vähenee 7 henkilötyövuotta muutettuun talousarvioon nähden, johtuen muun muassa poistuman hyödyntämisestä ja harkittavien mahdollisten muiden henkilöstövähennysten toteuttamisesta. Lisäksi kaupunginteatterilla vähennetään ulkopuolisia vierailijoita, jonka henkilöstövaikutus on -2,5 henkilötyövuotta.

Kaupunginjohtajan talousarvioesityksen yhteydessä siirrettiin teknisenä oikaisuna Kasvun ja oppimisen hanketoiminnasta Harrastamisen mallin kokonaisuus määrärahoineen Liikuntapalvelujen määrärahaan. Siirto kasvatti henkilöstökuluja liikuntapalveluissa n. 392.000 euroa (+ 10 henkilötyövuotta).

Kaupunkirakenteen toimialalla henkilöstö kasvaa 1,9 henkilötyövuodella. Kasvu kohdistuu esimerkiksi kuljetussuunnitteluun.

Kylän Kattaus -liikelaitoksesta siirtyi vuoden 2022 ja 2023 vaihteessa 147 henkilöä hyvinvointialueelle. Vuoden 2024 henkilöstösuunnitelmassa henkilötyövuodet vastaavat liikelaitoksen vuoden 2023 muutettua talousarviota (186,4 htv).

Henkilötyövuodet vuonna 2024 4 363 htv

Koko henkilöstösuunnitteluprosessin kehittämistyötä jatketaan, yksi osa sitä on täyttölupamenettely. Henkilöstösuunnitelmaa tarkennetaan täyttölupamenettelyä hyödyntäen edelleen vuoden 2024 aikana. Henkilöstösuunnitelman tavoitteena on tukea vuoden 2024 talousarvion toteutumista suunnitellusti. Ennen rekrytointien käynnistämistä tehtävien täyttämiset arvioidaan täyttölupamenettelyssä ja suhteessa talousarvion toteutumiseen. Täyttölupamenettelyä on kiristetty vuoden 2024 talousarvio valmistelun yhteydessä siten, että aiemmin hallintohenkilöstön täyttölupia käsitelleen täyttöluparyhmän kokoonpanoa päivitettiin ja prosessia muutettiin siten, että pääsääntönä on kaikkien täyttölupien käsittely kaupungin täyttöluparyhmässä. Arvio on, että myös vuoden 2024 aikana on tarpeen jatkaa ainakin osittain kiristettyä menettelyä ja mahdollista poistuman hyödyntämistä pyritään edelleen hyödyntämään silloin kun se on mahdollista.

Tehtävien priorisoinnista johtuen ennakoivaa kartoitusta vakituisen henkilöstön eläkkeelle siirtymisestä ei ole tehty. Toteutumaan perustuvan arvion mukaan ensi vuonna henkilöstöä siirtyisi eläkkeelle 100 henkilöä. Lisäksi arvioidaan, että muuta poistumaa, esimerkiksi toiselle työnantajalle siirtyviä ja siksi irtisanoutuvia olisi 180 henkilöä. Ennakoitavissa on, että eläkepoistuma kohdistuu erityisesti perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen, ja näillä tehtäväalueilla poistuma vaatii pääsääntöisesti myös korvaavan täytön. Muissakin tehtävissä korvaava täyttö voi olla välttämätön.

Rekrytointeja on toteutettu jo vuoden 2023 aikana rajoitetusti huomioiden sekä vuoden 2023 toteutuminen että talousarvio valmisteluun liittyvä yhteistoimintamenettely. Rinnalla on kuitenkin kiinnitettävä huomiota myös olemassa olevan henkilöstön pysyvyyteen ja hyvinvointiin. Haasteita saatavuudessa on eri ammattiryhmissä ja se ilmenee eri tavoin, esimerkiksi hakijamäärissä tai kokonaisten hakijoiden vähäisenä määränä. Haastetta on sekä isojen ammattiryhmien palvelutehtävissä (esimerkiksi varhaiskasvatus) että henkilöstömäärältään pienemmissä asiantuntijatehtävissä.

Henkilöstön saatavuushaaste on valtakunnallinen. Haasteeseen vastaaminen vaatii esimerkiksi hyvää esihenkilötyötä, toimivia työyhteisöjä sekä merkityksellisiä ja hallittavia tehtäväkuvia. Näitä keinoja on pyritty edistämään henkilöstötyön linjausten mukaisesti. Haasteeseen vastaaminen vaatisi myös muita keinoja, kuten esimerkiksi henkilöstöetujen tarkastelua. Taloudellisen tilanteen vaatimat toimenpiteet luovat riskejä sekä henkilöstön pito- että vetovoiman kehittämiselle ja ylläpitämiselle.

Organisaatiossa tarvitaan myös uutta osaamista, jota olemassa olevalla henkilöstöllä ei vielä välttämättä ole. Yhteistyötoimikunnassa käsiteltävään yhteistoimintalain mukaiseen henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaan tunnistetaan ja priorisoidaan toimialojen ja liikelaitosten osaamisen kehittämisen ja työkyvyn tukemisen tarpeet. Tämä suunnitelma tehdään vuosittain ja vuodelle 2024 se valmistuu joulukuussa 2023. Osaamisen ja työkyvyn resurssit ja toimenpiteet painotetaan suunnitelman mukaisiin tarpeisiin. Muuttuvissa tai vapautuvissa tehtävissä tai kokonaan uusissa tehtävissä tulee huomioida modernit osaamisvaatimukset ja tehtävänkuvat ja vastata niihin nykyisen henkilöstön valmentamisella ja kouluttamisella sekä joissain tilanteissa myös uutta osaamista rekrytoimalla.

Kokonaisuutena yhtä aikaa on kiinnitettävä huomiota kaikkien palveluiden kohdalla henkilöstömäärän ja tehtävänkuvien tarkoituksenmukaisuuteen tuottavuuden, taloudellisten reunaehtojen sekä henkilöstön pysyvyyden, saatavuuden ja hyvinvoinnin näkökulmista. Henkilöstötyön linjaukset tukevat tätä työtä, esimerkiksi seuraavien työtä ohjaavien linjausten avulla:

- Teemme vastuullista henkilöstösuunnittelua ja rekrytointia.
- Tehtävänkuvat ja tehtäviin määritellyt kelpoisuusvaatimukset ovat kohdallaan. Tehtävien sisällöt ja laajuuden sekä kehittämistarpeen punnitsemme esimerkiksi henkilöstön saatavuus ja tehtävien houkuttelevuus huomioiden.
- Teemme henkilöstösuunnittelua pitkäjänteisesti oikea henkilöstömäärä ja tulevaisuuden osaamistarpeet huomioiden. Hyödynnämme teknologiaa, itsensä johtamista, asiakaslähtöistä kehittämisotetta, verkostoyhteistyötä ja resurssiviisautta.

Haasteena on resurssien niukkuus.

Toimijoina työssä ovat omista rooleistaan, vastuineen ja oikeuksineen, työntekijä, osaavat esihenkilöt sekä sen myös jokainen työntekijä ja työyhteisö omalta osaltaan.

Sairauspoissaolojen määrä (pv/htv) on ollut vuonna 2023 laskeva koronatilanteen hellitettyä. Taivottaena on poissaolojen määrän edelleen laskeminen. Sairauspoissaolojen laskuun ja henkilöstötuottavuuden kasvuun voidaan vaikuttaa muiden poissaolojen osalta esimerkiksi laadukkaan vuorovaikutteisella esihenkilötyöllä kehittäen henkilöstön osaamista, motivaatiota ja työkykyä sekä kokemusta turvallisuudesta (psykologinen ja fyysinen turvallisuus). Tämä vaatii konkreettisia tekoja ja resursseineen, jotka vaihtelevat tilannekohtaisesti. Esimerkkinä ovat toimet, jotka parantavat työergonomiaa, työn sujuvuutta ja rakenteellista toimivuutta, työyhteisöjen toimivuutta, esihenkilötyötä ja jokaisen oman roolin ymmärrystä. Työhyvinvoinnin edistämistä toteutetaan huomioiden sekä kokonaisuus että yhteisökohtaiset tarpeet ja tähän liittyen esimerkiksi velvoitteet, mahdollisuudet ja seuranta olemassa olevien resurssien mahdollistamalla tavalla. Kehittämisessä on mukana tarvittavat yhteistyökumppanit, kuten esimerkiksi työterveys ja Keva.

Henkilöstötyötä ja henkilöstöjohtamista ohjaa kaupunginhallituksen hyväksymät henkilöstötyön linjaukset (henkilöstöpolitiikka) vuosille 2022–2025.

Henkilösivukulut

Henkilöstösivukulujen budjetoinnissa on käytetty alla olevan taulukon mukaisia henkilöstösivukulu-
prosentteja.

Henkilösivukulut 2023-2024

	TA+M 2023	TA 2024	Muutos %-yks.
<i>Prosenttia maksetuista palkoista</i>			
Sairausvakuutusmaksu	1,56 %	1,30 %	-0,26 %
Tapaturmavakuutusmaksu	0,38 %	0,38 %	0,00 %
Ryhmähenkivakuutusmaksu	0,03 %	0,03 %	0,00 %
Työttömyysvakuutusmaksu	2,05 %	1,09 %	-0,96 %
Yhteensä	4,02 %	2,80 %	-1,22 %
Palkkaperusteinen KuEL-maksu	16,97 %	17,32 %	0,35 %
Yhteensä	20,99 %	20,12 %	-0,87 %
Opettajien VaEL-maksu	16,93 %	16,72 %	-0,21 %
<i>1 000 euroa</i>			
	TA+M 2023	TA 2024	Muutos %
Kevan tasausmaksu	7 008,1	7 184,6	2,5 %

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyjen avulla tuotetaan kohtuullinen varmuus tuloksellisesta ja tavoitteiden mukaisesta toiminnasta sekä hyvän hallinnon toteutumisesta. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan avulla varmistetaan strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttaminen, päätösten perusteena olevan tiedon riittävyys ja luotettavuus ja se, että lainsäädäntöä, määräyksiä ja ohjeita sekä johdon ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Kaupunginvaltuusto vastaa kuntalain mukaisesti kaupungin toiminnasta ja taloudesta sekä päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista, jotka ohjaavat koko kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä. Kuntalain mukaan kaupunginhallituksen tulee huolehtia sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus valvoo sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa, tuloksellisuutta ja raportointia sekä on antanut täydentävät ohjeet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseksi. Lisäksi kaikki tilivelvolliset toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa varojen käytössä vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta määriteltyjen menettelytapojen ja ohjeiden mukaisesti.

Konsernijohto vastaa kuntalain mukaan konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat yhteisön sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta lainsäädännön, valtuuston määrittelemän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden ja konsernijohtoon antaman ohjeistuksen mukaisesti. Konserniyhteisöjen sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on esitelty talousarvion konsernia käsittelevässä osassa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelman laadinta

Talousarvion valmistelun yhteydessä toimialat ja liikelaitokset ovat analysoineet toimintaympäristön muutoksia, tunnistaneet tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioineet niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä. Riskien arvioinnin, seurannan ja raportoinnin sekä dokumentoinnin tukena on käytetty yhdenmukaista, kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan viitekehykseen perustuvaa työkalua. Riskienhallinnan tuottama ajantasainen tieto on myös johdon helposti käytettävissä kaupungin raportointialustalla. Toimialojen ja liikelaitosten riskien tunnistaminen ja analysointi on toteutettu johtoryhmätasolla hyödyntäen palvelualueiden ja yksiköiden tekemiä riskiarvioiteja. Analyysin ja arvioinnin perusteella merkittävimmät uhat ja mahdollisuudet on priorisoitu ja valvonnan toimenpiteet on kohdistettu olennaisimpiin riskeihin.

Toimialojen ja liikelaitosten tekemien arviointien tulokset on käyty läpi ja koostettu yhteen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjausryhmässä. Koosteen perusteella sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjausryhmä on tehnyt johtoryhmälle esityksen koko kaupungin merkittävimmistä riskeistä seuraavalle talousarviokaudelle. Kaupungin johtoryhmä on käsitellyt merkittävimmät riskit, jotka on nostettu talousarvion sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelmaan.

Toimialat ja liikelaitokset muodostavat oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelmansa käyttötalousuunnitelman yhteydessä, huomioiden koko kaupungin osalta nimetyt merkittävimmät riskit.

Koko kaupungin osalta merkittävimmiksi riskeiksi on tunnistettu

1. Talouden epävarmuus jatkuu

Kustannusten nousu, työttömyyden lisääntyminen ja rakentamisen pysähtyminen vaikuttavat kaupungin talouteen monella tapaa. Samaan aikaan sopeuttamistoimet heikentävät kaupungin valmiutta kasvun edellytysten luomiseksi ja vastata palvelutarpeen mahdolliseen kasvuun.

Yleinen korkotasoa on noussut ja kasvavat investoinnit vaativat lisää lainan ottoa.

Vuoden 2025 alusta voimaan astuvan TE-uudistuksen tulorahoituksen riittävyys suhteessa menorakenteen kasvuun on epävarmaa. Kuinka valtion rahoitus vuoden 2024 aikana tapahtuvan valmistelun muutuskustannuksiin riittää kattamaan siitä aiheutuvat lisäkustannukset? Kuinka TE-uudistukseen valtiolta saatava rahoitus riittää kattamaan toimintojen ylläpidon ja työttömyysetuuk-sien kompensatio puolestaan työttömyysturvan rahoituksen kasvuun?

Tulevien vuosien verorahoituksen tason muutokset (valtionosuudet ja verotulot) saattavat heikentää kaupungin toimintaedellytyksiä.

Riskin realisoituminen voi vaikeuttaa strategian tavoitteiden saavuttamista, palvelujen tason ylläpi-toa ja palvelutarpeen arviointia. Myös maineriski voi realisoitua suhteessa työnantajamaineeseen, yritysten sijoittumiseen ja kaupunkikuvaan potentiaalisten asukkaiden silmissä.

Riskiä voidaan hallita etupainotteisilla talouden sopeuttamistoimilla, lainasalkun korkosuojauksilla, aktiivisella edunvalvonnalla etenkin kuntien rahoitusjärjestelmäuudistukseen liittyen ja vaikuttavalla ulkoisella ja sisäisellä viestinnällä. Tiedolla johtamisen mahdollisuuksia tulee kehittää ja saatavilla olevaa tietoa tulee hyödyntää aktiivisesti palveluiden johtamisessa ja ennakoinnissa. Prosessien ja niiden kuvausten tulee olla kunnossa, jotta toimintaa voidaan skaalata ja reagoida esim. nopeammin muuttuviin palvelutarpeisiin ja jotta rajapinnat muiden toimijoiden välillä toimivat saumattomasti. Kasvun edellytyksiä pidetään yllä panostamalla järkeviin kasvuinvestointeihin huomioiden kuitenkin investointien pitäminen kaupungin talouden kannalta kestäväällä tasolla (kaavoitus, tontin myynti ja markkinointi, kaupungin oma rakentaminen ja investoinnit).

2. Yhteisten prosessien toimimattomuus ja tehottomuus vaarantaa tavoitteiden saavuttamisen

Koko kaupungin yhteisiä prosesseja ovat mm. hankinnat ja kilpailuttaminen, talouden ohjaus, strategia ja kehittäminen, riskienhallinta ja turvallisuus, henkilöstöhallinnon prosessit, ICT-palvelut, tiedonhallinnan ja asiakirjahallinnon prosessit, viestintä ja markkinointi ja lakipalvelut. Osa yhteisistä prosesseista tuotetaan ulkopuolisen kumppanin toimesta.

Keskitetysti ohjatuilla prosesseilla varmistetaan toiminnan lainmukaisuus, yhdenmukaisuus ja varmistetaan kaupungin kokonaisedun toteutuminen. Keskitetyn resurssin tavoitteena on tehostaa toimintoja poistamalla päällekkäisyyksiä. Keskitettyjen hallinnon tukipalvelujen vaikuttavan ja tehokkaan toiminnan merkitys korostuu, kun vähemmillä resursseilla on saatava enemmän ja paremmin aikaan.

Yhteisten prosessien toimivuus voi vaarantua, jos kehittämistä joudutaan tekemään liian lyhytjänteisesti, prosessit ovat liian henkilöön sidottuja, yhteisiä prosesseja ei osata hyödyntää tai niitä ei tunneta, prosessit eivät toimi parhaalla tavalla tai sitoutuminen yhdessä sovittuihin toimintamalleihin ja yhdessä kehittämiseen on heikkoa. Ulkoistettujen tukipalvelujen mahdolliset ongelmat heijastuvat kaikkeen kaupungin toimintaan. Prosessien toimimattomuus voi heikentää henkilöstön pito-voimaa ja johtaa avainhenkilöiden vaihtuvuuteen.

Riskiä voidaan hallita kaupunkitasoisella priorisoinnilla käytettävissä olevien resurssien mukaisesti sekä pitkän tähtäimen suunnittelulla ja johtamisella. Yhteiset prosessit ja tukipalvelut ovat ennen kaikkea kumppanuutta toimialojen ja palveluiden kanssa yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kumppanuus edellyttää vuoropuhelua toimialojen, prosessien ja johdon välillä, selkeää viestintää oman palvelualueen tehtävästä ja yhteistä vuosisuunnittelua. Apuna voidaan hyödyntää palvelumuotoilua, digitalisaatiota ja yhteistä vuosikelloa. Onnistuminen edellyttää yhdessä kehittämistä, luottamusta, sitoutumista ja yhteistä tahtotilaa. Palveluostoissa onnistuminen edellyttää jatkuvaa sopimusseurantaa, arviointia, oman toiminnan organisointia ja sitoutumista yhteistyöhön sopimus-kumppanin kanssa.

3. Epävakaa turvallisuusympäristö

Sodan jatkuessa Euroopassa ja Euroopan ulkopuolisen turvallisuusympäristön kiristyessä Suomeen heijastuu edelleen turvallisuusuhkia ja lisää epävakautta, erityisesti hybridivaikuttaminen on mahdollista. Yhteiskunnan polarisaatio on kasvamassa. Ääriryhmien ja väestöryhmien välisestä liikehdinnästä ja väkivallasta sekä nuorten pahoinvoinnin lisääntymisestä näkyy merkkejä. Asiakaiden elämäntilanteiden heikentyminen saattaa lisätä arvaamatonta käytöstä ja siten myös asiakas- ja työturvallisuusuhkia. Turvallisuus voi olla asukkaille merkittävä pito- ja vetovoimatekijä. Uuden pandemian mahdollisuutta ei voi poissulkea. Kaupungin palvelut pitää pystyä tuottamaan kaikissa olosuhteissa.

Riskiä voi hallita ajankohtaiseen tilannekuvaan perustuvalla turvallisuusjohtamisella osana arkea, edistämällä hyviä väestösuhteita kaikessa toiminnassa, tiiviillä turvallisuusyhteistyöllä hyvinvointialueen ja viranomaisten kanssa sekä vahvistamalla turvallisuustoimijuutta palveluissa ja työyhteisöissä harjoittelemalla ja koulutuksilla. On tärkeää tunnistaa hiljaiset signaalit ja käydä jatkuvaa vuoropuhelua toimialojen välillä. Vaikuttamalla juurisyihin monialaisella hyvinvointityöllä, voidaan ennaltaehkäistä rikollisuuden ja väkivaltaisten ilmiöiden kasvua paikallisesti.

Geopoliittisen turvallisuusympäristön ukiin varautumista tulee jatkaa parantamalla kriittisten palveluiden toimipaikkakohtaista varautumista ja vahvistamalla hybridivaikuttamisen tunnistamista. Sähkökatkoihin tulee edelleen varautua osana hybridivaikuttamista.

Tavoitteet vuodelle 2024

Kaupunkikonsernin tapa toteuttaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kokonaisuutta tuottaa kohtuullisen varmuuden tuloksellisesta ja tavoitteiden mukaisesta toiminnasta sekä hyvän hallinnon toteutumisesta. Onnistuneella riskienhallinnalla pystytään mahdollisimman hyvin huomioimaan muuttuneen toimintaympäristön haasteet sekä hallitsemaan tunnistettuja riskejä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tulevan talousarviokauden tavoitteena on osaltaan turvata kaupungin toimintaedellytykset löytämällä keskeisimmät organisaation riskit ja luoda niihin hallintakeinoja.

Talousarvion sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelman laadintaprosessia kehitetään edelleen niin, että kaupungin strategiset tavoitteet ja taloudelliset mahdollisuudet kytkeytyvät kiinteämmin riskien arviointiin ja hallintakeinojen laadintaan. Riskien arviointiprosessia tuetaan riskienhallinnan työkalua kehittämällä. Sisäisen valvonnan tilan arviointia on tarkoitus parantaa sisäisen valvonnan itsearviointityökalun kehittämällä.

Kaupunkistrategia

Kaupunginvaltuuston hyväksymä kaupunkistrategia on ylin kaupungin toimintaa ohjaava asiakirja ja johtamisen työväline. Kaupunkistrategia on dokumentti, joka kuvaa, miltä Jyväskylä näyttää vuonna 2025 ja mitä keskeisiä tavoitteita ja päämääriä kaupunki toiminnalleen asettaa. Kaupunkistrategiaan on valittu tässä hetkessä tärkeitä strategisia painopisteitä kaupungin menestymiseksi tulevaisuudessa. Toimeenpano ja yksityiskohtaisempi suunnittelu toteutuvat vuosittain talousarviovalmistelun yhteydessä.

Kaupunkistrategian 2022-2025 visio on "Jyväskylä on kasvava ja kansainvälinen sivistyskaupunki". Kaupungin toiminta perustuu arvoihin, joita ovat:

- inhimillisyys
- vastuullisuus
- rohkeus
- avoimuus
- turvallisuus.

Kaupunkistrategian seurantaraportti on kooste kaupunkistrategian seurantatiedoista ja on toteutettu Power BI raportointityökalulla. Joidenkin mittareiden tiedot päivittyvät kuukausittain ja osa harvemmin. Kaupunkistrategian seurantaraportti löytyy Jyväskylän kaupungin nettisivuilta, josta on kaikkien kaupunkilaisten käytettävissä. Seurantaraportti löytyy alla olevasta linkistä: (<https://www.jyvaskyla.fi/kaupunkistrategia>, Kaupunkistrategian seurantaraportti).

Kaupunkistrategian neljä kärkeä

Kaupunkistrategia kiteytyy neljään kärkeen:

- Koulutus- ja kulttuurikaupunki
- Elinvoiman kaupunki
- Liikuntapääkaupunki
- Resurssiviisas kaupunki

Strategiakärkien toteuttamiseksi on kirjattu 18 tavoitetta, joiden toteuttaminen on ratkaisevaa kaupungin menestyksen kannalta. Strategiakärjet ja tavoitteet linjaavat lähivuosien tahtotilan. Seuraavassa on kuvattu kaupunkistrategian kärjet teemoittain.

Koulutus- ja kulttuurikaupunki

Kestävän kasvun ja valovoimaisen kulttuurin alusta

1. Innostava ja kannustava kasvatuksen ja koulutuksen polku asukkaiden elinikäiseen oppimiseen
2. Vireä osaamisen ja tutkimuksen kaupunki, jossa lasten ja nuorten kasvua edistetään tietoon pohjautuen sekä lasten ja nuorten osallisuutta lisäämällä
3. Kasvatuksen ja koulutuksen huippuammattilaisten osaamiskeskittymä
4. Suomen monipuolisin kulttuurinen kasvualusta lapsille ja nuorille
5. Kulttuuritilojen ja kiinnostavien kulttuuriympäristöjen edelläkävijä
6. Valovoimaisen taiteen ja kulttuurin kehittäjä

Elinvoiman kaupunki

Yritysten kasvun ja elinkeinoelämän vauhdittaja

1. Työllisyyden vahvistaminen
2. Kasvatavat yritykset ja houkuttelevat työpaikat
3. Innovaatioiden ja T&K-investointien vauhdittaminen yritysten ja korkeakoulujen yhteistyönä
4. Kasvava ja saavutettava maakunnan keskuskaupunki

Liikuntapääkaupunki

Paras osaaminen ja parhaat olosuhteet ihmisten liikkumiselle

1. Suomen liikkuvimmat kaupunkilaiset
2. Suomen parhaat olosuhteet liikunnalle
3. Pohjoismaiden vetovoimaisin liikunnan sekä hyvinvoinnin osaamiskeskittymä
4. Kiinnostava hyvinvointimatkailun ja liikuntatapahtumien kaupunki

Resurssiviisas kaupunki

Resurssiviisautta ja kestäväää hyvinvointia

1. Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä
2. Jyväskylä on hiilineutraali 2030
3. Luontoympäristön monimuotoisuuden turvaaminen
4. Resurssiviisas kulutus ja kiertotalous

Strategian toimeenpano ja talouden sopeuttaminen

Strategian toimeenpano ja yksityiskohtaisempi suunnittelu toteutuu vuosittain talousarviovalmistelun yhteydessä. Vuoden 2023 talousarvioon sisältyvät kaupunkitasoiset toiminnalliset tavoitteet ja palvelualueiden toimenpiteet niiden toteuttamiseksi. Talousarvion tavoitteet johdetaan kaupunkistrategian tavoitteista. Kaupungin talousarvion laadinnan yhteydessä toimialat ja liikelaitokset laativat strategiaohjaustaulukoihin toiminnalliset tavoitteet, joissa määritellään myös kunkin toiminnallisen mittarin lähtötaso ja tavoitetaso. Toiminnallisten tavoitteiden tulee olla palvelutuotannon vaikutuksia ja vaikuttavuutta kuvaavia, mitattavissa tai muuten todennettavissa olevia määrällisiä ja /tai laadullisia tavoitteita. Toimiala- ja liikelaitoskohtaisissa talousarvio-osioissa on kuvattu asetetut toiminnalliset tavoitteet, niiden mittarit sekä lähtö- ja tavoitetasot taulukkomuodossa. Kaikki kaupungin tavoitteet on koostettu talousarvion liitteeseen 1. Asetettujen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan talousarviovuoden aikana maaliskuun ja syyskuun neljännesvuosikatsauksissa.

Strategian puoliväliarviointi toteutettiin syyskuussa 2023 ja esiteltiin kaupunginvaltuuston seminaarissa 11.9.2023. Tässä yhteydessä tunnistettiin tarve kaupunkistrategian tavoitteiden seurantamittarien tarkastelulle kevään 2024 aikana. Erityisesti tarkastellaan seurantamittareiden tavoitetasoja suhteessa talouden sopeuttamisen toimenpiteisiin ja niiden vaikutuksiin kaupungin palveluiden kehittämisessä.

Talouden tasapainottamisohjelma 2024–2026

Jyväskylän kaupungin tulee tasapainottaa talouttaan vuosina 2024–2026 pysyvästi vuositasolla yli 40 miljoonalla eurolla. Voimassa olevan kuntalainsäädännön mukaisesti taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Suurimpana syynä sopeutukseen ovat vuosina 2021-2022 merkittävästi kasvaneet sote-menot, jotka leikkaavat pysyvästi kaupungin valtionosuuksia hyvinvointiuudistuksen jälkeisinä vuosina. Viimeisimmän arvion mukaan sote-erien leikkaukset ovat taloussuunnitelmakaudella vuonna 2024 yhteensä -28,3 miljoonaa euroa, vuonna 2025 yhteensä -26,4 miljoonaa euroa ja vuonna 2026 yhteensä -22,5 miljoonaa euroa. Mitä enemmän sote-menot kasvavat juuri vuosina 2021-2022, sitä suurempi valtionosuuksia leikkaava pysyvä vaikutus sillä on ollut tulevien vuosien valtionosuuksiin. Kaupungin sote-menot kasvoivat voimakkaasti kyseisinä vuosina muun muassa uuden Sairaala Novan rakentamisen, palvelutarpeen kasvun, koronavuosien hoitoja palveluvelan sekä kustannustason nousun vuoksi. Kaupunki joutui myös kattamaan Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kertyneitä alijäämiä yhteensä 48,6 miljoonaa euroa, josta 40,4 miljoonaa euroa kasvatti vuosien 2021-2022 erikoissairaanhoidon kustannuksia.

Merkittävän valtionosuusleikkauksen lisäksi kaupungin taloudessa on jo useampia vuosia vallinnut rakenteellinen käyttötalouden alijäämä. Käyttötalouden menot ovat ylittäneet käyttötalouden tulot vuosittain noin 20-30 miljoonaa euroa, mutta kertaluonteisista omaisuusjärjestelyistä saadut myyntivoitot sekä vuosien 2020-2021 koronakorvaukset ovat pitäneet kaupungin talouden ylijäämäisenä. Kuluvana vuonna kaupungin talous on syksyn muutetun talousarvion mukaan vielä muutama miljoonaa euroa ylijäämäinen, koska kaupungille tilitetään aiempien vuosien verokertymiä, jotka ovat kertyneet korkeammalla 20 prosenttiyksikön veroprosentilla sekä korkeammalla yhteisöveron jakoosuudella. Tämä vaikuttaa jopa 30 miljoonaa euroa positiivisesti tämän vuoden verokertymään. Kuluvan vuoden osalta kuitenkin on edelleen talousarvion ylitysuuhkia muun muassa yleisen kustannustason nousun ja rakentamisen suhdanteen merkittävän heikkenemisen vuoksi ja talousarviossa pysyminen on vaatinut kaupungilta tiukentuneita rajoitustoimia. Jyväskylän kaupunki muun muassa rajoittaa tiukasti rekrytointeja, hankintoja, matkustamista ja vieraanvaraisuutta loppuvuoden aikana. Merkittävästi noussut inflaatio, sekä kuntien palkkaratkaisu ovat myös tekijöitä sopeuttamistarpeen taustalla. Lisäksi TE-palveluiden siirtyminen kunnille vuoden 2025 alusta tulee vaikuttamaan merkittävästi kaupungin lakisääteisiin tehtäviin ja velvoitteisiin.

Valtuusto päätti talousarviossa 2023 käynnistää talouden tasapainottamisen konkreettisten toimenpiteiden valmistelun niin, että ne voidaan hyväksyä osana vuoden 2024 talousarviota. Jyväskylän kaupunginhallitus tilasi alkuvuonna FCG Oy:ltä ulkopuolisen selvityksen säästöjen löytämiseksi. Kaupunginhallitus on toiminut sopeutustyön ohjausryhmänä. Ulkopuolisen asiantuntijan alustava toimenpidelistaus julkaistiin 25.4.2023 [Asiantuntijaselvitys sopeutuskeinoista](#), ja se on toiminut talouden sopeuttamistyön taustamateriaalina. Verkossa julkaistiin myös asukaskysely, joka oli avoinna 25.5.2023 saakka. Sopeutustyön tueksi haluttiin heti alkuvaiheesta lähtien kuulla asukkaiden ja muiden sidosryhmien näkemyksiä siitä, mistä kaupunki voi säästää ja mihin sopeutustoimenpiteet eivät saisi vaikuttaa. Lisäksi kaupungin henkilöstölle sekä järjestöille, yhdistyksille ja seuroille avattiin omat kyselyt. Eri sidosryhmiltä saatu palaute ja toimenpide-ehdotukset ovat olleet talousarvioesitystä valmistelleiden virkamiesten ja päätöksentekijöiden valmistelun tukena.

Osana kevään kehyspäätöstä kaupunginhallitus linjasi sopeutuksen tavoitetason euroina määrärahoittain vuosille 2024-2026. Tavoitteena on, että kolmantena taloussuunnitelmavuonna 2026 kaupungin talous on tasapainossa tai ylijäämäinen. Valtuusto vahvisti osana talousarvion 2023 käsitteilyä alla olevat talouden tasapainottamisen teemat, joiden mukaisia toimenpiteitä tuli sopeutustoimia valmistellessa kartoittaa. Lauta- ja johtokuntien tuli talousarvioesityksissään esittää annetun talousarviokehityksen toteutumiseksi vaadittavat sopeutustoimenpiteet.

1. Palveluverkko ja tilojen käytön tehostaminen: mm. tilojen vähentämisen ylläpitosäästöt, tiloista luopumisen myyntitulot
2. Tehtäväkuvat, henkilöstömitoitus, osaaminen ja hyvinvointi: mm. henkilöstömäärän ja -menojen vähentäminen
3. Hankinnat: mm. ostamisen menojen leikkaus ja hankintaprosessin tehostamisen säästöt

4. Digitalisaatio: mm. perustietotekniikan järjestäminen, järjestelmien käytön keskittäminen, manuaalisen työn/henkilöstömenojen säästöt digitalisaatiota edistämällä
5. Toiminnan rakenteelliset uudistukset liittyen mm. hyvinvointialueuudistuksen tuomiin muutoksiin: hyvinvointialueen toimintojen kanssa päällekkäisten toimintojen ja menojen poistaminen, yhteisten prosessien selkeä vastuunjako ja tehostaminen
6. Tulorahoituspohjan vahvistaminen: mm. maksujen ja taksojen tarkistaminen, uusien tulomahdollisuuksien käyttöönotto, kertaluonteisten tulojen kohdentaminen kannattavasti kasvuun.

Sopeutustoimenpide-esityksiin tuli sisällyttää myös toimenpiteiden ennakkovaikutusten arvioinnit, joiden avulla talouden tasapainottamiseksi tehtävien toimenpiteiden vaikutuksia kuntalaisiin ja henkilöstöön tuli arvioida ennen päätöksentekoa. Lautakuntien päätöksentekoon edenneistä toimenpiteistä, joilla todettiin olevan merkittäviä vaikutuksia kaupungin toimintaan, palveluihin ja henkilöstöön koostettiin vaikutusten ennakoarvioinnin lomake, joka oli osa lautakunnan päätöksentekoaineistoa. Toimialat ovat kuvanneet talousarvioesitykseen tiiviin sanallisen kuvauksen esitykseen sisältyvistä toimenpiteistä sekä niihin liittyvistä vaikutusten ennakoarvioinnin tuloksista. Tarpeen mukaan lopulliseksi toimenpiteiksi valikoituvista toimenpiteistä tullaan toteuttamaan myös lakisääteiset vaatimustenmukaiset laajemmat arvioinnit.

Yhteensä talouden sopeuttamiseksi tehtäviä toimia vuosille 2024-2026 sisältyy talousarvioon toimialojen ja liikelaitosten osalta 35,3 miljoonaa euroa. Toimista 19,3 miljoonaa euroa kohdistuu vuodelle 2024, 11,9 miljoonaa euroa vuodelle 2025 ja 4,1 miljoonaa euroa vuodelle 2026. Toimet on kuvattu sanallisesti kunkin toimialan ja liikelaitoksen omissa talousarvio-osioissa. Lisäksi tulorahoituksen vahvistamiseksi konserniyhtiöistä nostettavien osinkojen tasoa on korotettu 4,6 miljoonaa euroa.

Alla on kuvattuna vuoden 2024 talousarvioon sisältyvien sopeutustoimien eurosummat määrärahoittain.

	2024		
	Tulot	Menot	Netto
Konsernihallinto	20,0	-1 278,9	1 298,9
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut	0,0	-1 488,0	1 488,0
Kasvun ja oppimisen palvelut	1 184,0	-3 808,0	4 992,0
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	775,4	-1 740,0	2 515,4
Kaupunkirakenne	4 745,5	-1 529,2	6 274,7
Tilapalvelu	0,0	-2 057,0	2 057,0
Kylän Kattaus	51,0	-601,9	652,9
Yhteensä	6 775,9	-12 503,0	19 278,9

Seuraavassa taulukossa on kuvattuna talouden tasapainottamisohjelmassa asetetut sopeutustavoitteet euroina sekä talousarvioon sisältyvien pysyvien sopeutustoimen eurovaikutukset taloussuunnitelmavuosille 2024-2026 määrärahoittain. Alla olevan taulukon mukaiset summat eivät pidä sisällään vuodelle 2024 talousarvioon sisältyvää 1,6 miljoonan euron kertaluonteista kaupunkirakenteen sopeutusta eikä kaupungin yhteisille (mm. digitalisaatio, hankinnat, prosessien tehostaminen) toimille asetettua ja määrärahoille vielä kohdentamatonta 3,5 miljoonan euron sopeutustavoitetta vuosille 2025-2026. Näille toimille sopeutustavoite on asetettu taloussuunnitelmakauden jälkimmäisille vuosille, koska toimet ovat sellaisia, joiden osalta säästöt eivät heti realisoidu. Toteutuessaan kaupungin yhteisten prosessien osalta sopeutukset jakautuvat eri toimialoille.

	Tavoite 24-26		Esitykset 24-26		Ero 24-26	
	1 000 €	%-osuus	1 000 €	%-osuus	1 000 €	%-osuus
Konsernihallinto	2 379,7	5,9 %	1 980,7	6,5 %	-399,0	4,1 %
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut	2 782,5	7,0 %	2 868,0	9,5 %	85,5	-0,9 %
Kasvun ja oppimisen palvelut	20 208,5	50,5 %	10 913,0	36,1 %	-9 295,5	95,3 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	4 179,5	10,4 %	2 924,4	9,7 %	-1 255,1	12,9 %
Kaupunkirakenne	5 115,7	12,8 %	6 310,7	20,9 %	1 195,0	-12,2 %
Tilapalvelu	4 137,6	10,3 %	4 150,0	13,7 %	12,4	-0,1 %
Kylän Kattaus	1 196,4	3,0 %	1 095,9	3,6 %	-100,5	1,0 %
Yhteensä	40 000,0	100,0 %	30 242,7	100,0 %	-9 757,3	100,0 %

Asetettujen sopeuttamistavoitteiden lisäksi tullaan jatkamaan jo vuonna 2023 käytössä ollutta linjausta sen osalta, että vuoden 2024 talousarvioon ei tulla tekemään vuoden 2024 aikana lisätalousarvioita, lukuun ottamatta mahdollisia teknisiä muutoksia tarkentuneiden tietojen vuoksi.

Talouden tasapainottaminen konserniyhteisöt

Talouden sopeutuksen ohjausryhmän (KH) linjausten mukaisesti tasapainottamistoimenpiteitä on tarkasteltu myös konserniyhtiöiden osalta. Ohjausryhmä linjasi kokouksessaan 12.6.2023 selvitettäväksi konserniyhtiöiden tuloutuksen korotusmahdollisuudet sekä konsernirakenteen muutosmahdollisuudet.

Yhtiökohtaista tarkastelua on toteutettu huomioiden omistajan ja yhtiön pitkän aikavälin strategiset, toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talouden tasapainottamisen lisäksi tulee konsernirakennetta ja yhtiöitä tarkastella aktiivisesti hallitusohjelman kirjausten (mm. inhouse-asema) ja lainsäädäntövalmistelun näkökulmasta (mm. jätelain uudistus). Hallitusohjelmakirjauksissa sidosyksikköjen käyttöä rajoitettaisiin merkittävästi. Kaupunki seuraa ja valmistautuu reagoimaan mahdollisiin muutoksiin sidosyksikkösääntelyssä. Akuuteimmat toiminnan organisoinnin muutostarpeet sääntelyn muuttuessa liittyvät kaupungin Monetra -omistuksiin sekä Työterveys Aaltoon. Talousarviovuonna toteutettavien toimenpiteiden lisäksi valmistelua jatketaan konsernin keskipitkän ja pitkän aikavälin kehitystoimenpiteiden toteuttamiseksi. Mahdollisille kertaluonteisille tuloille luodaan malli, joka mahdollistaa tulojen erkauttamisen normaalista taloudenpidosta ja kohdentamisen kaupungin pitkän aikavälin kehittämishankkeiden (kasvuinvestoinnit) rahoittamiseksi.

Konserniyhtiöiden osinkotasoa on tarkasteltu yhtiöittäin. Yhtiöiden osinkotasoa TA 2024 nousee 10,4 miljoonaan euroon (vuoden 2023 osingot 5,8 M€). Alvan hyvästä tuloksesta ja kassavirrasta johtuen (korkeat sähkön hinnat) Alvan osinko nostetaan 8,0 miljoonaan euroon. Jyväskylän osinko nousee talousarviovuonna 0,6 miljoonaan euroon. Mustankorkean tuloksentelekyä ja osingonmaksupotentiaalia on tarkasteltu suhteessa Mustankorkean -konsernin rakenteeseen (lakisääteiset ja markkinaehtoiset toiminnot) ja lainsäädäntöön. Mustankorkean osinko talousarviovuonna on 0,6 miljoonaa euroa. Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy:n tuloksentelekyä ja osingonjakopotentiaalia on tarkasteltu suhteessa yhtiön rakenteeseen (ARA-rajoitteet ja rajoituksista vapaat kohteet) ja lainsäädäntöön. JVA:n osinko TA 2024 on 1,2 miljoonaa euroa. Osingonmaksu edellyttää, että kaupunki määrittelee omistusintressiksi JVA:n suhteen strategisen lisäksi taloudellisen. Lisäksi osinko edellyttää JVA:n yhtiöjärjestyksen muuttamista. Jyväskylän Vuokra-asuntojen osingonjakovara muodostuu ARA-säännösten mukaan ja osinkotarkastelun mukaisesti JVA:lle on kertynyt aravalain mukaisia jakokelpoisia varoja yhteensä noin 3,2 miljoonaa euroa.

Kaupungin myöntämien omavelkaisten takausten takausmaksujen kokonaisuutta on arvioitu. Kaupungin takauksista perittävän takausmaksun tasoa nostetaan uusien takausten kohdalla ja tarkka takausmaksun taso arvioidaan hankekohtaisesti.

Alvan osalta on tarkasteltu kaupungin antolainan korkotuloutusta liittyen poikkeukselliseen korkoympäristön muutokseen (kuvattu tarkemmin kuntakonsernin toiminta ja talous -osiossa).

Veroratkaisu

Hyvinvointialueuudistuksen vuoksi kunnat eivät voineet muuttaa vuodelle 2023 kunnallisveroprosenttejaan. Hyvinvointialueuudistuksen voimaantulovuonna 2023 kunnallisveroprosentteja leikattiin lakisääteisesti kaikissa kunnissa -12,64 prosenttiyksiköllä. Jyväskylän kaupungin kunnallisveroprosentti vuonna 2023 on ollut siten 7,36 %. Kaupungin verotulokertymä on kuluvana vuonna ollut vielä poikkeuksellisesti normaalia korkeammalla tasolla, kun osa aiempien vuosien kunnallis- ja yhteisöverotuotoista on tilittynyt vuodelle 2023 vielä vanhojen hyvinvointialueuudistusta edeltäneiden kunnallisveroprosenttien ja yhteisöverotulojen jako-osuuksien mukaisesti. Jyväskylän kaupungin kohdalla tämä on tarkoittanut noin 30 miljoonan euron positiivista vaikutusta vuoden 2023 verokertymään. Vuodesta 2024 eteenpäin palataan hiljalleen normaaliin verokertymätasoon, pieniä häntiä aiempien vuosien tilityksiä vielä kuitenkin tulee myös vuonna 2024.

Jatkossa vuodesta 2024 alkaen veroprosentit määritellään 0,10 prosenttiyksikön tarkkuudella, joka tarkoittaa verohallinnon ohjeen mukaisesti automaattista veroprosentin pyöritystä lähimpään kymmenykseen. Jyväskylän kaupungin kohdalla tämä tarkoittaisi kunnallisveroprosenttia 7,40. Talousarvio perustuu kunnallisveroprosentin nostolle 8,00 %:iin, eli edellä esitetty pyöritys lähimpään kymmenykseen veroprosentti nousee nykyisestä 7,36 %:sta +0,64 %-yksikköä.

Veroprosentin nostamisen jälkeen Jyväskylän kaupungin veroprosentti nousee lähelle Lahden ja Kuopion kaupunkien nykyistä veroprosenttia 8,10 %. Se on kuitenkin noston jälkeenkin suurten kaupunkien veroprosentin keskiarvossa. Jyväskylän kaupunki on nostanut veroprosenttia edellisen kerän vuosina 2011 ja 2013, molemmilla kerroilla +0,5 %-yksikköä. Nostojen jälkeen kaupunki on tasapainottanut taloutta ulkoistamalla toimintoja ja supistamalla toimintamenoja sekä mm. tilaomaisuuden myynneillä.

Veroratkaisu on kiinteä osa kaupungin talouden sopeuttamista. Euromäärältään noston vaikutus on tämän hetken ennusteen mukaan vuonna 2024 noin 16,9 miljoonaa euroa kaupungin verotuloja kasvattava ja vuoteen 2026 mennessä 20,4 miljoonaa euroa. Mikäli veronkorotusta ei tehtäisi, tulisi taloutta sopeuttaa jo tällä hetkellä valmisteltujen, vuosina 2024 – 2026 toteutettavien ja määrältään noin 40 miljoonan euron sopeutustoimenpiteiden lisäksi veronkorotuksen vaikutusta vastaavalla eli noin 20 miljoonan euron summalla, jotta päästäisiin kuntalain edellyttämään talouden tasapainoon taloussuunnitelmakauden viimeisenä vuonna 2026.

Veroprosentin nostolla ei voida kattaa ja korvata niitä sopeutustoimenpiteitä, jotka kaupunginhallitus, lautakunnat, johtokunnat sekä elinkeino- ja työllisyysjaosto ovat käsitelleet ja esittäneet osaksi talouden tasapainottamista, vaan veroprosentin nostamisella katetaan laskennallisesti vielä puuttuvat noin 20 miljoonan euron toimenpiteet. Tämä puuttuva sopeutuskokonaisuus aiheutuu siitä, että toimialat ja liikelaitokset eivät päässeet kevään kehyksessä asetettuun 40 miljoonan euron sopeutustavoitteeseen ja toisaalta siitä, että kehyksen asettamisen jälkeen kaupungin talouden tila on edelleen heikentynyt muun muassa tarkentuneiden laskelmien sekä valtionosuus- ja verotuloennusteiden heikkenemisen myötä. Toimenpiteillä tulee kattaa myös normaali indeksikorotuksista johtuva toimintojen kustannuskasvu.

Talousarvion mukaisen kunnallisveroprosentin nostamisen keskeisenä tavoitteena on toteuttaa nyt valmistellut sopeutustoimenpiteet tulevan kahden vuoden aikana, vaikka osa toteutettavien toimenpiteiden eurovaikutuksista näkyy kokonaisuudessaan vasta vuonna 2026. Vuodelle 2025 jää sopeutettavaa tämänhetkisen ennusteen mukaan noin 16 miljoonaa euroa (ei sisällä veronkorotuksen häntiä), jonka vaikutukset jakautuvat vuosille 2025-2026. Veroprosentin tarkistaminen kohdentaa lisätuloa erityisesti kasvun ja oppimisen määrärahalle, jonka sopeutussumma esimerkiksi alkuperäiseen pelkkään 40 miljoonan euron menosopeutukseen verrattuna pienenee laskennallisesti veronkorotuksen ja uudelleen painotusten myötä noin 9,3 milj. euroa.

Talousarvio ei sisällä muutoksia kaupungin voimassa oleviin kiinteistöveroprosentteihin. Hallitusohjelman mukaisesti maapohjan kiinteistöveron alaraja ehdotetaan korotettavaksi 1,30 prosenttiin nykyisestä 0,93 prosentista. Esitys perustuu hallitusohjelman kirjaukseen siitä, että verotuksen painopistettä tulisi siirtää voimakkaammin maapohjan verottamiseen. Esityksen mukaisesti maapohja

eriytetään yleisestä kiinteistöverolajista siten, että siihen sovelletaan omaa veroprosentin vaihteluväliä. Yleisen veroprosentin vaihteluväli rakennusten osalta säilyy ennallaan 0,93–2,00, mutta maapohjan osalta vaihteluvälin alarajaksi määrättäisiin 1,30. Maapohjan kiinteistöveroprosentin yläraja säilyisi 2,00 prosentissa. Kiinteistöverolain muutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2024 eli se tulisi sovellettavaksi vuoden 2024 verotuksessa. Alarajan korotuksen myötä 245 kuntaa joutuu asettamaan maapohjan kiinteistöveroprosentin nykyistä korkeammaksi. Jyväskylän kaupungin voimassa oleva yleinen kiinteistöveroprosentti on 1,30, joten kiinteistöverolain muuttamisella tältä osin ei ole vaikutusta Jyväskylän kaupungin kiinteistöveroprosentteihin eikä kertyviin kiinteistöverotuloihin.

Kiinteistöverolainsäädännön muutos on ollut lausunnoilla keväällä 2022 ja Jyväskylän kaupungin hallitus on antanut siitä lausunnon 16.5.2022/130. Edellinen maan hallitus päätti 2.9.2022, että kiinteistöverotuksen arvostamisuudistusta koskevaa hallituksen esitystä ei kuitenkaan annettu eduskunnalle sillä hallituskaudella. Uuden hallitusohjelman kirjausten mukaan käynnissä olevaa kiinteistöverouudistusta tullaan jatkamaan. Kiinteistöverouudistuksessa päämääränä on saattaa rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan paremmin niiden todellisia käypiä arvoja. Hallituksen lainsäädäntösuunnitelmassa hallituksen esitys on kaavailtu annettavaksi keväällä 2024. Kiinteistöveroprosenttien vaihteluvälejä tarkistettaisiin uudistuksen yhteydessä niin, että kunnat voisivat asettaa kiinteistöveroprosenttinsa siten, että verokertymä pysyy aiempien vuosien tasolla. Jyväskylän kaupungin kiinteistöveroprosentit ovat jo tällä hetkellä suhteellisen korkeat verokkikuntien joukossa. Kiinteistöveroprosentit on järkevää tässä vaiheessa pitää nykyisellä tasollaan, ja ottaa tarkasteluun kiinteistöverouudistuksen vaikutusten selkeytyessä.

Yhteenveto talouden tasapainottamistoimista

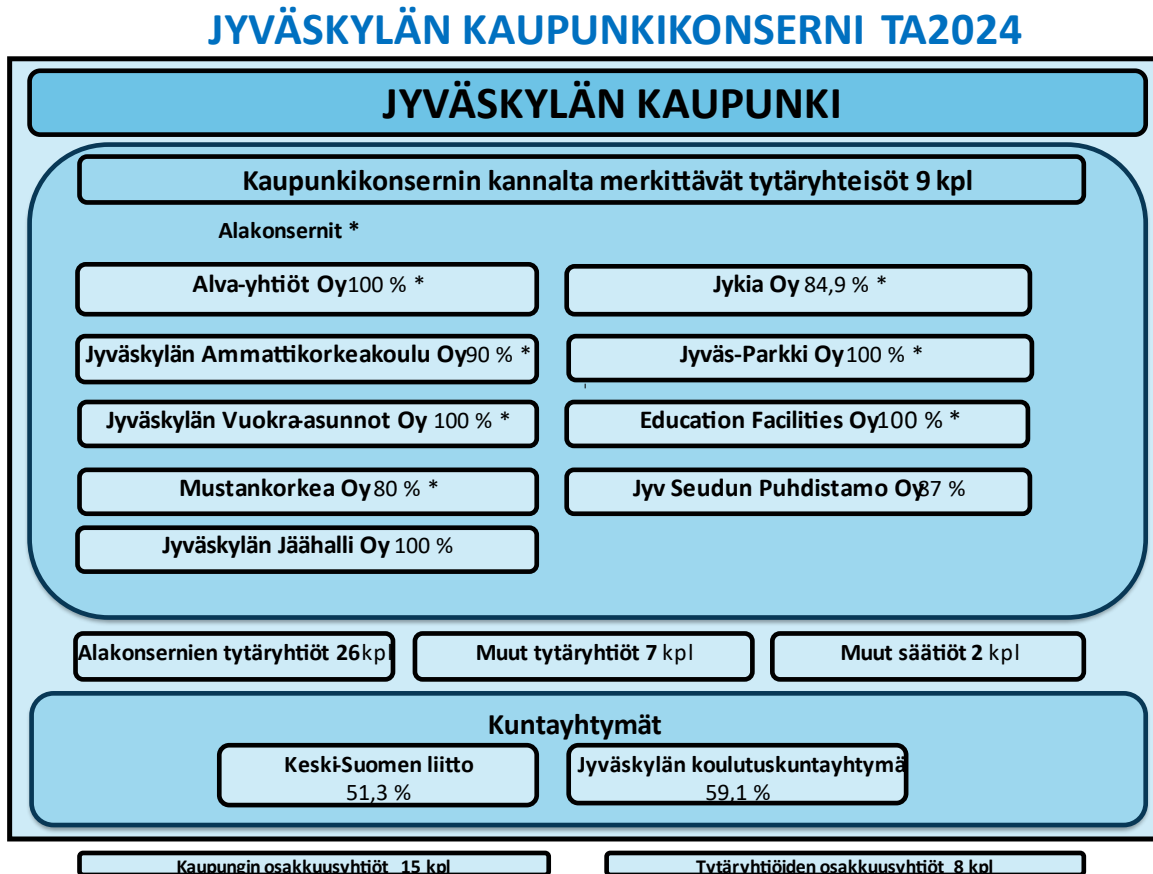
Talouden tasapainottamisohjelman tavoitteena on ollut, että kolmantena taloussuunnitelmavuonna 2026 kaupungin talous on tasapainossa tai ylijäämäinen. Edellä kuvatuilla tasapainottamistoimilla (sopeutustoimet, konserniyhteisöjen osinkojen nosto ja kunnallisveroprosentin korottaminen) kaupungin talous on vielä vuoden 2024 talousarvion mukaan 7,1 miljoonaa euroa alijäämäinen, pitäen sisällään 19,3 miljoonan euron sopeuttamistoimet. Myös vuonna 2025 kaupungin talous näyttää ennusteiden mukaan vielä 4 miljoonaa euroa alijäämäiseltä, mutta vuoden 2026 lopussa tilikauden tuloksen ennustetaan kääntyvän positiiviseksi ja toteutuvan 0,6 miljoonaa euroa ylijäämäisenä.

Vuoden 2024 osalta sopeutustoimia sisältyy laskelmiin kokonaisuudessaan 40,8 miljoonaa euroa. Sopeutuksen kokonaisuus koostuu 19,3 miljoonan euron toimialojen ja liikelaitosten sopeutustoimista, 4,6 miljoonan euron konserniyhtiöiden osinkotuloutuksen nostosta sekä veronkorotuksesta, jonka vaikutus vuoden 2024 tulokertymään on noin 16,9 miljoonaa euroa. Vuodelle 2025 vuosien 2024 ja 2025 sopeutustoimista ennakoidaan kertyvän sopeutuksia 14,8 miljoonaa euroa ja vuodelle 2026 vielä 4,7 miljoonaa euroa.

Sopeutustoimenpiteet, 1 000 euroa	2024	2025	2026	Kumulatiivinen sopeutus yhteensä
Palveluverkko ja tilojen käytön tehostaminen	371,5	381,0	364,0	1 116,5
Tehtävänkuvat, henkilöstömitoitus, osaaminen ja hyvinvointi	1 676,4	371,7	294,1	2 342,2
Hankinnat	3 748,8	989,0	952,0	5 689,8
Digitalisaatio	50,0	30,0	0,0	80,0
Toiminnan rakenteelliset uudistukset	2 221,0	2 345,6	450,0	5 016,6
Tulorahoituspohjan vahvistaminen	6 690,9	662,0	301,0	7 653,9
Muut toimenpiteet	4 520,3	5 153,4	270,0	9 943,7
Toimialojen ja liikelaitosten sopeutustoimenpiteet yhteensä	19 278,9	9 932,7	2 631,1	31 842,7
Kaupungin yhteiset kohdentamattomat sopeutustoimet (digitalisaatio, hankinnat, prosessien tehostaminen ja uudelleen organisointi)		2 000,0	1 500,0	3 500,0
Kaupungin toimintaan liittyvät sopeutustoimenpiteet yhteensä	19 278,9	11 932,7	4 131,1	35 342,7
Osinkotuottojen korottaminen	4 600,0			4 600,0
Veronkorotus	16 900,0	2 900,0	600,0	20 400,0
Kaikki sopeutustoimenpiteet yhteensä	40 778,9	14 832,7	4 731,1	60 342,7

Kuntakonsernin toiminta ja talous

Jyväskylän kaupunkikonsernin rakenne

Jyväskylän kaupunki yhdessä sen määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen (omistusosuus yli 50 %) kanssa muodostavat kaupunkikonsernin, jossa on 16 osakeyhtiötä, kaksi säätiötä ja kaksi kuntayhtymää. Seitsemällä tytäryhtiöllä (alakonsernit) on lisäksi 26 tytäryhtiötä, joten kaupunkikonserniin kuuluu vuonna 2024 yhteensä 47 tytäryhteisöä.

Konsernirakenteessa tapahtuvat muutokset ja olennaiset asiat vuodelle 2024 ovat seuraavat:

- Aalto2 museokeskuksen markkinointia ja myyntiä varten on perustettu Aalto2-museokeskus Oy (osakkaina Jyväskylän kaupunki 80 % ja Alvar Aalto –säätiö 20 %). Yhtiön tarkoituksena on kasvattaa museokeskuksen kävijämäärää aktiivisella markkinoinnilla ja myynnillä sekä myydä palvelupaketteja, vuokrata tiloja ja vastata museokeskuksen avoimena pidosta, museokaupasta ja ravintolatoiminnasta.
- Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy on neuvotellut Jyväskylän mlk:n Veteraanien Asuntosäätiön kiinteistöjen ostamisesta. Järjestelyn tarkoituksena on siirtää kohteiden hallinnointi osaksi JVA:n kiinteistökantaan ja tuoda toimintaan tehokkuutta ja vakautta. Säätiön tarkoituksen mukainen toiminta päättyy, joten säätiö voidaan lakkauttaa järjestelyn jälkeen. Keski-Suomen Sairaskotisäätiön toiminta on päätynyt ja säätiöllä on meneillään kiinteistön myyntijärjestely. Kiinteistön myynnin jälkeen säätiö lakkautetaan.
- Jyväskylän Asumispalvelusäätiö sr ja Jyväskylän Rintamamiesveteraanien Asuntosäätiö sr poistuvat konsernirakenteesta sääntömuutoksen myötä. Jyväskylän Paviljonkisäätiö sr on lakkautettu toiminnan päättymisen jälkeen.

- Hyvinvointialueuudistuksen takia Ki Oy Kinkomaan Vitapolis ei enää pienentyneen (sairaanhoitopiiriin kautta tullut omistusosuus) välillisen omistuksen myötä kuulu määritelmällisesti kaupunkikonserniin ja Työterveys Aalto Oy:n sekä Monetra Keski-Suomi Oy:n omistusosuudet ovat muuttuneet.
- Korpilahden Satama Oy on lopetettu selvitystilamenettelyn kautta ja kaupunki on myynyt As Oy Jyv Lutakon Lähipalvelutalon omistusosuuden. Jyväskylän Yritystehdas Oy:n omistusosuus on muuttunut, kun Gradia on luopunut Yritystehtaan omistuksesta.

Alla olevassa taulukossa on esitetty Jyväskylän kaupunkikonserniin kuuluvat konserniyhteisöt, osakkuusyhteisöt ja kuntayhtymät sekä kaupungin suora ja välillinen omistusosuus niissä.

Jyväskylän kaupunki		TA2024	Muutos %			TA2024	Muutos %
Kaupunkikonsernin kannalta merkittävät tytäryhteisöt				Muut tytäryhtiöt			
Alva-yhtiöt Oy *	100,0 %			Ki Oy Jyväskylän Huhtasuon koulukeskus		100,0 %	
Alva Sähköverkko Oy	100,0 %			Ki Oy Tikkakosken Terveysasema		100,0 %	
Alva Rauhalahhti Oy	100,0 %			Korpilahden Virastokeskus Oy		100,0 %	
Alva Hulevesi Oy	100,0 %			Työterveys Aalto Oy		96,7 %	-0,1 %
Alva Viitasaari Vesi Oy	100,0 %			Jyväskylän Yritystehdas Oy (33,3 %+30,0 %)		63,3 %	1,0 %
Jyväskylän Voima Oy	81,4 %			Ki Oy Jyväskylän Lääkäritalo		55,8 %	
KS Energiavälitys Oy	44,7 %			Aalto2-museokeskus Oy		80,0 %	80,0 %
Väre Oy	20,3 %						
Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy *	90,0 %			Muut säätiöt			
JAMK Turbiini-Rahasto Oy	100,0 %			Jyväskylän mlk:n Veteraanien Asuntosäätiö sr		100,0 %	
(Jyväskylän Yritystehdas Oy)	25,0 %			Keski-Suomen Sairaskotisäätiö sr		100,0 %	
Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy *	100,0 %						
As Oy Jyv mlk:n Jokileinikki	100,0 %			Osakkuusyhtiöt			
As Oy Jyv mlk:n Norolankuja 1	100,0 %			Korpilahden Satama Oy		0,0 %	-49,9 %
As Oy Jyväskylän Juolukkatie 1	100,0 %			Ki Oy Säynätsalon Palv. keskus		48,9 %	
JVA kodit Oy	100,0 %			Ki Oy Riikankulma		48,0 %	
As Oy Tuulenkylä	51,5 %			Monetra Keski-Suomi Oy (31,2 % + 4,4 %)		35,5 %	-10,3 %
As Oy Vastatuuli	41,4 %			Keijonkankaan Palvelukeskus Oy		44,8 %	
Ki Oy Jyv Palokunnanmäen Autoparkki	34,6 %			Huhtakeskus Oy		41,1 %	
Halsilan Huolto Oy	35,0 %			As Oy Jyv Lutakon Lähipalvelutalo		0,0 %	-33,9 %
Sulun Kiinteistöhoito Oy	29,3 %			Jyväskylän Hippoksen Kehitys Oy		33,3 %	
As Oy Muurarimäki	20,0 %			Ki Oy Palokan Liikekeskus		32,7 %	
Mustankorkea Oy *	80,0 %			As Oy Jyv Säästökeskus		31,9 %	
MKO Ympäristöpalvelut Oy	100,0 %			Jyväskylän Hippos Ky		30,2 %	
Education Facilities Oy *	100,0 %			Jyväskylän Hippos GP Oy		29,4 %	
Kiinteistö Oy Jyväskylän Kankaan VPT:n siipi	100,0 %			Jyväskylän Messut Oy		26,5 %	
Jytkia Oy *	84,9 %			As Oy Jyv Kauppakatu 23		25,0 %	
Ki Oy Asekatu 3	100,0 %			As Oy Kuokkalan Toritalo		21,8 %	
Ki Oy Jyväskylän Härköojantie 5	100,0 %			Ki Oy Palokan Nisulankulma		23,6 %	
Ki Oy Jyväskylän Härköojantie 7	100,0 %			Kankaan Palvelu Oy (äänivalta 33,3 %)		14,3 %	
Ki Oy Konttisentie 2	100,0 %						
Ki Oy Muuramen Keijonportti	100,0 %			Kuntayhtymät			
Ki Oy Tikkakosken Mekaanikontie	100,0 %			Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia*		59,1 %	
Kortepohjan Matkailualue Oy	100,0 %			Gradia-koulutuspalvelut Oy		100,0 %	
Kiinteistö Oy Jyväskylän Lynx	100,0 %			Viitasaaren koulutuskiinteistö Oy		24,0 %	
Ki Oy Jyväskylän U2	100,0 %			(Jyväskylän Yritystehdas Oy)		0,0 %	-25,0 %
Ki Oy Jyväskylän Pteromys Volans	100,0 %			Keski-Suomen liitto		51,3 %	
Kiinteistö Oy Jyväskylän Ursus	51,0 %						
(Ki Oy Kinkomaan Vitapolis)	40,0 %						
Jyvä-Parkki Oy *	100,0 %						
Ki Oy Jyväskylän Rahtiasema	100,0 %						
Ki Oy Jyv Vapaudenkatu 55	85,0 %						
Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy	87,0 %						
Jyväskylän Jäähalli Oy	100,0 %						

* Yhtiöllä tai kuntayhtymällä alakonserni

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Kuntalaissa on määritelty valtuuston kuntakonsernin johtamiseen liittyvät tehtävät. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Konsernin toimintaa ohjaavat omistajaohjauksen periaatteet ja konserniohje (KV 21.3.2022 § 26) sekä omistajaohjauksen toimivallan käyttäminen -ohje (KH 23.8.2021 § 242) on päivitetty valtuustokauden alussa. Vuoden 2024 talousarviossa asetetaan valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kaupunkikonsernin kannalta merkittävillä tytäryhteisöille. Tytäryhteisöt ovat velvollisia raportoimaan tavoitteiden toteutumisesta vuoden 2024 neljännesvuosiraporttien (3/2024 ja 9/2024) yhteydessä sekä tilinpäätöstä laadittaessa. Tarkastuslautakunta sekä kaupungin tilintarkastaja arvioivat tavoitteiden toteutumista kuntalain edellyttämällä tavalla.

Tytäryhteisöjen valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuoden 2024 talousarviossa ovat:

Kaikkien tytäryhteisöjen tavoitteena on taloudellisesti kannattava toiminta pitkällä aikavälillä. Yhteisön yksittäisen vuoden tulos voi olla tällöin tappiollinen, mutta yhteisöllä tulee olla kertyneitä voittovaroja. Vuoden 2024 aikana kaikkien kaupunkikonsernin yksiköiden, mukaan lukien tytäryhteisöt, tulee tarkastella toiminnan tehokkuutta ja etsiä liiketoiminnastaan säästökohteita ja liiketoiminnan volyymin kasvattamista yhteisön toiminnan luonne ja kaupunkikonsernin kokonaisuus huomioiden.

Yhtiö	Tavoite	Mittarit	Lähtötaso	Tavoitetaso 2024
Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy	Asuntojen käyttöaste on korkea	Käyttöaste, %	Tavoitetaso 2023: 96,0 Toteuma 1-8/2023: 96,5% Ennuste 2023: 96,4%	96,4
	Asukaskastyytyväisyys hyvällä tasolla	Asukastyytyväisyys, yleisarvosana asteikolla 1-6	Tavoitetaso 2023: 4,3/6,0 Ennuste 2023: Ei toteumatietoa	4,3
	Kohtuuhintainen asuminen	Vuokrataso suhteessa Jyväskylän vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen keskivuokriin	Tavoitetaso 2023: 18% alhaisempi Ennuste 2023: Ei toteumatietoa	18 % alhaisempi
Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy	Vetovoima	Ensisijaiset hakijat/aloituspaiikat	Ennuste 2023: 5,1	5,5
	Yrittäjyyden vahvistaminen.	Jamkin opiskelijoiden käynnistämät uudet yritykset (kpl)	Ennuste 2023: 25	30
	Rahoituspohjan vahvistaminen.	OKM:n rahoituksen ulkopuolisen rahoituksen osuus liikevaihdosta (%)	Ennuste 2023: 35 %	35 %
	Aluevaikuttavuus Jyväskylän kehitysalustojen kautta	Yhteisten hankkeiden määrä, joissa Jamk mukana	Ennuste 2023: 6	6
Alva-yhtiöt Oy	Kaukolämmön hinta ei merkittävästi poikkea kymmenen suurimman kaupungin keskiarvosta	Kaukolämmön hinta verrattuna verrokkikaupunkien hintaan	Viimeisimmässä hintavertailussa vertailuryhmän kolmanneksi edullisin.	Kaukolämmön hinta ei merkittävästi poikkea kymmenen suurimman kaupungin keskiarvosta
	Hiilineutraali energiantuotanto	Ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi luodun tietokartan toimenpiteet	Investointipäätös JSP lämpöpumppulaitteisto vuoden 2023 aikana.	JSP lämpöpumppulaitteiston ja sähkölaitteiston ja lämpövarastoprojektien aloitus ja eteneminen projektisuunnitelmien mukaan.

	Pääoman tuotto hyvällä tasolla	Sijoitetun pääoman tuotto -%	Ennuste 2023: 8,9% (tavoitetaso 4,2 %)	2,7 %
	Kysyntäjoustop lisääminen	Toimenpiteet kysyntäjoustop lisäämiseksi	Kysyntäjoustop pilottikohteet. Kehitetty digitaalista alustaa.	Uusia kysyntäjoustopkohteita yhteistyössä TIPAn kanssa 4 kpl.
	Yhtiön toimittamien vesi- ja energiapalveluiden toimitusvarmuus hyvällä valtakunnallisella tasolla	Vesi- ja energiapalveluiden toimitusvarmuus suhteessa valtakunnalliseen tasoon	Vesi- ja energiapalveluiden toimitusvarmuus on ollut vuoden 2023 aikana vähintään valtakunnallista keskitasoa.	Vesi- ja energiapalveluiden toimitusvarmuus vuoden 2024 aikana vähintään valtakunnallista keskitasoa.
	Kaupungin ja Alvan yhteisten infrarakenuskohteiden kustannustehokkuuden parantaminen.	Merkittävien hankintojen kilpailutuksen aikaistaminen viime hetken tilausten välttämiseksi ja hintahyödyn saavuttamiseksi.	Analysoidaan merkittävien hankkeiden kaavoituksesta toteutukseen -aikataulu lähtötason selvittämiseksi.	Pyritään yhteistyössä KaRa:n kanssa aikaistamaan merkittävien investointien kilpailutusta toteutukseen nähden.
Jyväsparkki Oy	Yhtiö on aktiivisesti mukana kaupungin kehittämishankkeissa	Kehittämishankkeiden määrä	P-Arkki valmistunut ja P-Paraati hanke käynnissä sekä Lyseokorttelin pysäköintiratkaisut suunnittelussa.	P-Paraati hanke käynnissä, Hippoksen sekä Lyseokorttelin pysäköintiratkaisut suunnittelussa.
	Moovy pysäköintien kasvu	Moovy pysäköintien määrän kasvu	Ennuste 2023: 850.000 kpl (8 % kasvu)	900.000 kpl
	P-Paraati rakentaminen tavoitehintaan	Rakennuskustannusten kokonaismäärä	Budjetti 22 M€ (toimenpiteitä kustannusten alentamiseksi)	Budjetti. Aliurakoiden kilpailutuksilla tavoitellaan säästöjä.
	Kokonaispysäköintien määrän kasvattaminen	Kokonaispysäköintien määrän kasvu	Ennuste 2023: 2.550.000 kpl (4 % kasvu)	2.600.000 kpl
	Yhtiön taloudellinen kannattavuus säilyy hyvänä	Tilikauden tulos	Ennuste 2023: 2,0 M€	0,352 M€
	Resurssiviisaus toimenpiteet	Tehdyt toimenpiteet	Vuonna 2023: P-Arkki 540 sähkölatauspistettä ja 100 pyörän pysäköintitila	2 kpl resurssiviisaus hankkeita

Education Facilities Oy	VPT Siiven toimistorakennuksen tilojen vuokrausaste korkea	VPT Siiven toimistorakennuksen tilojen vuokrausaste -%	Vuonna 2023: arvio 100%	100 % (ei sisällä ANN-osan purettavia tiloja 2024)
	VPT Siiven C4-tontin muodostus ja tontin myynti	Toteutettu tontin muodostus ja tontin myynti	Vuonna 2023: Tontin muodostuksen valmistelu edennyt	Tontti myyntikunnossa
	EF:n kiinteistöjen (Ristonmaan ateriakeskus ja Mankolan koulu) siirto kaupungin suoraan omistukseen	Mankolan koulun ja Ristonmaan ateriakeskuksen hallinnon siirron eteneminen	Vuonna 2023: valmistelu/selvitetty kiinteistöjen hallinnan siirtoa	Mankolan koulun ja Ristonmaan ateriakeskuksen hallinnon siirto kaupungin Tilapalvelulle (omistus säilyy EF:llä)
	EF:n ja VPT Siiven taloudellinen kannattavuus vakaa	Yhteenlaskettu konsernin tulos/eur (ennen tpsiiroja)	Ennuste 2023 287.000 euroa	+12.000 euroa
Mustankorkea Oy	Yhtiön tulee hoitaa omistajakuntiansa jätehuollon palvelutehtävät kustannustehokkaasti	Kiinteistöliiton indeksi-vertailovertailussa jätehuollon kustannukset verrattuna muihin kuntiin.	Vuoden 2023 vertailussa Jyväskylä 10. edullisin (Oulu ja Kempele edelle)	Vuoden 2024 vertailussa Jyväskylä 15 edullisimman joukossa (kuljetustaksan taseus osakuntien kesken nostaa Jyväskylän kustannuksia v. 2024).
	Asiakastyytyväisyys hyvällä tasolla	NPS-palautemittari	Ennuste 2023: NPS 67-68	NPS $\geq$ 68
	Yhtiön taloudellinen kannattavuus vakaa	Liikevoitto / eur	Ennuste 2023: n. 1,4 M€	$\geq$ 1,5 M€
Jykia Oy	Yhtiö kehittää elinkeinopoliittisesti tärkeitä kumppanuushankkeita.	Vireillä olevien kumppanuushankkeiden määrä (kpl)	Ennuste 2023: 2 kumppanuushanketta hankeselvitysvaiheessa	2 kumppanuushanketta hankeselvitysvaiheessa
	Kohteiden vajaa-käytön minimointi	Vajaaikäyttöaste -%	Ennuste 2023: <2,0 %	< 2 %
	Asiakastyytyväisyys hyvällä tasolla	Asiakastyytyväisyys, yleisarvosana asteikolla 1-5	Vuonna 2023 kyselyn laadinta ja testaus	Vuonna 2024 kyselyn käyttöönotto
	Yhtiö on taloudellisesti kannattava	Tilikauden tulos/eur	Ennuste 2023: 2,0 M€	2,3 M€
Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy	Jäteveden käsittelyn yksikkökustannukset ovat kohtuullisella tasolla vertailukaupunkien joukossa.	Jäteveden käsittelyn yksikkökustannukset (Nenäinniemen puhdistamo) verrattuna vertailukaupunkeihin.	Ennuste 2023: ylitää tavoitetason 0,53 €/m ³	Pääomakustannusten voimakkaan nousun johdosta tavoitetaso on 0,58 €/m ³

	<p>Yhtiö käsittelee puhdistamoille johdetut jätevedet voimassa olevien ympäristölupaehtojen mukaisesti.</p>	Jätevesien käsittely ympäristölupaehtojen mukaisesti:	Ennuste 2023: Toteutunee Nenäinniemen puhdistamolla, Korpilahden puhdistamolla ei täysin toteudu ajotapakokeilujen vuoksi.	Toteutuu Nenäinniemen puhdistamoilla. Toteutunee Korpilahden Puhdistamolla. Vuonna 1974 toteutettu prosessi ei valitettavasti ihan vastaa tämän päivän normitasoa.
	<p>Yhtiö vie hiilijalanjäljen laskennan vuosittaiseksi rutiiniksi. Raportti on luettavissa yhtiön nettisivulla.</p>	Valmistunut mittaristo/laskentajärjestelmä	Vuonna 2023: hiilijalanjäljen laskentajärjestelmän ja mittaristojen ensimmäinen versio on valmistunut.	Vuoden 2022 ja 2023 hiilijalanjäljen laskentaratortit löytyvät nettisivuilla. Viimeisimmässä raportissa on raportoitu hiilijalanjäljen vuosittaiset muutokset.
	<p>Energiankulutuksen seuranta ja säästötavoitteet rakennus- ja prosessikohtaisesti.</p>	Prosessikohtainen energiankulutuksen seuranta-järjestelmä	Vuonna 2023 prosessiraportointiin perustuvan prosessikohtaisen energiankulutuksen seuranta-järjestelmän ensimmäinen versio valmistuu	Järjestelmää kehitetään edelleen. Vuoden 2024 osalta meillä on ensimmäistä kertaa käytävissä prosessikohtaiset sähköenergian ja rakennuskohtaiset lämpöenergian kulu- tusraportit.
Jyväskylän Jäähalli Oy	<p>Yhtiön tulee toimia kannattavasti ilman kaupungin lisäpanostusta.</p>	Toiminnan järjestäminen ilman kaupungin lisärahoitusta (antolaina tai takaus)	Vuosi 2023: Ei lisäpanostusta kaupungilta	Ei lisäpanostusta kaupungilta
	<p>Yhtiö pyrkii nollatulokseen ja perii osakkailtaan vastiketta hoito- ja rahoituskuluja vastaavan määrän.</p>	Tilikauden tulos	Ennuste 2023: Tilikauden tulos 0	Tilikauden tulos 0
	<p>Yhtiön tulee toimia aktiivisesti Hippos -hankkeen kehittämistyössä ja edistää hanketta omalta osaltaan.</p>	Hippos -hankkeen edistäminen	Yhtiö edistänyt Hippos -hanketta omalta osin vuonna 2023.	Aktiivisesti olla yhteydessä ja ilmaista jääurheiluosuhteiden tarvetta Hippos-hankkeelle sekä käydä vuoropuhelua jääurheiluosuhteiden toteutumisesta.

Tytäryhteisöjen talousarviot vuodelle 2024

Tulostaulu kaupunkikonsernin kannalta merkittävien tytäryhteisöjen tunnusluvuista

9 keskeisimmän tytäryhteisön tulostaulu TA 2024

Yhteisön nimi 1 000 euroa	Omistus- osuus	Liike- vaihto	Liikev. muutos	Tulos	Laina- kanta	Lainojen muutos	Henki- löstö	Tuloutus	Voitto- varat
Alva-yhtiöt Oy (kons)	100,0 %	195 573	-13 775	3 495	385 166	-12 300	230	17 150	89 598
Jyv Ammattikorkeakoulu Oy (kons)	90,0 %	82 500	3 475	500	0	0	840	0	26 113
Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy (kons)	100,0 %	56 806	3 371	2 201	207 502	-6 334	40	1 200	1 468
Mustankorkea Oy (kons)	80,0 %	23 062	502	1 634	3 287	-912	52	600	7 435
Jyvä-Parkki Oy (kons)	100,0 %	10 710	-290	352	48 415	15 428	13	0	13 912
Jykyä Oy (kons)	84,9 %	9 666	173	2 782	49 922	2 238	5	600	12 396
Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy	87,0 %	8 897	637	0	27 500	-1 434	15	0	-1
Education Facilities Oy (kons)	100,0 %	3 679	-147	12	25 822	-1 087	1	0	4 006
Jyväskylän Jäähalli Oy	100,0 %	864	0	0	4 500	0	0	0	-4 846
YHTEENSÄ		391 757	-6 054	10 976	752 114	-4 401	1 196	19 550	154 928

Omistusosuus = Kaupungin suora ja välillinen omistusosuus 31.8.2023

Tulos = Konsernin tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja

Voittovarot = Emoyhtiön osingonjakokelpoinen vapaa oma pääoma

Tarkempi yhdistelmä tytäryhteisöjen talousarvioista ja yhteisökohtaiset talousarviot löytyvät liiteosiosta.

Konsernin talousarvion tunnuslukuja

Konserniyhteisöjen talousarviot on laadittu kaupungin talousarvion tavoin normaaliin toimintavuoteen nähden tavoitteelliseksi, jolloin kaupunkikonsernin talousarviosta muodostuu yhtenäinen kokonaisuus. Kaupungin tytäryhteisöjen taloutta kuvataan talousarviossa taulukoilla, joissa on tiivis tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase sekä eräitä talouden tunnuslukuja.

Kaupunkikonsernin kannalta merkittävien 9 tytäryhteisön liikevaihdon osuus on noin 97 % konsernin kaikkien tytäryhteisöjen liikevaihdosta. Keskeisimpien tytäryhteisöjen liikevaihdon arvioidaan olevan talousarviovuonna 391,8 miljoonaa euroa, joka on -6,1 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2023 ennustetaan toteutuvan. Liikevaihto laskee eniten Alvalla (-13,8 M€), kun sähkön markkinahinnat ovat pudonneet voimakkaasti. Liikevaihdon arvioidaan kasvavan eniten Jamkilla (3,5 M€) ja JVA:lla (3,5 M€). Markkinakorkojen merkittävä nousu yli 3,5 %:n tasolle aiheuttaa talousarviovuonna noin 8,1 milj. euron nousun kaupunkikonsernin korkokuluihin.

Yhtiöiden yhteenlaskettu tulos arvioidaan olevan 11,0 M€, joten yhtiöt vahvistavat kaupunkikonsernin tulosta. Kaupunkikonsernin tulos arvioidaan talousarviovuonna olevan lähellä nollassa. Yhtiöiden tilanne on tulonäkökulmasta kokonaisuutena selkeästi heikompi (-38,4 M€) yhtiöiden yhteenlaskettuun tilinpäätöksenusteseen 2023 verrattuna. Tuloksen ennakoitaan laskevan Alvalla merkittävästi, ja painuvan lähelle 3,0 milj. euron tasoa erinomaisten tulosvuosien jälkeen. Muiden kaupunkikonsernin kannalta merkittävien tytäryhteisöjen tulosennusteet ovat positiivisia.

Osinkoja tytäryhteisöt maksavat kaupungille yhteensä 10,4 miljoonaa euroa (Alva-yhtiöt Oy 8,0 M€, Mustankorkea Oy 0,6 M€, Jykyä Oy 0,6 M€ sekä Jyväskylän Vuokra-asunnot 1,2 M€). Kokonaisuutena katsoen yhtiöiden kassavirta ja osingonmaksukyky on viime vuosien keskimääräistä (6,0 M€ ajanjaksolla 2018-2023) osinkomäärää vahvemmallalla tasolla.

Alvan 150 milj. euron antolainalle on määritetty 29.12.2020 alkaen kiinteä vuotuinen korko 4,08 % lainan eräpäivään 28.12.2035 saakka (korkotuloutus 6,12 M€). Poikkeuksellisen nopean ja suuren markkinakorkotason nousun takia antolainan korkotasoa arvioidaan uudestaan. Inspira on laatinut kaupungille arvion Alva-yhtiöiden lainan käyvästä korosta. Käypä korko on määritetty julkisesti saa-

tavilla olevan datan pohjalta ja vertailuna yhtiön muun pankkirahoituksen hinnoitteluun. Arvio lainan käyvästä korosta lainan kokonaismarginaali 2,01 % -yksikköä huomioituna on talousarviovuodelle 6,10 %. Viitekorkona on käytetty 12 kk Euribor -korkoa. Arvio euribor-korosta lainan koronmääräytymispäivänä on 4,09 %. Korkoperusteen määrittelyssä on huomioitu yleinen markkinakäytäntö ja lainakorko huomioi markkinakorkojen muutokset (vaihtuvakorkoinen laina). Alvan korkotuloutus kaupungille on suunnitellun muutoksen mukaisesti talousarviossa 9,150 M€ (tarkentuu vuodenvaihteeseen mennessä). Korko ja korkotuloutuksen määrä muuttuvat vuosittain korkomarkkina- muutosten mukaisesti.

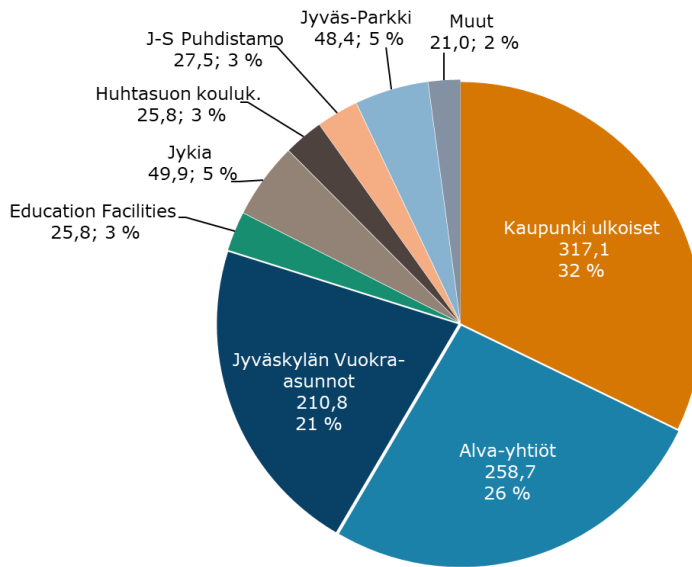
Keskeisten tytäryhteisöjen lainakannan arvioidaan pienenevän talousarviovuonna -4,4 miljoonaa euroa. Lainakanta kasvaa eniten Jyvä-Parkilla (15,4 M€) meneillään olevan P-Paraati investointihankkeen johdosta ja laskee eniten Alvalla (-12,3 M€) kuluvan vuoden hyvän kassavirran myötä. Kaupunkikonsernin lainakanta nousee talousarviovuonna 985 milj. euroon (noin 6700 euroa/asukas), joka on 25 milj. euroa vuoden 2023 tilinpäätösennustetta enemmän. Kaupunkikonsernin lainakanta oli vuoden 2022 tilinpäätöksessä noin 1,2 miljardia euroa, kun Sairaanhoidopiiriin lainakanta huomioitiin vielä kaupunkikonsernin lainakannassa. Talousarviovuonna konsernin ulkoisista lainoista 80 % muodostuu kaupungin, Alva-yhtiöiden ja Jyväskylän Vuokra-asuntojen lainoista. Konsernin lainakannan kehitystä ja jakaumaa on kuvattu oheisissa taulukoissa.

Keskeisimpien tytäryhteisöjen investointien arvioidaan olevan talousarviovuonna edellisvuosien keskimääräistä suuruusluokkaa (noin 70 M€). Suurimmat investoinnit vuonna 2024 tekee Alva, yht. 45,2 M€. Alvan investointitaso nousee normaalista energia- ja vesiverkostoihin tehtävästä investointimäärästä, koska konsernissa on tehty päätökset seuraavista askeleista hiilineutraaliin ja polttamattomaan lämmöntuotantoon (jätevedenpuhdistamon lämpöpumppulaitos, uudet sähkökattilat ja lämpövarasto). Jyvä-Parkin (13,0 M€) investointimäärä on myös korkea, sisältäen P-Paraatin investointikustannuksia (kokonaisbudjetti 22 M€).

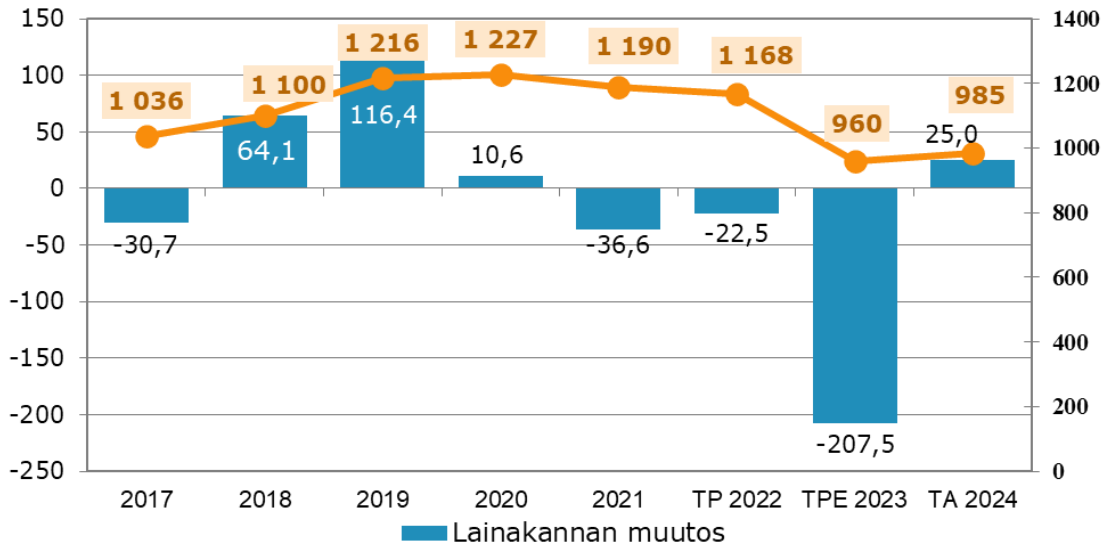
Tytäryhteisöjen henkilöstömäärän vuonna 2024 arvioidaan olevan 1 196, joka on kuluvan vuoden tasolla. Kaupungin omavelkaisten takausten määrän arvioidaan olevan hieman kuluvaan vuotta korkeammalla tasolla (noin 275 M€), huomioiden takauksellisten lainojen lyhennysohjelmat sekä yhteisöjen uusininvestoinnit. Antolainojen määrään (30.9.2023: 151,3 M€) ei ole odotettavissa merkittäviä muutoksia.

Kaupunki harjoittaa talousarviovuonna aktiivista omistajapolitiikkaa ja seuraa yhteisöjen toimintaa ja asemaa muuttuvassa toimintaympäristössä.

KONSERNIN ULKOINEN LAINAKANTA TA 2024 985 milj. euroa

Konsernin lainakanta ja lainojen vuosimuutos (Milj. €)

Tytäryhteisöjen riskienhallinta

Konserniyhteisöjen sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ohjaavat kaupunginvaltuuston (25.9.2017/103) hyväksymät Jyväskylän kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet.

Tytäryhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan raportointimallia yhtenäistetään toimialojen raportoinnin mukaiseksi talousarviosta 2024 alkaen (sisältäen osavuosisikatsausten ja tilinpäätöksen raportoinnin). Tytäryhteisöt ovat raportoineet kaupungille talousarvion valmistelun yhteydessä yhteisön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kokonaistilanteen seuraavasti: 1) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeiset tavoitteet 2) riskienhallinnan toimintaperiaatteet ja menettelyt 3) riski-

analyysin mukaiset yhteisön merkittävimmät riskit (jotka voivat aiheuttaa vaikuttavuudeltaan merkittävää haittaa yhteisön, kaupungin tai kaupunkikonsernin toimintaan kaupunkistrategia huomioiden) ja niiden hallintakeinot 4) sisäisen valvonnan tärkeimmät kohteet ja valvontatoimenpiteet 5) talousarviovuoden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehityskohteet ja painopistealueet.

Konserniyhteisöjen keskeisimpänä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on toiminnan jatkuvuuden turvaaminen sekä toiminnan riskien tunnistaminen, varautuminen ja riskien minimointi. Riskeihin on varauduttu niiden toteutumisen todennäköisyyttä pienentävillä toimenpiteillä sekä erilaisilla toiminnan jatkuvuutta varmistavilla toimenpiteillä. Tavoitteena on suunnitelmien mukaisesti hallita olennaiseksi arvioituja riskejä riittävän kattavasti ja pyrkiä suunnitelmallisesti hyödyntämään myös mahdollisuuksia. Yhteisöt kehittävät riskienhallintamenetelmiään jatkuvana prosessina ja osa yhteisöistä on myös käyttänyt riskienhallinnan kehittämistyössä ulkopuolista asiantuntijaa. Riskikaritoituksia tehdään säännöllisesti ja käsitellään yhteisöjen hallituksissa normaalin hallitustyön osana.

Tytäryhteisöjen riskianalyyseissä merkittävänä riskinä pidetään yhteisön talouteen ja kassavirtaan liittyviä riskejä. Rahoituskustannukset ovat nousseet korkokulujen nousun myötä ja kokonaistalouteen liittyy investointikykyyn liittyviä haasteita. Haasteisiin vastataan talouden hallinnan ja tehokkuuden parantavien toimenpitein sekä rahoitusriskien säännöllisellä hallinnalla.

Henkilöstöön liittyvänä riskinä nähdään mm. riittävä osaamisen ylläpito ja kehittäminen sekä henkilöstön saatavuus ja avainhenkilöriskit. Hallintakeinona ovat henkilöstön työtyytyväisyyteen, resursisuunnitteluun ja koulutukseen liittyvät toimenpiteet sekä esihenkilö- ja alaistaitojen kehittäminen.

Tytäryhteisöjen kiinteistöihin liittyviä riskejä pyritään ennakoimaan jo rakentamisvaiheessa ja vähentämään kuntoarvioiden ja ennakoivan, koko elinkaaren huomioivan kunnossapidon avulla. Asiakaskäyttämiseen liittyvää vajaakäyttöriskiä hallitaan toimialasta riippuen aktiivisella seuraamisella, reagoinnilla, sopimusosaamisella, riittävällä korjausten määrällä ja markkinoinnilla.

Toiminnallisista riskeistä merkittävimmät liittyvät tytäryhtiöiden tuotantolaitosten ja verkostojen fyysisiin vahinkoihin tai muihin toiminnallisiin häiriöihin, jotka voisivat johtaa esimerkiksi kaukolämmön jakelun keskeytymiseen, juomaveden tai ympäristön saastumiseen. Vahinkoriskeihin on varauduttu vahinkoriskien säännöllisillä kartoituksilla ja vakuutusturva pidetään yhtiöiden riskinkantokykyä vastaavana.

Toimintaympäristöön liittyvien riskien hallinnassa ja tulevaisuuden erilaisiin skenaarioihin varautumisessa vaaditaan yhtiöiltä hyvää johtamista ja nopeaa reagointikykyä muutoksiin. Muuttuviin toimintaympäristön haasteisiin tulisi kyetä vastaamaan riittävän varhaisessa vaiheessa. Toimintaympäristöön liittyvistä riskeistä mm. lainsäädännölliset muutokset tai niiden tulkinta voivat vaikuttaa yhtiöiden toimintaan huomattavasti.

Sisäisen valvonnan kohteita ovat mm. johtamisjärjestelmän mukaiset auditoinnit ja työpaikkaselvitykset. Yhteisöt tekevät talouteen, rahoitukseen, prosesseihin ja hankkeisiin liittyviä kontroleja ja valvontatoimenpiteitä. Yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehityskohteita ja painopistealueita talousarviovuonna 2024 on säännöllisen riskiarviointiprosessin lisäksi mm. talouden hallinnan ja tehokkuuden varmistaminen. Hallitustyössä seurataan ja varaudutaan erityisesti geopolitiittisen tilanteen muutoksen aiheuttamiin riskeihin, haasteisiin ja mahdollisiin vaikutuksiin yhteisön toiminnassa ja toimintaympäristössä.

Riskien mahdollisesti aiheuttamat vaikutukset konserniyhteisöjen toimintaan ovat kustannus- tai vakavuusasteeltaan eritasoisia, riippuen yhteisön toimialasta. Huomiota kiinnitetään mm. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintamallin kehittämiseen ja yhtenä erityisenä painopistealueena kyber turvallisuuteen liittyvään riskienhallintaan.

Kaupungin myöntämien omavelkaisten takausten määrä tytäryhteisöjen lainoille oli 30.9.2023 yhteensä 271,8 milj. euroa. Takausvastuut vähentyvät yhteisöjen lainojen normaalien lyhennysohjelmien mukaisesti ja lisääntyvät uusien takausrahoitteisten hankkeiden myötä. Merkittäviä muutoksia

takausriskiin ole talousarviovuodelle tiedossa, joten takauksiin liittyvä taloudellinen riski kestää edelleen kohtuullisella tasolla. Konserniyhtiöiden rahoituksen seurannassa, rahoitusjärjestelyissä sekä korkoriskin hallinnassa kartoitetaan edelleen yhtiöiden tilanteeseen ja toimialaan sopivia menettelyjä. Konserniyhtiöiden rahoitukseen liittyvänä merkittävänä riski korkotason nousu on realisoitunut jo kuluvan vuoden aikana. Riskiä on hallittu ja korkokustannusten nousua rajattu yhtiökohtaisesti korkosuojauspolitiikan avulla.

TULOSLASKELMAOSA

Talousarvion tuloslaskelmaosa on kaupungin kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo-rahoituksen riittävyys kaupungin palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelman välituloksina esitetään toimintakate, vuosikate ja tilikauden tulos.

Toimintakate on käyttötalouden toimintatulojen ja -menojen erotus ja se osoittaa, paljonko käyttötalouden menoista jää katettavaksi verotuloilla, valtionosuuksilla ja rahoitustuloilla. Vuosikate on kaupungin kokonaistulo-rahoitusta kuvaava välitulos, jota tulee arvioida sekä tuloksen muodostumisen että rahoituksen riittävyyden kannalta. Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan vapaaehtoisia varauksia tai omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään poistoeron, vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutokset. Vapaaehtoisten varausten ja rahastojen lisäyksiä voi pääsääntöisesti tehdä enintään tilikauden tuloksen osoittaman ylijäämän verran. Talousarviossa tuloksen käsittelyerät ovat ohjeellisia, lopullisesti niistä päätetään tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä.

Talousarvion yhteydessä esitetään kaksi erilaista tuloslaskelmaa. Tuloslaskelmassa vuodelle 2024 esitetään erikseen peruskaupungin ja liikelaitosten tuloslaskelmat sisältäen niiden väliset sisäiset erät. Tuloslaskelma vuosille 2022–2026 vastaa tilinpäätöksen ulkoista tuloslaskelmaa, jossa on laskettu yhteen peruskaupunki ja liikelaitokset sisäiset erät eliminoiden.

Liikelaitokset huomioiden vuoden 2024 talousarvion toimintakate on 329,6 miljoonaa euroa negatiivinen. Toimintakate on noin 8,0 miljoonaa euroa (-2,4 %) vuoden 2023 muutettua talousarviota pienempi. Toimintamenot kasvavat kuluva vuodesta 1,9 miljoonaa euroa (+0,5 %) ja toimintatulojen kasvu on 9,9 miljoonaa euroa (+11,7 %). Vuosikatteeksi muodostuu 50,8 miljoonaa euroa, mikä on 87 % poistojen määrästä. Vuoden 2024 talousarvio sisältää lautakuntien ja liikelaitosten johtokuntien esittämiä sopeutustoimia yhteensä 19,3 miljoonaa euroa.

Tuloslaskelmassa vuoden 2024 poistojen määräksi arvioidaan 58,3 miljoonaa euroa, josta Tilapalvelu-liikelaitoksen osuus on 26,5 miljoonaa euroa. Lopullinen vuoden 2024 poistojen määrä riippuu vuoden aikana toteutuvien investointien määrästä ja ajoittumisesta ja selviää tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä.

Vuoden 2024 talousarvion mukaan tilikauden tulos on 7,4 miljoonaa euroa negatiivinen ja tilikauden alijäämä 7,1 miljoonaa euroa. Kumulatiivinen ylijäämä vuoden 2024 lopussa on arvion mukaan 97,2 miljoonaa euroa, mikäli vuosi 2023 toteutuu arvioidun mukaisesti.

Vuoden 2025 osalta kaupungin talous näyttää ennusteiden mukaan 4 miljoonaa euroa alijäämäiseltä. Ennuste sisältää sopeutustoimista saatavia säästöjä 11,9 miljoonaa euroa. Vuoden 2026 lopussa tilikauden tuloksen ennustetaan kääntyvän positiiviseksi ja toteutuvan 0,6 miljoonaa euroa ylijäämäisenä. Vuosien 2024 ja 2025 sopeutustoimista ennakoidaan kertyvän säästöjä vuodelle 2026 vielä 4,1 miljoonaa euroa. Vuosien 2025 ja 2026 laskelmat perustuvat Kuntaliiton veroennustekehikon ja Kuntatalousohjelman mukaisiin arvioihin. Kaupungin toimintamenojen kasvuksi ilman sopeutustoimia on arvioitu kuluttajahintaindeksin mukaisesti 2,9 % vuodelle 2025 ja 3,6 % vuodelle 2026.

Tuloslaskelma 2024

1 000 euroa	Kaupunki ilman liikelaitoksia	Liikelaitokset	Yhteensä	Yhteensä (ilman sisäisiä eriä)
Toimintatulot	95 669,8	108 989,6	204 659,4	96 602,7
Myyntitulot	34 943,0	24 240,3	59 183,3	30 701,5
Maksutulot	14 704,4	0,0	14 704,4	14 704,4
Tuet ja avustukset	15 509,5	212,1	15 721,6	15 721,6
Muut toimintatulot	28 611,8	84 167,2	112 779,0	33 204,1
Valmistus omaan käyttöön	1 901,1	370,0	2 271,1	2 271,1
Toimintamenot	-465 302,9	-68 929,6	-534 232,5	-426 175,8
Henkilöstömenot	-219 865,0	-8 600,1	-228 465,1	-228 465,1
Palvelujen ostot	-127 819,7	-25 621,5	-153 441,2	-124 959,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 940,5	-15 519,7	-24 460,2	-24 460,2
Avustukset	-29 215,0	0,0	-29 215,0	-29 215,0
Muut toimintamenot	-79 462,7	-19 188,2	-98 650,9	-19 076,0
Toimintakate	-369 633,1	40 060,0	-329 573,1	-329 573,1
Verotulot	338 100,0		338 100,0	338 100,0
Valtionosuudet	30 178,8		30 178,8	30 178,8
Rahoitustulot ja -menot	24 142,5	-12 000,0	12 142,5	12 142,5
Korkotulot	10 350,0	0,0	10 350,0	10 350,0
Muut rahoitustulot	23 712,5	0,0	23 712,5	11 712,5
Korkomenot	-9 900,0	0,0	-9 900,0	-9 900,0
Muut rahoitusmenot	-20,0	0,0	-20,0	-20,0
Peruspääoman korko		-12 000,0	-12 000,0	0,0
Vuosikate	22 788,2	28 060,0	50 848,2	50 848,2
Poistot ja arvonalentumiset	-31 800,0	-26 460,0	-58 260,0	-58 260,0
Suunnitelman mukaiset poistot	-31 800,0	-26 460,0	-58 260,0	-58 260,0
Arvonalentumiset	0,0	0,0	0,0	0,0
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,0
Satunnaiset tulot	0,0	0,0	0,0	0,0
Satunnaiset menot	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilikauden tulos	-9 011,8	1 600,0	-7 411,7	-7 411,7
Poistoeron lisäys/vähennys	340,4	0,0	340,4	340,4
Varausten lisäys/vähennys	0,0	0,0	0,0	0,0
Rahastojen lisäys/vähennys	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilikauden yli-/alijäämä	-8 671,4	1 600,0	-7 071,3	-7 071,3

Tuloslaskelma 2022–2026

1 000 euroa	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	204 918	84 460	94 331,6	91 309	91 554
Myyntitulot	70 127	25 178	30 701,5	30 423	30 351
Maksutulot	49 364	17 981	14 704,4	14 440	14 620
Tuet ja avustukset	39 751	13 751	15 721,6	13 710	13 710
Muut toimintatulot	45 677	27 551	33 204,1	32 737	32 873
Valmistus omaan käyttöön	3 520	2 225	2 271,1	2 271	2 271
	-1 027				
Toimintamenot	806	-424 260	-426 175,8	-456 639	-468 376
Henkilöstömenot	-405 665	-223 218	-228 465,1	-241 662	-246 625
Palvelujen ostot	-483 081	-124 642	-124 959,4	-132 045	-137 347
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-49 536	-25 669	-24 460,2	-26 105	-26 941
Avustukset	-46 844	-32 291	-29 215,0	-38 399	-37 869
Muut toimintamenot	-42 680	-18 440	-19 076,0	-18 428	-19 593
Toimintakate	-819 367	-337 575	-329 573,1	-363 059	-374 551
Verotulot (sitova)	607 054	331 000	338 100,0	348 200	362 900
Valtionosuudet (sitova)	220 718	57 330	30 178,8	60 526	66 918
Rahoitustulot ja -menot (sitova)	5 326	7 317	12 142,5	10 193	6 593
Korkotulot	6 184	7 320	10 350,0	9 500	7 800
Muut rahoitustulot	4 436	7 021	11 712,5	11 513	9 513
Korkomenot	-5 279	-7 000	-9 900,0	-10 800	-10 700
Muut rahoitusmenot	-16	-24	-20,0	-20	-20
Vuosikate	13 731	58 071	50 848,2	55 860	61 860
Poistot ja arvonalentumiset	-62 371	-55 870,0	-58 260,0	-60 200	-61 600
Suunnitelman mukaiset poistot	-62 021	-55 870	-58 260,0	-60 200	-61 600
Satunnaiset erät	52 012	0	0,0	0	0
Satunnaiset tulot	52 012	0	0,0	0	0
Tilikauden tulos	3 372	2 201,5	-7 411,7	-4 340	260
Poistoeron lisäys/vähennys	340	340	340,4	340	340
Rahastojen lisäys/vähennys	-6	0	0,0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	3 706	2 542	-7 071,3	-4 000	600
Tunnusluvut					
Toimintatulot/Toimintamenot, %	20 %	20 %	22 %	20 %	20 %
Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset, %	22 %	104 %	87 %	93 %	100 %
Vuosikate/Poistonl. investoinneista, %	16 %	72 %	61 %	75 %	87 %
Vuosikate, euroa/asukas	94	395	343	374	411
Kumulatiivinen yli-/alijäämä, 1000 €	101 522	104 292	97 221	93 221	93 821
Asukasmäärä vuoden lopussa	145 887	147 050	148 310	149 500	150 530

Verotulot

9.10.2023 julkaistun kuntatalousohjelman mukaan kuntien verotulojen arvioidaan olevan vuonna 2024 yhteensä noin 13,9 mrd. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna verotulot alenevat noin 5 prosentilla. Verotulojen lasku on seurausta sote-uudistuksesta, jonka vaikutus näkyy kuntien verotuloissa viiveellä verovuoden verojen kertyessä useamman kalenterivuoden aikana. Verotulojen laskua hidastaa työttömyysvakuutusmaksun aleneminen, mikä kasvattaa kuntien verotuloja 85 milj. euroa vuodesta 2024 alkaen.

Kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan vuonna 2024 noin 9,7 mrd. euroa, mikä on noin 0,7 mrd. euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Vuonna 2023 voimaan tullut sote-verouudistus alentaa kunnallisveron kertymää hieman vielä vuonna 2024. Kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan noin 1,9 mrd. euroa vuonna 2024, mikä on noin 170 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus pienentää kuntien yhteisöverokertymää vuonna 2024 noin 1 milj. eurolla ja maksuunpanoa vuositasona noin 2 milj. eurolla. Lisäksi vuonna 2024 tapahtuva työnantajan työttömyysvakuutusmaksun alentamisen arvioidaan kasvattavan kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta noin 28 miljoonalla eurolla.

Kuntien kiinteistöveron tuotto on noin 2,3 mrd. euroa vuonna 2024, mikä on noin 115 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2023. Hallitusohjelman mukaan maapohjan kiinteistöveron alaraja korotetaan 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen. Toimenpide edellyttää maapohjan veroprosentin eriyttämistä yleisestä kiinteistöveroprosentista. Jatkossa maapohjan kiinteistöveron vaihteluväli olisi 1,30–2,00 prosenttia. Muutos kasvattaa kuntien kiinteistöverotuloja arviolta noin 108 milj. eurolla vuodesta 2024 alkaen.

Jyväskylän kaupungin verotuloarvio vuodelle 2024 perustuu kuntatalousohjelmaan sekä lokakuussa päivitettyyn Kuntaliiton veroennustekehikkoon. Vuoden 2024 talousarvio sekä vuosien 2025-2026 tulossuunnitelmat on laadittu 8,0 % tuloveroprosentin mukaisesti. Tuloveroprosentti nousee siten 0,64 % vuodesta 2023. Kiinteistöveroprosentit on pidetty edellisvuoden tasossa. Veroprosentin korotus kasvattaa kaupungin vuoden 2024 verotuloja noin 16,9 miljoonalla eurolla.

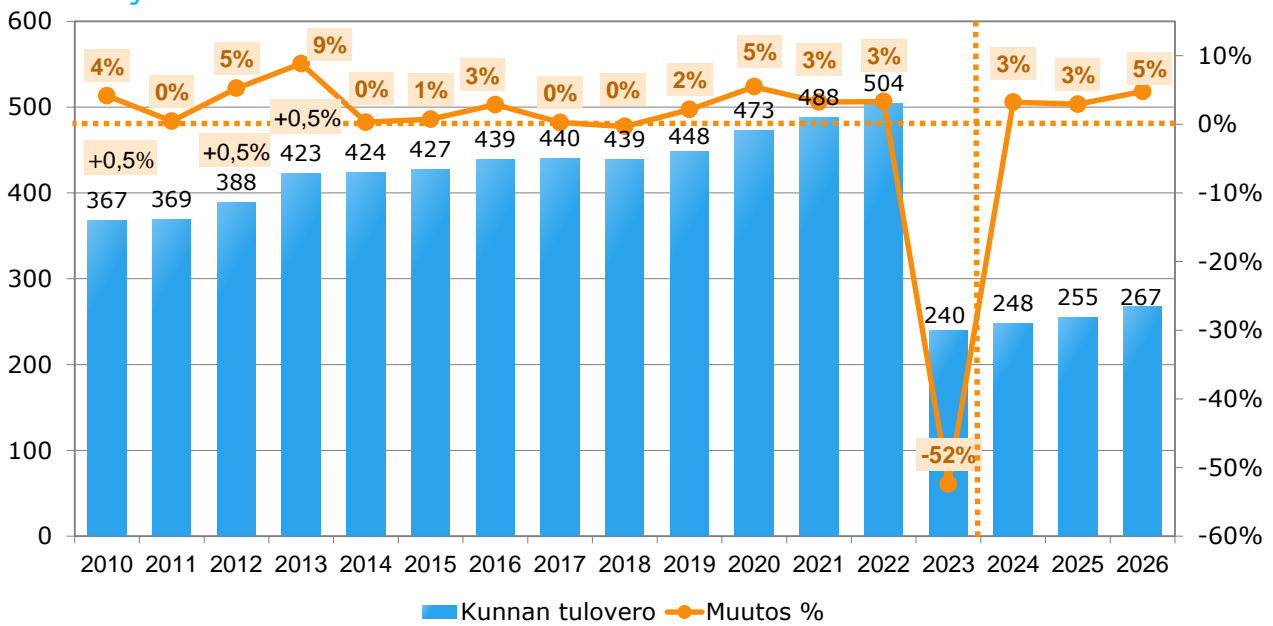
Jyväskylän kaupungin vuoden 2024 kunnallisveron kertymäksi arvioidaan 247,7 miljoonaa euroa, mikä on 7,7 miljoonaa euroa (3,2 %) kuluva vuotta enemmän. Yhteisöverojen tuotoksi arvioidaan 30,9 miljoonaa euroa, jossa laskua on 4,1 miljoonaa euroa (-11,7 %). Kiinteistöverojen tuotoksi arvioidaan 59,5 miljoonaa euroa (+6,3 %). Kokonaisverokertymäarvio vuodelle 2024 on 338,1 miljoonaa euroa. Vuonna 2023 kaupungille on kertynyt vielä kertaluonteisesti vanhoilla korkeammilla veroprosenteilla ja yhteisöveron jako-osuudella perittyjä verohäntiä yhteensä noin 30 miljoonan euron edestä, minkä vuoksi verotulot kasvavat vain vähän vuoteen 2023 verrattuna kunnallisveroprosentin korotuksesta huolimatta.

Verotulot

	TP	TA+M	TA	TS	TS
1 000 euroa	2022	2023	2024	2025	2026
Kunnallisvero	504 072	240 000	247 700,0	254 900	267 100
- veroprosentti	20,0	7,36	8,00	8,00	8,00
Kiinteistövero	52 255	56 000	59 500,0	60 200	62 000
Osuus yhteisöveron tuotosta	50 728	35 000	30 900,0	33 100	33 800
Yhteensä	607 054	331 000	338 100,0	348 200	362 900

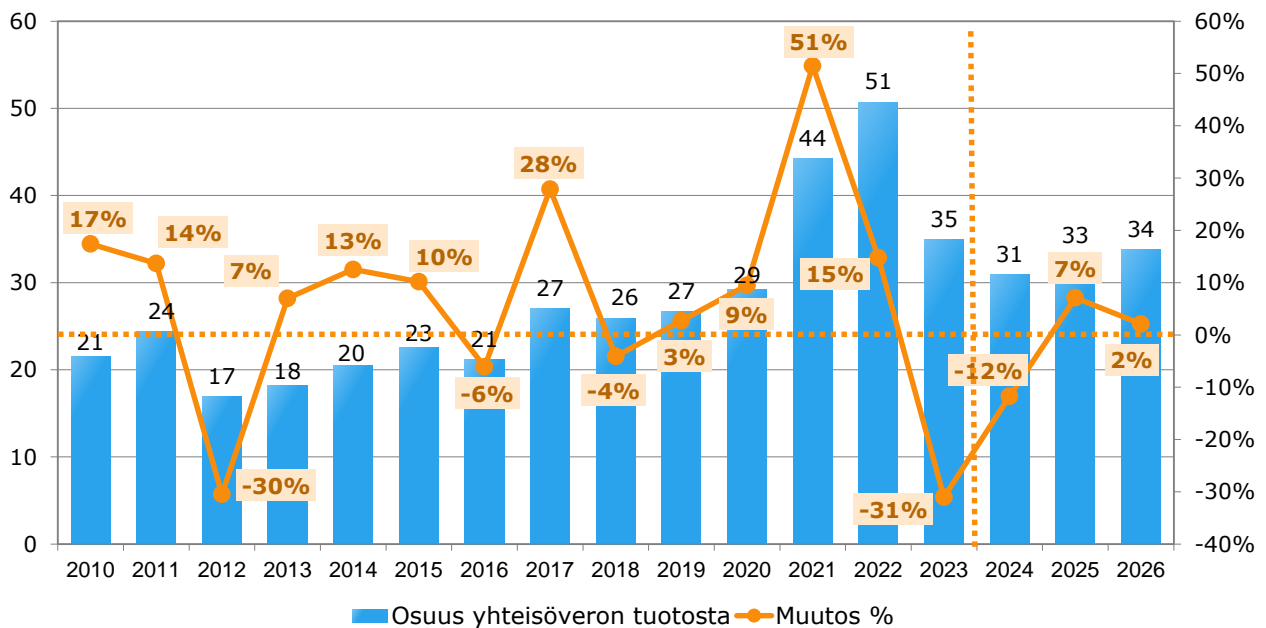
Kunnallisverot 2010 - 2026

M€ ja muutos %

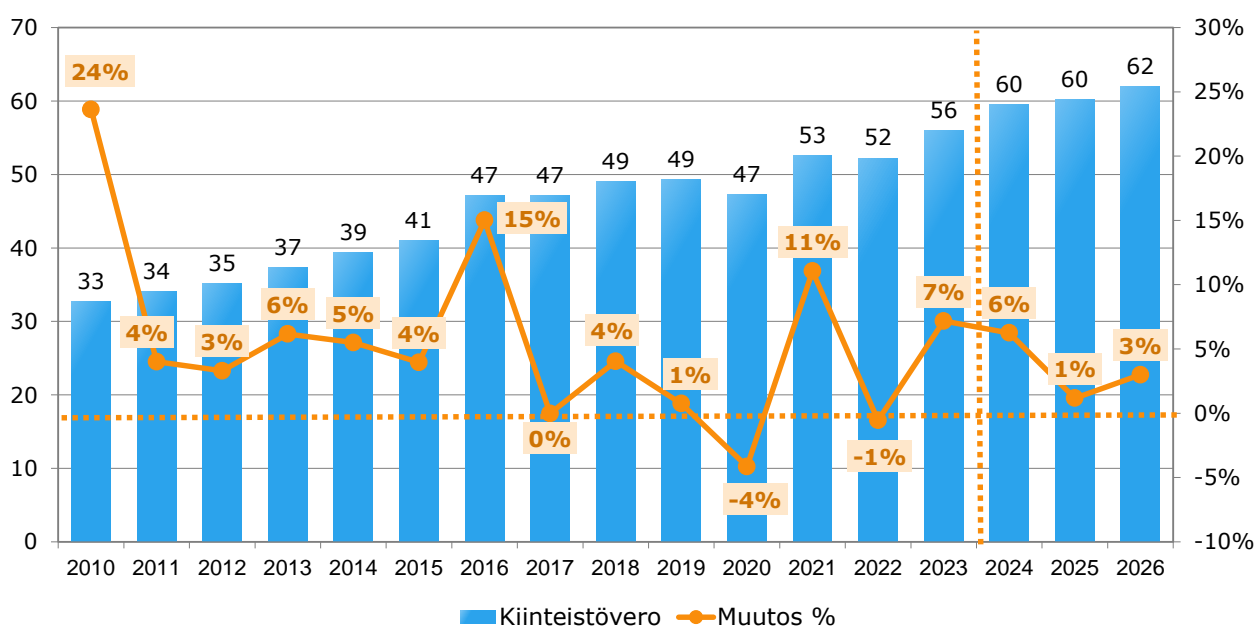
Yhteisöverot 2010 - 2026

M€ ja muutos %

Kiinteistöverot 2010 - 2026

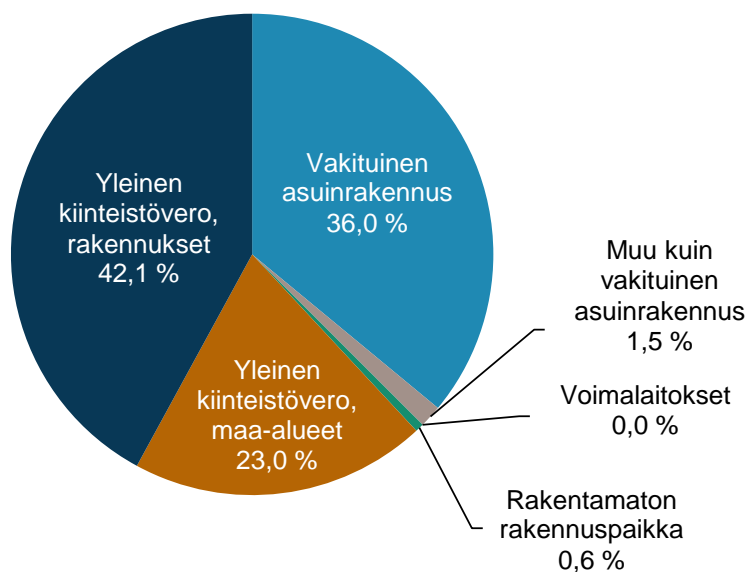
M€ ja muutos %

Kiinteistöverot

	Kiinteistövero %	Verotusarvo	Veron tuotto	Osuus veron	
	2023	2024	1 000 euroa	tuotosta	
Vakituinen asuinrakennus	0,55 %	0,55 %	3 895 914	21 428	36,0 %
Muu kuin vakituinen asuinrakennus	1,55 %	1,55 %	57 552	892	1,5 %
Voimalaitokset	3,10 %	3,10 %	0	0	0,0 %
Rakentamaton rakennuspaikka	4,00 %	4,00 %	8 526	341	0,6 %
Yleinen kiinteistövero, maa-alueet	1,30 %	1,30 %	908 450	11 810	19,8 %
Yleinen kiinteistövero, rakennukset	1,30 %	1,30 %	1 925 382	25 030	42,1 %
Yhteensä			6 795 824	59 500	100,0 %

Kiinteistöveron tuotto 2024

Valtionosuudet

Kunnan valtionosuus koostuu kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, verotuloihin perustuvasta valtionosuuden tasauksesta sekä opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoituksesta. Valtionvarainministeriön julkaiseman kuntatalousohjelman 2024–2027 mukaan kuntien vuoden 2024 peruspalvelujen valtionosuudet ovat 2 461 miljoonaa euroa ja veromenetysten korvaukset 861 miljoonaa euroa (yhteensä 3 322 miljoonaa euroa). Peruspalvelujen valtionosuudesta varataan 10 miljoonaa euroa valtionosuuden harkinnanvaraiseen korottamiseen.

Kuntatalousohjelman mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee 0,17 prosenttiyksikköä ja on 21,92 prosenttia vuonna 2024. Muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 0,07 prosenttiyksikköä liittyen kuntien uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen siten, että niiden valtionosuus on 100 prosenttia. Indeksissästä puolestaan alentaa valtionosuusprosenttia 0,24 prosenttiyksikköä.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuudet laskevat noin 290 miljoonaa euroa vuoden 2023 varsinaisesta talousarviosta. Muutos johtuu pääosin vuonna 2023 sote-uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten ja tulojen tarkentumisesta sekä siitä johtuvista valtionosuuteen tehtävistä korjauksista.

Valtionosuutta kasvattaa ennen kaikkea indeksikorotus (2,2 %), joka on noin 53 miljoonaa euroa. Hallitusohjelmaan sisältyy kuitenkin 1,0 prosenttiyksikön indeksijarru, joka pienentää kuntien valtionosuutta noin 24 miljoonaa eurolla.

Kuntien valtionosuutta kasvattavat myös seuraavat tekijät:

- Uudet ja laajenevat tehtävät:
  - Kouluyhteistyö (4,7 milj. euroa)
  - B1-kielen opetuksen lisääminen yhdellä vuosiviikkotunnilla (4,1 milj. euroa).

- Valtionosuuksiin aikaisemmin kohdistuneiden määräaikaisten vähennysten päätyminen:
  - Kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmän poistumiseen (10 milj. euroa)
  - Sote-uudistuksen muutosrajoittimen neutralisointi (3,6 milj. euroa)
  - Pitkäaikaistyöttömien eläketuki (1 milj. euroa)
- Perustoimeentulon kuntien maksuosuuden muutos (3,5 milj. euroa)

Sote-uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten ja tulojen tarkentumisesta aiheutuva pysyvä vähennys valtionosuuteen on vuodesta 2024 alkaen -224 milj. euroa. Tarkentumisesta johtuva valtionosuuden vähennys huomioidaan takautuvasti jo vuoden 2023 osalta ja valtionosuuteen kohdistetaan tämän vuoksi 112 milj. euron määräaikainen vähennys vuosille 2024 ja 2025.

Sote-uudistuksen vaikutusten lisäksi valtionosuutta pienentävät myös asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset (-2,2 milj. euroa) sekä kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmästä vuonna 2023 tehdyn kertaluonteisen palautuksen poistuminen (-8,0 milj. euroa).

Valtion päättämistä veroperustemuutoksista kunnille maksettavien verotulomenetysten korvaukset ovat vuonna 2024 yhteensä 861 miljoonaa euroa. Valtion vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon verrattuna korvausten määrä nousee 10 miljoonalla eurolla.

Kehyskauden lopussa vuonna 2027 kuntien peruspalvelujen valtionosuudet ovat noin 3,5 mrd. euroa. Valtionosuuden kasvu johtuu vuonna 2025 voimaan tulevasta TE-palvelu-uudistuksesta, jonka yhteydessä noin 900 milj. euroa määrärahoja siirretään työ- ja elinkeinoministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloilta kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen. Vuodesta 2025 valtionosuuden tasoon vaikuttavat myös työllisyyspalveluita koskevat hallitusohjelmassa sovitut toimenpiteet. Maahanmuuttajaaitien aseman parantamiseen kohdistetaan vuodesta 2025 alkaen noin 5 milj. euroa ja ruotsinkieliseen kotoutumiskoulutukseen noin 0,5 milj. euroa. Lisäksi kehitetään kotoutumispalveluihin kuuluvan kielikoulutuksen saatavuutta työpaikoilla, jonka seurauksena valtionosuutta lisätään 2 milj. eurolla vuodesta 2027 alkaen. Työllisyysmäärärahojen alentaminen ja sitä vastaavat lainsäädännön muutokset vähentävät puolestaan valtionosuutta vuodesta 2025 alkaen 37 milj. euroa ja pakolaiskiintiön lasku noin 1 milj. eurolla. Lisäksi kotoutumista ja kieli-taitoa edistävien koulutusten kokonaisuudistus vähentää valtionosuutta 7,5 milj. eurolla vuodesta 2027 alkaen.

Hallitusohjelman mukaan esi- ja perusopetusta vahvistetaan hallituskauden aikana muun muassa kasvattamalla perusopetuksen vähimmäistuntimäärää 2–3 vuosiviikkotunnilla laajentamatta ope-tussuunnitelmaa, uudistamalla kolmiportaista tukea koskevan lainsäädännön sekä varmistamalla, että kielenopetukseen on varattu riittävästi tuntiresursseja. Lisäksi osana perusopetuksen vahvistamista vakiinnutetaan perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoitus. Kokonaisuutena perusopetuksen vahvistamiseen on varattu 50 milj. euroa vuonna 2024, 100 milj. euroa vuonna 2025, 150 milj. euroa vuonna 2026 ja 200 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen.

Jyväskylän kaupungin valtionosuuksien kokonaismääräksi vuodelle 2024 arvioidaan 30,2 miljoonaa euroa. Vuodesta 2023 valtionosuudet laskevat 27,2 miljoonaa euroa (-47,4 %). Peruspalvelujen valtionosuudet pienenevät 22,9 miljoonaa euroa ja verotuloihin perustuva valtionosuuden ta-saus 4,3 miljoonaa euroa. Verotulomenetysten korvaukset kasvavat 0,4 miljoonaa euroa ja opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet pienenevät 0,4 miljoonaa euroa.

Valtiovarainministeriön viimeisimpien 10.10.2023 julkaistujen laskelmien mukaan sote-uudistukseen liittyvät valtionosuusleikkaukset ovat Jyväskylän kaupungin osalta vuonna 2024 yhteensä -28,3 miljoonaa euroa. Leikkaus pitää sisällään kuntakohtaisen ja pysyvän muutosrajoit-timen -16,6 miljoonaa euroa sekä siirtymätasauksen -3,6 miljoonaa euroa. Sote-laskelmien jälkitar-kistuksen myötä kaikille kunnille tuli lisäksi tasasuuruinen ja pysyvä noin 37 euroa/asukas valtion-osuusleikkaus, joka on Jyväskylän osalta -5,4 miljoonaa euroa. Jälkitarkastuksen myötä tullut lisä-leikkaus peritään takautuvasti vuosina 2024 ja 2025 myös vuoden 2023 osalta. Tämä lisää sote-leikkausta Jyväskylän osalta vielä 2,7 miljoonaa euroa vuonna 2024. Vuoden 2023 valtionosuuk-

sisä soteleikkausten osuus oli -5,9 miljoonaa euroa. Soteleikkauksista johtuva muutos peruspalvelujen valtionosuudessa on siten -22,4 miljoonaa euroa vuosien 2023 ja 2024 välillä. Peruspalvelujen valtionosuus ilman soteleikkauksia pienenee 0,5 miljoonaa euroa vuodesta 2023.

Valtionosuudet M€	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Peruspalvelujen valtionosuus ilman sote-leikkauksia	117,0	25,2	24,7	23,5	24,3
Kuntien välinen verotulojen tasaus	58,2	40,0	35,8	37,0	38,7
Verotulomenetysten kompensatiot	68,1	21,1	21,5	21,6	21,6
Sote-uudistuksen kuntakohtainen muutosrajoitin		-7,1	-16,6	-16,6	-16,6
Sote-uudistuksen siirtymätasaus		1,1	-3,6	-1,7	-0,4
Sote-laskelmien lopputarkistuksesta aiheutuva leikkaus			-5,4	-5,4	-5,4
Sote-laskelmien lopputarkistuksesta aiheutuva takautuva vuoden 2023 leikkaus			-2,7	-2,7	
Sote-erien leikkaukset yhteensä		-6,0	-28,3	-26,4	-22,5
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-22,7	-23,1	-23,5	-23,5	-23,5
TE-uudistuksen rahoitus				28,4	28,4
Valtionosuudet yhteensä	220,7	57,3	30,2	60,5	66,9

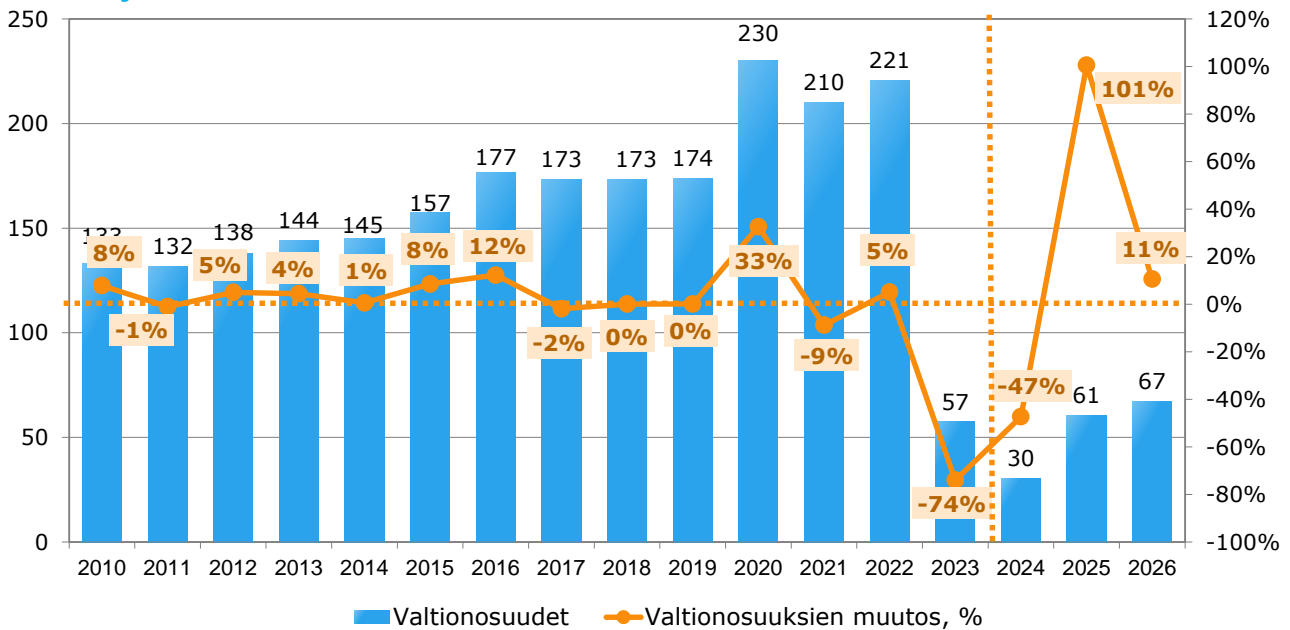
Vuodelle 2025 valtionosuuksien ennakoitaan kasvavan 60,5 miljoonaan euroon ja vuoden 2026 valtionosuusarvio on 66,9 miljoonaa euroa. Vuoden 2025 valtionosuuksia lisää erityisesti TE-uudistus, jossa TE-palvelut siirretään kuntien vastuulle. Uudistus lisää Jyväskylän kaupungin valtionosuuksia arviolta 28,4 miljoonaa euroa. Sote-leikkausten osuus peruspalvelujen valtionosuudesta pienenee vuodelle 2025 1,9 miljoonaa euroa, joka kasvattaa valtionosuutta vuoden 2024 tasosta. Muilta osin peruspalvelujen valtionosuus pienenee 1,3 miljoonaa euroa. Vuoden 2026 peruspalvelujen valtionosuudessa sote-leikkausten osuus pienenee edelleen 4,0 miljoonaa euroa vuodesta 2025 muun valtionosuuskasvun ollessa 0,7 miljoonaa euroa.

Lopulliset päätökset kuntien valtionosuuksista vuodelle 2024 tehdään joulukuun 2023 lopussa. Myös opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta vuodelle 2024 tehdään päätökset kuluvan vuoden loppuun mennessä. Koska Jyväskylän kaupungin lopullinen valtionosuuksien kokonaismäärä tiedetään vasta vuodenvaihteessa, korjataan valtionosuuksien arviota tarvittaessa vuoden 2024 talousarviomuutosten yhteydessä.

Valtionosuudet

	TP	TA+M	TA	TS	TS
1 000 euroa	2022	2023	2024	2025	2026
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	117 035	19 283	-3 591,5	25 411	30 144
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	58 225	40 036	35 775,2	37 033	38 692
Verotulomenetysten korvaukset	68 130	21 123	21 515,2	21 602	21 602
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-22 671	-23 112	-23 520,1	-23 520	-23 520
Yhteensä	220 718	57 330	30 178,8	60 526	66 918

Valtionosuudet 2010-2026 M€ ja muutos -%

Rahoitustulot ja -menot

Korkotuottojen kokonaismäärän on arvioitu olevan 10,4 miljoonaa euroa, joka tulee pääosin Alva-yhtiöt Oy:ltä. Lisäksi korkotuottoarvio pitää sisällään sote-kiinteistökaupan viivästetyn kauppahinnan korkotuottoa 1,2 miljoonaa euroa. Korkomenojen määräksi vuonna 2024 on arvioitu yhteensä 9,9 miljoonaa euroa.

Muita rahoitustuottoja arvioidaan peruskunnan osalta saatavan 23,7 miljoonaa euroa, josta 1,0 miljoonaa euroa tulee kaupungin perimistä takausmaksuista. Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian peruspääomalle saadaan kolmen prosentin korko (242 500 euroa). Tilapalvelun maksama peruspääoman korko on 12,0 miljoonaa euroa.

Osinkotuotoiksi kaupungin omistamista yhtiöistä arvioidaan vuonna 2024 yhteensä 10,4 miljoonaa euroa.

KÄYTTÖTALOUSOSA

Talousarvioesitys pohjautuu valtaosin toimialojen lautakuntien sekä liikelaitosten johtokuntien talousarvioesityksiin. Talousarvioesityksessä on huomioitu myös teknisinä muutoksina toimintamenoissa yhteensä 1,6 miljoonan euron vähennykset verrattuna lautakuntien ja liikelaitosten johtokuntien esityksiin. Kaupunginhallitus pienensi lisäksi lautakuntien vuodelle 2024 esittämiä käyttötalouteen kohdistuvia sopeutustoimia 1,2 miljoonaa euroa.

Tulosvaikutteisina teknisinä erinä menoista on vähennetty henkilöstösivukuluihin kuuluvaa työttömyysvakuutusmaksua 1,7 miljoonaa euroa. Maan hallituksen eduskunnalle tekemän esityksen mukaan työttömyysvakuutusmaksut laskevat kuluva vuodesta 0,97 prosenttiyksikköä. Jyväskylän kaupungin osuus Kevan tasausmaksuista kasvaa ensi vuodelle 0,5 miljoonaa euroa. Esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvausten nettomenot pienenevät 89 000 euroa. Uuden kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen sopimuskauteen kuuluu järjestelyerän ja kehittämisohjelman mukaisia korotuksia, joista vuotta 2023 koskevat osuudet sisältyivät vuoden 2024 talousarviokehityksessä keskitettynä varauksena konsernihallinnon määrärahaan. Teknisissä muutoksissa tämä vuoden 2023 osuus järjestelyeristä ja kehittämisohjelmasta on kohdistettu toimialoille ja samalla ylimääräisen varauksen osuus 0,3 miljoonaa euroa on poistettu talousarviosta tilikauden tulosta pantavana eränä.

Käyttötalousmenojen muutos 2023–2024

Käyttötalouden menot kasvavat vuoden 2023 muutetun talousarvion tasosta 0,8 % eli 3,7 miljoonaa euroa. Liikelaitokset mukaan lukien menot kasvavat 4,5 miljoonaa euroa (+0,8 %).

Käyttötalousmenojen muutos 2023-2024

1 000 euroa	TA+M	TA	Muutos	
	2023	2024	euroa	%
Konsernihallinto	29 384	30 756	1 372	4,7 %
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut	37 208	36 072	-1 136	-3,1 %
Kasvun ja oppimisen palvelut	270 298	271 473	1 174	0,4 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	55 750	56 362	612	1,1 %
Kaupunkirakenne	68 954	70 641	1 686	2,4 %
Toimintamenot	461 595	465 303	3 708	0,8 %
Tilapalvelu	52 440	53 599	1 159	2,2 %
Kylän Kattaus	15 714	15 331	-384	-2,4 %
Toimintamenot Liikelaitokset	68 154	68 930	775	1,1 %
Toimintamenot yhteensä	529 749	534 232	4 483	0,8 %

1.5.2022 voimaan tulleen uuden kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen myötä Jyväskylän kaupungin henkilöstömenot kasvavat vuosina 2022-2026 yhteensä noin 25 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 osalta palkkaratkaisu nostaa kaupungin henkilöstömenoja sivukuluineen arviolta 9,1 miljoonaa euroa (4,1 %) vuoden 2023 talousarvion tasosta. Kaupungin henkilösivukulut laskevat työttömyysvakuutusmaksun laskiessa 1,7 miljoonaa euroa. Kevan tasausmaksu nousee arviolta 0,5 miljoonaa euroa vuodelle 2024.

Kaupungin sisäisten veloitusten kasvu on kokonaismenojen muutoksesta 2,6 miljoonaa euroa. Sisäiset vuokramenot kasvavat noin 2,8 miljoonaa euroa ja sisäiset siivousmenot 0,2 miljoonaa euroa.

euroa. Kylän Kattaus -liikelaitoksen perimät sisäiset ruokapalveluveloitukset laskevat 0,2 miljoonaa euroa ja Tietohallinnon sisäisten ict-veloitusten lasku on noin 0,3 miljoonaa euroa.

Vuoden 2024 toimintamenoihin sisältyy kaupungin talouden tasapainottamisohjelman mukaisista toimenpiteistä saatavia säästöjä yhteensä 12,5 miljoonaa euroa. Toimenpiteiden tarkemmat kuvaukset ja niistä saatavat säästöt on kuvattu talousarvion käyttötalousosassa toimialojen ja liikelaitosten omissa osuuksissa.

Määrärahatasolla suurimmat menon lisäykset kohdistuvat Kaupunkirakennepalveluihin, jossa menot kasvavat 1,7 miljoonaa euroa vuoden 2023 talousarviotasosta. Maailmantilanteen muuttumisesta johtuva hintojen nousu näkyy erityisesti katujen päällysteiden hinnoissa, joissa yksikköhintojen nousu on osin jopa 80 %. Päällystyskulujen kasvuksi on arvioitu 1,2 miljoonaa euroa. Joukkoliikenteen osalta Kaupunkirakennepalveluiden menoissa on huomioitu kesällä 2024 alkaneen uuden linjaston käyttöönoton seurauksena kasvavat liikennöintikustannukset ja muuttuneet suoritehinnat yhteensä 3,0 miljoonaa euroa. Haasteellisten talviolosuhteiden vuoksi vuoden 2023 talousarvioon lisättiin talvihoidon kustannuksia talousarviomuutoksella. Vastaavaa varausta ei ole vuoden 2024 talousarviossa, joten katupalveluiden menot laskevat 1,6 miljoonaa euroa vuoden 2023 talousarviotasosta. Työehtosopimusten mukaiset yleiskorotukset ja järjestelyerät lisäävät Kaupunkirakennepalveluiden toimintamenoja noin 0,6 miljoonaa euroa. Talouden tasapainottamisohjelman mukaisilla toimenpiteillä arvioidaan saatavan säästöjä 1,5 miljoonaa euroa.

Konsernihallinnon määrärahasa toimintamenot kasvavat 1,4 miljoonaa euroa vuoden 2023 talousarviotasosta. Menojen kasvussa näkyy kunta-alan palkkaratkaisun sisältämät järjestelyerän ja kehittämisohjelman mukaiset korotukset 2,5 miljoonaa euroa, jotka varataan keskitettynä eränä Konsernihallinnon määrärahaan. Varaus tullaan jakamaan määrärahoille vuoden 2024 talousarviomuutoksissa palkkaerien kohdentumisen varmistuttua. Talouden tasapainottamisohjelman mukaisilla toimenpiteillä saatavia säästöjä Konsernihallinnon talousarvioon sisältyy 1,3 miljoonaa euroa.

Tilapalvelu-liikelaitoksen menojen kasvu on 1,2 miljoonaa euroa. Menoja kasvattaa erityisesti vuokrien nousu 1,2 miljoonaa euroa, sähkö- ja lämmityskulujen kasvu 0,7 miljoonaa euroa sekä yleinen hintojen nousu 0,8 miljoonaa euroa. Sopeutustoimien kautta saataviksi säästöiksi on arvioitu 2,1 miljoonaa euroa.

Kasvun ja oppimisen palveluiden määrärahasa toimintamenojen ennakoitaan kasvavan 1,2 miljoonaa euroa. Kaupungin sisäisten veloitusten kasvu lisää määrärahan menoja 1,1 miljoonaa euroa ja, palkkaratkaisu 4,6 miljoonaa euroa. Työttömyysvakuutusmaksun lasku vähentää henkilöstömenoja -1,1 miljoonaa euroa. Talouden tasapainottamisohjelmaan sisältyvillä toimenpiteillä haetaan 3,8 miljoonan euron säästöjä määrärahan toimintamenoihin. Lukiokoulutuksen tuen osalta talousarvio pitää sisällään 0,6 miljoonan euron leikkauksen ja tukea sisältyy 1,1 miljoonaa euroa kasvun ja oppimisen määrärahaan.

Elinkeinon ja työllisyyden määrärahan toimintamenojen ennakoitaan laskevan 1,1 miljoonaa euroa vuoden 2023 talousarviotasosta talouden tasapainottamisohjelmaan sisältyvillä säästötoimenpiteillä.

Kulttuuri- ja liikuntapalveluissa toimintamenot kasvavat 0,6 miljoonaa euroa. Tilakustannusten (+1,8 milj. euroa) lisäksi määrärahan henkilöstömenot kasvavat sopimuskorotusten myötä 0,5 miljoonaa euroa. Sopeutustoimilla menosäästöjä ennakoitaan saatavan 1,7 miljoonaa euroa.

Kylän Kattaus -liikelaitoksen menojen lasku on yhteensä 0,4 miljoonaa euroa. Elintarvikkeiden hintojen nousu ja henkilöstömenojen sopimuskorotukset lisäävät menoja yhteensä 0,2 miljoonaa euroa. Sopeutustoimilla haetaan säästöjä 0,6 miljoonaa euroa.

Käyttötaloustulojen muutos 2023–2024

Käyttötalouden tulot kasvavat vuoden 2023 muutettuun talousarvioon verrattuna 9,7 miljoonaa euroa eli 11,2 prosenttia. Liikelaitokset mukaan lukien tulot kasvavat 12,5 miljoonaa euroa (+6,5 %).

Käyttötaloustulojen muutos 2023-2024

1 000 euroa	TA+M	TA	Muutos	
	2023	2024	euroa	%
Konsernihallinto	8 684	8 827	143	1,7 %
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut	5 131	5 400	269	5,2 %
Kasvun ja oppimisen palvelut	11 658	12 299	642	5,5 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	9 098	10 061	963	10,6 %
Kaupunkirakenne	51 427	59 083	7 656	14,9 %
Toimintatulot	85 997	95 670	9 673	11,2 %
Tilapalvelu	89 263	92 059	2 796	3,1 %
Kylän Kattaus	16 914	16 931	16	0,1 %
Toimintatulot Liikelaitokset	106 177	108 990	2 812	2,6 %
Toimintatulot yhteensä	192 174	204 659	12 485	6,5 %

Kaupungin talouden tasapainottamisohjelman mukaisista toimenpiteistä saatavia tulojen lisäyksiä sisältyy vuoden 2024 talousarvioon yhteensä 6,8 miljoonaa euroa. Toimenpiteiden tarkemmat kuvaukset ja niistä saatavat tulojen lisäykset on kuvattu talousarvion käyttötalouso-osassa toimialojen ja liikelaitosten omissa osuuksissa.

Tasapainottamisohjelman mukaisten toimenpiteiden lisäksi tuloja kasvattaa joukkoliikenteen matkustajamäärien kasvu ja alueen laajentuminen yhteensä 2,5 miljoonaa euroa. 1.3.2023 voimaan tulleen varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutoksen vaikutukset vuoden 2024 tuloihin arvioidaan olevan -0,5 miljoonaa euroa. Tilapalvelu -liikelaitoksen kaupungin sisäiset vuokra- ja siivousveloitukset kasvavat 3,0 miljoonaa euroa.

Käyttötalouden nettomenojen muutos 2023–2024

Käyttötalouden nettomenot eli toimintakate pienenee talousarvion mukaan 6,0 miljoonaa euroa. Liikelaitokset mukaan lukien toimintakate on 8,0 miljoonaa euroa eli -2,4 % pienempi kuin vuoden 2023 talousarviossa.

Toimialojen taloudessa ja toiminnassa tapahtuvat keskeisimmät muutokset löytyvät talousarvion käyttötalousosasta palvelukohtaisista kuvauksista.

Käyttötalouden nettomenojen muutos 2023–2024

1 000 euroa	TA+M	TA	Muutos	
	2023	2024	euroa	%
Konsernihallinto	20 700	21 929	1 229	5,9 %
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut	32 077	30 672	-1 405	-4,4 %
Kasvun ja oppimisen palvelut	258 641	259 173	533	0,2 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	46 653	46 302	-351	-0,8 %
Kaupunkirakenne	17 527	11 557	-5 970	-34,1 %
Nettomenot	375 598	369 633	-5 965	-1,6 %
Tilapalvelu	-36 823	-38 460	-1 637	4,4 %
Kylän Kattaus	-1 200	-1 600	-400	0,0 %
Nettomenot Liikelaitokset	-38 023	-40 060	-2 037	5,4 %
Nettomenot yhteensä	337 575	329 573	-8 002	-2,4 %

Talous määrärahoittain 2024

1 000 euroa	Toiminta- tulot	Toiminta- menot	Toiminta- kate
Konsernihallinto	8 827,1	30 756,0	-21 928,9
Kaupunginvaltuusto ja -hallitus	720,0	9 659,8	-8 939,8
Päätöksenteon tuki	475,3	5 794,4	-5 319,1
Strategia ja kehittäminen	0,0	1 066,8	-1 066,8
Henkilöstöpalvelut	1 271,4	5 162,5	-3 891,1
Talous	105,1	827,4	-722,3
Viestintä, markkinointi ja osallisuuspalvelut	241,3	2 844,6	-2 603,3
Tietohallinto	6 014,0	5 400,5	613,5
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut	5 399,7	36 071,6	-30 671,9
Toimialan yhteiset, hallinto ja talous	0,0	20 206,9	-20 206,9
Elinkeinopalvelut	3 170,3	7 693,4	-4 523,1
Työllisyyspalvelut	2 229,4	8 171,3	-5 941,9
Kasvun ja oppimisen palvelut	12 299,3	271 472,5	-259 173,2
Yhteiset palvelut ja hallinto	2 756,0	8 692,0	-5 936,0
Varhaiskasvatus	3 586,1	109 163,4	-105 577,3
Perusopetus	4 957,8	147 001,0	-142 043,2
Nuorisopalvelut	999,4	6 616,1	-5 616,7
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	10 060,5	56 362,2	-46 301,7
Kulttuuripalvelut	163,7	3 186,7	-3 023,0
Jyväskylän kansalaisopisto	1 290,7	4 281,6	-2 990,9
Kirjastot	528,1	9 640,0	-9 111,9
Museot	311,8	5 775,0	-5 463,2
Jyväskylä Sinfonia	517,7	3 929,8	-3 412,1
Jyväskylän kaupunginteatteri	1 270,8	5 711,0	-4 440,2
Liikunta	5 977,7	23 838,1	-17 860,4
Kaupunkirakenne	59 083,2	70 640,6	-11 557,4
Asiakaspalvelu ja johdon tuki	279,0	3 470,5	-3 191,5
Liikenne- ja viheralueet	14 722,9	27 385,6	-12 662,7
Kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö	39 616,0	33 430,7	6 185,3
Rakentaminen ja ympäristö	4 465,3	6 353,8	-1 888,5
YHTEENSÄ	95 669,8	465 302,9	-369 633,1
Liikelaitokset	108 989,6	68 929,6	40 060,0
Tilapalvelu	92 059,0	53 599,0	38 460,0
Kylän Kattaus	16 930,6	15 330,6	1 600,0
KAIKKI YHTEENSÄ	204 659,4	534 232,5	-329 573,1

Toimintatulot 2022–2024

1 000 euroa	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023-2024	
				euroa	%
Konsernihallinto	19 524,9	8 683,8	8 827,1	143,3	1,7 %
Kaupunginvaltuusto ja -hallitus	7 688,6	250,0	720,0	470,0	188,0 %
Päätöksenteon tuki	557,5	487,8	475,3	-12,5	-2,6 %
Strategia ja kehittäminen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Henkilöstöpalvelut	2 324,0	1 271,4	1 271,4	0,0	0,0 %
Talous ja tietojohdaminen	98,0	85,1	105,1	20,0	23,5 %
Viestintä, markkinointi ja osallisuuspalvelut	252,3	241,3	241,3	0,0	0,0 %
Tietohallinto	8 604,5	6 348,2	6 014,0	-334,2	-5,3 %
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut	4 306,6	5 130,9	5 399,7	268,8	5,2 %
Toimialan yhteiset, hallinto ja talous	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Elinkeinopalvelut	1 736,5	2 992,4	3 170,3	177,9	100,0 %
Työllisyyspalvelut	2 570,1	2 138,5	2 229,4	90,9	4,3 %
Kasvun ja oppimisen palvelut	13 934,4	11 657,8	12 299,3	641,5	5,5 %
Yhteiset palvelut ja hallinto	3 611,7	2 876,7	2 756,0	-120,7	-4,2 %
Varhaiskasvatus	5 862,9	4 026,1	3 586,1	-440,0	-10,9 %
Perusopetus	3 185,8	3 833,9	4 957,8	1 123,9	29,3 %
Nuorisopalvelut	1 273,9	921,1	999,4	78,3	8,5 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	9 161,0	9 097,5	10 060,5	963,0	10,6 %
Kulttuuripalvelut	330,5	158,7	163,7	5,0	3,2 %
Jyväskylän kansalaisopisto	1 052,1	1 193,7	1 290,7	97,0	8,1 %
Kirjastot	447,1	481,1	528,1	47,0	9,8 %
Museot	720,5	211,8	311,8	100,0	47,2 %
Jyväskylä Sinfonia	345,9	407,7	517,7	110,0	27,0 %
Jyväskylän kaupunginteatteri	1 266,3	1 270,8	1 270,8	0,0	0,0 %
Liikunta	4 998,7	5 373,7	5 977,7	604,0	11,2 %
Kaupunkirakennepalvelut	62 456,1	51 426,9	59 083,2	7 656,3	14,9 %
Asiakas- ja tukipalvelut	364,0	264,0	279,0	15,0	5,7 %
Kadut ja puistot	16 442,2	13 075,4	14 722,9	1 647,5	12,6 %
Kaupunkisuunnittelu	40 924,4	33 716,7	39 616,0	5 899,3	17,5 %
Rakentaminen ja ympäristö	4 725,5	4 370,8	4 465,3	94,5	2,2 %
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	74 061,3	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut yhteiset	6 523,5	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Sosiaalipalvelut	15 681,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Ikäntyneiden palvelut	22 641,6	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Perheiden ennaltaehkäisevät palvelut	1 966,3	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Avoterveydenhuolto	21 248,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Erikoissairaanhoido	6 000,2	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Kaupungin sairaala				0,0	0,0 %
YHTEENSÄ	183 444,3	85 996,9	95 669,8	9 672,9	11,2 %
Liikelaitokset	176 314,4	106 177,5	108 989,6	2 812,1	2,6 %
Tilapalvelu	108 625,3	89 263,0	92 059,0	2 796,0	3,1 %
Kylän Kattaus	27 070,5	16 914,5	16 930,6	16,1	0,1 %
Keski-Suomen pelastuslaitos	40 618,7	0,0	0,0	0,0	0,0 %
KAIKKI YHTEENSÄ	359 758,7	192 174,4	204 659,4	12 485,0	6,5 %

Toimintamenot 2022–2024

1 000 euroa	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023-2024	
				euroa	%
Konsernihallinto	48 929,9	29 384,1	30 756,0	1 371,9	4,7 %
Kaupunginvaltuusto ja -hallitus	22 498,5	7 048,1	9 659,8	2 611,7	37,1 %
Päätöksenteon tuki	6 117,9	6 248,1	5 794,4	-453,7	-7,3 %
Strategia ja kehittäminen	265,1	1 093,7	1 066,8	-26,9	-2,5 %
Henkilöstöpalvelut	8 047,5	5 386,2	5 162,5	-223,7	-4,2 %
Talous ja tietojohdaminen	739,3	801,7	827,4	25,7	3,2 %
Viestintä, markkinointi ja osallisuuspalvelut	2 839,5	3 108,9	2 844,6	-264,3	-8,5 %
Tietohallinto	8 422,1	5 697,4	5 400,5	-296,9	-5,2 %
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut	36 872,6	37 207,7	36 071,6	-1 136,1	-3,1 %
Toimialan yhteiset, hallinto ja talous	18 836,4	20 727,1	20 206,9	-520,2	-2,5 %
Elinkeinopalvelut	6 075,2	7 936,6	7 693,4	-243,2	-3,1 %
Työllisyyspalvelut	11 960,9	8 544,0	8 171,3	-372,7	-4,4 %
Kasvun ja oppimisen palvelut	249 999,7	270 298,4	271 472,5	1 174,1	0,4 %
Yhteiset palvelut ja hallinto	8 895,4	9 506,2	8 692,0	-814,2	-8,6 %
Varhaiskasvatus	96 526,8	106 992,1	109 163,4	2 171,3	2,0 %
Perusopetus	137 857,3	146 993,0	147 001,0	8,0	0,0 %
Nuorisopalvelut	6 720,3	6 807,1	6 616,1	-191,0	-2,8 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	53 448,4	55 750,2	56 362,2	612,0	1,1 %
Kulttuuripalvelut	3 444,2	4 022,3	3 186,7	-835,6	-20,8 %
Jyväskylän kansalaisopisto	4 386,2	4 298,5	4 281,6	-16,9	-0,4 %
Kirjastot	9 221,4	9 467,5	9 640,0	172,5	1,8 %
Museot	6 255,2	6 065,6	5 775,0	-290,6	-4,8 %
Jyväskylä Sinfonia	3 126,2	3 320,3	3 929,8	609,5	18,4 %
Jyväskylän kaupunginteatteri	5 727,5	6 082,4	5 711,0	-371,4	-6,1 %
Liikunta	21 287,6	22 493,6	23 838,1	1 344,5	6,0 %
Kaupunkirakennepalvelut	69 604,9	68 954,3	70 640,6	1 686,3	2,4 %
Asiakas- ja tukipalvelut	2 735,6	3 543,4	3 470,5	-72,9	-2,1 %
Kadut ja puistot	30 555,5	27 986,9	27 385,6	-601,3	-2,1 %
Kaupunkisuunnittelu	30 534,9	31 062,6	33 430,7	2 368,1	7,6 %
Rakentaminen ja ympäristö	5 778,9	6 361,4	6 353,8	-7,6	-0,1 %
Sosiaali- ja terveyspalvelut	582 060,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Sosiaali- ja terveyspalvelut yhteiset	9 976,9	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Sosiaalipalvelut	116 056,9	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Ikääntyneiden palvelut	109 444,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Perheiden ennaltaehkäisevät palvelut	24 416,9	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Avoterveydenhuolto	286 787,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Erikoissairaanhoido	35 378,6	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Kaupungin sairaala				0,0	0,0 %
YHTEENSÄ	1 040 916,3	461 594,7	465 302,9	3 708,2	0,8 %
Liikelaitokset	138 209,9	68 154,5	68 929,6	775,1	1,1 %
Tilapalvelu	70 059,0	52 440,0	53 599,0	1 159,0	2,2 %
Kylän Kattaus	28 346,3	15 714,5	15 330,6	-383,9	-2,4 %
Keski-Suomen pelastuslaitos	39 804,6	0,0	0,0	0,0	0,0 %
KAIKKI YHTEENSÄ	1 179 126,2	529 749,2	534 232,5	4 483,3	0,8 %

Toimintakate 2022–2024

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023-2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
Konsernihallinto	29 405,0	20 700,3	21 928,9	1 228,6	5,9 %
Kaupunginvaltuusto ja -hallitus	14 809,9	6 798,1	8 939,8	2 141,7	31,5 %
Päätöksenteon tuki	5 560,4	5 760,3	5 319,1	-441,2	-7,7 %
Strategia ja kehittäminen	265,0	1 093,7	1 066,8	-26,9	-2,5 %
Henkilöstöpalvelut	5 723,5	4 114,8	3 891,1	-223,7	-5,4 %
Talous ja tietojohdaminen	641,4	716,6	722,3	5,7	0,8 %
Viestintä, markkinointi ja osallisuuspalvelut	2 587,2	2 867,6	2 603,3	-264,3	-9,2 %
Tietohallinto	-182,3	-650,8	-613,5	37,3	-5,7 %
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut	32 566,0	32 076,8	30 671,9	-1 404,9	-4,4 %
Toimialan yhteiset, hallinto ja talous	18 836,4	20 727,1	20 206,9	-520,2	-2,5 %
Elinkeinopalvelut	4 338,7	4 944,2	4 523,1	-421,1	-8,5 %
Työllisyyspalvelut	9 390,9	6 405,5	5 941,9	-463,6	-7,2 %
Kasvun ja oppimisen palvelut	236 065,4	258 640,6	259 173,2	532,6	0,2 %
Yhteiset palvelut ja hallinto	5 283,6	6 629,5	5 936,0	-693,5	-10,5 %
Varhaiskasvatus	90 663,8	102 966,0	105 577,3	2 611,3	2,5 %
Perusopetus	134 671,4	143 159,1	142 043,2	-1 115,9	-0,8 %
Nuorisopalvelut	5 446,5	5 886,0	5 616,7	-269,3	-4,6 %
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	44 287,4	46 652,7	46 301,7	-351,0	-0,8 %
Kulttuuripalvelut	3 113,8	3 863,6	3 023,0	-840,6	-21,8 %
Jyväskylän kansalaisopisto	3 334,1	3 104,8	2 990,9	-113,9	-3,7 %
Kirjastot	8 774,4	8 986,4	9 111,9	125,5	1,4 %
Museot	5 534,7	5 853,8	5 463,2	-390,6	-6,7 %
Jyväskylä Sinfonia	2 780,3	2 912,6	3 412,1	499,5	17,1 %
Jyväskylän kaupunginteatteri	4 461,2	4 811,6	4 440,2	-371,4	-7,7 %
Liikunta	16 288,9	17 119,9	17 860,4	740,5	4,3 %
Kaupunkirakennepalvelut	7 148,8	17 527,4	11 557,4	-5 970,0	-34,1 %
Asiakas- ja tukipalvelut	2 371,6	3 279,4	3 191,5	-87,9	-2,7 %
Kadut ja puistot	14 113,3	14 911,5	12 662,7	-2 248,8	-15,1 %
Kaupunkisuunnittelu	-10 389,5	-2 654,1	-6 185,3	-3 531,2	133,0 %
Rakentaminen ja ympäristö	1 053,4	1 990,6	1 888,5	-102,1	-5,1 %
Sosiaali- ja terveyspalvelut	507 999,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Sosiaali- ja terveyspalvelut yhteiset	3 453,5	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Sosiaalipalvelut	100 375,1	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Ikäntyneiden palvelut	86 802,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Perheiden ennaltaehkäisevät palvelut	22 450,6	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Avoterveydenhuolto	265 539,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Erikoissairaanhoido	29 378,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Kaupungin sairaala	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
YHTEENSÄ	857 472,0	375 597,8	369 633,1	-5 964,7	-1,6 %
Liikelaitokset	-38 104,6	-38 023,0	-40 060,0	-2 037,0	5,4 %
Tilapalvelu	-38 566,3	-36 823,0	-38 460,0	-1 637,0	4,4 %
Kylän Kattaus	1 275,8	-1 200,0	-1 600,0	-400,0	33,3 %
Keski-Suomen pelastuslaitos	-814,1	0,0	0,0	0,0	0,0 %
KAIKKI YHTEENSÄ	819 367,4	337 574,8	329 573,1	-8 001,7	-2,4 %

KONSERNIHALLINTO

Toimialan kuvaus

Konsernihallinto muodostuu viidestä palvelualueesta: päätöksenteon tuki, strategia ja kehittäminen, henkilöstöpalvelut, talous- ja omistajaohjaus sekä viestintä, markkinointi ja osallisuuspalvelut. Tietohallinto toimii nettoyksikkönä osana talous- ja omistajaohjaus -palvelualueetta. Näiden lisäksi konsernihallintoon kuuluu kaupunginvaltuuston ja -hallituksen menokohta, johon on koottu kaupunginvaltuustoon ja kaupunginhallitukseen suoraan kohdistuvien menojen ohella kiinteästi kaupungin johtamiseen liittyviä eriä. Konsernihallinto muodostaa yhden määrärahan.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023–2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
Toimintatulot	19 524,9	8 683,8	8 827,1	143,3	1,7 %
Myyntitulot	8 808,7	6 522,3	6 208,1	-314,2	-4,8 %
Maksutulot	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Tuet ja avustukset	3 013,4	2 017,0	2 474,5	457,5	22,7 %
Muut toimintatulot	7 702,7	144,5	144,5	0,0	0,0 %
Toimintamenot	48 929,9	29 384,1	30 756,0	1 371,9	4,7 %
Henkilöstömenot	12 461,1	11 776,2	13 141,8	1 365,6	11,6 %
Palvelujen ostot	32 554,6	13 288,1	13 873,0	584,9	4,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	197,3	523,7	372,6	-151,1	-28,9 %
Avustukset	496,8	620,0	470,0	-150,0	-24,2 %
Muut toimintamenot	3 220,1	3 176,2	2 898,6	-277,5	-8,7 %
Toimintakate (sitova taso)	-29 405,0	-20 700,3	-21 928,9	-1 228,6	5,9 %

Toiminnalliset tavoitteet

Strategiakärki: 2. Elinvoiman kaupunki				
Vaikuttavuustavoite: 2.2 Kasvatavat yritykset ja houkuttelevat työpaikat				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Selvitetään kaupungin in-house yhtiöomistuksiin liittyvät mahdolliset rakenteelliset muutostarpeet suhteessa hallitusohjelman kirjauksiin	Konsernirakenteen läpikäynti (in-house yhtiöomistukset)	Kaupungilla useita in-house yhtiöomistuksia (yhtiöt toimivat sidosyrittäjä koskevan lainsäädännön puitteissa liiketoiminnallisesti mahdollisimman tehokkaasti).	Suunnitelma in-house yhtiöiden rakenteellisista muutoksista.	Talous- ja omistajaohjaus
Vaikuttavuustavoite: 2.4 Kasvava ja saavutettava maakunnan keskuskaupunki				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Vahvistetaan Jyväskylän asemaa suurena kaupunkina aktiivisella edunvalvontatyöllä	Edunvalvontasuunnitelma	Edunvalvontasuunnitelma päivitetty	Aktiivinen edunvalvontasuunnitelman toteuttaminen ja osallistuminen keskeisiin kaupunkipolitiikan sidosryhmiin	Strategia- ja kaupunkipolitiikka
Strategiakärki: 4. Resurssiviisas kaupunki				
Vaikuttavuustavoite: 4.2 Jyväskylä on hiilineutraali 2030				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Suositaan konsernin varainhankinnassa vihreää rahoitusta (vihreän rahoituksen kriteerien huomioiminen)	Nostettu uusi vihreä laina	Konsernissa yksittäisiä vihreitä lainoja	Vihreän rahoituksen lisääminen	Talous- ja omistajaohjaus

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Konsernihallinnon toimintakate paranee talousarviovuonna 2024 1,2 miljoonaa euroa vuoden 2023 muutettuun talousarvioon nähden. Toimintamenot laskevat 1,1 miljoonaa euroa ja toimintatulot kasvavat 0,1 miljoonaa euroa. Konsernihallinnon määrärahassa on lisäksi kaupunginvaltuuston ja -hallituksen palvelualueella kaupungin yhteisten kustannusten menokohdassa keskitetty varaus vuoden 2024 järjestelyeriin ja palkkaohjelmaan, joka on yhteensä 2,5 miljoonaa euroa. Keskitetty varaus kohdennetaan vuoden 2024 talousarviomuutoksissa toimialoille ja liikelaitoksille.

Osana talouden tasapainottamisohjelmaa konsernihallinnon toimintaa sopeutetaan niin, että sekä tulojen lisäyksillä että menosäästöillä saadaan talousarviovuodelle 2024 yhteensä 1,3 miljoonan säästöt, joista 0,5 miljoonaa tulee henkilöstökuluja sopeuttamalla. Konsernihallinnossa hyödynnetään maksimaalisesti ns. luonnollinen poistuma eli eläkepoistuman sekä muun henkilöstön vaihtuvuuden kautta saadaan säästöjä henkilöstökuluissa jättämällä tehtävät täyttämättä. Muut sopeutus-toimenpiteet on esitelty kunkin palvelualueen toiminnan kuvauksissa. Konsernihallinnossa on näiden toimenpiteiden lisäksi tiivistetty toimitiloja, ja sisäisiin vuokrasopimuksiin kohdentuvat vuokra- ja siivouskulut laskevat noin 150 000 euroa talousarviovuodelle 2024.

Talouden sopeuttaminen jatkuu konsernihallinnossa niin, että suunnitelmakaudelle 2025 saadaan sopeuttamistoimilla säästöä 0,4 miljoonaa euroa ja vuodelle 2026 0,2 miljoonaa euroa.

TE-uudistuksen 2025 valmistelu

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirretään työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille 1.1.2025 alkaen. Valmistelutyötä tehdään vuosien 2023 ja 2024 aikana. Luottamushenkilöpalvelut ja asianhallinta -palveluyksikön osalta uudistukseen liittyvät valmistelutyöt keskittyvät mm. toimintojen prosessien tunnistamiseen ja tiedonohjaussuunnitelman laadintaan sekä erilaisiin asianhallinnan sekä tiedonhallinnan valmistelutehtäviin. Talous- ja omistajaohjauksen palvelualue toimii elinkeino- ja työllisyyspalveluiden tukena siirtoon liittyvien talouden laskelmien ja vaikutusarviointien laadinnassa sekä ohjaa taloushallinnon tehtäviin liittyvässä siirtymässä TE-toimistolta Jyväskylän kaupungille. Tietohallinto osallistuu valmistelutöihin rakentamalla integraatiot nykyisten talous- ja raportointijärjestelmien sekä uusien käyttöön tulevien järjestelmien välille. Henkilöstöpalvelut toimii elinkeino- ja työllisyyspalveluiden tukena, esimerkiksi yhteistoimintaan, liikkeen luovutukseen sekä erilaisiin henkilöstöasioiden yhteensovittamiseen liittyvien velvoitteiden ja tehtävien toteutumisessa. Lisäksi varmistetaan sekä olemassa olevan että siirtyvän henkilöstön tarvitsema muutostuki yhteistyössä luovuttavan organisaation kanssa, tavoitteena osaava, motivoitunut ja työkykyinen henkilöstö. Kehittämisen tuki on elinkeino- ja työllisyyspalveluiden tukena digitalisaation hyödyntämisessä mm. tietojen yhdistämisessä, jotta kohtaanto-ongelmaa työnantajien, työntekijöiden ja eri järjestelmien välillä saadaan supistettua mm. asiakkuuksien hallintajärjestelmää jatkokehittämällä. Tuemme myös TE-uudistukseen liittyvien kehittämishankkeiden suunnittelussa ja rahoitusmahdollisuuksien löytämisessä. Riskienhallinta ja turvallisuus -yksikkö tukee elinkeino- ja työllisyyspalveluita muutoksen riskienhallinnassa ja tietoaineiston suojaamisessa.

Määrärahan jakautuminen palvelualueittain

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
Kaupunginvaltuusto ja -hallitus	7 688,6	250,0	720,0	470,0	0,0 %
Päätöksenteon tuki	557,5	487,8	475,3	-12,5	-2,6 %
Strategia ja kehittäminen	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Henkilöstöpalvelut	2 324,0	1 271,4	1 271,4	0,0	0,0 %
Talous- ja omistajaohjaus	98,0	85,1	105,1	20,0	23,5 %
Viestintä, markkinointi ja osallisuuspalvelut	252,3	241,3	241,3	0,0	0,0 %
Tietohallinto	8 604,5	6 348,2	6 014,0	-334,2	-5,3 %
Toimintatulot yhteensä	19 524,9	8 683,8	8 827,1	143,3	1,7 %
Kaupunginvaltuusto ja -hallitus	22 498,5	7 048,1	9 659,8	2 611,7	37,1 %
<i>Ulkoisen tarkastus ja arviointi</i>	316,5	352,7	352,7	0,0	0,0 %
Päätöksenteon tuki	6 117,9	6 248,1	5 794,4	-453,7	-7,3 %
Strategia ja kehittäminen	265,1	1 093,7	1 066,8	-26,9	-2,5 %
Henkilöstöpalvelut	8 047,5	5 386,2	5 162,5	-223,7	-4,2 %
Talous- ja omistajaohjaus	739,3	801,7	827,4	25,7	3,2 %
Viestintä, markkinointi ja osallisuuspalvelut	2 839,5	3 108,9	2 844,6	-264,3	-8,5 %
Tietohallinto	8 422,1	5 697,4	5 400,5	-296,9	-5,2 %
Toimintamenot yhteensä	48 929,9	29 384,1	30 756,0	1 371,9	4,7 %
Kaupunginvaltuusto ja -hallitus	-14 809,9	-6 798,1	-8 939,8	-2 141,7	31,5 %
Päätöksenteon tuki	-5 560,4	-5 760,3	-5 319,1	441,2	-7,7 %
Strategia ja kehittäminen	-265,0	-1 093,7	-1 066,8	26,9	-2,5 %
Henkilöstöpalvelut	-5 723,5	-4 114,8	-3 891,1	223,7	-5,4 %
Talous- ja omistajaohjaus	-641,4	-716,6	-722,3	-5,7	0,8 %
Viestintä, markkinointi ja osallisuuspalvelut	-2 587,2	-2 867,6	-2 603,3	264,3	-9,2 %
Tietohallinto	182,3	650,8	613,5	-37,3	-5,7 %
Toimintakate yhteensä	-29 405,0	-20 700,3	-21 928,9	-1 228,6	5,9 %

Kaupunginvaltuusto ja -hallitus

Toiminnan kuvaus

Kaupunginvaltuusto ja -hallitus -menokohtaan kuuluvat kaupunginvaltuustoon ja kaupunginhallitukseen suoraan kohdistuvat menot sekä kiinteästi kaupungin johtamiseen liittyvät erät.

Kaupunginvaltuusto vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta. Perustana ovat kuntalain mukaiset tavoitteet huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä. Kaupunginvaltuusto vahvistaa sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja seuraa niiden toteutumista. Kaupunginvaltuusto vahvistaa myös kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä konserniohjauksen periaatteet. Valtuusto pitää kokousten lisäksi seminaareja, joissa käsitellään kaupungin strategisia linjauksia, keskeisiä hankkeita ja ajankohtaisia kysymyksiä.

Kaupunginvaltuuston menot koostuvat valtuuston työskentelyyn liittyvistä menoista, kokouspalkkioidista, ansionmenetykskorvauksista sekä valtuustoryhmien toimintatuesta. Valtuustoryhmien toimintaa tuetaan 300 eurolla vuodessa kaupunginvaltuutettua kohti.

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus seuraa ja valvoo lautakuntia, palvelujen järjestämistä ja palvelutuotantoa sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Kaupunginjohtaja johtaa kaupungin hallintoa, taloudenhoitoa sekä muuta toimintaa kaupunginhallituksen alaisena viranhaltijana. Kaupunginjohtajan toimintakulut kirjataan kaupunginhallituksen menokohtaan.

Kunnallisverotuksen määräraha määräytyy verohallintolain mukaisesti sisältäen kaupungin osuuden verotuskustannuksista.

Ulkoisen tarkastus ja arviointi

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten (Kuntalaki 121 §). Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä. Tarkastuslautakunta on lakisääteisen sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä ja toimittaa sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi vuosittain.

Lautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat, kuten tilintarkastajan valinnan ja huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Jyväskylän kaupungin tilintarkastajana toimiva tilintarkastusyhteisö vastaa kaupungin sekä kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen lakisääteisestä tilintarkastuksesta.

Ulkoisen tarkastuksen ja arvioinnin yksikkö valmistelee tarkastuslautakunnan käsiteltäväksi tulevat asiat ja avustaa lautakuntaa toiminnan ja talouden arviointitehtävässä.

Presidentinvaali toimitetaan 28.1.2024 ja jos presidentinvaalissa toimitetaan toinen vaali (toinen kierros), se toimitetaan 11.2.2024. Kaupungin keskusvaalilautakunta hoitaa ennakkoäänestyksen sekä koti- ja laitosäänestyksen järjestämiseen liittyvät tehtävät sekä varsinaisen vaalipäivän äänestämisen liittyvät tehtävät ja vaalipäivän äänten laskennan. Oikeusministeriö suorittaa kaupungille presidentinvaalissa kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euromäärän kutakin kaupungissa asuvaa äänioikeutettua kohden. Jos presidentinvaalissa toimitetaan kaksi vaalia, korvaus suoritetaan kaksinkertaisena. Aikaisempien vaalien perusteella arvioituna valtion korvaus ei tule kattamaan

vaaleista kaupungille aiheutuvia kustannuksia. Vaaleista aiheutuvat kustannukset on arvioitu edellisten vaalien perusteella sisältäen myös toimenpiteitä talouden sopeuttamiseksi (mm. ennakoäänestyspaikkaverkon tiivistäminen, vuoden 2024 vaalien koulutusten yhdistäminen ja ulkoäänestyspaikasta luopuminen).

Europarlamenttivaalit toimitetaan 9.6.2024. Kaupungin keskusvaalilautakunta hoitaa ennakoäänestyksen sekä koti- ja laitosenestyksen järjestämiseen liittyvät tehtävät sekä varsinaisen vaalipäivän äänestämisen liittyvät tehtävät ja vaalipäivän äänten laskennan. Oikeusministeriö suorittaa kaupungille europarlamenttivaaleissa kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euromäärän kutakin kaupungissa asuvaa äänioikeutettua kohden. Aikaisempien vaalien perusteella arvioituna valtion korvaus ei tule kattamaan vaaleista kaupungille aiheutuvia kustannuksia. Vaaleista aiheutuvat kustannukset on arvioitu edellisten vaalien perusteella sisältäen myös toimenpiteitä talouden sopeuttamiseksi (mm. ennakoäänestyspaikkaverkon tiivistäminen, vuoden 2024 vaalien koulutusten yhdistäminen ja ulkoäänestyspaikasta luopuminen).

Tapahtumien ja suhdetoiminnan avulla kaupunki vahvistaa vetovoimaisuuttaan, kansainvälistä ja kotimaista tunnettuuttaan sekä sidosryhmäyhteistyötä, osoittaa vieraanvaraisuutta ja kertoo omasta toiminnastaan. Menokohta sisältää kaupungin itse järjestämiä sekä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa järjestettäviä tapahtumia ja niihin liittyviä vastaanottoja tai muuta vieraanvaraisuutta.

Maaseutuhallinto

Laukaan kunta vastaa lain 'maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa' (2010/210'), mukaisten tehtävien hoitamisesta Jyväskylän kaupungin alueella. Jyväskylän kaupunki rahoittaa toimintaa yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Sopimuksessa ovat mukana kaupungin lisäksi Hankasalmen, Joutsan, Laukaan, Luhangan, Muuramen, Toivakan ja Uraisten kunnat.

Menokohta sisältää myös Jyväskylän kaupungin osallistumisen maaseudun LEADER-ohjelmaan (JyväSRIIHI ry) ja sen kuntarahoitusosuuden 107 000 euroa (3 euroa/maaseutualueen asukas/vuosi) sekä Sisä-Suomen kalataloustyöryhmän kuntarahoitusosuuden 800 euroa vuodelle 2024.

Pelastuspalvelut sisältävät Kuokkalan Graniitin väestönsuojan ja johtokeskuksen vuokra- sekä siivouskuluja.

Kaupungin yhteiset

Määrärahaa maksetaan kaupungin johtamiseen liittyviä menoja, jotka yleisluonteensa vuoksi on tarkoituksenmukaista hoitaa keskitetysti.

Jäsenmaksut

Keski-Suomen liitto on maakunnan kuntien omistama lakisääteinen kuntayhtymä, jonka tehtäviin kuuluu muun muassa strateginen aluekehittäminen ja alueiden käytön suunnittelu, kehittämistoiminnan rahoittaminen, ja maakunnan yhteinen edunvalvonta. Keski-Suomen liitto toimii EU:n aluekehitysrahoitusta välittävänä toimielimenä, ja Keski-Suomen liiton hallinnoimalla kehittämisrahastolla edistetään kuntien, seutujen ja koko maakunnan kilpailukykyä ja varmennetaan maakunnan strategioiden toteutuminen. Sen kautta varaudutaan myös uusiin avauksiin sekä tuetaan maakuntien välisiä hankkeita.

Jäsenmaksut, 1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
Keski-Suomen liitto	1 820,0	1 811,4	1 811,4	0,0	0,0 %
Suomen Kuntaliitto	558,1	444,7	368,0	-76,7	-17,2 %
Keski-Suomen kauppakamari	26,0	25,8	25,8	0,0	0,0 %
Muut jäsenmaksut	7,4	9,9	9,9	0,0	0,0 %
Jäsenmaksut yhteensä	2 411,5	2 291,8	2 215,1	-76,7	-3,3 %

Avustukset

Palvelukokonaisuudet päättävät oman toimialansa avustuksista määrärahojensa puitteissa. Avustuksia myönnettäessä otetaan huomioon kaupungin muut mahdolliset tuki- ja avustuspäätökset.

Avustukset, 1000 euroa	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024 euroa	%
Laajakaista maksut	17,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Toimintatulot yhteensä	17,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Alvar Aalto -säätiö	50,0	50,0	40,0	-10,0	-20,0 %
Ruoka-aputoiminta	120,0	150,0	90,0	-60,0	-40,0 %
Sotainvalidien palveluasumisen rahoittaminen	0,0	50,0	0,0	-50,0	-100,0 %
Toimintamenot yhteensä	170,0	250,0	130,0	-120,0	-48,0 %

Alvar Aalto -säätiö

Avustuksen suuruus vuodelle 2024 on 40 000 euroa. Avustuksen suuruus vaihtelee vuosittain riippuen järjestettävien tapahtumien laajuudesta. Vuonna 2024 Jyväskylässä järjestetään kansainvälinen Alvar Aalto Symposium. Symposium on järjestetty vuodesta 1979 alkaen joka kolmas vuosi.

Ruoka-aputoiminta

Ruoka-aputoimintaan myönnettävä avustus maksetaan Suvanto ry:n Ruoka-apu Lyydialle.

Sotainvalidien palveluasumisen rahoittaminen

Sotainvalidien palveluasumisen rahoittamiseen tarkoitettu avustusvaraus 50 000 euroa poistetaan kaupunginvaltuuston ja -hallituksen määrärahasta talousarviovuodelle 2024. Valtionkonttori korvaa sotainvalidien tehostetun palveluasumisen.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Konsernihallinnon talousarvioon sisältyvää ruoka-aputoiminnan avustusta pienennetään 60 000 eurolla. Suvanto ry on hakenut kaupungilta enintään 90 000 euron avustusta Ruoka-apu Lyydian toimintaan, sillä valtio myöntää vuodelle 2024 avustusta ruoka-aputoimintaa järjestäville järjestöille ja muille toimijoille. Suvanto ry on hakenut valtion myöntämää avustusta ja ennakkotietojen mukaan olisi saamassa sitä. Konsernihallinnon talousarviossa varaus on 90 000 euroa.

Talouden sopeuttamisen toimenpiteenä kuntalaisille suunnattujen juhlatilaisuuksien, yliopistolle tarjottavien vastaanottojen, muiden vastaanottojen järjestämisen kustannuksia sekä kaupunginvaltuuston ja -hallituksen kokouskustannuksia leikataan talousarviovuodelle 2024.

Määrärahan jakautuminen palveluittain

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
Kaupunginhallitus	7 222,3	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Avustukset	17,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Ulkoinen tarkastus ja arviointi	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Tapahtumat ja suhdetoiminta	10,2	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Kaupungin yhteiset	116,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Vaalit	318,4	250,0	720,0	470,0	0,0 %
Toimintatulot yhteensä	7 688,6	250,0	720,0	470,0	0,0 %
Kaupunginvaltuusto	473,9	403,2	387,9	-15,3	-3,8 %
Kaupunginhallitus	956,9	1 034,6	968,5	-66,1	-6,4 %
Kunnallisverotus	3 106,3	1 503,3	1 503,3	0,0	0,0 %
Jäsenmaksut	2 411,5	2 291,8	2 215,1	-76,7	-3,3 %
Avustukset	170,0	250,0	130,0	-120,0	-48,0 %
Ulkoinen tarkastus ja arviointi	316,5	352,7	352,7	0,0	0,0 %
Tapahtumat ja suhdetoiminta	194,8	177,0	137,0	-40,0	-22,6 %
Maaseutuhallinto	187,8	190,1	180,4	-9,7	-5,1 %
Pelastuspalvelut	14 033,5	325,4	324,9	-0,5	-0,2 %
Kaupungin yhteiset	114,3	20,0	2 490,0	2 470,0	12349,9 %
Vaalit	532,9	500,0	970,0	470,0	0,0 %
Toimintamenot yhteensä	22 498,5	7 048,1	9 659,8	2 611,7	37,1 %

Päätöksenteon tuki

Toiminnan kuvaus

Päätöksenteon tuki -palvelualue jakautuu neljään palveluyksikköön; johtamisen tuki, luottamushenkilöpalvelut ja asianhallinta, laki- ja kilpailuttamispalvelut ja sisäinen tarkastus.

Palveluyksiköiden lisäksi palvelualueen rakenteeseen kuuluu talousarviossa konsernihallinnon yhteiset -menokohta. Menokohtaan on koottu sellaiset menoerät, joita on vaikea kohdistaa suoraan eri palvelualueille. Tällaisia menoeriä ovat mm. konsernihallinnon tilavuokrat, siivous, tietohallinnon ja Monetra Keski-Suomi Oy:n veloitukset, posti- ja telepalvelut sekä toimistotarvikkeet ja kopiokoneiden käyttökulut.

Johtamisen tuki

Palveluyksikköön kuuluvat kaupungin ylimmän johdon tukitoiminnot, edustus- ja vieraanvarausasiat sekä virastomestaripalvelut.

Luottamushenkilöpalvelut ja asianhallinta

Palveluyksikön tehtävänä on huolehtia kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen, kaupunginhallituksen alaisten toimielinten, tarkastuslautakunnan, keskusvaalilautakunnan sekä elinkeino- ja työllisyyspalveluiden, sivistyspalveluiden ja kaupunkirakennepalveluiden toimielinten toimintaedellytyksistä sisältäen mm. päätösasioiden valmistelu-, sihteeri- ja toimeenpanotehtäviä sekä toimielinten asiakirjahallinnon tehtäviä. Palveluyksikössä hoidetaan osittain myös viranhaltijapäätösten valmistelu- ja toimeenpanotehtäviä. Tehtäviin kuuluvat myös kaupungin asianhallinnan ja tiedonhallinnan sekä asiakirjahallinnon ja kirjaamo- ja arkistotoimen tehtävät sekä vaalien järjestämiseen liittyvät tehtävät.

Laki- ja kilpailuttamispalvelut

Palveluyksikön tehtävänä on tuottaa asiantuntijapalvelua kaupungin organisaatioon. Lakipalvelut vastaa erityisesti oikeudellisten palveluiden tuottamisesta sekä kaupungin etujen valvonnasta niin sopimusosapuolena kuin tuomioistuimissa ja hallintoviranomaisissa. Kilpailuttamispalvelut vastaa kaupungin hankintojen ohjauksesta kaupungin hankintojen linjausten ja hankintaprosessien mukaisesti sekä yhteishankintojen kilpailuttamisesta. Palveluyksikössä on toiminut vuoden 2023 alusta lähtien myös Keski-Suomen sovittelutoimisto, jonka tehtävänä on tarjota sovittelupalveluja Keski-Suomen alueella rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (L1015/2005) mukaisesti. Lisäksi sovittelutoimisto vastaa omalla alueellaan sovittelijoiden rekrytoinnista ja kouluttamisesta, vapaaehtoisten osaamisen ylläpitämisestä sekä heidän tukemisestaan ja ohjauksestaan sovitteluprosessin aikana.

Sisäinen tarkastus

Kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan alaisuudessa toimii sisäinen tarkastus, joka kuuluu päätöksenteon tuen palvelualueeseen. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida, varmistaa ja tukea hyvän hallinto- ja johtamistavan toteutumista sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisuutta ja riittävyyttä. Sisäisen tarkastuksen asema, valtuudet ja vastuu määritellään kaupunginhallituksen antamassa toimintaohjeessa.

Toiminnan painopistealueet

Luottamushenkilöpalvelut ja asianhallinta

Presidentinvaalin (28.1.2024 ja mahdollinen toinen vaali 11.2.2024) järjestämiseen liittyviä tehtäviä tehdään loppusyksystä 2023 vuoden 2024 helmikuuhun saakka. Europarlamenttivaalien (9.6.2024) järjestämiseen liittyviä tehtäviä tehdään presidentinvaalin 2024 järjestämistöiden ohessa loppusyksystä 2023 alkaen ja tätä työtä tehdään kesäkuun 2024 loppuun saakka.

Tulevan vuoden aikana jatketaan edelleen päätösasioiden valmisteluun liittyvien prosessien kehittämistä ja tavoitteena on saada uuden asianhallintajärjestelmän tekniset määrittelytyöt ja käyttäjäkoulutukseen liittyvät valmistelutyöt tehdyksi siten, että käyttöönotto olisi mahdollista vielä vuoden 2024 aikana. Uudella asianhallintajärjestelmällä tavoitellaan jatkossa prosessien sujuvuuden kautta tehokkuutta työtehtävien hoitamiseen sekä jatkossa myös toimielinten kokousten järjestämistä asianhallintajärjestelmän mahdollistamilla työvälineillä (mm. äänestykset ja puheenvuorot), jolloin valtuuston kokouksiin liittyvää erillistä salijärjestelmää ei tarvitse hankkia nykyisen salijärjestelmän elinkaaren päättyessä.

Asianhallintajärjestelmän uudistamisen rinnalla jatketaan edelleen toimielintyöskentelyn yhdenmukaistamista ja tuetaan tiiviimmin toimialoja tiedon- ja asianhallintaan liittyvissä prosesseissa. Lisäksi jatketaan edelleen tiedonhallintalaissa asetettujen vaatimusten työstämistä. Tiedonhallinnan kokonaisuuden hallinnoimiseen hankitun Digiturvamalli-työkalun käyttöönottoa jatketaan edelleen toimialojen ja liikelaitosten kanssa myös laajemmin eri toiminnallisuuksien osalta. Sähköisen allekirjoituksen ja sähköisen säilytysratkaisun käyttöönoton myötä edistetään edelleen eri tehtäväprosessien sähköistämistä.

Kaupunginarkistossa jatketaan analogisten asiakirjojen digitointia perinnön kautta saatavan mahdollisen rahoituksen kautta.

Talouden sopeuttamisen toimenpiteisiin liittyen elokuussa 2024 eläköityvältä työntekijältä jäävää tehtävää ei täytetä.

Laki- ja kilpailuttamispalvelut

Toimintavuoden erityisenä tavoitteena on kehittää toimintatapoja, jotka lisäävät hankintojen tehokkuutta ja suunnitelmallisuutta. Laki- ja kilpailuttamispalvelut jatkaa edellisten vuosien tapaan organisaation sopimus- ja hankintaosaamisen ja muun juridisen osaamisen vahvistamista, sopimushallinnan kehittämistä sekä kaupungin sopimusten ja niihin liittyvän dokumentoinnin tiedonhallintaa. Keski-Suomen sovittelutoimiston erityisenä tavoitteena on tuottaa toimialueella laadukasta rikos- ja riita-asioiden sovittelupalvelua ammattitaitoisen henkilöstön ja koulutettujen vapaaehtoisten sovittelijoiden avulla sekä ylläpitää sovittelijoiden osaamista tarjoamalla vapaaehtoisille sovittelijoille jatkoa täydennyskoulutusta ajankohtaisista aiheista.

Sisäinen tarkastus

Sisäisen tarkastuksen toteuttama tarkastustoiminta pohjautuu riskiperusteisesti laadittuun vuosisuunnitelmaan. Vuosisuunnitelman valmistelussa painotetaan organisaation tavoitteita uhkaavien riskien ja niiden hallintamenettelyiden sekä sisäisen valvonnan toimivuuden arviointia. Sisäisen tarkastuksen toiminnan painopisteiksi vuosille 2022–2025 on määritelty hyvän hallinnon toteutuminen, tulevaisuuden ennakointi, tiedon hallittavuus, riittävyys, oikeellisuus, eheys ja käytettävyys sekä varautuminen ja valmius. Painopisteet ohjaavat toiminnan suunnittelua ja ne huomioidaan osana tarkastuksille asetettavia tavoitteita. Toimintavuonna tullaan myös tukemaan organisaation sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan työskentelyä osallistumalla prosessin ja ohjeistusten kehittämiseen ja arvioimalla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumista.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Luottamushenkilöpalvelut ja asianhallinta (ovat myös ko. kohdan tekstissä)

Talouden sopeuttamisen toimenpiteisiin liittyen elokuussa 2024 eläköityvältä työntekijältä jäävää tehtävää ei täytetä. Lisäksi uudella asianhallintajärjestelmällä tavoitellaan jatkossa prosessien sujuvuuden kautta tehokkuutta kaupungin toimialojen ja liikelaitosten päätösasioiden valmistelijoiden työtehtävien hoitamiseen sekä jatkossa myös toimielinten kokousten järjestämistä asianhallintajärjestelmän mahdollistamilla työvälineillä (mm. äänestykset ja puheenvuorot), jolloin valtuuston kokouksiin liittyvää erillistä salijärjestelmää ei tarvitse hankkia nykyisen salijärjestelmän elinkaaren päättyessä. Vaaleihin liittyviin kustannuksiin on sisällytetty myös toimenpiteitä talouden sopeuttamiseksi (mm. ennakkoäänestyspaikkaverkon tiivistäminen, vuoden 2024 vaalien koulutusten yhdistäminen ja ulkoäänestyspaikasta luopuminen).

Johtamisen tuki

Kansainvälisestä henkilöstövaihdosta luovutaan toistaiseksi ja sen sijaan haetaan EU:n Erasmus+ liikkuvuusrahoitusta vapaaehtoisiin eri pituisiin ulkomaan työskentelyjaksoihin ja opintojaksoihin kaikille kaupungin työntekijöille. Rahoitus kattaa matka- ja majoituskulut sekä osin kurssimaksuja (ei mahdollisia sijaiskustannuksia). Hankkeeseen sitoudutaan vuosille 2024–2027. Myös muita kansainvälisten yhteyksien menoja sopeutetaan talousarviovuonna 2024.

Sisäinen tarkastus

Sisäiseen tarkastukseen ei säästösyistä palkata toistaiseksi tarkastuspäällikköä.

Konsernihallinnon yhteiset menot

Palvelujen ostoja pienennetään.

Strategia ja kehittäminen

Toiminnan kuvaus

Strategia ja kehittäminen -palvelualue vastaa strategian laadinnasta ja päivittämisestä, seuraa strategian toteutumista sekä vastaa kaupunkipolitiikkaan liittyvistä valmistelutehtävistä. Palvelualueen tehtäviin kuuluvat kehittämisen tuki, edunvalvonta ja seutuyhteistyö sekä kaupungin hyvinvointityön koordinointi. Lisäksi palvelualue vastaa riskienhallintaan ja turvallisuuteen liittyvistä tehtävistä ja tuesta toimialoille.

Strategia ja kaupunkipolitiikka

Strategia ja kaupunkipolitiikka -palveluyksikön tehtävänä on huolehtia strategian laadinnasta, seurannasta ja kaupunkitasoisesta koordinoinnista sekä kaupungin edunvalvontaan ja kaupunkipolitiikkaan liittyvistä valmistelutehtävistä.

Hyvinvoinnin edistäminen

Palveluyksikön tehtäviin kuuluvat hyvinvoinnin edistämisen keskitetyt tehtävät, kuten hyvinvoinnin edistämisen lakisäätien ohjelmatyö ja seuranta, ehkäisevä päihdetyö ja väkivallan ehkäisy, sekä hyvinvointitoimikunnan tehtäviin liittyvä valmistelu.

Kehittämisen tuki

Kehittämisen tuki -yksikön tehtävänä on kehittää ja yhtenäistää kaupungin kehittämisen toimintamalleja, työkaluja ja yhteisiä prosesseja, tukea toimialojen hanketoimintaa, digitalisaatiota ja kansainvälistymistä, kartoittaa toimintaa tukevia rahoitushakuja sekä vahvistaa kehittäjien välistä yhteistyötä ja projektiosaamista.

Riskienhallinta ja turvallisuus

Riskienhallinnan ja turvallisuuden yksikön tehtävänä on varmistaa riskienhallinnan ja varautumisen suunnitelmien ajantasaisuus ja tasalaatuisuus kaupunkiorganisaatiossa sekä tukea turvallisuuskulttuuria ja organisaatiturvallisuuden johtamista läpi koko organisaation. Lisäksi yksikön tehtävänä on koota ja tuottaa laadukasta tietoa ja tilannekuvaa turvallisuusjohtamisen tueksi. Yksikkö tarjoaa toimialoille tukea ja koulutusta myös tietosuojan ja hallinnollisen tietoturvan kysymyksissä.

Toiminnan painopistealueet

Strategia ja kaupunkipolitiikka

Strategia ja kaupunkipolitiikka -palveluyksikön toiminnan painopisteenä vuonna 2024 ovat kaupunkistrategian tavoitteiden seuranta ja koordinointi sekä kaupungin edunvalvonnan ja vaikuttamisen tehtävät.

Hyvinvoinnin edistäminen

Palveluyksikön toiminnan keskeisinä painopisteinä vuodelle 2024 ovat hyvinvoinnin edistämisen toimintamallien vahvistaminen, hyvinvointialueyhteistyö, hyvinvointitoimikunnan työn tukeminen sekä vaikutusten ennakoarvioinnin prosessien vahvistaminen.

Kehittämisen tuki

Kehittämisen tuen painopisteet vuodelle 2024 ovat kehittämisen toimintamallin (Kehto) vakiinnuttaminen osaksi toimialojen kehittämistyötä, digitalisaation systemaattinen edistäminen osana palveluiden kehittämistä, hallinnon prosessien sujuvoittamisen ja tehostamisen jatkaminen sekä kehittäjien välisen yhteistyön ja projektiosaamisen vahvistaminen.

Riskienhallinta ja turvallisuus

Riskienhallinnan ja turvallisuuden painopisteitä vuodelle 2024 ovat riskienhallinta- ja turvallisuusjärjestelmän jalkauttaminen arjen työkaluksi, raportoinnin kehittäminen osana tiedolla johtamisen kokonaisuutta, tietoturvallisuuden vähimmäisvaatimusten toteutuminen osana tiedonhallintalain toimeenpanoa, organisaatioturvallisuuden kehittäminen, tukeminen ja yhteensovittaminen, erilaisiin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisen yhteistyön vahvistaminen toimialoilla ja palveluissa sekä kyberturvallisuuskyykytyden parantaminen. Lisäksi riskienhallinnassa ja turvallisuudessa tehdään tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen, turvallisuusviranomaisten sekä alueellisten ja kansallisten verkostojen kanssa.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Kehittämisen tuki

Digikokeiluihin varatuista menoista leikataan 50 000 euroa. Jäljelle jäävällä rahalla tuetaan toimialojen ja konsernihallinnon pieniä digitalisaation edistämishankkeita.

Digitalisaation edistäminen ja automatisoitavien toimintojen monipuolinen hyödyntäminen kehittämissä ja hallinnon prosessien sujuvoittamisessa tehostaa toimintaa ja tuo alkupanostusten jälkeen työaikasäästöä henkilöstölle. E-asioinnin laajentaminen ja käytettävyyden parantaminen tuovat palveluita saavutettavimmiksi kuntalaisille ajasta ja paikasta riippumatta.

Sähköinen projektinhallintajärjestelmä tuo läpinäkyvyyttä ja selkeyttä kaupungin kehittämistoimintaan ja edesauttaa toimialoja ja johtoa kehittämishankkeiden kokonaisuuden ohjaamisessa ja seurannassa. Järjestelmä tarjoaa projektipäälliköille työkalun koko projektin elinkaareen eri vaiheisiin.

Yhteistyökehittämisen mahdollisuuksia oppilaitosten kanssa edistetään ja kartoitetaan uusia hanke-toiminnassa hyödynnettäviä rahoitusmahdollisuuksia.

Riskienhallinta ja turvallisuus

Ajantasaisen tilannekuvan ja laadukkaan tiedon tuottaminen riskeistä, varautumisesta ja toimintaympäristöstä helpottaa johtamista ja selkiyttää organisaatioiden välistä yhteistoimintaa. Reiska riskienhallinta- ja turvallisuusjärjestelmä helpottaa ja automatisoi erilaisista turvallisuushavainnoista ja kartoituksista kerätyn tiedon käsittelyä ja hyödyntämistä johtamisessa ja arjen toiminnassa.

Kaupungin yhteinen organisaatioturvallisuuden viitekehyksen mukainen turvallisuusjohtaminen vähentää päällekkäisyyksiä ja yhdenmukaistaa toimintaa. Organisaatioturvallisuuden johtaminen kokonaisuutena ennalta ehkäisee ja vähentää koko organisaatioon ja asiakkaisiin kohdentuvien turvallisuusriskien realisoitumista.

Häiriötilanneviestintää kehitetään kohti arjen turvallisuusjohtamista, jolloin hyvät käytännöt tukevat myös laajempien häiriötilanteiden hallintaa. Viestintävälineet mitoitetaan häiriötilanteen hallinnan kannalta riittäviksi ja tarkoituksenmukaisiksi.

Varautumisessa tehdään tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen ja turvallisuusviranomaisten kanssa, jotta mahdolliset päällekkäisyydet ja harmaat alueet tunnistetaan ja jokaisen vastuut on selkeästi määriteltä.

Hyvinvoinnin edistäminen

Kuntalaisten hyvinvoinnin seurantaan käytettäviä maksullisia tietolähteitä priorisoidaan. Yksikön roolia hyvinvoinnin edistämisen yhteistyö- ja kehittämishankkeissa arvioidaan uudelleen. Henkilöstön kouluttautumista vähennetään.

Henkilöstöpalvelut

Toiminnan kuvaus

Henkilöstöpalvelut -palvelualue vastaa henkilöstötyön strategisesta johtamisesta sekä tuottaa henkilöstöhallinnon tukipalveluja toimialoille ja liikelaitoksille. Työtä tehdään joustavin tehtäväkuvin yhdessä yli tiimirajojen. Palvelualueen isot kokonaisuudet ovat strategisen kokonaihenkilöstöjohtamisen lisäksi: 1) rekrytointi ja urasuunnittelu, 2) palvelussuhdeasiat sekä 3) työhyvinvoinnin, työturvallisuuden ja henkilöstön kehittäminen. Henkilöstötyössä keskitytään tehtäviin, joiden perusta on erilaisissa velvoitteissa kuten lainsäädännössä.

Tavoitteena on esimerkiksi tukea kaupunkiorganisaatiota siinä, että meillä on sopiva määrä osaaavaa, työkykyistä ja motivoitunutta henkilöstöä tarkoituksenmukaisissa tehtävissä oikein määritellyillä palvelussuhteen ehdoilla. Henkilöstöpalveluissa linjataan ja kehitetään henkilöstötyön eri osa-alueita. Keskeistä tekemisessä on esihenkilöiden ja henkilöstön konkreettiset tilanteet ja tarpeet. Fokusksessa on eri sisältöalueilla esihenkilötyön ja työyhteisöjen ohjaaminen, tukeminen ja asioiden yhdessä kehittäminen tulevaisuuteen katsoen.

Sisältöinä nämä ovat esimerkiksi henkilöstösuunnittelua, rekrytointia (ml. työnantajakuva) ja henkilöstön liikkuvuutta, henkilöstön palkitsemista ja palkkausjärjestelmiä, työaikakysymyksiä, muita palvelussuhdeasioita sekä sisäisen matkatoimiston palveluita. Lisäksi kokonaisuuteen kuuluu yhteistoiminnan ohjaus sekä henkilöstötietojärjestelmien hallinta ja kehittäminen. Vastuu on myös työhyvinvoinnin ja -turvallisuuden ohjauksesta ja kehittämisestä. Samoin tehtäväalueeseen kuuluu osaamisen kehittäminen.

Tehtäväalueeseen kuuluu myös työterveyshuollon palvelujen hankinta kaupungin henkilöstölle. Palvelualueelle kuuluu myös operatiivisten henkilöstöhallinnon tukipalvelujen tuottaminen toimialoille.

Samoin palvelualueeseen kuuluvat talousarviossa pääluottamusmiesten ja työsuojeluvaltuutettujen toimintaan varatut kustannukset sekä henkilöstöpalvelujen menokohta. Henkilöstöpalvelujen menokohta pitää sisällään mm. seuraavien toimintojen kulut: henkilöstöpalveluiden johtamat työkyvyn, osaamisen ja työturvallisuuden kehittämisen sekä ammatillisen kuntoutuksen toimenpiteet, yhteistyötoimikunta, kestävä liikunnan henkilöstötoimenpiteet sekä rekrytointiin yksittäiset erilliset toimenpiteet. Lisäksi palvelualueella on varaus nuorten kesätyöllistämiseen. Tätä joudutaan supistamaan.

Toiminnan painopistealueet

Vuonna 2022 kaupunkistrategiaan perustuva kaupunginhallituksen hyväksymä henkilöstötyön linjaukset (henkilöstöpolitiikka) ohjaa henkilöstötyötä.

Henkilöstöpalveluiden painopisteenä on edelleen vuonna 2024 tukea ennakkoiden ja systemaattisesti johtamista ja arjen esimiestyötä sekä työyhteisöjen toimivuutta. Toimintaan tulee vaikuttamaan talouden tasapainottamisen toteuttaminen. Haaste koskee henkilöstöyksikköä itseään ja näkyy esimerkiksi henkilöstön kestävä liikunnan tukemisessa samoin kuin nuorten kesätyöllistämässä. Toimialat ja liikelaitokset tarvitsevat tukea säästöjen toimeenpanossa sekä samanaikaisesti esimerkiksi henkilöstön hyvinvoinnissa sekä henkilöstön saatavuuden että pysyvyyden kysymyksissä.

Työtä jatketaan mahdollisuuksien mukaan kuitenkin seuraavien tuttujen teemojen kanssa. Tavoitteena ovat edelleen henkilöstötyössä arjen sujuvat käytännöt henkilöstötyön eri osa-alueilla ja esi-

henkilötyön hallittavuus. Työtä jatketaan toimivan ja tavoitteellisen vuorovaikutuksen tukemisen kehittämiseksi työyhteisöissä esihenkilön johdolla.

Osaamisen kehittämisen painopiste on muuttuvan ja erityisesti digitalisoituvan työelämän vaatimien osaamisten tunnistamisessa ja varmistamisessa. Työhyvinvoinnin ja työkyvyn tukemisen edistämiseksi toteutetaan jo suunniteltuja toimintamalleja kehittämistyön lisäksi. Jo tehdystä kehittämistyöstä esimerkkinä on yhteistyön parantaminen työterveyshuollon kanssa aina varhaisesta tuesta aktiiviseen työkyvyn hallintaan ja johtamiseen saakka selkiyttäen esihenkilön roolia.

Ura- ja uudelleensijoituspalvelun prosessia on kehitetty koko prosessin vastuita selkiyttämällä ja ohjeistusta uudistamalla vuoden 2023 aikana. Tavoitteena on ollut sujuvampi, oikea-aikaisempi ja vaikuttavampi prosessi. Mallin käyttöönotto jatkuu myös vuoden 2024 aikana esimerkiksi esihenkilöiden koulutusten osalta.

Erityisesti työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen liittyvien toimintamallien rakentamisessa tiedostetaan se, että täysin samat mallit tai toimintatavat eivät välttämättä sovellu kaikkiin työyhteisöihin. Tarvitaan myös projektimaista kehittämistä, samoin kuin tulosten seuraamista.

Jatkossakin esihenkilöiden työsuojeluvastuun ymmärrystä ja roolia tuetaan. Uudeksi ja konkreettiseksi työkaluksi tulee kokonaisvaltainen turvallisuusjärjestelmä. Samoin esihenkilöitä tuetaan haastavien työyhteisötilanteiden käsittelyssä ja osallistavassa vuorovaikutuksessa yhdenmukaistamalla myös näitä toimintamalleja. Haastavia työyhteisötilanteita voi syntyä esimerkiksi työyhteisön jäsenten kesken mutta myös uhkaavissa asiakastilanteissa.

Henkilöstösuunnittelussa ja rekrytointipalveluissa painopiste on talousarvion mukaisen toiminnan toteuttamisessa. Vuonna 2024 työpanosta kohdennetaan talousarvion mukaisen talouden tasapainottamisohjelman henkilöstövaikutteisten toimenpiteiden vaatimiin tukitehtäviin. Talouden tasapainottamisohjelma haastaa myös työnantajakuvaan kehittämistyötä, sitä kuitenkin pyritään jatkamaan yhdessä toimialojen ja liikelaitosten kanssa.

Palvelussuhdeasioissa ohjeistuksen läpi käymistä ja päivittämistä on jatkettava. Vuonna 2024 on jaossa virka- ja/tai työehtosopimuksiin perustuvat järjestely- ja kehittämiserät. Konkreettinen henkilöstöjärjestelmäuudistus jatkuu, painopisteenä on osaan yksiköistä sopivan ajanhallintajärjestelmän käyttöönoton vakiinnuttaminen ja käytön laajentaminen. Loppuvuodesta 2023 selvitetään edellytyksiä käynnistää perushenkilöstöhallinnon järjestelmän uudistamista. Samoin selvitetään erilaisia pienempien osaprosessien digitalisoinnin mahdollisuuksia. Työ tarkoittaa vaiheittaista ja jatkuvaa kehittämistyötä.

Järjestelmäkehityksen kanssa rinta rinnan arvioidaan myös toimintaprosesseja ja niiden muutostarpeita, nämä muutosten toteuttamiset tarvitsevat myös resursoituja pilotteja toteutuakseen. Uudistuvia digitaalisia työkaluja tarvitaan toimintojen sujuvoittamiseksi sekä tuottavuuden lisäämiseksi.

Henkilöstöpalveluiden tavoitteita tarkemmin työstettäessä ja toimeenpantaessa huomioidaan myös toimialojen ja liikelaitosten kanssa tehtävä yhteistyö sekä yhteistoiminta kestävän talouden ja toiminnan ohjelman toteuttamiseksi vuosille 2024–2026.

Henkilöstöpalveluiden painopisteistä pääosa on sellaisia, että ne vaativat usean vuoden työn laajuutensa vuoksi vaatien pitkäjänteisyyttä. Asiakokonaisuuksina ne eivät ole nopeasti toteutettavasti. Viimeisinä vuosina tavoitteiden eteen tehtävää työtä ja siten niiden saavuttamista ovat haastaneet erilaiset laajat muutostilanteet resurssien pysyessä ennallaan, näistä viimeisimpänä vaativa talouden sopeuttamistyö. Tavoitteet ja painopisteet jatkuvassa muutostilanteessa vaativat arviointia ja tarkentavia valintoja kohdentamisesta arkityön ohella.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Talouden sopeuttamiseksi talousarvioesitys ja edelleen suunnitelmakausi sisältää kesätyöllistämisen (mukaan lukien kesätyösetelit) supistamisen ja lakkauttamisen asteittain. Ensimmäisessä vaiheessa vuonna 2024 sopeuttamistoimenpide kohdentuisi todennäköisesti opiskelijoiden (pääosin 18–28-vuotiaiden) kesätyöllistämisen tukeen. Tämä vähentää nuorten varhaisen vaiheen työkokemusmahdollisuuksia niin kaupungilla kuin muilla toimijoilla. Sopeuttaminen vähentää myös nuorten tutustumismahdollisuutta kaupungin tehtäviin ja vaikuttaa siten mahdollisesti myös jatko-opintoihin ohjautumisessa. Samalla kuitenkin arvioidaan olisiko muunlainen yhteistyö kesätyöllistämässä mahdollista muiden toimijoiden kanssa.

Samoin sopeuttamistoimenpiteenä esitetään luopumista henkilöstön rajatuista joukkoliikenne-etuuksista (koko henkilöstön etuus sekä hallintokorttelin maksullisen pysäköinnin piirissä olevien etuus). Samalla valmisteltaisiin työnantajan pysäköintipaikkojen maksullisuus ruutukaava-alueella hallintokorttelin käytäntöjä soveltaen. Tarkoituksena on kuitenkin säilyttää nykyisen muotoiset polkupyörähuoltotapahtumat.

Edelleen myös muita henkilöstön palkitsemiskeinoja tarkastellaan, esimerkiksi pitkästä palveluksesta palkitsemisesta luopumista.

On kuitenkin todettava, että kaupungin henkilöstöetuudet ovat erittäin suppeat ja se haastaa työnantajakuvan rakentumista ja houkuttelevuutta työnantajana.

Lisäksi loppuvuodesta 2023 joudutaan arvioimaan työterveyshuollon sopimuksen laajuutta vuodelle 2024. Tällä hetkellä sopimus kattaa lakisääteisen työterveyshuollon lisäksi suppeat työterveyspaimotteiset sairaanhoidon palvelut, joiden osuus on ollut noin 24 %. Työterveyshuollon palvelut on ostettu kustannustehokkaasti, palvelujen ostossa on kuitenkin ollut ylitysuhkaa vuodelle 2023, ylitysuhkaa on rajattu monin toimenpitein. Vuodelle 2024 on toteutumassa kuitenkin 3,5 prosentin hintojen korotus. Jos palvelusopimusta joudutaan rajaamaan, aiheuttaa se riskin sairauspoissaolojen kasvuun tai on vähintäänkin vastakkainen tavoitteelle alentaa niitä.

Kokonaisuutena talouden tasapainottaminen aiheuttaa myös henkilöstöriskejä esimerkiksi henkilöstön hyvinvoinnin, pysyvyyden ja saatavuuden sekä osaamisen kannalta.

Talous- ja omistajaohjaus

Toiminnan kuvaus

Talous- ja omistajaohjauksen palvelualue jakautuu kolmeen palveluyksikköön: taloussuunnittelu ja tietojohdaminen, omistajaohjaus ja rahoitus sekä tietohallinto. Palvelualueeseen kuuluva tietohallinto toimii nettoyksikkönä.

Palvelualueen tehtäviin kuuluu vastata kaupungin talous- ja investointipolitiikan linjaamisesta. Palvelualueen tehtäviin kuuluvat mm. talouden ohjaus, talousarvio- ja tilinpäätösprosessien ohjaus, talouden seuranta ja raportointi, tietojohdamisen kehittäminen yhdessä toimintayksiköiden kanssa ja kaupunkikonsernin rahoituksen hallinta sekä konserniraportointi. Kaupunkitasoisten ja lakisääteisten talouden tehtävien lisäksi palvelualue huolehtii konsernihallinnon päivittäisistä taloustehtävistä ja Monetran palveluiden ohjauksesta.

Taloussuunnittelu ja tietojohdaminen

Taloussuunnittelu ja tietojohdaminen -palveluyksikön tehtävänä on huolehtia kaupungin talousarvion laadinnasta ja taloussuunnittelusta, talouden ohjauksesta, seurannasta ja raportoinnista, tilinpäätöksen laadinnasta sekä laskennan, johdon raportoinnin ja tietojohdamisen kehittämisestä. Lisäksi palveluyksikössä vastataan kaupungin taloushallinnon palvelujen ohjauksesta ja siihen liittyvien ohjeiden ja sääntöjen valmistelusta. Jyväskylän kaupungin operatiivista taloushallinnon palveluista vastaa Monetra Keski-Suomi Oy.

Omistajaohjaus ja rahoitus

Omistajaohjaus ja rahoitus -palveluyksikön tehtävänä on huolehtia kaupungin ja kaupunkikonsernin rahoituksesta, konsernin talousarvion, osavuositarkastusten ja konsernitalinpäätöksen laadinnasta sekä rahoitukseen ja konsernin talousseurantaan liittyvästä raportoinnista. Palveluyksikön tehtävänä on myös valmistella kaupungin konserniohjausryhmälle ja edelleen kaupunginhallitukselle näiden tehtäväalueeseen ja toimivaltaan kuuluvia asioita, valmistella lausuntoja ja kannanottoja hankkeiden taloudellisista vaikutuksista päätösten valmistelua varten sekä laatia omistajaohjaukseen liittyviä selvityksiä ja ohjeita.

Tietohallinto

Tietohallinto suunnittelee ja vastaa kaupunkikonsernille tuotettavista tietojärjestelmä- ja telepalvelujen kehittämis-, ylläpito- ja tukipalveluista. Kaupungin ICT-ryhmä, toimialueiden ICT-kehittämissuunnitelmat sekä tietoturvan ja tietosuojan työryhmä ohjaavat ja valmistelevat tietohallinnon ja tietojärjestelmien kehittämistoimintaa. Tietohallinto osallistuu aktiivisesti sekä kansalliseen että paikalliseen ICT-yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa. ICT-palvelutuotannossa käytetään ulkoisia toimittajia eri hankkeissa, tehtävissä ja palveluissa.

Toiminnan painopistealueet

Taloussuunnittelu ja tietojohdaminen

Taloussuunnittelu ja tietojohdaminen -palveluyksikön vuoden 2024 keskeisiä tavoitteita ovat:

- Kaupungin tietoalusta-arkkitehtuurin edelleen kehittäminen sekä talouden ja toiminnan raportoinnin kehittämisen loppuun saattaminen tiiviissä yhteistyössä tietohallinnon, toimialojen, liikelaitosten ja Monetra Keski-Suomi Oy:n kanssa. Jatkokehittäminen pitää sisällään muun muassa toimialojen ja liikelaitosten johdon työpöytäraporttien kehittämisen, uusia järjestelmäintegraatioita tietoalustaan, uusien raportoitavien kokonaisuuksien toteutusta sekä talous- ja HR-raportointiratkaisuprojektin loppuun saattamisen (MonetTieto). Kehittämisen tavoitteena on tieto-ohjautuva organisaatio, datan parempi hyödyntäminen palveluiden suunnittelussa, joustavat ja tehokkaat työskentelytavat, tiedon parempi saavutettavuus sekä yhteistyö läpi organisaation.

- Talouden prosessien tarkka läpikäynti ja tehostaminen, mm. tekoälyn ja robotiikan käytön laajentaminen ostolaskujen kierrätyksen ja tiliöinnin apuna sekä taloushallinnon prosessien kehittäminen yhdessä toimialojen ja Monetra Keski-Suomi Oy:n kanssa
- Talouden organisoinnin selvittäminen ja syksyllä 2023 tehtävän selvityksen mukaisen toimenpidesuunnitelman toteuttaminen
- Talouden sopeuttamisohjelman toimenpiteiden koordinointi ja niissä tukeminen
- TE25-uudistukseen liittyvä valmistelu
- Ostolaskujen alv-analyysin toteuttaminen vuosien 2021–2023 osalta

Omistajaohjaus ja rahoitus

Omistajaohjaus ja rahoitus -palveluyksikön vuoden 2024 keskeisiä tavoitteita ovat:

- Korkotilanteen mukaiset korkoriskin hallinnan toimenpiteet konsernin eri yksiköissä ja konsernipankin kilpailutetun sopimuksen toimeenpano.
- Konsernirakenteen ja erityisesti in-house yhtiöomistusten läpikäynti ja konsernin rakenteellisten kehitystoimenpiteiden suunnittelu ja valmistelu.
- Muiden omistajaohjaukseen liittyvien selvitysten työstäminen

Tietohallinto

Vuoden 2024 aikana toteutamme laaja-alaisen palveluiden tuottamisen uudistuksen koskien päivit-
täisten ICT-, verkko- ja palvelinkapasiteettipalveluita. Aikaisemmin itse tuottamat palvelut ko. osa-
alueilla, tullaan hankkimaan palveluina. Lisäksi toiminta organisoidaan tuotanto-organisaatiosta pal-
veluiden hallintaan ja kehittämiseen keskittyväksi osaamiskeskukseksi. Toiminnanmuutos on yksi
osa valmistautumista ja perusedellytysten luomista kaupungin digitalisaatiomatkan edistämiseksi.
Teknisten digitalisaatiota tukevien järjestelmien käyttöä laajennetaan edelleen. Sopimusneuvottelut
peruspalveluiden osalta on käynnistetty ja verkko- sekä kapasiteettipalveluiden kilpailutuksen val-
mistelu on käynnissä.

Kyberturvallisuuden kehittäminen yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa on aktiivinen osa palvelui-
den kehittämistä.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Talous- ja omistajaohjaus

Talouden sopeuttamisen toimenpiteisiin liittyen tarkistetaan konserniyhtiöille tarjottavien rahoituspal-
veluiden veloitukset vuonna 2024 vastaamaan todellisia niistä aiheutuvia kustannuksia ja määrite-
tään tarkemmalla tasolla todellinen henkilötyön käyttö kyseisiin toimintoihin liittyen. Toimenpiteen
myötä kaupungin konserniyhtiöiden veloitukset tulevat vuositasolla kasvamaan yhteensä noin
20.000 eurolla.

Taloustehtävien organisointia selvitetään koko kaupungin tasolla ja tehostetaan talouden henkilöi-
den työpanoksen käyttöä yli hallinnonrajojen. Organisoinnin sekä kaupungin ja Monetran tuottamien
talouspalveluiden rajapintojen tarkastelulla, muun muassa maksamiseen, ostamiseen ja kassanhal-
lintaan liittyvät ratkaisut, haetaan mahdollisimman tehokasta sekä sujuvaa talouden tukipalveluiden
tuottamistapaa ja mahdollisen päällekkäisen työn poistamista. Taloustehtävien osalta tehtävillä toi-
menpiteillä on toteutuessaan vaikutuksia henkilöiden välisiin työnjakoihin sekä tehtäväkuvien laa-
juuksiin. Talous- ja omistajaohjausyksikkö on koordinoitivastuussa selvityksestä, mutta toteutus-
saan säästöt realisoituvat eri määrärahoille.

Lisäksi uudella vuoden 2024 alusta käyttöön otettavalla talous- ja HR-raportoinnin MonetTieto-jär-
jestelmällä tehostetaan kaupungin kaikkien yksiköiden tiedolla johtamista ja päästään yhteen yhte-
näisesti käytössä olevaan raportointijärjestelmään. MonetTieto mahdollistaa muun muassa porautu-
misen tositetasolle asti, jolloin toiminta tehostuu ja nopeutuu.

Tietohallinto

Tietohallinnon toimintaan suunnitellaan rakenteellisia uudistuksia perustietotekniikan, verkkopalveluiden sekä kapasiteettipalveluiden ulkoistamisella. Perustietotekniikan ulkoistamisella tavoitellaan joustavuutta sekä henkilöriippuvuuden vähentämistä palveluiden tuottamisessa. Verkkopalveluiden osalta haetaan parannusta palvelu- ja vasteaikoihin, jotta verkkopalvelut toimisivat saumattomasti kellonajasta riippumatta. Kapasiteettipalveluiden ulkoistamisella pyritään luomaan perusedellytykset digitalisaation kehittymiselle sekä tukemaan resurssiviisasta Jyväskylää välttämällä suuria konesali-investointeja lähitulevaisuudessa. Ulkoistuksella on merkittäviä muutoksia tietohallinnon toimintaan ja henkilöstöön.

Hankintoihin liittyen säästöjä haetaan luopumalla 4G liittymistä kannettavissa tietokoneissa, koska etäyhteyden muodostaminen mobiiliverkkoon onnistuu myös matkapuhelimen avustuksella. Lisäksi suunnitellaan tietokoneiden leasingajan pidentämistä ja näyttöjen hankintaa kaupungin taseeseen, joilla pyritään kustannussäästöihin sekä vaihtoprosessin keventämiseen. Myös työpistelaitteiden (näyttö, telakka, näppäimistö, hiiri) kokonaismäärä pyritään laskemaan kaupungin halti-projektin kautta sekä mahdollisesti etätyövälineiden tarjonnan lopettamisella.

Järjestelmäinventaarion avulla kartoitetaan mahdollisuutta karsia päällekkäisiä sekä vähemmän tärkeitä järjestelmiä. Järjestelmien tiivistäminen vähentää myös integraatioiden määrää ja siten helpottaa digitalisaatiota.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024 %	
Tunnusluvut					
Tietokoneverkon palvelimien lkm	225	225	208	-17	-7,60 %
Pöytäkoneiden lkm	1 754	670	620	-70	-10,40 %
Kannettavien tietokoneiden lkm	4 136	2 330	2 200	-230	-9,90 %
Oppilasverkon työasemat ja mobiililaitteet	11 073	11 080	12 827	1747	15,80 %
Matkapuhelin lkm	6 980	3 630	2 550	-1 080	-29,80 %

Viestintä, markkinointi ja osallisuuspalvelut

Toiminnan kuvaus

Palvelualue vastaa palveluviestinnän, verkkoviestinnän, kaupunkimarkkinoinnin ja tapahtumatoiminnan johtamisesta, ohjauksesta, koordinoinnista ja kehittämisestä sekä toteuttamisesta yhteistyössä muun henkilöstön ja sidosryhmien kanssa sekä edistää avoimuutta ja osallisuusmahdollisuuksien toteutumista kaupunkiorganisaatiossa.

Keskeisiä tehtäväkokonaisuuksia ovat strategisen viestinnän ja markkinoinnin johtaminen ja kehittäminen, edunvalvonnan viestintä ja johdon tuki, henkilöstöviestintä, valmistelu- ja päätösviestintä, kaupunkimarkkinointi, palveluviestintä, verkkoviestintä, häiriötilanne- ja kriisiviestintä, mediaviestintä, sidosryhmäviestintä ja asukas- ja demokratiaosallisuuden edistäminen sekä järjestöyhteistyön edistäminen.

Toiminnan painopistealueet

Viestinnän ja markkinoinnin palvelualueella tehdään Jyväskylää tunnetuksi eri kohderyhmille palveluviestinnän, kaupunkimarkkinoinnin, verkkoviestinnän ja aktiivisen mediaviestinnän avulla. Vuoden 2023 aikana yksikköön on koottu eri toimialojen viestinnän ja markkinoinnin päätoimiset tekijät sekä osallisuuspalveluiden kokonaisuus.

Kaupungin toiminnassa sähköistä viestintää vahvistetaan edelleen. Vuonna 2023 uudistetut verkkosivut ja tapahtumakalenteri mahdollistavat sähköisen viestinnän kehittämisen ja palveluiden nykyistä paremman ja esteettömän löytämisen sähköisistä palveluista. Kaupungin valtakunnallista tunnettuutta sekä veto- ja pitovoimaa vahvistetaan strategiasta johdettujen brändikärkien mukaisesti. Brändityötä toteutetaan kaupunkiorganisaatiota laajemmin verkostoyhteistyössä eri toimijoiden (mm. oppilaitokset, yritykset, järjestötoimijat, kulttuurin vapaakenttä) kanssa.

Osallisuuspalvelut vastaa kaupunkitasolla osallisuuden ja vapaaehtoistoiminnan edistämisestä ja koordinoinnista. Toiminta perustuu kaupungin strategiaan, hyvinvointisuunnitelmaan, kulttuurisuunnitelmaan, yhdenvertaisuussuunnitelmaan ja osallisuusohjelmaan. Osallisuus toteutuu asuinalueilla, palveluiden kehittämisessä, päätöksenteossa ja yhteistyönä vapaaehtoisten ja järjestöjen kanssa.

Jyväskylään haetaan aktiivisesti uusia tapahtumia ja tehdään eri toimijoiden kanssa vahvaa yhteismarkkinointia, jotta tapahtumiin voidaan houkuttaa mahdollisimman paljon kävijöitä ja edistää siten alueelle suuntautuvaa matkailua. Rallin MM-osakilpailujen osalta on tehty jatkosopimus vuosille 2024–2026. Vuonna 2024 järjestetään myös muita suurtapahtumia, joita kaupunki on ollut hakemassa yhdessä eri kumppaneiden kanssa. Uusia suurtapahtumia ovat mm. Talviurheilun SM-viikko maaliskuussa, pesäpallon Itä-Länsi-ottelu kesäkuussa ja Kuninkuusravit heinäkuussa. Tapahtuma-kaupunki Jyväskylän toimivuutta kehitetään edelleen sektorirajat ylittävänä yhteistyönä, jota palvelualue koordinoi.

Kansainvälisten kongressien hakemiseen keskittyvä Jyväskylä Convention Bureau (JCB) -toiminta jatkuu osana tapahtumatoimintaa. JCB-verkoston taustalla ja osarahoittamassa on 18 yritystä ja kolme oppilaitosta. Kongressitoimintaa konseptoidaan vuoden 2024 aikana vastaamaan post-koronan jälkeistä toimintaympäristöä.

Talouden tasapainottamishjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Palvelualueella hyödynnetään henkilöstöpoistumaa täysimääräisesti. Tämä tarkoittaa 2 henkilötyövuoden vähentämistä vuoden 2024 aikana.

Urheiluseurojen kanssa tehtäviä markkinoinnillisia yhteistyösopimuksia, joilla ostetaan kaupungille näkyvyyttä kauden aikana, leikataan 30 %. Toimenpide tulee vaikuttamaan jonkin verran urheiluseurojen taloudellisiin edellytyksiin.

Osallisuuspalveluissa vapaaehtoistoiminnan toimintaa järjestellään uusiksi hyvinvointialueiden toiminnan aloituksen jälkeen. Aiemmin noin puolet vapaaehtoisten työpanoksesta on kohdentunut hyvinvointialueelle. Tästä luovutaan ja toimintaa sopeutetaan vastaamaan nykytilannetta.

Osallisuuspalveluissa lopetetaan Fifty-Sixty-rahoituskokeilu. Lisäksi Huhtasuon lähitalon tiloista luovutaan ja toiminta Huhtasuolla lakkaa. Huhtasuon lähitalon tiloista luopuminen tulee vaikuttamaan alueen ikääntyneemmän väestön mahdollisuuksiin kohdata toisiaan matalankynnyksen tiloissa.

Tapahtumayhteistyössä pienten tapahtumien kriteeristöä tiukennetaan ja yhteistyösopimusten arvoa madalletaan. Vuonna 2024 Jyväskylään tulee useita suurtapahtumia, joiden järjestämisestä on tehty yhteistyösopimukset kaupungin kanssa. Näin ollen saatava säästö kohdennetaan suurtapahtumien kustannusten kattamiseen, jolloin toimenpide leikkaa kustannusten kasvua ja konkretisoituu säästönä vuonna 2025.

Rallien osalta jatkosopimus on neuvoteltu siten, että indekseistä ja kustannustennoususta aiheutuva kustannusten nousu katetaan vuonna 2024 pääosin ralleihin liittyviä muita sopimuksia tarkastelemalla. Kustannustaso pystytään toimenpiteillä pitämään vuoden 2023 tasolla.

Kaupunginhallituksen talousarvioesitykseen sisältyvät lisäsäästövaateet kohdennetaan palveluille konsernihallinnon käyttösuunnitelmapäätöksessä.

	TP	TA+M	TA	Muutos 2023–2024	
Avustukset, 1000 euroa	2022	2023	2024	euroa	%
Rallin MM-osakilpailu	60,0	60,0	60,0	0,0	0,0 %
Toimintatulot yhteensä	60,0	60,0	60,0	0,0	0,0 %
Rallin MM-osakilpailu	545,3	545,2	545,2	0,0	0,0 %
Toimintamenot yhteensä	545,3	545,2	545,2	0,0	0,0 %

ELINKEINO- JA TYÖLLISYYSPALVELUT

Toimialan kuvaus

Elinkeino- ja työllisyyspalvelujen toimiala muodostuu kahdesta palvelualueesta, elinkeinopalveluista ja työllisyyspalveluista. Elinkeinopalveluihin kuuluvat Yritysympäristön kehittäminen, Yrityspalvelut, Visit Jyväskylä Region sekä International Jyväskylä -palveluyksiköt. Työllisyyspalveluiden palvelualue jakautuu neljään palveluyksikköön, joita ovat Alkupalvelut ja palvelutori, Rekry- ja urapalvelut, Osaamisen palvelut sekä Työkyvyn vahvistaminen. Toimialan tukena on talouden ja hallinnon palveluyksikkö. Lisäksi toimiala saa tukea konsernihallintoon keskitetystä viestintä, markkinointi ja osallisuuspalveluyksiköstä.

Elinkeinopalvelualue

Yritysympäristön kehittäminen

Yritysympäristöä kehittämällä panostetaan yritysten kasvulle positiivisen toimintaympäristön muodostumiseen. Keskeiset toimenpiteet yritysympäristön kehittämisen -yksikössä ovat kaupungin strategisesti merkittävät kehittämishankkeet, kaupunkikehitysalustat sekä verkosto- ja ekosysteemityö.

Verkosto- ja ekosysteemityöllä tavoitellaan innovaatiotoiminnan ekosysteemien (yhteistyöverkostojen) ja osaamiskärkien vahvistamista sekä lisäystä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan ja sen vaikuttavuuteen. Ekosysteemityötä ohjaa Työ- ja elinkeinoministeriön kanssa solmittu ekosysteemisopimus vuosille 2021–2027.

Kaupungin strategisesti merkittävien hankkeiden ja kaupunkikehitysalustojen vastuu ja projektinjohto on yritysympäristön kehittämisen projektipäälliköillä. Kaupunkikehitysalustoja ovat Hippos, Kangas ja kaupunkikeskusta ja muita tärkeitä hankkeita mm. Eteläportti ja Lintukangas.

Yrityspalvelut

Yrityspalveluiden tehtävänä on tukea ja vauhdittaa Jyväskylässä sijaitsevien ja kaupunkiin sijoittuvien yritysten kasvua. Sijoittumispalveluilla houkutellessaan yrityksiä sijoittumaan Jyväskylään ja edistetään sijoittumista mm. toimitilojen kartoituksella ja rekrytointituella. Yritysneuvonnan palveluihin kuuluu neuvonta ja sparraus kasvun vahvistamiseksi sekä rekrytointeja ja työllistämistä tukevat työnantajapalvelut.

Visit Jyväskylä Region

Visit Jyväskylä Region toimii Keski-Suomen matkailun alueorganisaationa, joka markkinoi Keski-Suomen matkailualueita ja edistää alueelle suuntautuvaa matkailua valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Matkailualueita kehitetään yhteistyössä Keski-Suomen kuntien, ja matkailutoimijoiden sekä valtakunnallisten kumppaneiden kanssa. Visit Jyväskylä Region tuottaa ajantasaista tietoa matkailualueensa käyntikohteista, tapahtumista ja muista matkailupalveluista, vastaa matkailualueen markkinoinnista ja myynninedistämisestä, edunvalvonnasta sekä valmentaa ja tekee yhteismarkkinointia alueen yritysten ja matkailualan ammattilaisten kanssa.

International Jyväskylä

International Jyväskylä -yksikkö kokoaa maahanmuuttajien kotoutumisen, työllistämisen ja kansainvälisten osaajien palvelut yhdeksi kokonaisuudeksi. Palveluyksikkö vastaa kotoutumisen alkuvaiheen palvelujen koordinoinnista ja ohjauksesta, moni- ja omakielisestä ohjauksesta sekä maahan muuttaneiden työllistymisen edistämisestä. Palveluja toteutetaan ja kehitetään verkostoyhteistyönä mm. hyvinvointialueen, oppilaitosten, järjestöjen ja työnantajien kanssa.

Työllisyyspalvelualue

Työllisyyspalvelut vastaavat Jyväskylän kaupungin työttömien työllistämistoiminnasta sekä Jyväskylän seudun työllisyyskokeilun johtamisesta ja koordinoinnista 31.12.2024 saakka. Työllisyyden kuntakokeilun myötä työllisyyspalveluiden tehtävänä on työttömien ja palveluissa olevien alle 30-vuotiaiden nuorten, maahanmuuttajien ja KELAn etuuksilla olevien työnhakijoiden palvelujen järjestäminen. Työllisyyspalvelut toimii yhteistyössä, ja kehittää toimintaansa erityisesti oppilaitosten sekä pk- ja mikroyritysten kanssa, osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi. Vuonna 2024 palvelualue valmistautuu TE-uudistuksen toteutumiseen 2025 vuoden alusta ja valmisteluvaiheen muutuskustannuksiin on varauduttu talousarviossa.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
Toimintatulot	4 306,6	5 130,9	5 399,7	268,8	5,2 %
Myyntitulot	633,5	524,0	270,1	-253,9	-48,5 %
Maksutulot	0,0	0,0	0,0	0,0	
Tuet ja avustukset	3 527,7	4 429,9	4 958,6	528,7	11,9 %
Muut toimintatulot	145,5	177,0	171,0	-6,0	-3,4 %
Toimintamenot	36 872,6	37 207,7	36 071,6	-1 136,1	-3,1 %
Henkilöstömenot	9 323,0	9 937,4	10 302,2	364,7	3,7 %
Palvelujen ostot	6 684,3	4 940,6	4 654,1	-286,6	-5,8 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	221,4	298,2	257,2	-40,9	-13,7 %
Avustukset	19 791,6	20 576,3	19 491,0	-1 085,3	-5,3 %
Muut toimintamenot	852,2	1 455,2	1 367,1	-88,0	-6,0 %
Toimintakate (sitova taso)	-32 566,0	-32 076,8	-30 671,9	1 404,9	-4,4 %

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
Toimialan yhteiset, talous- ja hallinto	0,0	0,0	0,0	0,0	
Elinkeinopalvelut	1 736,5	2 992,4	3 170,3	177,9	5,9 %
Työllisyyspalvelut	2 570,1	2 138,5	2 229,4	90,9	4,3 %
Toimintatulot yhteensä	4 306,6	5 130,9	5 399,7	268,8	5,2 %
Toimialan yhteiset, talous- ja hallinto	18 836,4	20 727,1	20 166,9	-560,2	-2,7 %
Elinkeinopalvelut	6 075,2	7 936,6	7 828,4	-108,2	-1,4 %
Työllisyyspalvelut	11 960,9	8 544,0	8 076,3	-467,6	-5,5 %
Toimintamenot yhteensä	36 872,6	37 207,7	36 071,6	-1 136,1	-3,1 %
Toimialan yhteiset, talous- ja hallinto	-18 836,4	-20 727,1	-20 166,9	560,2	-2,7 %
Elinkeinopalvelut	-4 338,7	-4 944,2	-4 658,1	286,1	-5,8 %
Työllisyyspalvelut	-9 390,8	-6 405,5	-5 846,9	558,6	-8,7 %
Toimintakate yhteensä	-32 566,0	-32 076,8	-30 671,9	1 404,9	-4,4 %

Toiminnalliset tavoitteet

Strategiakärki: 1. Koulutus- ja kulttuurikaupunki				
Vaikuttavuustavoite: 1.1 Innostava ja kannustava kasvatuksen ja koulutuksen polku asukkaiden elinikäiseen oppimiseen				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Nuorten työllistymiseen ja koulutukseen ohjaamiseen panostetaan	Nuorten työllisyyspalveluiden piirissä oloaika	23 viikkoa	20 viikkoa	Työllisyyspalvelut / Hanna Lähteelä
Analyysi kuntalaisista, jonka tavoitteena löytää palveluiden ulkopuolella jääneet ryhmät	Analyysi tehty ja toimenpiteet määritelty	Ei tietoa palvelun ulkopuolelle jääneistä	Analyysi kuntalaisista	Työllisyyspalvelut / Hanna Lähteelä
Vaikuttavuustavoite: 1.3 Kasvatuksen ja koulutuksen huippuammattilaisten osaamiskeskittymä				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Osana kansainvälisen matkailun kehittämistyötä EDU-matkailun käynnistäminen	EDU-matkanjärjestäjien ja maakunnan alueelle saapuvien ryhmien määrä	1 matkanjärjestäjä, joka toteuttanut 1 vierailun	1-2 matkanjärjestäjää, jotka toteuttaneet 5 vierailua	Visit Jyväskylä Region / Susanne Rasmus
Vaikuttavuustavoite: 1.5 Kulttuuritilojen ja kiinnostavien kulttuuriympäristöjen edelläkävijä				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Aalto- ja Unesco -matkailun tunnettuuden lisääminen	Markkinointitoimenpiteiden ja yhteistyön tekeminen ympärivuotisesti	Vuoden 2023 talousarvion mukaiset resurssit ja toimenpiteet.	Säilytetään vuoden 2023 tason mukaiset resurssit (sopeutustoina ei kohdenneta näihin markkinointitoimenpiteisiin)	Visit Jyväskylä Region / Susanne Rasmus
Kaupungin kulttuuri-toimintojen kehittäminen resurssiensaasti	Vuodelle 2023 haettu Good Cities -hanke käynnistyy.	Good Cities -rahoitus haettu	Haettu hanke käynnistyy ja etenee suunnitelman mukaan yhteistyössä Revi-tiimin kanssa.	Sivistyspalvelut/ Eino Leisimo, Elinkeinopalvelut/Sandelin

Vaikuttavuustavoite: 1.6 Valovoimaisen taiteen ja kulttuurin kehittäjä				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Digitalisaation edistäminen yhdessä kulttuuripalveluiden ja/tai muiden kaupunkien kanssa	KUDOS-hankkeen toteuttaminen	Suunnitteilla 5 osa-toteutusta	5 osa-toteutusta toteutuu	Yritysympäristön kehittäminen /Tanja Oksa

Strategiakärki: 2. Elinvoiman kaupunki				
Vaikuttavuustavoite: 2.1 Työllisyyden vahvistaminen				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Työttömyysaste laskee	Työttömyysaste laskee suhteessa valtakunnalliseen tasoon	06/2023: JKL 13,8 %, valtakunta 10,0 %, ero 3,8 %	ero alle 3 %	Työllisyyspalvelut / Hanna Lähteelä International Jyväskylä / Päivi Pöntinen
Työttömyyden kesto lyhenee kuntakokeilun asiakkaila	Työttömyyden kesto kuntakokeilun asiakkaila	08/2023: kaikki asiakkaat 82 viikkoa, alle 30-v. 39 viikkoa, maahan muuttaneet t 42 viikkoa	Kaikki asiakkaat 80 viikkoa, alle 30-v. 35 viikkoa, maahan muuttaneet 40 viikkoa	Työllisyyspalvelut / Hanna Lähteelä International Jyväskylä / Päivi Pöntinen
Palveluiden piirissä olevien osuuden kasvattaminen suhteessa koko työttömien työnhakijoiden määrään	Aktivointiasteen nostaminen kuntakokeilun asiakkaila	04/2023: 35,3 %	37 %	Työllisyyspalvelut / Hanna Lähteelä International Jyväskylä / Päivi Pöntinen
Pitkäaikaistyöttömyys laskee	Pitkäaikaistyöttömien määrä työttömistä työnhakijoista	04/2023: 3 192 pitkäaikais työtöntä	alle 3 000 pitkäaikais-työtöntä	Työllisyyspalvelut / Hanna Lähteelä International Jyväskylä / Päivi

Vaikuttavuustavoite: 2.2 Kasvatvat yritykset ja houkuttelevat työpaikat				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Yrittäjämynönteiset palveluprosessit kaupunkiorganisaatiossa	Uudistetut prosessit, Kuntabarometri (seuranta kerran 2024 vuoden aikana)	1 kuvattu prosessi 8. sija barometrisa	2 kuvattua prosessia käytössä 7. sija tai parempi barometrissa	Elinkeinopalvelut / Yrityspalvelut / Anne Sandelin ja Risto Kovala Markkinointi ja viestintä/ Suvi Vuojolainen Kaupunkirakennepalvelut
Sijoittumis- ja rekrytointipalveluilla edistetään aktiivisesti yritysten sijoittumista Jyväskylään	Rekrytointipalveluiden yritysasiakkaiden määrän kasvu Uusien sijoittuneiden yritysten määrä Jyväskylässä	150 asiakasta 10	200 asiakasta 12	Yrityspalvelut / Risto Kovala Markkinointi ja viestintä / Suvi Vuojolainen

Kansainvälisen matkailijaosuuden kasvattaminen (K-S)	KV-matkailijoiden osuus rekisteröidyistä yöpymisistä Keski-Suomessa	2022 ka: 8 %	15 %	Visit Jyväskylä Region / Susanne Rasmus
Kotimaisten matkailijoiden markkinaosuuden kasvattaminen (K-S)	Rekisteröidyt yöpymiset Keski-Suomessa suhteessa koko Suomeen	2022 ka: 5,6 %	6,5 %	Visit Jyväskylä Region / Susanne Rasmus

Vaikuttavuustavoite: 2.3 Innovaatioiden ja T&K-investointien vauhdittaminen yritysten ja korkeakoulujen yhteistyönä

Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Yritysten osallistuminen korkeakoulujen ja kaupungin yhteiseen innovaatioekosysteemiin vahvistuu	JYU ja JAMKin kanssa yhteisen toimintamallin rakentaminen yritysten innovaatio toiminnan edistämiseksi	Yhteinen toimintamalli rakenteilla osana TKI-telakointihanketta	Toimintamallia on pilotoitu ja valmiuksia skaalautumiseen on kehitetty	Yritysympäristön kehittäminen/Tanja Oksa
Vetytalouden edistäminen Jyväskylässä	Vetytalouteen liittyvä sijoittumis- tai kehityshanke, esim. Toyota Mobility Foundationin kanssa	Hanketta ei ole	Osahanke on käynnistynyt	Yritysympäristön kehittäminen/Tanja Oksa
Natoon liittyvän yhteistyöverkoston rakentaminen yliopiston ja yritysten kanssa	Natoon liittyvä yhteistyöhanke liittyen sotapelaamiseen, kyberturvallisuuteen, kvanttitietokoneisiin tai tekoälyyn.	Arvoverkko-työn kartoitus on käynnissä	Aktiivinen verkostotyö käynnissä 1-2 yritysverkostoa	Elinkeinopalvelut / Anne Sandelin

Vaikuttavuustavoite: 2.4 Kasvava ja saavutettava maakunnan keskuskaupunki

Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Kankaan rakentuminen vetovoimaiseksi kaupunkikeskustan laajennusalueeksi	Rakentaminen Kankaalla	Vuoden 2023 lopussa asukkaita 1414, työpaikkoja 1158	Suvanto ja Sydän III kaavoitus etenee asukkaita 1481 ja työpaikkoja 1170	Yritysympäristön kehittäminen / Tanja Oksa
Kansallinen edunvalvonta ja uusien ratkaisujen löytäminen kansainvälisen saavutettavuuden parantamiseksi	Lentoliikenteen lisääntyminen (matkustajamäärät) Sähköisen lentoliikenteen ja matkaketjujen edistäminen hankkeella	2022: 10.980 matkustajaa Hanketta ei ole	Kasvu Hanke on aloitettu	Elinkeino- ja työllisyyspalvelut / Ari Tolonen / Visit Jyväskylä Susanne Rasmus
Kaupunkikeskusta kehittyä vilkas	Täyden kymppin keskustan tunnettuus ja mielikuva kohenee,	Keskustan elinvoimamittaus	Keskustan elinvoima-	Yritysympäristön kehittäminen / Tanja Oksa

ydinkeskusta -ohjelman mukaisesti	investointien merkittävyys ja yhteistyö kehittyi. Kauppakatuyhteisön ydinkorttelien kehittämisperiaatteet	(2023) 1,59 Valmius on	mittauksen arvo kasvaa Periaatteet on määritetty	
Ulkomaalaistaustaisten opiskelijoiden juurtumisen edistäminen Jyväskylään TalentHUB- ja TalentBOOST-yhteistyöllä	Alkukartoitusten määrä kohderyhmälle	40	75	Elinkeinopalvelut / International Jyväskylä / Päivi Pöntinen

Strategiakärki: 3. Liikuntapääkaupunki				
Vaikuttavuustavoite: 3.2 Suomen parhaat olosuhteet liikunnalle				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Hippoksen positiivinen kehittyminen jatkuu	Hipposkeskuksen rakentamisen käynnistyminen	Rakentamista ei ole aloitettu	Rakentaminen on käynnissä 1. vaiheessa	Elinkeinopalvelut/ Anne Sandelin, Yritysympäristön kehittäminen / Ville Niskakangas

Vaikuttavuustavoite: 3.3 Pohjoismaiden vetovoimaisin liikunnan sekä hyvinvoinnin osaamiskeskittymä				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Liikunta- ja hyvinvointitoimialojen avainlukujen positiivinen kehitys	Liikunnan, terveyden edistämisen ja hyvinvoinnit (LTH) ekosysteemi- ja verkostotyössä mukana olevat kumppanit	Sport Suomi, Wellbeing Data Lab ja muita hankkeita käynnissä. Yhteistyö Biskajan alueen kanssa käynnissä.	Hankkeet ja yhteistyö etenevät suunnitelmien mukaan vuonna 2024 (resurssit taattu).	Yritysympäristön kehittäminen/ekosysteemitii mi
LTH-ekosysteemin kansainvälinen yhteistyön vahvistaminen	Kansainvälinen hanke, Toyota Mobility Foundationin hyvinvointiosahanke	Osahanketta ei ole	Osahanke on käynnissä	Yritysympäristön kehittäminen / Tanja Oksa

Vaikuttavuustavoite: 3.4 Kiinnostava hyvinvointimatkailun ja liikuntatapahtumien kaupunki				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Liikunta- ja hyvinvointituotteiden* ja online-matkailutuotteiden kehittäminen yhdessä matkailuyritysten kanssa. <i>* sis. luonto-, urheilu- ja saunatuotteet</i>	Datahubiin viedyt tuotteet	30 (tuotteet Datahub)	60 (tuotteet Datahub)	Visit Jyväskylä Region Yhteistyö: Visit Finland, JAMK, K-S liitto, Lakeland-kumppanit

Luonto-, liikunta- ja hyvinvointimatkailijoita varten luotujen reittien kehittäminen ja saattaminen digitaalisesti löydettäväksi tuotteiksi.	Uudet matkailureitit	8 (VJR / Outdoor Active)	10-15 (VJR / outdoor Active / BikeLand / Datahub / VisitLakeland.com)	Visit Jyväskylä Region
--	----------------------	--------------------------	---	------------------------

Vaikuttavuustavoite: 4.2 Jyväskylä on hiilineutraali 2030				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Yritysten ja yritys ympäristöjen tietoisuus ympäristövaikutuksista lisääntyy	YmpyräKS-verkostotoiminta ja Green Industrial Areas (GIA) -hanke	YmpyräKS-verkoston toiminta on vakiintunut GIA hanke on käynnissä	kasvava YmpyräKS-verkosto Lintukan-kaan T-alueen kestävän kehityksen tavoitteet ja vahva imago	Yrityspalvelut/Risto Kovala Yritys ympäristön kehittäminen/Tanja Oksa

Vaikuttavuustavoite: 4.4 Resurssiviisas kulutus ja kiertotalous				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Matkailualueen yritysten kansainvälisyystason ja vastuullisuustason nostaminen	Lähtötilakartoitukset ja seurannat. Kansainvälisyyspolku ja Sustainable Travel Finland-valmennusohjelma (Bislenz)	Sustainable Travel Finland ohjelman tunnusluvut: 70/30/8 Kansainvälisyys: vain muutamia steady tai go-tasolla. Suurin osa ready-tasolla.	STF-ohjelman tunnusluvut: 2024: 85/40/15 2025: 100/50/25 Kansainvälisyys: Tasainen kehitys, steady- ja go-tasoille.	Visit Jyväskylä Region Yhteistyö: Visit Finland

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Korona-ajan jälkivaikutukset, Ukrainan sodan jatkuminen, inflaatio, lainojen korkotason nousu, energiakriisi, kuluttajien heikko luottamus talouteen ja uhkaava taantuma vaikuttavat yritysten tulevaisuuden näkymiin, taloustilanteeseen ja tulevaisuuden investointeihin. Näistä seikoista johtuen talouden tilanne (kuntatalous ja yleinen) on haastava ja yritysten tarpeet muuttuvat nopeammin aiheuttaen muutostarpeita niin matkailupalveluiden kehittämiseen, yritysten kasvu- ja sijoittumispalveluihin, kuin työllisyyden hoitoon ja maahanmuuttajien palveluihin. Etenkin rakennusalan ahdinko vaikuttaa edelleen vuonna 2024 (vaikutusta kunnan verotuloihin ja mm. Kankaan rakentamiseen), toisaalta urakkatarjousten alentuva trendi ja rakennuskustannusten yleinen laskeminen voivat alkaa vaikuttaa toisinkin.

Työllisyyden kuntakokeilulla on jatkoaika vuoden 2024 loppuun, jonka jälkeen työllisyyteen liittyvät palvelut siirtyvät TE-toimistoilta kunnille/tuleville työllisyysalueille. Uudistusta valmistellaan Keski-Suomen liiton hankerahoituksella koko maakunnassa vuoden 2023 loppuun saakka. TE-uudistuksen valmistelu jatkuu ja laajenee vuoden 2024 aikana. Rahoitusta valmistelun tueksi on tulossa TEM:ltä vuodelle 2024. Työllisyyteen liittyvät TE-palvelut ja työkalut tullaan integroimaan osaksi kunnan elinvoimatehtävää. Palvelutuotannon rahoitus tulee uudistuksen myötä VOS-rahoituksena kuntaan. Vuoden 2024 aikana tulee rakentaa toimiva palvelurakenne sekä vaikuttavat ja kustannusvaikuttavat palvelut työnhakija- ja työnantaja-asiakkaille.

Maahanmuuttajuus tulee olemaan ajankohtainen teema monella tapaa vuonna 2024. Petteri Orpon hallitusohjelma pitää sisällään useita maahanmuuttoon liittyviä kirjauksia ja näiden mukaisesti nyt jo vahvistettuun kotoutumislainsäädännön kokonaisuudistukseen (1.1.2025 alkaen) on odotettavissa muutoksia. Venäjän hyökkäyssota pitkittyessään voi heijastua tilapäisen suojelun direktiivin piiriin kuuluvien ukrainalaisten asemaan ja palvelutarpeisiin. Kansainvälisten osaajien ja työperäisten maahanmuuttajien houkuttelu työvoimapula-aloille on väistämätöntä kaupungin työikäisen väkimäärän kääntyessä laskuun.

Suomen liittyminen Natoon keväällä 2023 avasi Jyväskylän seudulle uusia mahdollisuuksia esim. Natoon liittyvien yhteistyöverkostojen rakentamiseen alueen korkeakoulujen (JYU ja JAMK) ja puolustusteollisuuden yritysten kanssa. Liittyminen mahdollistaa myös Naton osaamiskeskuksen tavoittelemisen kaupunkiin. Nato on erityisen kiinnostunut suomalaisten yritysten ja yliopistojen osaamisesta liittyen mm. sotapelaamiseen, kyberturvallisuuden kvanttitietokoneisiin ja tekoälyyn.

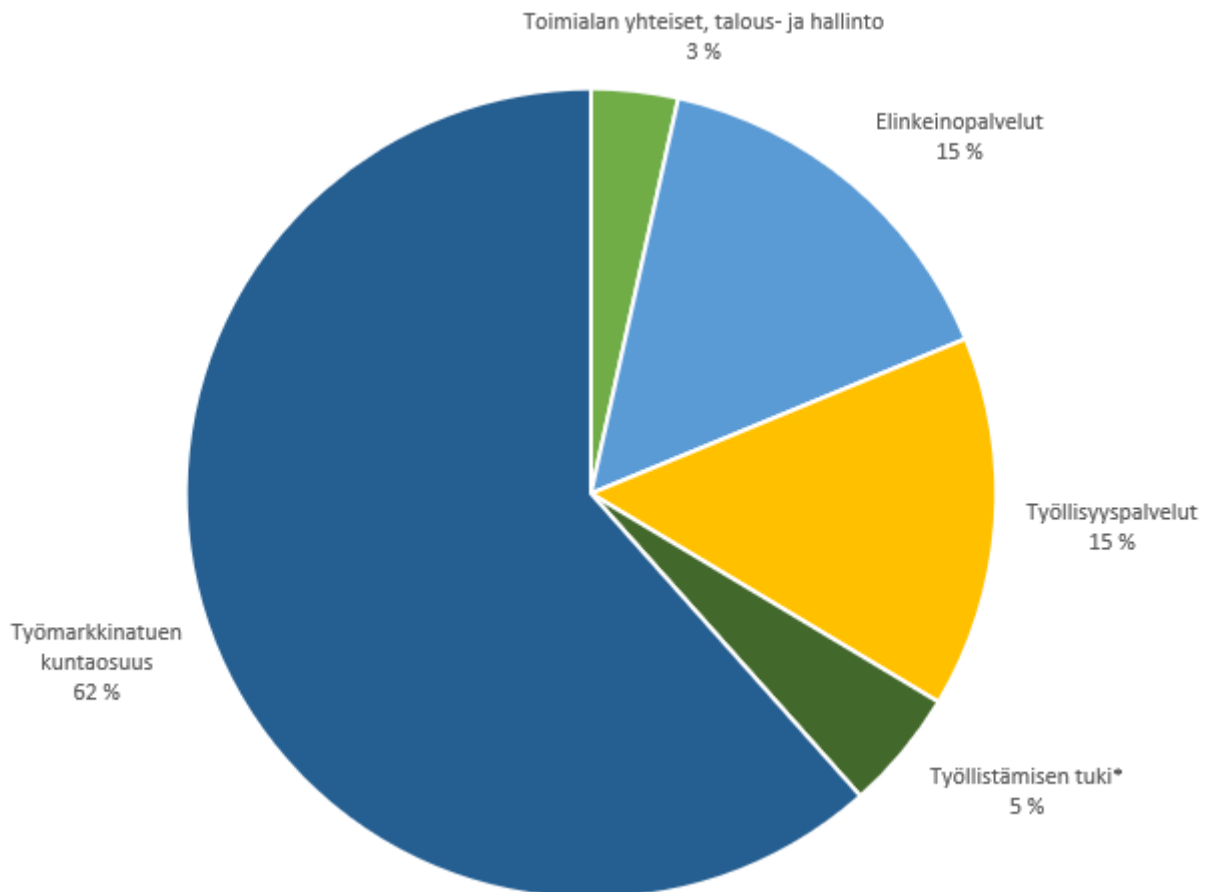
Jyväskylän Secto Rally Finland –tapahtuman yhteydessä kesällä 2023 kerrottu yhteistyön käynnistyminen Toyota Gazoo Racing World Rally Teamin sekä Toyota Mobility Foundation kanssa avaa tulevaisuudessa merkittäviä mahdollisuuksia TKI-toiminnan laajamittaiselle käynnistymiselle esimerkiksi seutukunnan vetytalousekosysteemin kehittämisessä sekä liikunta- ja hyvinvointitutkimuksessa.

Määrärahan jakautuminen palvelualueittain

Elinkeino- ja työllisyyspalvelujen toimialan määrärahasta suurimman osan muodostaa työmarkkinatuen kuntaosuus. Sen on 62 %:a koko määrärahasta eli 19,0 miljoonaa euroa. Lisäksi työllistämisen tuki, eli kaupungin toimialoille työllistämiseen kohdistuva määräraha on 5 %:a eli noin 1,5 miljoonaa euroa. Toimialan oma operatiivinen toiminta käsittää toimialan yhteiset toiminnot, talous- ja hallintoyksikön toiminnot sekä elinkeino- ja työllisyyspalvelualueiden toiminnot. Näiden osuus määrärahasta on yhteensä 33 %: a eli 10,4 miljoonaa euroa. Yhteisiin toimintoihin sekä talouden ja hallinnon tukipalveluihin kohdentuu 1,0 miljoonaa euroa, joka on 3 % koko määrärahasta. Työllisyyspalveluiden oman operatiivisen toiminnan osuus on noin 4,6 miljoonaa euroa eli 15 %. Elinkeinopalveluiden oma operatiivinen toiminta on myös 15 % eli noin 4,7 miljoonaa euroa.

ELINKEINO- JA TYÖLLISYYSPALVELU TOIMIALAN TOIMINTAKATTEEN JAKAUMA

Elinkeinopalvelut

1 000 euroa	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024	
				euroa	%
Elinkeinopalvelut yleiset	0,0	0,0	0,0	0,0	
Visit Jyväskylä Region	480,6	467,8	436,7	-31,1	-6,6 %
Yritysympäristön kehittäminen	795,2	725,8	729,7	3,9	0,5 %
Yrityspalvelut	0,0	0,0	0,0	0,0	
International Jyväskylä	460,7	1 798,8	2 003,9	205,1	11,4 %
Toimintatulot yhteensä	1 736,5	2 992,4	3 170,3	177,9	5,9 %
Elinkeinopalvelut yleiset	166,0	302,0	503,1	201,1	
Visit Jyväskylä Region	1 068,8	1 302,0	1 246,6	-55,4	-4,3 %
Yritysympäristön kehittäminen	3 510,5	2 650,4	2 531,9	-118,4	-4,5 %
Yrityspalvelut	623,8	1 790,4	1 536,3	-254,1	-14,2 %
International Jyväskylä	706,1	1 891,9	2 010,4	118,6	6,3 %
Toimintamenot yhteensä	6 075,2	7 936,6	7 828,4	-108,2	-1,4 %

Työllisyyspalvelut

1 000 euroa	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024	
				euroa	%
Työllisyyspalvelut yleiset	279,6	60,0	560,0	500,0	833,3 %
Alkupalvelut ja palvelutori	0,0	0,0	0,0	0,0	
Rekry- ja urapalvelut	16,5	0,0	0,0	0,0	
Työkyvyn vahvistaminen	10,2	7,5	7,5	0,0	0,0 %
Osaamisen palvelut	2 263,7	2 071,0	1 661,9	-409,1	-19,8 %
Toimintatulot yhteensä	2 570,1	2 138,5	2 229,4	90,9	4,3 %
Työllisyyspalvelut yleiset	1 630,0	1 046,3	1 413,2	366,9	35,1 %
Alkupalvelut ja palvelutori	496,3	558,9	518,9	-40,0	-7,2 %
Rekry- ja urapalvelut	743,4	652,9	609,0	-43,9	-6,7 %
Työkyvyn vahvistaminen	958,5	903,7	860,6	-43,1	-4,8 %
Osaamisen palvelut	8 132,7	5 382,1	4 674,6	-707,5	-13,1 %
Toimintamenot yhteensä	11 960,9	8 544,0	8 076,3	-467,6	-5,5 %

Toimialan yhteiset, hallinto ja talous

Toiminnan kuvaus

Toimialan yhteisiin kuuluvat toimialajohtajan, talous- ja hallintoyksikön sekä elinkeino- ja työllisyysjaoston toiminnasta syntyvät kustannukset. Lisäksi toimialan yhteisissä kuluissa raportoidaan työmarkkinatuen kuntaosuus sekä toimialalle kohdistuva Kevan tasausmaksu.

Talous- ja hallintoyksikössä on toimialan yhteiset tukipalvelut johtamisesta ja kehittämisestä taloudenhallintaan ja raportointiin. Yhteisillä hallinnon ja talouden prosesseilla varmistetaan toiminnan suunnitelmallisuus, lakisääteisten ja hallinnollisten määräysten täyttyminen sekä laaja-alaisen hanketoiminnan talouden hallinta ja raportointi.

Toiminnan painopistealueet

Talous- ja hallintoyksikön tehtävänä on toimia tukiorganisaationa toimialan yksiköille ja palvella sisäisiä asiakkaita. Talous- ja hallintoyksikköön on keskitetty toimialan talouden ja hallinnon tehtävät kuten talousarvio- ja tilinpäätösprosessien valmistelu, toimialan talouden seuranta, laskutus, ostolaskujen käsittely, viranhaltijapäätösten valmistelu, asiakirjahallinta, arkistointi ja tarvikehankinnat. Vuoden 2024 aikana tavoitteena on toimialan johtamis- ja toimintakulttuurin, organisaatorakenteen sekä tehokkuuden edelleen kehittäminen.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Toimialan aloittaessa toimintansa vuoden 2023 alussa, talous- ja hallintoyksikköön keskitettiin tuolloin toimialan yhteiset talouden ja hallinnon tehtävät sekä niihin liittyvä resurssi. Vuoden 2023 aikana on rakennettu yhteisiä toimintamalleja ja käytänteitä ja rakennettu palveluyksikön roolia toimialan sisäisenä palveluyksikkönä. Tätä kehitystyötä on tarpeen jatkaa edelleen. Lisäksi TE2025 ja kotoutumislain uudistukset heijastuvat myös talous- ja hallintoyksikön toimintaan ja uudistuksiin liittyvät toimenpiteet vaativat myös osallistumista ja resurssointia palveluyksiköstä.

Työmarkkinatuen kuntaosuus muodostaa suurimman osan Elinkeino- ja työllisyyspalvelujen toimialan määrärahasta ja se on raportoitu toimialan yhteisissä kuluissa. Työmarkkinatuen kuntaosuus on kehittynyt 2023 vuoden aikana epäsuotuisasti suhteessa vuoden 2023 talousarvioon. Siihen kohdistuvaa määrärahaa on jouduttu korjaamaan vuoden 2023 aikana 1 miljoonalla eurolla, jolloin sen osuus toimialan talousarviossa on noussut 19,5 miljoonaan euroon. Vuodelle 2024 työmarkkinatuen kuntaosuuteen ei ennusteta muutosta toimintaympäristön muutoksen vaikutuksesta vaan sen ennustetaan pysyvän vuoden 2023 tasolla. Työmarkkinatuen kuntaosuuden parempaan kehitykseen pyritään kuitenkin aktiivisesti vaikuttamaan vaikuttavuusperusteisella kumppanimallilla vuoden 2024 aikana. Vaikuttavuusperusteinen kumppanuusmalli toteutetaan osana työllisyyspalvelualueen operatiivista toimintaa ja sen vaikutuksia talouden tasapainottamisohjelmaan 2024-2026 on arvioitu jäljempänä, osana työllisyyspalveluiden tasapainottamisohjelman toimenpiteitä ja vaikutuksia.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Vuosille 2024–2026 kohdistuvien sopeutustoimenpiteiden seurauksena myös talous- ja hallintoyksikön rooli ja tehtävät ovat tarkastelun alla. Toimialan johtamismalli ei ole vielä vakiintunut ja se rakentuu edelleen. Talouden seuranta, raportointi ja talous- ja tilinpäätösprosessit on saatu

vakiinnutettua toimialalle, mutta sopeutustoimenpiteiden vaikutuksesta myös näiden uudelleen organisointia joudutaan tarkastelemaan. Myös muut palveluyksiköille suunnatut hallinnolliset palveluprosessit ovat tarkastelun alla. Tavoitteena on luoda mahdollisimman ketterät prosessit yhteisten asioiden, hallinnon ja talouden hoitoon. Palveluyksikössä tiivistetään hallinnon tehtäviin käytettävää resurssia sekä karsitaan yleiskuluista. Vuodelle 2024 näistä toimenpiteistä on suunniteltu 60.000 euron säästöt.

Elinkeino- ja työllisyyspalvelut

Elinkeinopalvelut

Toiminnan kuvaus

Yritysympäristön kehittäminen

Yritysympäristön kehittäminen on verkostomaista työtä, jota tehdään yhdessä kumppaneiden kanssa. Korkeakoulut ja tutkimuslaitokset, yritykset ja yhdistykset, muut kaupungit sekä kansalliset ja kansainväliset toimijat ovat keskeisimpiä kumppaneita kehittämis-, ekosysteemi- ja arvoverkostotyössä sekä kaupunkikehitysalustoilla.

Ekosysteemityöllä kehitetään innovaatiotoiminnan ekosysteemejä eli tiiviitä yhteistoimintaverkostoja, vahvistetaan osaamiskärkeä sekä lisätään tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan vaikuttavuutta kaupunkilähtöisesti. Keskeisinä keinoina ovat kaupunkikehityshankkeet, innovatiiviset julkiset hankinnat, tutkimustulosten hyödyntäminen, uudet liiketoimintaekosysteemit, startup-yhteisöt sekä osaamisen vahvistaminen mm. kansainvälisten osaajien avulla. Ekosysteemisessä kehittämisessä ja arvoverkossa mukana olevat yritykset löytävät yhteistyössä uusia tapoja tuottaa arvoa (kuten taloudellista, asiakas- tai brändiarvoa) ja liiketoimintamalleja sekä alueellisesti, kansallisesti että kansainvälisesti. Vuonna 2024 niin Suomen Nato-jäsenyyden myötä auenneet mahdollisuudet kuin Jyväskylän kaupungin solmima aiesopimus yhdessä TGR-WRT (Toyota Gazoo Racing World Rally Team) ja TMF (Toyota Mobility Foundation) kanssa, avaavat uusia mahdollisuuksia yhteistyölle.

Kaupunkikehitysalustat ovat Jyväskylän strategisesti merkittäviä hankkeita, joissa yhdistyy kaupunkikehittämistä, asemakaavoitusta, yrityskehittämistä ja muuta verkostotoimintaa. Tavoitteena on johtaa kokonaisuuksien kehittämistä ja kehittymistä hyödyntäen kaikkia kaupungin käytettävissä olevia palveluita ja työkaluja. Kaupunkikehitysalustoja ovat Kangas, Hippos, keskustan kehittäminen ja kehittämishankkeina Eteläportin sekä Lintukankaan yritystonttialueet.

Yksikön toimintaa vahvistetaan hyödyntämällä erilaisia hankerahoituksia. Merkittävin niistä on Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma, jonka kestävä kaupunkikehittämisen kehyksellä rahoitetaan Työ- ja elinkeinoministeriön kanssa sovittua ekosysteemisopimusta.

Yrityspalvelut

Yrityspalveluiden tehtävänä on tukea ja vauhdittaa Jyväskylässä sijaitsevien ja kaupunkiin sijoittuvien yritysten kasvua. Palveluihin kuuluu perinteinen yritysneuvonta, jossa aihealueita ovat mm. yritysten myynnin ja markkinoinnin kehittäminen, rahoitusneuvonta, liikeidean sparraus sekä omistajanvaihdosneuvonta. Yritysneuvonta tukee myös yritysten asiakkuuksien hoitoa kaupungin muilla palvelupoluilla, joista yrityksille tärkeimmät ovat kaupunkirakennepalvelujen toimialalla (mm. kaavoitus, yritystontit, rakennusluvut).

Yritysten perustamispalveluissa asiakas saa henkilökohtaisen neuvontapalvelun, liikeidean ja yrittäjävalmiuksien arvioinnin, kannattavan toiminnan edellytysten ja toiminta-alueen kilpailutilanteen arvioinnin sekä yritystoiminnan käynnistämisen neuvontaa ja ohjausta. Tämän palvelun tuottaa kaupungille Gradian K-S Yritysidea.

Start-up esihautomossa ja hautomossa valmennetaan ja sparrataan kovaan kansainväliseen kasvuun tähtääviä start-up yrityksiä, palvelun tuottaa kaupungille Jyväskylän Yritystehdas Oy.

Tärkeänä osana yrityspalveluita ovat sijoittumispalvelut, jotka kartoittavat systemaattisesti kasvukykyisiä yrityksiä Jyväskylän ulkopuolelta ja tukevat yritysten sijoittumista kaupunkiin. Sijoittumispalveluiden ydinpalveluita ovat verkostoitumisen tukeminen, toimitilojen ja tonttien kartoitus sekä avainhenkilörekrytoinneissa avustaminen. Yritystonttien markkinointia ja myyntiä

tehdään yhdessä kaupunkirakennepalvelujen kanssa, tavoitteena on kasvattaa luovutettujen yritystonttien määrää ja parantaa sijoittuvalle yritykselle tarjottavaa kaupungin kokonaispalvelua.

Työllisyyspalveluista yrityskoordinaattoreiden resursseja ja elinkeinopalveluiden yrityspalveluita on yhdistetty yritys- ja työnantajapalveluiksi, jolloin mahdollistetaan entistä monipuolisempi tuki yritysten kasvulle. Yrityskäyntien yhteydessä kartoitetaan rekryointitarpeiden lisäksi myös muita kehittämiskohteita ja asiakaspalvelussa hyödynnetään kaupungin muita yrityksille suunnattuja palveluita.

Työnantaja-asiakkaille tarjotaan rekryointiapua työllistämiseen, neuvontaa ja valmistelutyötä palkkatuki-, kuntalisä- ja starttiraha-asioissa sekä rekryointitapahtumia sopivien tekijöiden löytämiseksi. Yrityskoordinaattorit tarjoavat työnantajille tietoa, neuvontaa ja ratkaisuja erilaisiin rekryointitilanteisiin liittyen, kuten esimerkiksi työkokeilun, palkkatuen, oppisopimuksen tai rekryointikoulutuksen hyödyntäminen osana uuden työntekijän palkkaamista.

Visit Jyväskylä Region

Visit Jyväskylä Region toimii Keski-Suomen matkailun alueorganisaationa (DMO = Destination Management Organization). Alueorganisaatio markkinoi Keski-Suomen matkailualueutta ja edistää alueelle suuntautuvaa matkailua valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Matkailualueutta kehitetään yhteistyössä Keski-Suomen kuntien ja matkailutoimijoiden sekä valtakunnallisten kumppaneiden kanssa.

Visit Jyväskylä Regionin palveluyksikkö tuottaa ajantasaista tietoa edustamansa matkailualueen käyntikohteista, tapahtumista ja muista matkailupalveluista, tekee yhteismarkkinointia ja kehittämistyötä alueen yritysten kanssa, vastaa matkailualueen imagomarkkinoinnista ja tunnettuustyöstä, edistää alueen myyntiä, digitaalista löydettävyyttä, vastuullisuutta ja kansainvälisyyttä sekä seuraa ja mittaroi alueen matkailuelinkeinoa.

Toimintaa rahoitetaan yhdessä DMO-yhteistyössä olevien Keski-Suomen kuntien ja yritysten kanssa sekä vuosittain haettavilla hankerahoituksilla.

International Jyväskylä

International Jyväskylä -palveluyksikkö kokoaa maahanmuuttajien kotoutumisen, työllistämisen ja kansainvälisten osaajien palvelut yhdeksi kokonaisuudeksi. Palveluyksikkö vastaa kotoutumisen alkuvaiheen palvelujen koordinoinnista ja ohjauksesta, moni- ja omakielisestä ohjauksesta sekä maahanmuuttaneiden työllistymisen edistämisestä ml. työllisyyden kuntakokeiluun liittyvät tehtävät. Jyväskylän kaupunki vastaa myös muiden Jyväskylän seudun työllisyyden kuntakokeilukuntien (Laukaa, Muurame ja Äänekoski) maahanmuuttajien ja vieraskielisten työnhakija-asiakkaiden julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden (TE-palveluiden) järjestämisestä. Palvelukokonaisuuden asiakasmäärän arvioidaan olevan n. 3000–5000 henkilöä/vuosi. Yksikkö vastaa monista Kotoutumislain kuntien järjestämistä vastuulle kuuluvista palveluista, joiden tavoitteena on kotoutumisen nopeuttaminen ja tehostaminen. Kuntien tulee mm. järjestää matalan kynnyksen monikieliset ohjaus- ja neuvontapalvelut kotoutumisen edistämisen nopeuttamiseksi ja työvoiman ulkopuolella olevien henkilöiden saamiseksi palveluiden piiriin. Työ on tunnistettu kotoutumisen ensisijaiseksi työvälineeksi ja työllistyäkseen maahanmuuttaneet tarvitsevat erityistä tukea ja yhteensovittamista työnantajapalvelujen kanssa.

Kotoutumislain uudistuksen mukaisesti kotoutumisen päävastuu on kunnilla v. 2023 alusta lukien. Tiivis yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on keskeistä erityisesti humanitäärisin perustein Jyväskylään tulevien maahanmuuttajien palvelujen yhteensovittamisen sekä monialaisten kotoutumissuunnitelmien ja niiden toteuttamisen kannalta.

International Jyväskylä tukee maahanmuuttoon, kotoutumiseen ja monikulttuurisuuteen liittyviä paikallisia ja alueellisia toimijoita yhteistyöfoorumien ja verkostojen kautta.

International Jyväskylä -yksikkö vastaa keväällä 2022 valtuuston vahvistaman Jyväskylän kotoutumisen edistämishojelman toimeenpanosta. Ohjelman mukaan kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluita tulee järjestää osana kunnan peruspalveluja, työ- ja elinkeinohallinnon palveluina sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä.

Kotoutumislainsäädäntöön tulee merkittäviä muutoksia vuonna 2025. Kuntien vastuu kotoutumisesta tulee entisestään vahvistumaan, kun kuntien tulee luoda uusi kotoutumishojelma siihen sisältyvine palveluineen. TE-palvelujen pysyvä siirto valtiolta kuntiin 1.1.2025 niin ikään tuo laaja-alaisen järjestämisvastuun kaupungille maahanmuuttajien työllistämiseen liittyvistä palveluista ja palveluhankinnoista. Työllisyyden kuntakokeilun aikana järjestämisvastuu maahanmuuttajien palveluista onkin jo siirtynyt pääosin kaupungille. International Jyväskylä -kokonaisuudella ennakoidaan tulevia lainsäädännöllisiä muutoksia ja nostetaan kaupungin valmiusastetta kotoutumisprosessin nopeuttamiseksi. Kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden ja osaajien työllistämisen edistämiseksi aloitettua yhteistyötä syvennetään oppilaitosten, erityisesti Jyväskylän yliopiston, JAMK:n ja ELY-keskuksen kanssa.

Toiminnan painopistealueet

Yritysympäristön kehittäminen

Jyväskylässä osaamisen ja tekemisen perusteella valitut ekosysteemyön kärjet ovat Liikunta, terveyden edistäminen ja hyvinvointi sekä Uudistuvan teollisuus. Soveltavan digitaalisen kyberturvallisuuden ja resilienssin koulutus ja osaaminen on Jyväskylän vahvuus, joka näkyy läpileikkaavasti tekemisessä.

Ekosysteemisopimukseen liittyvän hankerahoituksen hankkeet ovat hyvin käynnissä vuonna 2024 niin kaupungin omien kuin kumppaneiden hankkeiden osalta (vuonna 2023 viipymää rahoituksen järjestelmähaasteista johtuen).

Liikunnan, terveyden edistämisen ja hyvinvoinnin ekosysteemyön kärkitoimialalla on käynnissä kehityshankkeita yhteistyössä korkeakoulujen ja muiden kumppaneiden kanssa. Jyväskylän kaupungin vetämässä *Sport Suomi* -hankkeessa ovat mukana Lahden ja Kuopion kaupungit. Kansainvälistä yhteistyötä tehdään mm. Jyväskylän ja Biskajan (Espanjassa) *Innovation Bridge* -yhteistyösopimuksen myötä.

TKI-asteen nostaminen edellyttää erityisesti pk-sektorin yritysten TKI-panostusten kasvattamista. Yhteistyössä Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa kehitetään yhteistyössä mallia (osana *TKI-telakointihanketta*), jonka tehtävänä on madaltaa elinkeinoelämän ja yritysten kynnystä kytkeytyä tutkimuslaitosten TKI-infrastruktuuriin ja -palveluihin.

Interreg Baltic Sea Region -rahoituksella käynnistetty *Green Industrial Areas* -hanke jatkuu. Hankkeessa kehitetään vähähiilisiä teollisuusalueita yhteistyössä kaupunkirakenteen toimialan kanssa. Tiivistä yhteistyötä kaupunkirakenteen toimialan kanssa tehdään myös Toyota-yhteistyössä, jossa Yritysympäristön kehittämisen osalta edistetään vetyyn ja suorituskykyyn liittyviä hankeaihoita.

Osana ekosysteemi- ja verkostotyötä edistetään myös Nato-jäsenyyden myötä auenneita liiketoimintamahdollisuuksia. Tähän työhön tarvittavaa osaamista vahvistetaan hankkeiden ostopalveluiden kautta.

Kankaan kehittäminen jatkuu Suvannon, Sydän III ja IV asemakaava-alueilla, käynnissä olevien rakennushankkeiden koordinoinnilla sekä yritystoiminnan yhteistyön kehittämisellä. Haasteita Kankaan vaiheistukselle ja suunnittelulle aiheuttaa Tourujoen kunnostushankkeen ja VT4 -tiesuunnitelman viipymät sekä epävarmuus taloudessa.

Vilkas ydinkeskusta -uudistusohjelmaa toteutetaan kaupallisen elinvoimaisuuden lisäämiseksi. Uudistusohjelman toimeenpano-aika on 2020-luvulla ja ohjelman teemoina ovat kaupunkilaisten yhteisöllinen toimijuus, ihana ja toimiva kaupunkiympäristö sekä kulttuuritoiminnan ja tilankäytön

muutos. Keskeisiä edistettäviä asioita ovat ns. Kauppakatuysteisö ja Lyseon kortteliin liittyvät asiat. Yksikkö osallistuu myös kulttuuripalveluiden KUDOS-verkostokaupunkihankkeen toimenpiteisiin.

Hippoksen osalta Hipposkeskuksen rakentaminen on käynnissä. Vaiheistukseen liittyvää työtä, vuokra- ja yhteistyöneuvotteluita sekä muuta hankkeen edistämiseen liittyvää työtä on käynnissä. Innovaatioekosysteemin rakentaminen ja yhteistyö seuratoimijoiden kanssa on keskeistä.

Yrityspalvelut

Yrityspalveluiden painopistealueina ovat uudella toimialalla keskittyminen entistä useamman kasvukykyisen yrityksen palvelemiseksi ja laaja-alaisempi tuki yritysten kasvun vauhdittamiseksi yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa. Lisäksi painopisteenä on edelleen parantaa kaupungin yritysasiakaspalveluiden laatua ja asiakaskokemusta erityisesti kaupunkirakennepalveluiden kanssa. Yritystonttien myyntiprosessia kehitetään ja vahvistetaan hyödyntämällä sähköisiä palveluita ja tiedolla johtamista sekä yritystonttimarkkinointia.

Visit Jyväskylä Region

Visit Jyväskylä Region jatkaa Keski-Suomen matkailun alueorganisaationa vuoden 2022 alusta alkaen solmimiensa kolmivuotisten (2022–2024) kuntayhteistyösopimusten mukaisesti. Toiminta pohjautuu Keski-Suomen matkailustrategiaan 2021–2025, siinä määriteltyihin vuosikohtaisiin painopisteisiin ja matkailun ohjausryhmän hyväksymiin vuosittaisiin toimenpidesuunnitelmiin. Visit Jyväskylä Region vastaa matkailustrategian operatiivisesta toteutuksesta, matkailuelinkeinon kehittämisestä yhdessä alueen toimijoiden kanssa ja panostaa resurssien osalta sekä kotimaan että kansainväliseen matkailumarkkinointiin vallitsevat markkinatilanteet huomioiden. Matkailuneuvonta vastaa matkailun kasvokkain tapahtuvasta ja digitaalisesta asiakaspalvelusta sekä sisällöntuotannosta esimerkiksi erilaisiin kuluttaja- ja ammattilaiskanaviin. Visit Jyväskylä Region hoitaa myös matkailualueen ja -toiminnan edunvalvonnallisia tehtäviä valtakunnallisesti ja paikallisesti sekä toimii maakunnan virallisena yhteystahona Visit Finlandin ja muiden matkailun kattojärjestöjen suuntaan. Alueellisesti Visit Jyväskylä Region tekee tiivistä yhteistyötä kuntien ja yritysten lisäksi kulttuuritoimijoiden, tapahtumajärjestäjien, oppilaitosten, Keski-Suomen liiton ja Keski-Suomen kauppakamarivetoisen matkailun valiokunnan kanssa.

Toiminnassa panostetaan mm. vastuullisen/kestävän matkailun kehittämiseen, digitaalisiin markkinointi- ja myyntialustoihin, alueen matkailupalveluiden, -osaamisen ja -myynnin kehittämiseen, monipuolisen ja ajankohtaisen markkinointisällön tuotantoon sekä alueiden välisiin ja poikkitoimialallisiin kumppanuuksiin.

Vuonna 2024 tavoitteena on saada kansainväliset matkailijamäärät takaisin koronaa edeltävälle tasolle aktiivisen myyntinedistämistyön ja markkinoinnin keinoin, kasvattaa kotimaan markkinaosuutta ja yleisesti matkailijamääriä. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa alueen tunnettua ja kilpailukykyä kumppanuus- ja edunvalvonnallisin keinoin. Vuoden 2024 aikana on myös tavoitteena neuvotella ja solmia jatkosopimukset Keski-Suomen yhteistyökuntien kanssa seuraaville toimintavuosille. Kotimaan markkinointityötä tehdään Visit Jyväskylä Region edellä ja kansainvälisillä markkinoilla Lakeland - Jyväskylä Region -matkailualueena, osana Lakeland Finland -suuralueyhteistyötä. Visit Jyväskylä Region pyrkii käynnistämään vuoden aikana myös uuden monivuotisen, erityisesti alueen kansainvälistä saavutettavuutta edistävän, matkailuhankkeen ja kartoittaa samalla myös uusia hankerahoitusmahdollisuuksia. Yksikön sisäisessä toiminnassa tavoitteena on vakiinnuttaa ja kehittää CRM-järjestelmä päivittäisen toiminnanohjauksen ja tiedolla johtamisen välineeksi.

International Jyväskylä

International Jyväskylä -yksikkö on rakentunut asteittain v. 2023 aikana, kun matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluiden sekä maahanmuuttajien työllistämisen tehostamiseen liittyvissä hankkeissa kehitetyt palvelut ja toiminnot juurrutettiin osaksi International Jyväskylän peruspalvelua. Yksikön toiminnot jakautuvat kahteen toimintayksikköön; Info Centeriin, johon lukeutuu ohjaus- ja

neuvontapalvelut sekä kotoutumispalvelut ja Osaamiskeskukseen, johon sisältyy työllistymiseen liittyvät toiminnot ml. työllisyyden kuntakokeiluun liittyvät tehtävät.

Laki kotoutumisen edistämisestä velvoittaa kuntaa järjestämään palveluita maahanmuuttaneille. Lakisääteisiä palveluja ovat ohjaus ja neuvonta, alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma sekä kotoutumiskoulutukseen ohjaaminen. Jyväskylän kaupungissa kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään pääosin kuntapalveluina ja työllisyyden kuntakokeilun sekä TE-palvelujen kanssa. Jyväskylään muutetaan työn, opiskelujen ja perhesyiden takia, ja myös pakolaisina humanitäärisistä syistä. Toiminnan painopistealueet tulevat eri maahanmuuttajaryhmien tarpeista sekä lainsäädännön velvoitteista.

Toiminnan painopisteinä on kotoutumisen alkuvaiheen palveluiden kehittäminen ja vahvaan alkuun panostaminen mm. intensiivisen yhteiskuntaorientaation muodossa. Uusien, ketterin palvelujen ja suomen kielen opiskelumahdollisuuksien palvelumuotoilu on niin ikään tavoitteena.

Maahanmuuttaneiden työllistämisen edistäminen on toisena painopisteenä v. 2024 aikana. Henkilöasiakaspalvelussa vahvistetaan työnhakijoiden työllistymisvalmiuksia ja tuetaan maahanmuuttajia työelämään ohjaamisessa tarjoamalla yksilöllistä ohjausta työhaussa ja oman osaamisen tunnistamisessa. Lisäksi palvelutarjottimella on erilaisia työnhakuvalmiuksia edistäviä ryhmätoimintoja ja tapahtumia. Työllistymisen edistäminen vaatii myös osuvia työnantajapalveluja ja vahvaa toimialan sisäistä yhteistyötä yrityspalvelujen kanssa. Erityisesti pk-sektorin työntajat tarvitsevat ohjausta ja valmennusta silloin, kun maahanmuuttaneiden tai vieraskielisten rekrytoinnista ei ole aikaisempaa kokemusta. Maahanmuuttaneet osallistuvat aktiivisesti erilaisiin koulutus- ja valmennuspalveluihin, joista eteneminen työelämään on hankalaa. Näihin haasteisiin pureudutaan ja haetaan ratkaisuja v. 2023 syksyllä käynnistävällä ja v. 2024 jatkuvalla hankkeella, johon on saatu rahoitus valtionavustuksen erityisavustuksena maahanmuuttajien osaamiskeskustoimintaan.

Kolmantena painopisteenä on kansainvälisten opiskelijoiden ja osaajien kokonaisvaltaisen kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen tarjoamalla uraohjausta yksilö- ja ryhmämuotoisina palveluina sekä toteuttamalla resurssien puitteissa opiskelijoille alkukartoituksia. Tavoitteena on tukea opiskelijoiden asettautumista Jyväskylään ja työllistymistä alueen yrityksiin. Kansainvälisten osaajien työllistymistä edistetään yhteistyössä TalentHub ja TalentBoost sekä Work in Finland -verkostojen kanssa.

Pitovoiman kannalta kansainvälisten osaajien kokonaisvaltaisen kotoutumisen edistäminen on erittäin keskeistä. Työllistyminen ei yksin ole ratkaiseva tekijä, varsinkaan perheellisten kohdalla. Asianmukaiset peruspalvelut koko perheelle (esim. englanninkielinen varhaiskasvatus ja perusopetus lapsille, jatkokoulutusmahdollisuudet nuorille, työmahdollisuudet aikuisille, monikulttuurisuutta hyväksyvä ympäristö ja hyvät väestösuhteet) ja kasvumahdollisuudet kansainvälisessä ilmapiirissä kiinnittävät osaajia ja heidän perheitään paikkakunnalle. Tätä tavoitetta on tarkoitus toteuttaa poikki toimialoja ja yksiköjä koko kaupunkiorganisaatiosisella yhteistyöllä, jota International Jyväskylä -yksikkö voi lähteä koordinoimaan.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Yritysympäristön kehittäminen

Kyberturvallisuuden, resilienssin ja vihreän/puhtaan siirtymän merkitys näkyy mm. osana Natoon liittyvää verkostotyötä ja Toyota-aiesopimuksen sisällöissä. Kiertotalouden teemat nousevat vahvasti esille samoin kuin energiaan liittyvät kysymykset (erit. vetyhankkeet).

EU-rahoituksen osalta sekä julkisen puolen että yritysten rahoitusten myöntövaltuudet pienenevät Keski-Suomessa vuosista 2022 ja 2023, jolloin erityisesti Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF)

kasvatti rahoitusta. Tästä syystä on tarpeen kartoittaa ja edistää muita EU-rahoitusohjelmia (esim. Interreg-ohjelmat) enenevässä määrin.

Työ- ja elinkeinoministeriön kanssa solmitun ekosysteemisopimuksen osalta arvioidaan ensimmäisen vaiheen toteutumista vuoden 2024 aikana. Jyväskylän kaupungilla ja kumppaneilla on käynnissä lukuisia hankkeita, joiden vaikuttavuus näkyy yritys ympäristön kehityksessä.

Epävarmuus taloustilanteen osalta haastaa rakentamisen aktiivisuutta kaupunkikehitysalustoilla.

Yrityspalvelut

Edelliseen vuoteen verrattuna yritysten ja kuluttajien toimintaympäristöön ovat vaikuttaneet voimakkaasti kohonnut inflaatio, energian kustannukset sekä Ukrainan sota. Lisäksi koronavirus säilynee ihmisten käyttäytymiseen vaikuttavana tekijänä myös jatkossa. Yritysten osaajapulan ennustetaan kasvavan uhkaavasta taantumasta huolimatta, mutta toisaalta työttömyyden on arvioitu kasvavan talouden epävarmuuden takia.

JTF-rahaston ensimmäinen rahoitushaku käynnistyi alkuvuodesta 2023 ja Keski-Suomen ELY-keskuksen kautta on haettavissa puolestaan yritysten investointi- ja kehittämishankkeisiin ennätyselliset 13,4 miljoonaa euroa ja osaamisen kehittämiseen 1,9 miljoonaa euroa. Yhteistyössä Keski-Suomen ELY-keskuksen kanssa yrityspalveluissa kannustetaan ja tuetaan yrityksiä osallistumaan rahoitushakuihin yritystoimintansa kehittämiseksi.

Yrityspalveluiden toimintaa suunnataan aiempaa enemmän yritysten sijoittumisten vauhdittamiseen ja erityisesti yritystonttimarkkinoinnin parantamiseen omaa toimintaa kehittämällä. Kaupungin taloustilanteen parantamiseksi tavoitteena on lisätä yritystonttien myyntiä yhteistyössä kaupunkirakennepalvelujen kanssa. Lisäksi yritysneuvonnan henkilöstön toiminnan painopistettä kohdennetaan tukemaan työnantajapalveluiden rekrytointitoimeksiantojen onnistumista työttömyyden ja työmarkkinatuen kuntaosuuden pienentämiseksi.

Visit Jyväskylä Region

Matkailutoimialalla on takanaan haasteelliset vuodet koronan ja Ukrainan sodan vuoksi. Molemmilla on ollut vaikutusta matkailun rakenteeseen ja eri osa-alueisiin – koko Suomessa ja paikallisemmin Keski-Suomessa. Muutoksia on tullut muun muassa markkina-alueisiin sekä ihmisten matkailukäyttäytymiseen, -motiveihin ja –kohteisiin ja -arvoihin. Kansainvälinen matkailu pysähtyi kokonaan välissä, mutta Keski-Suomessa kotimaisten matkailijoiden osuus on ollut paikoin jopa ennätysellistä ja markkinaosuutta on saatu kasvatettua.

Tällä hetkellä kotimaisten matkailijoiden osuus yöpymisissä on koronaa edeltävää aikaa suurempi ja kansainvälisten matkailijoiden osuus n. 20 % pienempi. Kokonaismäärissä ollaan vuoden 2019 vuoden tasolla. Työllisyys on laskenut viime vuosien aikana Keski-Suomessa ja Jyväskylässä matkailualan osalta noin 9 %, mutta välitön matkailutulo puolestaan noussut runsaasti kasvaneen päivämatkailun, lisääntyneen rahankäytön ja yleisen hintatason nousun vuoksi yli 16 %, sekä Jyväskylässä että yleisemmin maakunnassa.

International Jyväskylä

Jyväskylässä väestönkasvu perustuu vahvasti maahanmuuttoon. Koronapandemian rajoitteiden purkaututtua maahanmuuttajien määrä on kasvanut ja tulee kasvamaan myös lähivuosina. Taloudellisesta notkahduksesta huolimatta useat alat kärsivät työvoimapulasta ja siksi jo nyt maassa olevien maahan muuttaneiden työllistymiseen on tarpeen panostaa entistä voimakkaammin. Globaalissa toimintaympäristössä voi tapahtua odottamattomia muutoksia, jotka näkyvät nopeasti maahanmuuttajapalveluissa. Palveluverkoston on reagoitava nopeasti uusiin ja kasvaviin palvelutarpeisiin Tästä esimerkkinä on Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja sen seurauksena tilapäisen suojelun piiriin kuuluvien pakolaisten tulo Suomeen ja Jyväskylään. Vuoden 2023 aikana osa tilapäisen suojelun direktiivin perusteella oleskeluluvan saaneista on hakenut kotikuntaoikeuden, mikä lisää kaupungin palveluvastuuta tästä maahanmuuttajaryhmästä.

Petteri Orpon hallitusohjelmaan sisältyy lukuisia maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyviä esityksiä, joilla tulee mitä ilmeisimmin olemaan vaikutuksia maahanmuuttajiin ja heidän palveluihinsa lähivuosien aikana. Hallitusohjelma herättää huolta ja epävarmuutta maahanmuuttaneiden ja heidän parissaan työskentelevien keskuudessa. Polarisaation ja vastakkainasettelun riskit ja toisaalla hyvien väestösuhteiden edistäminen ja rasmin vastainen työ tulevat todennäköisesti olemaan keskeisiä ilmiöitä vuonna 2024, joilla on heijasteet myös International Jyväskylä -palveluyksikköön.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Yritysympäristön kehittäminen

Yritysympäristön kehittäminen -palveluyksikön yleiskuluja karsitaan mm. luopumalla Yritystehtaan toimitiloissa sijaitsevasta huoneesta (vaikutus -10.000 euroa). Kaupunkikehitysalustoilla karsitaan hankintoja (vuonna 2024: -73.000 euroa, vuonna 2026: -10.000 euroa). Säästöjen vaikutuksia voidaan hallita hyvällä koordinoinnilla, ennakoinnilla ja yhteistyöhankkeilla. Jyväskylän kaupunki on solminut innovaatio toiminnan ekosysteemisopimuksen vuosille 2021–2027 Työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Ekosysteemihankkeiden omarahoitus- ja kuntarahaosuudesta leikataan sopimuskauden viimeisessä vaiheessa (vuoden 2026 osalta -100.000 euroa). Lisäksi elinkeinomarkkinoinnista ja kumppanuuksista karsitaan (vuonna 2024: -17.000 euroa, 2025: -10.000 euroa). Tällä voi olla vaikutuksia tunnettuuteen ja kumppaneiden toimintaan.

Yrityspalvelut

Yrityspalveluyksikön kustannuksia vähennetään luopumalla toimitilojen ja yritystonttien kysyntäkartoituksesta sekä vähentämällä muita ostopalveluja. Myös toimintaan kohdistuvia resursseja ja tehtäviä järjestellään uudelleen. Näiden kustannusvaikutus vuositasolla on 50.000 euroa. Yrityspalvelusetelien myöntämisestä luovutaan, minkä vaikutuksesta palveluyksikön vuosikustannukset vähenevät 120.000 euroa.

Visit Jyväskylä Region

Visit Jyväskylä Regionin osuus elinkeinopalveluiden kulujen karsimisesta vuonna 2024 on 25.000 euroa. Säästöt kohdentuvat markkinoinnin työkaluihin, operatiivisiin toimenpiteisiin ja kumppanuuksiin. Säästön vaikutuksena pienenee samalla potentiaalinen yritystulo-osuus ja säästöillä voi olla vaikutusta myös työn vaikuttavuuteen ja strategiakauden tavoitteiden saavuttamiseen (mm. vetovoima/työpymiset/matkailutulo). Talouden tasapainottamisohjelmassa vuoden 2025 osalta on myös tulojen kasvattaminen, yhteensä 10 000 eurolla.

International Jyväskylä

International Jyväskylä -palveluyksikön aloittaessa toimintansa vuoden 2023 alussa yksikön talousarvio nojasi osittain sote-palveluilta saatuihin pohjatietoihin sekä hankerahoituksella toteutettujen toimintojen vakiinnuttamiseen liittyviin laskelmiin. Vuoden 2023 toteutuneet International Jyväskylän puolivuosisatsauksen luvut osoittivat, että kotoutumispalveluihin liittyvät tulot oli arvioitu liian pieneksi ja kulut liian suuriksi vuoden 2023 talousarvioon. Palveluyksikön vuoden 2023 käyttötaloussuunnitelman mukaisia määrärahoja on muutettu jaoston 21.8.2023 tekemän päätöksen mukaisesti ja samalla alkuperäisen talousarvion pohjalta esitetyt toimenpiteet tuottojen lisäämiseksi, on lisätty jo vuoden 2023 tulo-odotuksiin. Vuodelle 2024-2026 esitetyt sopeutustoimenpiteet on suhteessa vuoden 2023 muutettuun talousarvioon, jolloin palveluyksikön lukuihin ei kohdistu uusia sopeutustoimenpiteitä vuodelle 2024.

Työllisyyspalvelut

Toiminnan kuvaus

Työllistämisen ja työllistymisen palveluiden asiakkaita ovat jyvaskyläiset työnhakija-asiakkaat. Työllisyyspalveluihin kuuluu työllisyyden palvelutori, henkilöasiakkaiden työllistymiseen, työkykyisyyteen, ammatinvalinnanohjaukseen, moninaiisiin palveluihin sekä koulutusratkaisuihin tarjottava henkilökohtainen ohjaus ja tuki.

Jyväskylän kaupunki on mukana työllisyyden kuntakokeilussa, johon kuuluvat Jyväskylän lisäksi Laukaa, Muurame ja Äänekoski. Työllisyyskokeilulle on säädetty jatkoaika 31.12.2024 saakka, jonka jälkeen kaikki työllistämiseen liittyvät palvelut siirtyvät TE-toimistoilta kuntiin/työllisyysalueille.

Toiminnan painopistealueet

Toiminnan painopisteenä on tarjota yksilöllistä ja asiakaslähtöistä palvelua työllisyyteen liittyvissä asioissa. Tarkoituksena on ensisijaisesti työn tarjoaminen ja erilaisten työllistymisen mahdollisuuksien esittely. Jos asiakkaan osaaminen kaipaa päivitystä tai ei vastaa hänen tulevaisuuden työllistymisen toiveisiin, ohjataan asiakas erilaisille opintopoluille osaamisen päivittämiseksi ja työllistymiseksi. Lisäksi työllisyyspalvelujen tehtävänä on lyhentää kaikkien asiakkaiden työttömyysaikaa ja edistää erityisesti nuorten ja vieraskielisten työllistymistä tehokkaasti.

Alkupalvelut

Alkupalvelussa uusien työnhakija-asiakkaiden palvelussa kartoitetaan asiakkaan tilanne ja palvelutarve, tehdään työnhaun ohjausta ja työtarjouksia, ohjataan palvelutarpeen mukaisiin palveluihin sekä tehdään asiakkaan työttömyysturvaoikeuden määrittelyyn liittyvät selvittelyt. Tavoitteena on, että uusi asiakas saa henkilökohtaisen nopean palvelun kautta vahvan alun sekä omaan työnhakuun että urasuunnitelmiin, ja pääsee hyödyntämään mahdollisimman nopeasti hänelle hyödyllisiä palveluita tavoitteeseensa pääsemiseksi. Uusia asiakkaita on keskimäärin noin 300 kuukaudessa. Uusien asiakkaiden määrät vaihtelevat suuresti kuukausittain.

Rekry- ja urapalvelut

Kuntakokeilun asiakkaista rekrytointi- ja urapalveluihin ohjautuvat ne henkilöasiakkaat, joiden osaaminen ja tahtotila on ensisijaisesti työllistymisessä, osaamisen kehittämisessä tai yrittäjyydessä. Palvelukokonaisuudessa palveillaan n. 5200 asiakasta, joista työttömiä on n. 3400. Henkilöasiakkaille tarjottavien palveluiden kärki on nopeaan työllistymiseen ja osaamisen vahvistamiseen liittyvissä henkilökohtaisissa ja palvelutarpeen mukaisissa toimenpiteissä. Käytössä on kaikki julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain mukaiset palvelut ja työllisyyden kuntakokeilulain mukaiset tehtävät. Paljon käytettyjä palveluita ovat asiakkaan ohjaus- ja valmennustyön ohella esimerkiksi työnhaun valmennukset, osaamista vahvistavat työvoima- ja rekrykoulutukset, omaehtoiset opinnot, oppisopimus- ja palkkatukityöllistäminen sekä työkokeilu.

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain mukainen palveluvalikoima on laaja. Kuntakokeilun aikana määrärahakohdennuksia vaativien TE-palveluiden koordinointi ja hankinta on ollut osa ELY:n ja TE-toimiston toimivaltaa, mutta kunnat ovat olleet vahvasti mukana palvelujen suunnittelussa ja koordinoinnissa. Vuonna 2024 tulee kuntien pystyä ennakoimaan ja varmistamaan TE2024/2025 – muutoksessa hankittavien palveluiden jatkuvuus vuodelle 2025, jotta työnhakija-asiakkaiden pyrkimys aktiiviseen työllistymiseen ja työnhakemiseen on mahdollista. Palveluiden hallittu toimivallan siirto on kriittisen tärkeää, jotta vältetään työnhakija-asiakkaiden riski ajautua

passiiviseen työttömyyteen ja syrjäytymiseen. Suurin osa ELY:n hankkimista työllistymistä edistävästä palveluista ovat ryhmämuotoisia. Kaupungin työllisyyspalvelut kehittävät kaikkia julkisia työvoimapalveluja osana työllisyyskokeilun palveluvalikoimaa. Esimerkiksi dynaamisen pienhankinnan kautta hankitaan asiakaskohtaisia palveluja yksilöllisesti. Nämä palvelutuotteet voivat liittyä työnhakija-asiakkaan elämänhallinnallisiin taitoihin tai olla suoraan työnhakija-asiakkaan rekrytointikynnystä madaltavaa toimintaa. Dynaamisina pienhankintoina toteutettavat palvelut ovat käytössä koko kuntakokeilun jyvaskyläläisille asiakkaille.

Työkyvyn vahvistaminen

Työkyvyn vahvistamisen palvelukokonaisuus vastaa niistä työnhakija-asiakkaista, joiden työkykyisyyden, oppimisedellytysten tai elämänhallinnan osalta on selvitettävää, ja jotka tarvitsevat työkykynsä selvittämiseen laaja-alaista ohjausta ja opastusta tai esimerkiksi eläkemahdollisuuksien selvittämistä. Asiakasta ohjataan terveydentilan selvityksiin sekä kuntouttaviin, osaamista lisääviin tai osallisuutta vahvistaviin palveluihin. Palvelukokonaisuudessa on yhteensä n. 4500 asiakasta, joista työttömiä n. 2900. Palvelukokonaisuuteen kuuluu myös nuoret alle 25-vuotiaat, joilla on monialaisten palvelujen palvelutarve. Työkyvyn vahvistamisen palvelujen piirissä olevilla asiakkailla on usein palvelutarpeita sekä sote- että työllisyyspalvelujen puolella.

Osaamisen palvelut

Osaamisen palveluihin kuuluu työllisyyspalveluiden dynaamisten pienhankintojen kilpailutus sekä palveluiden suunnittelu ja kehittäminen. Lisäksi osaamisen palvelut hoitavat julkisen työvoimapalvelulain mukaisten palveluiden koordinoimien Jyvaskylän kaupungin osalta. Osaamisen palveluissa hoidetaan palkkatukien- ja kuntalisien valmistelu ja päätökset. Lisäksi osaamisen palvelut vastaa kaupungin työllistämismallin piirissä olevien työntekijöiden sijoittumisesta. Osaamisen palveluiden osana toimii myös Digitaitoja työelämään -hanke, jonka toiminta kohdentuu alle 30-vuotiaisiin nuoriin. Osaamisen palveluihin kuuluva Työ- ja oppisopimus -yksikkö työllistää kuntakokeilun asiakkaita palkkatuella töihin ja oppisopimukseen. Yksikön tehtävänä on tukea ja ohjata asiakkaita työvalmennuksella sekä yksilö- että ryhmävalmennuksen keinoin. Tärkein tavoite on löytää asiakkaille sopivat ratkaisut työllistymisen edistämiseksi sekä jatkopolkujen löytämiseen. Yksikössä on mahdollista suorittaa oppisopimuskoulutuksessa ammattitutkinto tai ammattitutkinnon osia ja näin voidaan myös vastata osaavan työvoiman saatavuuteen Keski-Suomen alueella. Toimintaa kehitetään jatkuvasti vastaamaan kaupungin ja yritysten tarpeita. Toimintaa painotetaan vuosina 2023 ja 2024 yrityksiin ja muille työnantajille työllistämiseen sen sijaan, että asiakkaat työllistyvät tuetusti määräaikaisen jakson kaupungin omassa yksikössä.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Pandemian aikana pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi merkittävästi. Lähipalvelun merkitys korostuu pandemian jälkeisenä aikana. Uusi asiakaspalvelumalli vauhdittaa henkilökohtaisen ja kasvokkaisen palvelun merkitystä.

Asiakkaiden palveluihin vaikuttaa vuonna 2023 hyvinvointialueen käynnistyminen ja sitä kautta pitkäaikaistyöttömien palvelujen osittainen pirstaloituminen eri vastuutahoille. Kuntouttava työtoiminta siirtyy kokonaisuudessaan hyvinvointialueen järjestämistä vastuulle. Hyvinvointialueen käynnistyessä työllisyyspalveluista siirtyi hyvinvointialueen palvelukseen 10 työntekijää. Hyvinvointialueen käynnistyttyä myös asiakasmäärissä on tapahtunut muutosta. Työllisyyskokeilussa asiakkuuksia on aikaisemmin siirretty kaupungin palveluissa ensisijaisen palvelutarpeen mukaisesti esim. aikuissosiaalityöhön. Aikuissosiaalityö on vastannut asiakkaiden prosesseista kokonaisvaltaisesti ja nyt Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyttyä nämä asiakkaat palautuvat myös työllisyyspalveluihin. Asiakkuuksia palautui työllisyyspalveluille n. 1500 vuoden

2023 alussa. Monialaista palvelua tarvitsevien asiakkaiden osalta esimerkiksi lakisääteisen aktivointisuunnitelman laatimiseen osallistuu asiakas, kunta sekä hyvinvointialueen edustaja.

Edelliseen vuoteen verrattuna yritysten ja kuluttajien toimintaympäristöön ovat vaikuttaneet voimakkaasti kohonnut inflaatio, energian kustannukset sekä Ukrainan sota. Lisäksi koronavirus säilynee ihmisten käyttäytymiseen vaikuttavana tekijänä myös jatkossa.

Työllisyyden näkökulmasta toimintaympäristössä tapahtuu muutoksia jatkuvasti. Eri toimialojen toimintaedellytyksiin heijastuu edelleen esimerkiksi kustannustason nousu. Osaajapula koskee monia toimialoja vaikkakin näkymä tulevaan enteilee taantumaa. Samaan aikaan kasvaa erityisesti pitkäaikaistyöttömyys ja toisaalta osaajapula. Työelämän osaamisvaateet muuttuvat nopeasti ja osaajapulaan vastaaminen erilaisilla osaamisen kehittämisen palveluilla tulee korostumaan jatkossa aiempaa enemmän. Työelämän muutokseen tulee reagoida työllisyyspalveluissa nykyistä joustavimmilla ja proaktiivisilla ratkaisuilla.

TE-palvelut siirtyvät paikallistasolle, kuntien/työllisyysalueiden järjestämistä vuodelle 2025 alusta. TE-palvelujen siirto kunnille tuo palvelut lähemmäksi asiakkaita ja tuo työllisyyden edistämisen palveluiden järjestämisen työkalut kuntien toimivallan alle. Muutoksen myötä kunnat pystyvät ketterästi tuottamaan ja hankkimaan alueen työnantaja- ja henkilöasiakkaiden tarpeen mukaisia tehokkaita ja vaikuttavia palveluita. Kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut tulevat olemaan saman järjestäjän vastuulla, tavoitteena on tukea nopeampaa työllistymistä. Siirron yhteydessä kunnille luodaan rahoitusmalli, jonka tavoitteena on kannustaa kehittämään toimintaa työllisyyttä edistävaksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7 000–10 000 lisätyöllistä. TE-palvelujen siirron valmistelun rinnalla hallitus valmistelee useita muita työnhakijoiden palveluja parantavia ja työllisyyttä edistäviä uudistuksia vuosien 2023–2024 aikana. Työllisyyspalvelualueella tehdään vuonna 2024 valmistettavaa työtä vuoden 2025 alussa tapahtuvaan muutokseen liittyen. Muutoksen valmistelukustannuksiin on varauduttu talousarviossa ja näiden kattamiseksi TEMiltä saadaan lisärahoitusta.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Työllisyyspalveluissa talouden tasapainottamisohjelma vaikuttaa työ- ja oppisopimusyksikköön, työllistämisen kuntalisään, eli jyvaskylä-lisään, sekä toiminta-avustuksiin ja dynaamisen pienhankintamenettelyn kautta hankittaviin palveluihin. Vaikuttavuusperusteisella kumppanuusmallilla haetaan säästöä työmarkkinatuen kuntaosuuteen. Työmarkkinatuen kuntaosuus ei ole talousarvioluvuissa työllisyyspalvelualueen kustannuksena vaan toimialan yhteisenä kuluna. Työmarkkinatuen kuntaosuuteen kohdistuvat säästötoimenpiteet käsitellään kuitenkin osana työllisyyspalveluiden tasapainottamistoimenpiteitä, koska työmarkkinatuen kuntaosuuteen kohdistuvat operatiiviset toimenpiteet tehdään työllisyyspalvelualueella.

Työ- ja oppisopimusyksikkö

Työllisyyspalvelujen Työ- ja oppisopimusyksikkö (entinen Kunnolla töihin -yksikkö) tuottaa työtilausten perusteella Jyvaskylän kaupungin sisäisiä palveluita metsä-, ympäristö-, kunnossapito-, kuljetus- ja tilaustarjoilu/catering -toimintana. Työ tuotetaan työllistämistoimintana ja työstä laskutetaan sisäisesti toimialoja. Työ- ja oppisopimusyksikkö on toiminut vuosina 2009–2020 työllisyyspoliittisella hankeavustuksella. Vuodesta 2021 alkaen Työ- ja oppisopimusyksikkö on ollut osa Jyvaskylän kaupungin työllisyyspalveluiden omaa palvelutuotantoa. Vuositasolla Työ- ja oppisopimusyksikkö työllistää 100–150 vaikeassa työmarkkina-asemassa olevaa henkilöä.

Toimintaa uudelleen organisoidaan vastaamaan aiempaa paremmin työvoimapula-alojen osaajapulaan ja samaan aikaan toimintaa suunnataan enemmän yksikön ulkopuolelle. Toiminnan uudelleen organisoiminen ja rakenteellisen uudistamisen myötä saadaan myös vaikutuksia talouden

tasapainottamisohjelmaan. Työllistämisen volyymin arvioidaan vähenevän jonkun verran uudelleen organisoinnin myötä. Vuodelle 2024 työ- ja oppisopimusyksikön uudelleen organisoinnista syntyvä säästö on 200.000 euroa ja edelleen vuonna 2025 yhteensä 200.000 euroa. Toiminnan uudelleen organisointi on tunnistettu vaikutuksiltaan merkittäväksi ja siitä on tehty erillinen vaikutusten ennakoarviointi.

Työllistämisen kuntalisä

Työllistämisen kuntalisän vaikuttavuuden todentaminen on haasteellista. Työllistämisen kuntalisää maksetaan työnantajalle, joka työllistää henkilön, joka on kuntakokeilun asiakkaana. Usein kuntalisän rinnalla työnantaja hakee palkkatukea. Kuntalisäpäätöksiä on tehty noin 150 vuositasolla. Kuntalisää esitetään lakkautettavaksi osana talouden tasapainottamisohjelmaa ja siitä kertyy säästöä 400.000 euroa vuoden 2024 talousarvioon.

Vaikuttavuusperusteinen kumppanuusmalli

Kumppanuusmallissa hyödynnetään ulkoisen palveluntuottajan osaamista mahdollisimman nopeaan työllistymiseen, työssä pysymiseen, opiskelun aloitukseen tai muuhun sellaiseen ratkaisuun pääsemiseksi, joka estää asiakkaan siirtymisen kunnan työmarkkinatuen maksuosuudelle tai poistaa asiakkaan kunnan työmarkkinatuen maksuosuudelta. Tätä kautta kerrytetään säästöä kaupungille pienempinä työmarkkinatuen maksuosuuksina. Kaupunki ei maksa palveluntuottajalle suoritteista, vaan palkkio maksetaan syntyneistä tuloksista (=työmarkkinatuen kuntaosuuden säästöistä). Säästöjä kaupungille syntyy, mikäli palveluntarjoaja onnistuu tehostamaan työttömien työllistämistä kaupungissa.

Vaikuttavuusperusteisella kumppanuusmallilla haetaan säästöä työmarkkinatuen kuntaosuuteen. Vuodelle 2024 toimenpiteiden arvioidaan tuovan 60.000 euron säästöt ja vuonna 2025 tämän tyyppisellä kumppanuusmallilla tavoitellaan 100.000 euron säästöjä. Vuodelle 2026 säästö tavoite on 300.000 euroa.

Toiminta-avustukset

Työllisyyspalveluiden toiminta-avustukset ovat kohdentuneet järjestöille, joilla on palvelutarjontaa työttömille työnhakijoille. Järjestöjen on ollut mahdollista hakea toiminta-avustuksia vuoden 2023 alusta myös hyvinvointialueelta. Toiminta-avustusten leikkaaminen voi vaikuttaa järjestöihin ja heidän mahdollisuuksiinsa tuottaa työllistymistä tukevia palveluja työnhakija-asiakkaille. Vuodelle 2024 toiminta-avustuksia on leikattu 50.000 euroa. Vuonna 2025 toiminta-avustuksista luovutaan kokonaan, mikä tuo 100.000 euron säästöt..

Dynaaminen pienhankintamenettely

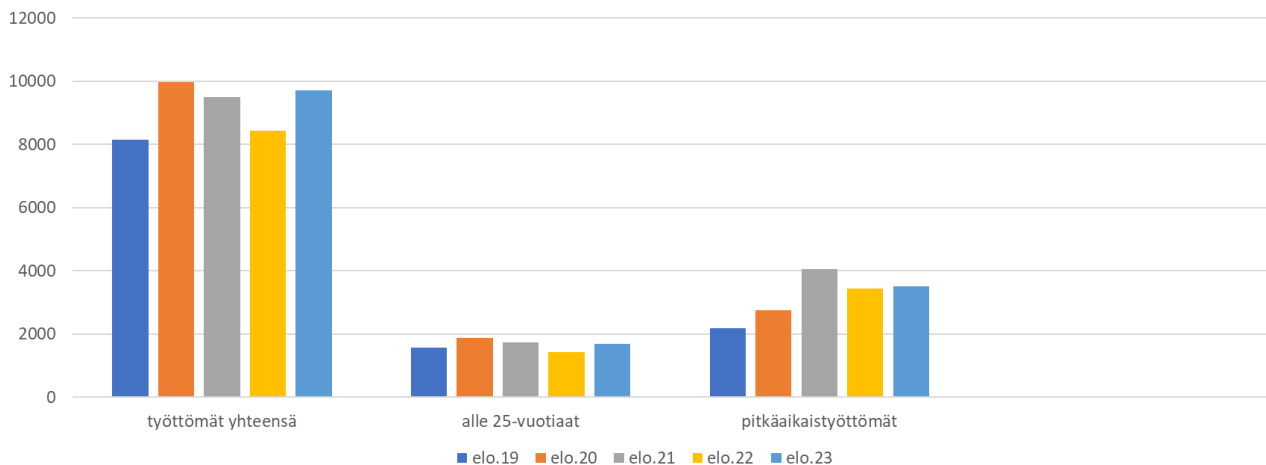
Dynaamisella pienhankintamenettelyllä on hankittu työllistymistä tukevia palveluja kuntakokeilun työnhakija-asiakkaille. Palveluja tuottaa sekä yritykset että yhdistykset. Hankinnan avulla on työllisyyskokeilun aikana pilotoitu erityyppisiä valmennuspalveluja osana valmistautumista TE-2025 -uudistukseen. Talouden tasapainottamisohjelman vuoksi dynaamiseen hankintaan kohdennettu määräraha vähenee vaiheittain, mikä vaikuttaa palveluhankinnan volyymiin. Vuonna 2024 dynaamista pienhankintaa vähennetään 100.000 eurolla, vuonna 2025 yhteensä 200.000 eurolla ja vuonna 2026 leikkautuu loput 100.000 euroa.

Toiminta-avustuksista ja dynaamisesta pienhankinnasta luopuminen on tunnistettu vaikutuksiltaan merkittäväksi ja niistä on tehty yhteinen vaikutusten ennakoarviointi.

Tunnusluvut ja mittarit

	TOT 2022	TA/M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024 %	
Mittarit					
Työllisyyden kuntakokeilun asiakkaat lkm/ka/kk	11 100	11 700	11 500	-200	-1,7 %
Laajennettu työttömyysaste %-luku (työttömät ja palveluisa olevat työnhakijat)	18	19	19	0	0,0 %
Työhön, koulutukseen ja yrittäjyyteen päätyneet työnhaut	4 300	6 050	6 200	150	2,5 %
Työmarkkinatukea saaneet lkm;					
- 301 pv - 1 000 pv	1 847	1 900	1 850	-50	-2,6 %
- 1 001 pv -	2 312	2 400	2 350	-50	-2,1 %
Aktivointiaste, palveluissa olevien suhde työttömiin työnhakijoihin, %	31	31	32	1	1,9 %

Työttömät, alle 25-vuotiaat ja pitkäaikaistyöttömät v. 2019-2023

Tilastotieto 2019–2022, TEM työnvälitystilasto, 2023 kuntakokeilun raportointitieto

SIVISTYSPALVELUT

Toimialan kuvaus

Sivistyspalveluiden toimiala järjestää kuntalaisille kasvatukseen ja opetukseen sekä harrastamiseen ja hyvinvointiin liittyviä palveluja. Toimialan palvelualueita ovat varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut, nuorisopalvelut sekä kulttuuripalvelut ja liikuntapalvelut.

Varhaiskasvatus ja perusopetus muodostavat nuorisopalvelujen kanssa kasvun ja oppimisen edistämisen kokonaisuuden. Kulttuuripalvelut ja liikuntapalvelut toimivat yhdessä kulttuurilaitosten kanssa kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistämässä.

Sivistyksen toimialalla on kaksi lautakuntaa, sivistyslautakunta ja kulttuuri- ja liikuntalautakunta.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet

Kasvun ja oppimisen palvelut

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
Toimintatulot	13 934,4	11 657,8	12 299,3	641,5	5,5 %
Myyntitulot	1 913,4	2 946,6	3 578,8	632,2	21,5 %
Maksutulot	5 705,9	4 193,4	3 910,1	-283,3	-6,8 %
Tuet ja avustukset	5 173,4	4 401,8	4 584,4	182,6	4,1 %
Muut toimintatulot	1 141,7	116,0	226,0	110,0	94,8 %
Toimintamenot	249 999,7	270 298,4	271 472,5	1 174,1	0,4 %
Henkilöstömenot	133 739,2	148 734,8	152 037,3	3 302,5	2,2 %
Palvelujen ostot	55 348,9	58 229,6	56 166,1	-2 063,5	-3,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	3 019,4	3 184,6	2 677,2	-507,4	-15,9 %
Avustukset	7 942,1	8 582,8	7 579,8	-1 003,0	-11,7 %
Muut toimintamenot	49 950,0	51 566,6	53 012,1	1 445,5	2,8 %
Toimintakate (sitova taso)	-236 065,4	-258 640,6	-259 173,2	-532,6	0,2 %

Tuloja ja menoja on täsmäytetty (nettovaikutus 0 euroa) vastaamaan toteumaa.

Tiliryhmäkohtaiset tulojen ja menojen kohdennukset sekä tulojen ja menojen sitovuus käyttösuunnitelmineen päätetään sivistyslautakunnan käyttösuunnitelmassa 14.12.2023.

Kulttuuri- ja liikuntapalvelut

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
Toimintatulot	9 161,0	9 097,5	10 060,5	963,0	10,6 %
Myyntitulot	546,4	412,5	2 322,5	1 910,0	463,0 %
Maksutulot	5 924,8	6 866,1	2 740,3	-4 125,8	-60,1 %
Tuet ja avustukset	966,4	439,4	594,0	154,7	35,2 %
Muut toimintatulot	1 723,4	1 379,5	4 403,7	3 024,2	219,2 %
Toimintamenot	53 448,4	55 750,2	56 362,2	612,0	1,1 %
Henkilöstömenot	23 102,6	24 421,7	24 425,0	3,3	0,0 %
Palvelujen ostot	7 946,1	8 052,1	7 705,9	-346,2	-4,3 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	4 395,5	2 938,8	2 865,0	-73,8	-2,5 %
Avustukset	1 582,5	2 085,2	1 420,2	-665,0	-31,9 %
Muut toimintamenot	16 421,7	18 252,4	19 946,1	1 693,7	9,3 %
Toimintakate (sitova taso)	-44 287,4	-46 652,7	-46 301,7	351,0	-0,8 %

Tuloja ja menoja on täsmäytetty (nettovaikutus 0 euroa) vastaamaan toteumaa.

Tiliryhmäkohtaiset tulojen ja menojen kohdennukset sekä tulojen ja menojen sitovuus käyttösuunnitelmineen päätetään kulttuuri- ja liikuntalautakunnan käyttösuunnitelmassa 7.12.2023.

Toiminnalliset tavoitteet

Kasvun ja oppimisen palvelut

Strategiakärki: 1. Koulutus- ja kulttuurikaupunki				
Vaikuttavuustavoite: 1.1 Innostava ja kannustava kasvatuksen ja koulutuksen polku asukkaiden elinikäiseen oppimiseen				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Varmistamme palvelutarpeen mukaiset alueelliset palvelut päivittämällä palveluverkkoa vuosittain.	Varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee vuosittain 0,5 %.	83,6 % (1–6-vuotiaat lapset)	85,6 %	Varhaiskasvatuksen palvelualue
Varmistamme yleisen, tehostetun ja erityisen tuen toteutumisen.	Jyväskyläläisten lasten ja nuorten oppimisen tuen ostopalveluiden määrä.	Valteri-Onervassa jyvaskyläläisiä oppilaita 56 / lv. 23–24 (edellisenä lukuvuonna 59 oppilasta)	30 oppilasta lv. 24–25	Perusopetuksen palvelualue
Alueellisen palveluverkon moninaisuus vastaa tarvetta ja tukee lähikouluperiaatetta	Oppilaiden sijoittuminen lähikouluperiaatteen mukaisesti	Lähikoulussa/omalla alueella opiskelevien määrä	Jokainen oppilas saa kouluajan lähikoulusta tai omalta alueeltaan	
Nuorisopalveluiden ehkäisevällä työllä alueellisessa ja koulunuorisotyössä tavoitetaan 10–20 v nuoria mahdollisimman laajasti eri alueilla.	Nuorten kohtaamiskerrat alueellisessa nuorisotyössä (tavoiteluvussa huomioitu palveluverkkoon kohdistuvat supistukset)	40 000	29 000	Nuorisopalvelujen palvelualue
Tarpeen mukaan ohjataan nuoria myös muihin palveluihin. (Huom. nuorisotyöllinen kohtaaminen ei ole sama kuin käyntikerta). Nuorisotiloja käyttävät myös muut alueen toimijat.	Koulunuorisotyössä kohdatut nuoret	40 000	60 000	Nuorisopalvelujen palvelualue
	Nuorisotilojen käyttötunnit (tavoiteluvussa huomioitu palveluverkkoon kohdistuvat supistukset)	15 000	10 000	Nuorisopalvelujen palvelualue
Tehostamme työpajatoiminnassa nuorten läpivirtausta huolehtien myös toiminnan laadusta ja vaikuttavuudesta.	Työpajatoimintaan osallistuvien nuorten määrä. (VAT)	400	360	Nuorisopalvelujen palvelualue
	Nuoret sijoittuvat positiivisesti pitkässä (1–2 v) seurannassa. (VAT)	75 %	75 %	Nuorisopalvelujen palvelualue
	Nuorten kokemaa sosiaalisen vahvistumisen suhteessa valtakunnalliseen vertailuun. (SoVari).	On valtakunnan tason yläpuolella	Pysyy valtakunnan tason yläpuolella	Nuorisopalvelujen palvelualue

Toteutamme oppimisen tukea yhteistyössä huoltajien kanssa. Keräämme palautetta huoltajilta tuen toteutumisesta.	Koulutyytyväisyyskyselyn tulokset	Oppilaan yksilöllisyyden ja saadun tuen huomioiminen kyselyä laadittaessa vuonna 2024	Tavoitetaso määräytyy 2024 kyselyn lähtötason pohjalta	Perusopetuksen palvelualue
Edistämme lasten ja nuorten hyvinvointia ja varmistamme tuen jatkumoa yhtenäisen opinpolun nivelkohdissa. Vahvistamme nivelvaiheiden vuosikellojen mukaista yhteistyötä.	Vuosikellojen mukaisen yhteistyön arvioiminen osana päiväkotien ja koulujen luku- vuosisuunnitelmaa	Yhtenäisen opinpolun vuosikellot kirjattuna päiväkotien ja koulujen luku- vuosisuunnitelmiin.	Yhtenäisen opinpolun nivelvaiheiden vuosikellot käytössä koko opinpolun matkalla ja yhteistyö ja ohjaus arvioituna myös toiselle asteelle siirryttäessä.	Perusopetuksen palvelualue Varhaiskasvatuksen palvelualue

Vaikuttavuustavoite: 1.2 Vireä osaamisen ja tutkimuksen kaupunki, jossa lasten ja nuorten kasvua edistetään tietoon pohjautuen sekä lasten ja nuorten osallisuutta lisäämällä				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vas- tuutaho
Vahvistamme koulu- poissaoloja ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä ja puutemme koulu- poissaoloihin varhaisessa vaiheessa. Tavoitteena koulupu- dokkuuden vähentäminen.	Wilmaan merkittyjen poissaolojen määrän väheneminen pidem- mällä aikavälillä.	Luvattomia poissa- oloja 1.1.-1.6.2023 / 16396 h Selvittämättömiä pois- saoloja 1.1.-3.6.2023 / 9917 h	Tavoitteena laskea luvatto- mien poissa- olojen määrää 10 % (V. 2022 luvat- tomia 29196 h ja selvittämät- tömiä 10822 h)	Perusopetuksen pal- velualue
	Ilman peruskoulun päättötodistusta jää- neet oppilaat.	vuonna 2023 36 oppilasta. (v.22 / 46 oppilasta)	Määrä laskee 36 alle 20 op- pilaaseen	
	Oppilas- ja koulutyyty- väisyyskysely	Vuonna 2022 19,7 % oppilaista ko- kee, ettei koululla ole turvallista aikuista, jolle puhua (luku 2021 20,4 %). Seuraava ky- sely keväällä 2024.	Tavoitteena on laskea lu- kua alle 10 %:iin	
Parannamme oppijoi- den ja huoltajien osalli- suutta ottamalla käyt- töön DigiOne - palvelut kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön, opetuk- sen suunnitteluun ja ar- viointiin sekä oppimisen ja koulunkäynnin tu- keen.	Käyttäjämäärä	Käyttäjiä 0.	Oppijoiden ja huoltajien käyttäjämäärä kasvaa v. 2024 loppuun mennessä 0%:sta 30%:iin ja vuoden 2025 loppuun 95%:iin. 100%:tia ei ole mahdol- lista saavut- taa.	Perusopetuksen pal- velualue

Edistämme lasten tunne-, turva- ja vuorovaikutustaitoja: 1. Tunnetaitokerhot päiväkodeissa 2. Yksiköiden toimintasuunnitelmiin kirjataan tunne-, turva- ja vuorovaikutustaitoja edistävät menetelmät	1. Tunnetaitokerhoihin osallistuneiden lasten lkm + ko. lasten huoltajien ja työntekijöiden arvioinnit vaikuttavuudesta eri menetelmin. 2. Arvioidaan Valssin (digitaalinen laadunarviointijärjestelmä) avulla	1. Kartoitus päiväkodeista, joissa ei ole vielä ollut tunnetaitokerhoja 2. Muut tunne- ja turvataitoja edistävät menetelmät ovat osittain tuttuja ja osittain käytössä.	1. Tunnetaitokerhot ovat toteutuneet suunnitellusti, lasten tunne- ja vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet. 2. Muut tunne- ja turvataitoja edistävät menetelmät ovat hyvin hallussa ja jatkuvasti käytössä.	Varhaiskasvatuksen palvelualue
Edistämme oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitoja.	Koulutyytyväisyyskysely, oppilaskysely, kouluterveyskysely	yksinäisyyttä kokenut 2022 7,9 % (9,0 % 2021). Seuraava kysely keväällä 2024.	Alle 6 %	Perusopetuksen palvelualue
Kohdennamme erityisnuorisotyössä työtä entistä enemmän palveluiden ulkopuolella oleviin nuoriin (NEET-nuoret) sekä tavoittamaan, tukemaan ja auttamaan kaikista heikoimmassa asemassa olevia nuoria.	Vahvasti tuettujen ja/tai palveluihin ohjattujen nuorten määrä pysyy samalla tasolla.	700	740	Nuorisopalvelujen palvelualue
	NEET nuorten osuus etsivän nuorisotyön tavoittamien nuorten kokonaismäärästä on vähintään 70 %:a.	50 %	70 %	Nuorisopalvelujen palvelualue
	Nuorten kokemaa tyytyväisyys palveluun ja nuorten antama kokonaisarvosana etsivälle nuorisotyölle valtakunnallisessa vertailussa.	On valtakunnallisen vertailun yläpuolella	Pysyy valtakunnallisen vertailun yläpuolella	Nuorisopalvelujen palvelualue
Ohjaamon käyttökerrat palaavat koronaa edeltävälle kasvu-uralle ja nuoret kokevat saamansa palvelun laadukkaaksi.	Ohjaamonkäyttökerrat.	6 500	9 000	Nuorisopalvelujen palvelualue
	Nuorten kokemus ohjauksen laadusta suhteessa valtakunnalliseen vertailuun.	On valtakunnallisen vertailun yläpuolella	Pidetään taso yläpuolella	Nuorisopalvelujen palvelualue
Vaikuttavuustavoite: 1.3 Kasvatuksen ja koulutuksen huippuammattilaisten osaamiskeskittymä				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Varhaiskasvatushenkilöstön kouluttautuminen varhaiskasvatuksen osaamisen kehittämisen vuosikellon mukaisesti	Varhaiskasvatuksen henkilöstön (1300 hlöä) osallistuminen vuosikellon mukaisiin koulutuksiin	Minimi: yksi työntekijä /päiväkoti osallistuu yhteisiin koulutuksiin (60)	Useampi työntekijä/ päiväkotit osallistuu yhteisiin koulutuksiin (300)	Varhaiskasvatuksen palvelualue

Kulttuuri- ja liikuntapalvelut

Strategiakärki: 1. Koulutus- ja kulttuurikaupunki				
Vaikuttavuustavoite: 1.1 Innostava ja kannustava kasvatuksen ja koulutuksen polku asukkaiden elinikäiseen oppimiseen				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Taiteen perusopetuksen kattavuus ikäluokasta kasvaa ja on suurempi kuin Suomessa keskimäärin	Taiteen perusopetuksen oppilasmäärä	1335 oppilasta; 14 % ikäluokasta Jkl, 13 % ikäluokasta koko Suomi (2022)	Kasvaa vuodesta 2023 1340 oppilaaseen	Kulttuuripalvelut / kansalaisopisto
Palveluiden saavutettavuus digitaalisessa muodossa paranee	Verkkökäynnit OKM:n määritelmien mukaisesti	927 813 verkkökäyntiä (2021)	10 % kasvu	Kulttuuripalvelut / kirjasto
Vaikuttavuustavoite: 1.2 Vireä osaamisen ja tutkimuksen kaupunki, jossa lasten ja nuorten kasvua edistetään tietoon pohjautuen sekä lasten ja nuorten osallisuutta lisäämällä				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Toteutamme kulttuuribarometrin, jossa huomioidaan erityisesti lapset ja nuoret	Kulttuuribarometri	Ei toteutettu	Toteutettu	Kulttuuripalvelut / kaikki kulttuuriyksiköt
Vaikuttavuustavoite: 1.4 Suomen monipuolisin kulttuurinen kasvualusta lapsille ja nuorille				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Lisätään ja monipuolistetaan lapsille ja nuorille suunnattua tapahtumatoimintaa	Lasten Lystin, LystiKylä-festivaalin ja nuorten TaidFest-kesätapahtuman osallistujamäärät	4 577	13 000	Kulttuuripalvelut / kaikki kulttuuriyksiköt
Jyväskylä Sinfonia laajentaa lapsille ja nuorille suunnattua toimintaa	Sinfonia tavoittaa kaikki Jyväskylän 6.luokkalaiset sekä 8. Luokan taidettaajat.	4000	5000	Kulttuuripalvelut / Jyväskylän Sinfonia
Vaikuttavuustavoite: 1.5 Kulttuuritilojen ja kiinnostavien kulttuuriympäristöjen edelläkävijä				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Aalto2-museokeskus saavuttaa toimintansa ensimmäisenä kokonaisuutena vuotena kävijämäärätavoitteensa	A2:n kävijämäärä	50 000	100 000	Kulttuuripalvelut / Keski-Suomen museo Alvar Aalto -museo Aalto2-museokeskus Oy
Vaikuttavuustavoite: 1.6 Valovoimaisen taiteen ja kulttuurin kehittäjä				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Laajennamme kulttuuripalvelujen yleisöpohjaa tehostamalla yhtenäistä viestintää ja markkinointia.	Kulttuuriyksiköiden yleisömäärät	Yhteensä 910 988 kävijää (2021)	5 % kasvu	Kulttuuripalvelut / Kaikki kulttuuriyksiköt

Kaupunki hankkii tilaisuuksiin ja tapahtumiin kulttuuripalvelut (esiintyjät jne.) ensisijaisesti paikallisilta toimijoilta.	Tarkempi mittaristo kehitetään seurantaan vuoden 2024 aikana, jossa pystytään seuraamaan koko kaupungin tapahtumatuotantoa ja toimintoja.	-	-	Kulttuuripalvelut / Koko kaupunki
---	---	---	---	-----------------------------------

Strategiakärki: 3. Liikuntapääkaupunki				
Vaikuttavuustavoite: 3.1 Suomen liikkuvimmat kaupunkilaiset				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Poikkihallinnollisen liikumisohjelman tekeminen	Valmistunut: kyllä/ei	ei	kyllä	Liikuntapalvelut

Vaikuttavuustavoite: 3.2 Suomen parhaat olosuhteet liikunnalle				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelman toteutuminen vuoden 2024 suunnitelman mukaisesti.	Vuoden 2024 listalla olevat investoinnit	Puutteelliset olosuhteet	Olosuhde korjattu/rakennettu ja hanke toteutunut.	Liikuntapalvelut
Käyttäjien tyytyväisyys kaupungin liikuntapaikoihin ja -palveluihin	Liikuntabarometri	85 %	87 %	Liikuntapalvelut

Strategiakärki: 4. Resurssiviisas kaupunki				
Vaikuttavuustavoite: 4.1 Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Uusi kirjastoauto on myös lasten ja nuorten kulttuuriauto.	Uusi kirjastoauto on vähäpäästöinen. Resurssiviisaus huomioidaan lisäksi auton monikäyttöisyydessä: soveltuu pienimuotoisille kulttuuritapahtumille ja pop-up -toiminnalle.	Suunnittelu	Toteutuu	Kulttuuripalvelut / kirjasto

Vaikuttavuustavoite: 4.4 Resurssiviisas kulutus ja kiertotalous				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Ulkokenttien ja kuntoratojen valaistuksessa käytettävien, energiatehottomien kaasupurkauslamppujen vaihtaminen ympäristöystävällisempiin led-valaisimiin.	Vaihdettujen valaisimien määrä kpl/vuosi ja led valaisimien osuus kaikista valaisimista (%)	Kuntoradoilla ja ulkokentillä on (2022) 2337 valaisinta, joista led-valaisimiksi on päivitetty 275 kpl.	Vaihdettavien valaisimien kappalemäärän noin 260 kpl/vuosi.	Liikuntapalvelut

Määrärahan jakautuminen palvelualueittain

Kasvun ja oppimisen palvelut

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
Yhteiset palvelut ja hallinto	3 611,7	2 876,7	2 756,0	-120,7	-4,2 %
Varhaiskasvatus	5 862,9	4 026,1	3 586,1	-440,0	-10,9 %
Perusopetus	3 185,8	3 833,9	4 957,8	1 123,9	29,3 %
Nuorisopalvelut	1 273,9	921,1	999,4	78,3	8,5 %
Toimintatulot yhteensä	13 934,4	11 657,8	12 299,3	641,5	5,5 %
Yhteiset palvelut ja hallinto	8 895,4	9 506,2	8 692,0	-814,2	-8,6 %
Varhaiskasvatus	96 526,8	106 992,1	109 163,4	2 171,3	2,0 %
Perusopetus	137 857,3	146 993,0	147 001,0	8,0	0,0 %
Nuorisopalvelut	6 720,3	6 807,1	6 616,1	-191,0	-2,8 %
Toimintamenot yhteensä	249 999,7	270 298,4	271 472,5	1 174,1	0,4 %
Yhteiset palvelut ja hallinto	-5 283,6	-6 629,5	-5 936,0	693,5	-10,5 %
Varhaiskasvatus	-90 663,8	-102 966,0	-105 577,3	-2 611,3	2,5 %
Perusopetus	-134 671,4	-143 159,1	-142 043,2	1 115,9	-0,8 %
Nuorisopalvelut	-5 446,5	-5 886,0	-5 616,7	269,3	-4,6 %
Toimintakate yhteensä	-236 065,4	-258 640,6	-259 173,2	-532,6	0,2 %

Tuloja ja menoja on täsmäytetty (nettovaikutus 0 euroa) vastaamaan toteumaa.

Tiliryhmäkohtaiset tulojen ja menojen kohdennukset sekä tulojen ja menojen sitovuus käyttösuunnitelmineen päätetään sivistyslautakunnan käyttösuunnitelmassa 14.12.2023.

Lukiokoulutuksen tukea sisältyy Kasvun ja oppimisen palvelujen määrärahaan (perusopetuksen palvelualue) 1,1 miljoonaa euroa vuodelle 2024.

Kulttuuri- ja liikuntapalvelut

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
Kulttuuripalvelut	330,5	158,7	163,7	5,0	3,2 %
Jyväskylän kansalaisopisto	1 052,1	1 193,7	1 290,7	97,0	8,1 %
Kirjastot	447,1	481,1	528,1	47,0	9,8 %
Museot	720,5	211,8	311,8	100,0	47,2 %
Jyväskylä Sinfonia	345,9	407,7	517,7	110,0	27,0 %
Jyväskylän kaupunginteatteri	1 266,3	1 270,8	1 270,8	0,0	0,0 %
Liikunta	4 998,7	5 373,7	5 977,7	604,0	11,2 %
Toimintatulot yhteensä	9 161,0	9 097,5	10 060,5	963,0	10,6 %
Kulttuuripalvelut	3 444,3	4 022,3	3 186,7	-835,6	-20,8 %
Jyväskylän kansalaisopisto	4 386,2	4 298,5	4 281,6	-16,9	-0,4 %
Kirjastot	9 221,4	9 467,5	9 640,0	172,5	1,8 %
Museot	6 255,2	6 065,6	5 775,0	-290,6	-4,8 %
Jyväskylä Sinfonia	3 126,2	3 320,3	3 929,8	609,5	18,4 %
Jyväskylän kaupunginteatteri	5 727,5	6 082,4	5 711,0	-371,4	-6,1 %
Liikunta	21 287,6	22 493,6	23 838,1	1 344,5	6,0 %
Toimintamenot yhteensä	53 448,4	55 750,2	56 362,2	612,0	1,1 %
Kulttuuripalvelut	-3 113,8	-3 863,6	-3 023,0	840,6	-21,8 %
Jyväskylän kansalaisopisto	-3 334,1	-3 104,8	-2 990,9	113,9	-3,7 %
Kirjastot	-8 774,4	-8 986,4	-9 111,9	-125,5	1,4 %
Museot	-5 534,7	-5 853,8	-5 463,2	390,6	-6,7 %
Jyväskylä Sinfonia	-2 780,3	-2 912,6	-3 412,1	-499,5	17,1 %
Jyväskylän kaupunginteatteri	-4 461,2	-4 811,6	-4 440,2	371,4	-7,7 %
Liikunta	-16 288,9	-17 119,9	-17 860,4	-740,5	4,3 %
Toimintakate yhteensä	-44 287,4	-46 652,7	-46 301,7	351,0	-0,8 %

Tuloja ja menoja on täsmäytetty (nettovaikutus 0 euroa) vastaamaan toteumaa.

Tiliryhmäkohtaiset tulojen ja menojen kohdennukset sekä tulojen ja menojen sitovuus käyttösuunnitelmineen päätetään kulttuuri- ja liikuntalautakunnan käyttösuunnitelmassa 7.12.2023.

Toimialan yhteiset palvelut ja hallinto

Toiminnan kuvaus

Toimialan yhteisiin palveluihin ja hallintoon kuuluvat kasvun ja oppimisen hallinnon yksikkö, sivistyslautakunnan menot, koko määrärahalle yhteiset konsernihallinnon palvelut sekä kasvun ja oppimisen palveluohjaus-, kehittämis- ja TVT-tiimi. Kasvun ja oppimisen palvelujen hankkeita (pl. nuorisopalvelujen hankkeet) seurataan myös yhteisten palvelujen kokonaisuudessa.

Palveluohjauksen perustehtäviin kuuluvat varhaiskasvatustilain mukainen palveluohjaus, varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lasten sijoitus- ja palvelupäätökset, yksityisen varhaiskasvatuksen palvelusetelien päätökset, perusopetuksen palveluohjaus ja kouluun ilmoittautumisen koordinointi, lakisääteinen yksityisen varhaiskasvatuksen palveluntuottajien hyväksyntä, perehdyttäminen, ohjaus, neuvonta ja valvonta sekä varhaiskasvatuksen erityisavustajien resursointi ja koordinointi.

Kehittämistiimi vastaa varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmatyöstä ja henkilöstön osaamisen kehittämisestä, koulujen kerhotoiminnan, aamu- ja iltapäivätoiminnan, koulunkäynninohjaajien sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajien resursoinnista ja koordinoinnista, kasvun ja oppimisen ja koulunkäynnin tukeen ja sen rakenteiden kehittämiseen liittyvistä asioista. Kehittämistiimin vastuulla ovat myös varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen hankehakemuksien työstäminen, hankkeiden koordinointi ja raportointi, tutkimuslupien myöntäminen sekä lapsivaikutusten arvioinnin ja osallisuusprosessin suunnittelu ja toteuttaminen.

TVT-tiimi vastaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tietojärjestelmien, sovellusten, rajapintojen ja laitteiden (TVT ja AV) ylläpidosta, kehittämisestä, hankinnoista, käyttäjätunnuksista, pedagogisen käytön koulutuksista, pedagogisesta käyttötuesta, laitehuolloista ja asennuksista sekä sivistyspalvelujen tietosuojaa-asioista. Järjestelmien ja prosessien kehittämistä tuetaan seitsemän kaupungin ja Kuntien Tieran yhteisellä DigiOne-hankkeella, jossa kehitetään kansallinen oppimisen palvelualusta ja ekosysteemi. DigiOne -palvelut korvaavat Primuksen, Kurren ja Wilman.

Kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen yksikkö vastaa kasvun ja oppimisen palveluissa alle 17-vuotiaiden kotoutumiseen liittyvistä asioista, esi- ja perusopetuksen valmistavan opetuksen järjestämisestä, eri kielten oppimäärien opetuksen, yhteisten katsomusaineiden opettajien sekä koulujen kansainvälisyyskasvatuksen koordinoimisesta.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Toimialan yhteiset palveluun ja hallintoon kuuluvat toimialan talouden ohjauksen prosessit. Talouden ja hallinnon tehtävien osalta tullaan keskittämään tehtäviä ja palveluita toimialan keskitettyyn yksikköön. Kasvun ja oppimisen hallinnossa DigiOnen käyttöönotto ja siitä saavutettavat hyödyt ovat merkittävät. DigiOne tulee käyttöön siirtymävaiheeseen ajaksi nykyisen Primus-järjestelmän rinnalle.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Kasvun- ja oppimisen **hallinnon tehtäviä tiivistetään** mm. luonnollista poistumaa hyödyntämällä ja muokkaamalla uudet tehtäväkokonaisuudet vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Samalla myös selvitetään eri hallinnon tehtävien keskittämistä toimialan sisällä ja kaupunkitasoisesti. Toimenpiteillä pyritään saamaan kaupunkitasoisia säästöjä. Hallinnon tehtävien keskittämisen ohella

tulee aktiivisesti lähteä hakemaan automaation ja tekoälyn tuomia ratkaisuja hallinnon työn keventämiseen ja järjeistämiseen. Samat toiminnot tulee ottaa käyttöön soveltuvin osin myös palveluissa.

Hankkeiden **omarahoitusbudjetin leikkauksen** vaikutuksena on, että suuri osa mahdollisista hallitusohjelmasta ennustettavista hankerahoituksista jää hakematta, jolloin makrotason poliittisten päätösten implementointi kuntatasolla jää toteutumatta. Hankkeiden omarahoituksen supistaminen kumuloituu varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yksiköiden toimintaan, jolloin ei voida palkata lisää henkilökuntaa kuten kasvatusohjaajia ja erityisopettajia.

Koulutus- ja asiantuntijapalveluiden osto ja Koulujen ja päiväkotien TVT-laitteiden leasing -hankintojen leikkaaminen tarkoittaa varhaiskasvatuksen ja koulujen hallintohenkilökunnan, opetushenkilökunnan ja oppilaiden leasingkustannusten pudottamista n. 10 %. Tämä vaikuttaa sekä TVT- laitemääriin että TVT-laitteiden ikään. Kouluissa pyritään varautumaan tähän käyttämällä henkilökohtaisten laitteiden sijaan enemmän yhteiskäyttöisiä tietokoneita.

Koulujen ja päiväkotien tablet -laitteiden Airwatch -etähallinnasta luopuminen. AW-etähallinnasta luopuminen ja siirtyminen toiseen etähallintaan (Intune for education) aiheuttaa suurehkon TVT-tiimin henkilötyöresurssin tarpeen, ulkopuolisia konsultaatiokustannuksia ja sisältää riskejä sekä epävarmuustekijöitä laitteiden ylläpidon ja edelleen opetuskäytön tason heikkenemiseen. Siirtymävaiheen kustannusten takia kustannussäästö näkyy vasta pidemmällä aikavälillä.

K-S:n sivistystoimien opetus- ja kasvatushenkilöstön täydennyskoulutusverkosto O3 (jäsenyysopimus) luopuminen. Kaikki Keski-Suomen kunnat ovat mukana omalla väkilukuun pohjautuvalla kuntaosuudellaan opetus- ja kasvatushenkilöstön täydennyskoulutusverkostossa (O3) jäsenyysopimuksen mukaisesti. O3-täydennyskoulutusverkosto tarjoaa opetus- ja kasvatusalan henkilöstölle maksuttomasti laajan valikoiman koulutuksia, jotka on järjestetty kuntien toiveiden ja tarpeiden mukaan. Laadukkaat verkkokoulutukset ovat mahdollistaneet osallistumisen useiden kuntien henkilöstölle ja kuntakohtaiset osallistumisprosentit ovat kohonneet merkittävästi.

Kasvun ja oppimisen palveluohjauksen tehtävien tarkastelu ja kehittäminen

Oppilaaksiottoprosessi on tällä hetkellä vastuutettu Kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen palvelupäällikön tehtäviin. Hallinnon sihteeritehtävien mahdollinen supistaminen hidastaa palvelutasoa, sillä oppilaaksioton tehtävien hoitamiseen tarvitaan 0,5 HTV:ta (1. ja 7. vuosiluokkien oppilaaksiotto sekä tilastoinnit). Myös maahanmuuttajataustaisten oppilaiden kasvusta aiheutuvat uudet työtehtävät sekä hyvinvointialueelta siirtyneet työtehtävät ruuhkauttavat hallintoa ja oppilaaksioton palveluajat pidentyvät.

Kasvun ja oppimisen kehittämistiimin tehtävien tarkastelu ja kehittäminen

Kehittämistiimin palveluesihenkilön avoimeksi tullutta tehtävää ei täytetty 1.9.2023 alkaen. Esihenkilötehtävä liitettiin palveluesihenkilön varana toimineen kasvun ja oppimisen tuen asiantuntijan tehtävään. Kehittämistiimin työntekijöiden tehtävänkuvien tarkastelu ja tehtävien uudelleen organisointi on aloitettu.

Varhaiskasvatus

Toiminnan kuvaus

Lasten osallistumisaste varhaiskasvatukseen on noussut kaupungin strategiassa asetettua tavoitetta enemmän. Syntyvyyden lasku ei ole vähentänyt palvelujen tarvetta. Strategian mukaan osallistumisasteen odotetaan edelleen nousevan vuosittain 0,5 prosenttia. Lähtötasoksi on määritelty 1–6-vuotiaiden lasten maaliskuussa 2022 toteutunut osallistumisaste 83,6 prosenttia. Keväällä 2023 yli 3-vuotiaiden lasten osallistumisaste oli 97 prosenttia, ja vastaavasti alle 3-vuotiaiden lasten osallistumisaste oli 75,9. Maaliskuussa 2023 varhaiskasvatukseen osallistui 91,7 prosenttia jyvaskyläläisistä lapsista. Tilapäistä suojelua saavien lasten osuus varhaiskasvatuksessa on kasvanut.

Elokuussa 2023 on avautunut uusi Pohjanlammen päiväkoti, Haukkamäen päiväkodin laajennusosa ja Lohikosken väistöpäiväkoti. Tammikuussa 2023 avautui Fabriikin päiväkodin laajennusosa. Osallistumisasteen noususta ja Kuokkalan päiväkodin peruskorjauksesta johtuen ei ole voitu luopua Salmirannan esiopetusyksiköstä, Onnimannin päiväkodista ja Haukkamäen päiväkodin pihassa sijaitsevasta viipalerakennuksesta. Lisätilan tarpeisiin varhaiskasvatuksessa on vaikuttanut myös varhaiskasvatusta tarvitsevien 1–2-vuotiaiden lasten ennakoitua suurempi määrä sekä Ukrainasta Jyväskylään tulevien lasten varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tarpeet. Lisäksi kouluilla sijainneita esiopetusryhmiä jouduttiin siirtämään takaisin päiväkoteihin oppilasmäärien lisääntymisen vuoksi. Keväällä 2023 rekrytoitiin henkilöstö kolmeen ryhmäperhepäivähoitoryhmään, mutta ryhmäperhepäivähoitoon soveltuvia tiloja ei löytynyt. Ryhmät toimivat toistaiseksi päiväkotien tiloissa. Palvelutarpeen kasvun menovaikutus vuoden 2024 henkilöstökuluihin on yhteensä noin 1,0 miljoonaa euroa.

Yksityisen varhaiskasvatuksen palvelusetelin arvoa korotettiin 1.8.2023. Palvelusetelin indeksikorotuksen ja alle 3-vuotiaille myönnettävän palvelusetelin kertoimen korotuksen vaikutus vuoden 2024 talousarvioon on noin 0,3 miljoonaa euroa. Yksityinen Punapaulan päiväkoti siirtyi liikkeen luovutuksella kunnalliseksi päiväkodiksi 1.11.2023. Nettovaikutukset menoihin vuonna 2024 ovat 365 000 euroa.

Varhaiskasvatuksen maksuihin tuli muutoksia 1.3.2023. Maksuja alennettiin korottomalla maksujen perusteena olevia tuloeroja 33 prosenttia. Vuoden 2024 talousarviokehelyksessä varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tulotavoitetta on laskettu lakimuutoksen takia 0,5 milj. eurolla.

Toiminnan painopistealueet

Jyväskylän kaupungin kasvun ja oppimisen palvelujen kehittämisohjelmaan on kirjattu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja nuorisopalveluiden yhteiset tavoitteet ja teemat, joiden kautta edistetään kasvun ja oppimisen yhteisen tulevaisuuden rakentumista. Kehittämisohjelman mukaan tunne-, turva- ja vuorovaikutustaidot ovat keskiössä toiminnassa lasten ja oppilaiden kanssa. Henkilöstön tunne-, turva- ja vuorovaikutustaitojen osaamista kehitetään edelleen.

Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on onnistuminen osaavan henkilöstön rekrytoinnissa, työn houkuttelevuudessa ja työsuhteiden jatkuvuudessa. Työyhteisöt panostavat perehdyttämiseen sekä yksilö- ja ryhmämentorointiin yhdessä sovittujen suunnitelmien mukaisesti. Rekrytointia kehitetään monikanavaisesti sekä yhteistyötä tehdään oppilaitosten ja työllisyyspalveluiden kanssa.

Johtajuutta ja asiantuntijuutta tuetaan järjestämällä valmennusta, koulutuksia, yhteisiä ammatillisia keskustelutilaisuuksia ja säännöllistä mentorointia erityisesti talous- ja henkilöstöjohtamiseen liittyen. Vertaisryhmäkeskusteluja järjestetään muun muassa varhaiskasvatuksen apulaisjohtajille, tiimivas- taaville, sosionomeille, varahenkilöille, erityisavustajille ja varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitajille.

Jyväskylässä jatkuu opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu vuoteen 2024 saakka. Kokeilussa on mukana 15 kunnallista päiväkotia ja yksi yksityinen päiväkoti. Tutkimuksessa kokeilupäiväkodeille nimettiin verrokkipäiväkodit.

Varhaiskasvatuksessa on otettu käyttöön kansallinen laadunarviointijärjestelmä Valssi. Valssi on monipuolinen digitaalinen palvelu, jolla toteutetaan arviointitiedon keruita, saadaan arviointiraport- teja ja tuotetaan toimipaikkakohtaisia yhteenvetoja.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Varhaiskasvatuksen palvelujohtaja vastaa varhaiskasvatuksen lakisääteisten palvelujen järjestämi- sestä yhteistyössä kasvun ja oppimisen yhteisten palvelujen palvelujohtajan kanssa. Palvelujohdon muutoksella pyritään kehittämään päiväkotikoulujen yhteistä toimintakulttuuria, 5–8-vuotiaiden las- ten yhtenäistä opinpolkua sekä vaikuttamaan toimintakulttuurin muutokseen muun muassa määrit- telemällä yhteiset henkilöstöresurssit.

Tiedolla johtamisella ja oman toiminnan arvioinnilla voidaan vaikuttaa sairauspoissaolojen ja lyhyt- aikaisten sijaisten vähentämiseen, vuosilomasuunnitteluun sekä palvelujen laajuuteen koulujen loma-aikoina. Varhaiskasvatuksen lakisääteiset hallintopäätökset lapsille annettavasta tehostetusta ja erityisestä tuesta ohjaavat avustajaresurssin kohdentamista.

Päivitetty Jyväskylän esiopetussuunnitelma otetaan käyttöön ja siihen liittyen järjestetään perehdyt- tämistä alueellisesti. Esiopetussuunnitelmaa on muutettu opiskeluhoitoa koskevien lukujen osalta vastaamaan 1.1.2023 voimaan tulleita lakimuutoksia ja muutoksia esiopetuksen opetussuunnitel- man perusteisiin.

Varhaiskasvatuksessa otetaan käyttöön yksikkökohtaisesti laaditut toiminnalliset yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat, joihin 1.6.2023 tehdyt lakimuutokset velvoittavat. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986 ja Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014). Konkreettiset tavoitteet kirja- taan myös tiimien pedagogisiin suunnitelmiin ja niitä arvioidaan säännöllisesti lapsiryhmän toimin- taan peilaten.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Avustusta Tourutuvan avoimen päiväkodin toimintaan pienennettäisiin. Avoimessa päiväko- dissa voitaisiin edelleen järjestää kerhotoimintaa pienille lapsille ja perheille palveluseteleillä.

Perhepäivähoidon palvelurahasta luovuttaisiin 1.8.2024 alkaen. Korvaus perhepäivähoitajien omien alle esiopetusikäisten lasten osalta päättyisi. Palvelurahasta luopuminen vähentäisi yksi- tyiseksi perhepäivähoitajaksi hakeutumista.

Varhaiskasvatuksessa pyrittäisiin **sairauspoissaolojen vähentämiseen**, minkä vuoksi lyhytaikaisia sijaista tarvittaisiin vähemmän. Päiväkodin johtajia tuettaisiin työhyvinvointiin liittyvällä valmennuksella, etsittäisiin keinoja toimintatapojen kehittämiseen ja työn hallintaan, kiinnitettäisiin huomiota työoloihin, työkyvyn ylläpitämiseen, ergonomiaan ja työturvallisuuteen, työyhteisön ilmapiirin kehittämiseen, työntekijän kannustamiseen omaan aktiivisuuteen, tehtäisiin tiivistä yhteistyötä työterveyden ja henkilöstöyksikön kanssa. Lisäksi tehostettaisiin hygieniakäytäntöjä.

Varhaiskasvatuksen **palvelujen järjestämistä tehostettaisiin koulujen loma-aikoina**. Loma-aikoina avoinna olevien päiväkotien määrää vähennettäisiin ja tehostettaisiin henkilöstön vuosiloma-suunnittelua. Koulunkäynnin ohjaajien työskentelyä päiväkodeissa koulujen loma-aikoina lisättäisiin suunnitelmallisesti. Tiedottamista huoltajille päivystysaikojen palvelujen järjestämisestä tarkennettaisiin ja lisättäisiin.

Päiväkotikoulujen yhteistä toimintakulttuuria ja 5–8-vuotiaiden lasten yhtenäistä opinpolkua kehitettäisiin, muuan muassa **ohjaaja- ja avustajatehtävissä työskentelisivät joustavasti päiväkodin ja koulun ryhmissä**. Lisäksi kehitettäisiin koko henkilöstön kanssa uudenlaisia ja lasten yksilölliset tarpeet huomioon ottavia joustavia opetusryhmiä, oppimisympäristöjä ja opetuskäytäntöjä. Rakenteiden uudistaminen koskisi esimerkiksi **pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia**.

Kotihoidontuen ja esiopetuksen ostopalvelujen osalta voitaisiin tehdä muutokset talousarvion toteumaa vastaavalle tasolle. Kotihoidontuen ja esiopetuksen ostopalvelujen kysyntä on vähentynyt edellisiin vuosiin verrattuna. **Varhaiskasvatuksen aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin sekä ravitsemuspalvelujen ostoihin** kohdennettua määrärahaa supistettaisiin. Leikki- ja oppimateriaalien hankintaa rajoitettaisiin sekä aterioiden tilauksissa huomioitaisiin aikaisempaa tarkemmin lasten poissaolot huoltajien ilmoitusten mukaisesti.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024	
				euroa	%
Tunnusluvut					
Kunnallinen päivähoito, lapset lkm ka/kk, josta	5 206	5 190	5 360	170	3,3 %
päiväkodeissa	4 993	4 980	5 200	220	4,4 %
perhepäivähoidossa	112	100	90	-10	-10,0 %
kerhoissa	135	100	70	-30	-30,0 %
osuus 1-6-vuotiaista, %	68,1	66,5	73,4		
Yksityinen päivähoito (sis. esiopetuksen ja palvelurahan), lapset lkm ka/kk	1 434	1 300	1 400	100	7,7 %
osuus 1-6-vuotiaista, %	18,8	16,7	19,2		
Kotihoidon tuki, lapset ka/kk	1 653	1 200	1 400	200	16,7 %
osuus 1-6-vuotiaista, %	21,6	15,4	19,2		
Mittarit					
Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen bruttomenot / lapsi		11 500	13 500	2 000	17,4 %
Tuottavuusindeksi		0,95	0,95	0	0,0 %

Perusopetus

Toiminnan kuvaus

Perusopetuspalveluihin kuuluvat Jyväskylän kaupungin perusopetusta antavat koulut sekä aamu- ja iltapäivätoiminta. Opetusta järjestetään 38 kouluyksikössä.

Vuoden 2023 lopussa peruskouluikäisiä on kaupungin omissa kouluissa arviolta 12 614. Vuosiluokkien 1–6 oppilaiden määrän kasvu on tasaantunut ja määrän arvioidaan laskevan nykyisestään lähes 1 900 lapsella vuoteen 2030 mennessä. Yläkouluikäisten määrä on edelleen kasvussa ja on korkeimmillaan vuonna 2024. Tämän jälkeen määrän ennakoitaan laskevan yli 1 200 lapsella vuoteen 2033 mennessä. Perusopetuksen valmistavan opetuksen oppilasmäärät ovat kasvaneet merkittävästi, ja yleisopetukseen siirtyy vuoden 2024 aikana 180 oppilasta. Kasvuun vaikuttavat Suomen suurin pakolaiskiintiö, Suomen suurin vastaanottokeskus sekä kansainvälisten opiskelijoiden saapuminen Jyväskylään.

Perusopetus järjestetään laadukkaasti, jossa huomioidaan toimintakulttuurin muutos ja monimuotoisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen. Opetussuunnitelma pohjautuu seitsemän laaja-alaisen osaamisen alueen toteuttamiseen. Lasten ja nuorten yhtenäistä opinpolkua vahvistetaan yhdessä varhaiskasvatuksen ja nuorisopalveluiden kanssa. Kasvun ja oppimisen yhteistä tavoitteistoa rakennetaan mm. yhteisen kehittämissuunnitelman ja tuen kehittämissuunnitelman kautta.

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään Jyväskylässä kaikilla alakouluilla ja lukuvuonna 20.9.2023 siihen osallistui 1631 lasta. Lapsimäärät vaihtelevat vuosittain ja niiden ennustaminen on vaikeaa, koska Jyväskylässä toimintaa tarjotaan kaikille sitä tarvitseville. Toimintaa tarjotaan 1–2-luokan oppilaille sekä erityisen tuen 3–5-luokan oppilaille ja sitä järjestetään arkisin yli 4 tuntia pääsääntöisesti kello 12.00–17.00 välisenä aikana.

Toimintaa järjestetään sekä perusopetuksen omissa (25) toimipisteissä, että palveluntuottajien ryhmissä (15). Palveluntuottajat järjestävät toimintaa avustussopimuksin. Lasten määrät Jälkkäri-ryhmissä vaihtelevat 6–100 lapsen välillä. Jokaisessa ryhmässä on kelpoisuusehdot täyttävä ohjaaja 12 lasta kohden. Mikäli ryhmässä on tuen haasteita, voi ohjaaja resurssointi olla suurempi. Opetuksen omissa ryhmissä toiminnasta vastaavat koulunkäynnin ohjaajat, jotka työskentelevät pääsääntöisesti aamupäivän koululla. Palveluntuottajat vastaavat omien työntekijöidensä palkkauksesta sekä kaikista työnantajan velvoitteista. Toiminnan kehittäminen ja laadun seuranta on keskitetty kasvun ja oppimisen palvelujen kehittämistiimiin.

Vertti on perusopetusikäisille kehitysvammaisille ja autistisille lapsille ja nuorille järjestettyä ohjattua aamu- ja iltapäivätoimintaa, jota tarjotaan 135 lapselle. Vertti –toiminnan kustannuksista perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa lukuun ottamatta vastaa hyvinvointialue.

Toiminnan painopistealueet

Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja nuorisopalveluiden yhteisen tulevaisuuden rakentumista edistetään Jyväskylän kaupungin kasvun ja oppimisen palvelujen kehittämissuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden ja teemojen kautta. Kehittämissuunnitelma on toimenpideohjelma, joka edistää kaupunki-strategiaan kirjattujen tavoitteiden viemistä käytäntöön. Kehittämisen teemoja ovat vuorovaikutustaidot ja yhteisöllisyys, toimintaympäristön rakenteet ja prosessit, osaavat ja hyvinvoivat ammattilaiset sekä yhteisöllinen johtaminen, tietoperustaisuus ja laadun arviointi.

Perusopetuksessa korostetaan tunne-, turva- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Hyvät vuorovaikutustaidot ovat kaikkien (lapset, nuoret ja aikuiset) perusosaamista. Vuorovaikutustaitojen kehittämistä varten on laadittu mm. Kasvun ja oppimisen hyvinvoinnin vuosikello koulujen käyttöön. Lisäksi kouluissa laaditaan vuorovaikutuksen pelisäännöt ja toimintatavat henkilöstölle.

Kasvun ja oppimisen tuen kehittäminen painottuu yhä vahvemmin kaikkien lasten osallisuutta vahvistavaan toimintakulttuuriin eli mahdollisuuteen saada tarvitsemansa oppimisen ja koulunkäynnin tuki lähikoulussa tai -alueella. Laadukasta oppimista ja hyvinvointia tukevaa yleistä tukea vahvistetaan. Tavoite ja toimenpiteet on kirjattu koulujen lukuvuosisuunnitelmaan.

Toimintaympäristön muutoksia ennakoidaan yhä paremmin kehittämällä ja selkeyttämällä tuen rakenteita, prosesseja ja toimintatapoja sekä kaupunkitasoisesti, alueellisesti että koulun sisäisesti. Joustavat ja toimivat ryhmittelyt, pienryhmäopetus, konsultointi, kouluihin jalkautuva työ ja erityisopetusosaamisen vahvistaminen varmistavat yksilöllisemmän ja vahvemman tuen yhä useammalle lapselle ja nuorelle.

Yhtenäisen opinpolun vuosikellon mukainen toiminta ohjaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toimijoiden yhteistyötä sekä varmistaa tuen jatkumoa opinpolun nivelvaiheissa ja siirtyessä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen. Läsnäoloa koulussa tuetaan poissaolomallin mukaisilla toimenpiteillä ja kiusaamisen vastaisella ohjelmalla.

Järjestelmien ja prosessien kehittämistä tuetaan seitsemän kaupungin ja Kuntien Tieran yhteisellä DigiOne-hankkeella, jossa kehitetään kansallinen oppimisen palvelualusta ja ekosysteemi. DigiOne-palvelut korvaavat vaiheittain Primuksen, Kurren ja Wilman. DigiOne käynnistyy pilotointivaiheella Jyväskylässä kolmella koululla (Huhtasuo, Keltinmäki, Puistokatu) kevään 2024 aikana. Muiden koulujen osalta DigiOnen käyttöönotto toteutetaan vaiheittain syksystä 2024 alkaen, käyttöönoton jatkuessa vuonna 2025.

Kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen tavoitteena on kansainvälisyyskasvatuksen lisääminen kouluissa. Kotikansainvälisyyden ja kotoutumisen sekä AGENDA2030 merkitystä korostetaan osana koulujen arkea. Toimintaa tukemaan haetaan koko kaupungin yhteistä Erasmus Akreditointia, joka mahdollistaisi henkilökunnan kansainväliset täydennyskoulutusjaksot EU:n alueella.

Perusopetuksen oppilailla ja henkilöstöllä on käytössään ajantasainen laitekanta, jota osataan hyödyntää luontevasti osana kaikkea opetusta ja oppimista.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Koronatilanteen jälkeen kouluissa on edelleen rakennettu hyvinvoivaa ja turvallista arkea. Ukrainan sota on muuttanut usean koulun toimintaympäristöä kansainvälisempään suuntaan, sillä valmistavasta opetuksesta on siirtynyt lähes 300 oppilasta yleisopetukseen. Oppilaiden liikkuvuutta kaupungin sisällä, maan sisällä sekä maasta muuttoon on haastava ennustaa. Myös muiden ulkomailta Jyväskylään muuttaneiden perheiden määrä on edelleen kasvava. Tämä huomioidaan palveluita ja palveluverkkoa suunniteltaessa. Valmistavan opetuksen osalta on varauduttava 17 ryhmään ainakin kevätlukukaudella 2024. Perusopetuksen puolella erityisesti maahanmuuttajataustaisten oppilaiden oppimisen kannalta riittävän kielitaidon tukemiseen on varauduttava. Jyväskylään on sijoitettu ja sijoittunut paljon vaativaa erityistä tukea vaativia oppilaita.

Syntyvyyden laskun vaikutuksia tarkastellaan perusopetuksen palveluverkkoon alueittain. Tämä edellyttää vuosittain päivittyvää palveluverkkoselvitystä, joka mahdollistaa ennusteen toteutumisen seuraamisen ja mahdollisten muutosten ennakoinnin. Oppilaaksiottoa on tarkasteltava kapenevan hallinnollisen resurssin puitteissa.

Kouluissa kiinnitetään erityistä huomiota vuonna 2024 oppilaiden sekä henkilökunnan vuorovaikutukseen sekä tunne-elämän taitoihin. Kasvun ja oppimisen kehittämisohjelma ohjaa koulujen uusien

toimintasuunnitelmien rakentumisessa. Ohjelma määrittää kouluille konkreettiset kasvatukselliset tavoitteet vuoteen 2025 saakka ja on linjassa kaupunkistrategiaan kirjattujen tavoitteiden kanssa.

DigiOne tulee vuonna 2024 käyttöön nykyisen Primus-järjestelmän rinnalle siirtymävaiheen ajaksi.

Kaupungin heikkenevä taloustilanne heijastuu perusopetuspalveluiden järjestämiseen vuonna 2024. Perusopetusta järjestetään tulevaisuudessa pienenevin resurssein. Resurssien vähenemisestä huolimatta palvelutarpeen (oppilasmäärä, tuen tarpeet) kasvu jatkuu edelleen. Tämä haastaa palveluiden asianmukaista ja laadukasta toteuttamista.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Sopeutustoimenpiteet heikentävät tulevina vuosina merkittäväällä tavalla perusopetukseen asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tasapainotusohjelma nostaa opetusryhmien ryhmäkokoja ja vähentää oppilaille annettavan opetuksen sekä tuen määrää. Kouluverkkoratkaisuja ei sisälly talousarvioon 2024.

Tuntijaon pienentäminen - 5 vuosiviikkotuntia:

Perusopetuksessa annettavan opetuksen valtakunnallinen vähimmäistuntimäärä on vuosiviikkotunteina 224 vvt. Jyväskylän kaupungin perusopetuksessa opetuksen määrä vuosiviikkotunteina on 230. Opetuksen määrää vähennetään perusopetuksessa yhteensä viisi tuntia viikossa. Opetustunteja on mahdollista vähentää matematiikassa (-1 vvt vuosiluokilla 3–6), ympäristöopissa (-1 vvt vuosiluokilla 3–6), taito- ja taideaineissa (-2 vvt vuosiluokilla 3–6) sekä tieto- ja viestintätekniikassa (-2 vvt vuosiluokilta 3. ja 7.–8.). Tuntijaon pienentäminen viidellä vuosiviikkotunnilla tuo noin 650 000 € säästön vuodessa (vaikutus vuodelle 2024 yht. 273 000 €). Ratkaisu lisää oppilaiden kuljetusten porrastusta eri vuosiluokilla, jolloin kuljetuskustannukset vastaavasti kasvavat. Koulukuljetusten määrän kasvua ei ole huomioitu sopeutuksen vaikutuksia arvioitaessa. Valtakunnalliseen tuntijakoon lisätään 1 vuosiviikkotunti lisää syksystä 2024 alkaen (B1 –kieli). Näin ollen valtakunnallinen vähimmäistuntimäärä tulee olemaan 225 vvt ja Jyväskylän kaupungin järjestämässä perusopetuksessa 231, mikäli sopeutuksia tuntijakoon ei toteuteta.

Valteri-Onerva -koulun oppilaspaikkojen rajaaminen:

Valteri-Onerva-koulussa opiskelee lukuvuonna 2023–2024 yhteensä 58 Jyväskylän perusopetuksen oppilasta. Vuotuinen kustannus kaupungille on 600 000 euroa. Kustannukset koostuvat pääosin koulunkäynninohjaajien palkkakustannuksista ja kuljetuskustannuksista. Oppilaspaikkojen rajaaminen jatkossa 30 oppilaaseen (näkö-, kuulovammaiset ja vaikeimmat kielihäiriöt) pienentää palveluiden ostoja noin 300 000 euroa. Opetuksen järjestäminen kaupungin omana toimintana (28 oppilaalle) edellyttää kolmen erityisopettajan palkkaamista (kustannukset noin 150 000 €/v). Kustannussäästöjä syntyy vuodessa noin 150 000 euroa (vaikutus vuodelle 2024 noin 63 000 euroa).

Valteri-Onerva -koulun kielellisistä tukistarteista luopuminen:

Kielelliset tukistartit (20 h) on tarkoitettu lapsille, joilla on sitkeitä kielen alueelle painottuvia oppimisvaikeuksia ja joilla moniammatilliseen arvioon perustuen on todettu tarve koulun ulkopuoliselle, vahvemmalle kielelliselle tuelle. Tukistarteilla on pyritty vastaamaan osittain myös puheterapiapalvelujen riittämättömyyteen. Tukistartin tavoitteena on mahdollistaa oppilaan opiskelu lähikoulussa rakentaen tuki koulun toimintaympäristöön. Tukistartteja on myönnetty noin 40–50 lapselle vuosittain. Tukistarteista luopuminen lisää painetta esiopetuksen ja koulujen erityisopetukseen, joka jää lapsen tuen tosiasialliseksi toteuttajaksi. Kielellisen tuen vähentyminen lisää oppilaiden oppimisen haasteita todennäköisesti myöhemmän koulupolun aikana.

Kielellisistä tukistarteista luopuminen mahdollistaa perusopetukseen noin 50 000 euron säästön vuodessa (vaikutus vuodelle 2024 noin 21 000 euroa).

Lukiotoiminnan tuen pienentäminen:

Kaupungin tuki Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian lukiotoimintaan on vuonna 2023 yhteensä 1,7 miljoonaa euroa. Lukiotuen leikkaaminen 0,6 miljoonalla eurolla vuonna 2024 tarkoittaisi Gradia-lukioissa mm. opintotarjonnan, opiskelijoiden ohjauksen ja oppimisen tuen merkittävää supistumista. Ryhmäkokoja olisi nostettava opetustilojen sallimaan enimmäishenkilömäärään asti. Toimenpiteiden seurauksena opiskelijoiden ylioppilastutkinnon kokeisiin hankkimat valmiudet heikenisivät ja opiskelijoiden opinnot saattaisivat venyä entistä enemmän yli kolmen vuoden tavoiteajan.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintamaksujen korottaminen:

Perusopetuslain mukaan (48 f §) mukaan kunta päättää aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävien kuukausimaksujen määrästä. Maksu saa olla 570 tunnin osalta enintään 120 euroa ja 760 tunnin osalta enintään 160 euroa. Jyväskylän kaupunki veloittaa tällä hetkellä Jälkkäri -toiminnasta 570 tunnin osalta 90 euroa ja yli 760 tunnin osalta 130 euroa kuukaudessa. Toimintamaksujen korottaminen lakisääteiselle ylärajalle mahdollistaisi tuloja kaupungille enintään noin 200 000 euroa vuodessa nykyistä enemmän (vaikutus vuodelle 2024 noin 84 000 euroa). Toimintamaksujen korottaminen pienentää mahdollisesti iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten määrää, jolloin tulot jäivät arvioitua pienemmäksi.

Koulunkäynninohjaajien toiminnan tehostaminen ja kriteeristön tarkistus

Jyväskylän kaupungin sivistyslautakunta on 26.5.2021 päättänyt koulunkäynninohjaajien jakopuusteista 1.8.2021 alkaen. Päätöksen mukaisesti ohjaajaresurssia on kouluille kohdennettu oppilasmäärien ja erityisopetuksen ryhmien määriin perustuen. Perusopetuksen kasvaneet oppilasmäärät ovat lisänneet kouluille kohdennettavaa ohjaajaresurssia. Lautakunnan päättämät jakopuusteet uudistetaan siten, että oppilasmäärän kasvu ei ole resurssia ohjaava tekijä.

Oppilaiden lähikoulun osoittamisen tehokkaampi koordinointi:

Opetuksen järjestäjä käyttää jatkossa vahvemmin toimivaltaansa osoittaa oppilaalle lähikoulu. Opetuksen järjestäjällä on vuonna 2024 nykyistä ajantasaisempi tieto oppilaiden vakituisista asuin-osoitteista, jolloin oppilaiden ja opetusryhmien määrän koulukohtainen ennakkosuunnittelu mahdollistuu nykyistä käytännettä kokonaisvaltaisemmin. Kustannussäästö perusopetukseen noin 200 000 euroa vuodessa (vaikutus vuodelle 2024 yhteensä 84 000 euroa).

Vaativaa erityistä tukea tarvitsevien lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan (Vertti) rahoitus:

Perusopetuksen vuoden 2023 budjettiin on varattu 1,1 miljoonan euron määräraha Vertti -toiminnasta aiheutuvia henkilöstökuluja varten. Palvelun järjestämisvastuu on 1.1.2023 siirtynyt kaupungilta Keski-Suomen hyvinvointialueelle. Jyväskylän kaupunki on tehnyt kesäkuussa 2023 palvelusopimuksen Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa Vertti -toiminnan järjestämisestä 4.6.2023 alkaen. Sopimuksen mukaan kaupunki veloittaa tuottamastaan Vertti -toiminnasta syntyneet kulut hyvinvointialueelta.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat -määrärahan supistaminen:

Koulujen aineet, tarvikkeet ja tavarat – määrärahoilla ostetaan mm. oppilaiden koulukirjat sekä muut opiskeluvälineet/-materiaalit. Jyväskylän kaupungin perusopetuksessa on vuonna 2022 käytetty aineisiin-, tarvikkeisiin ja tavaroihin oppilasta kohden laskettuna vähiten määrärahoja kymmenen suurimman kaupungin joukossa (Jyväskylä 173 €/oppilas, Espoo 271 €/oppilas, Helsinki 276 €/oppilas, Kuopio 181 €/oppilas, Lahti 210 €/oppilas, Oulu 248 €/oppilas, Pori 205 €/oppilas, Tampere 248 €/oppilas, Turku 753 €/oppilas, Vantaa 298 €/oppilas). Jyväskylän kaupunki on kohdentanut aiempiin vuosiin nähden lisää määrärahaa (100 000 euroa) aineisiin-, tarvikkeisiin ja tavaroihin vuodelle 2023. Pienentämällä määrärahaa nykyisestä tasosta 336 000 eurolla joudutaan kouluissa esimerkiksi kierrättämään aiempina vuosina ostettuja oppikirjoja nykyistä enemmän ja jättämään materiaalihankintoja tekemättä. Opetuskirjallisuuden, -materiaalien ja kaluston hankinnan rajaaminen voi aiheuttaa riskin opetussuunnitelman toteutumisen estymisestä (esimerkiksi taito- ja taideaineiden materiaalien rajoittaminen, oppiaineisiin liittyvät hankinnat) sekä oppilaan oikeuden tarvitsemaansa tukeen (esimerkiksi tukien piirissä olevien oppilaiden tukimateriaalien hankinnan rajoittaminen).

Ety-yksikön toiminnan päättäminen:

Elämäntaitojen yksikön kohderyhmänä ovat jyvaskyläläiset yläkouluikäiset kehitysvammaiset oppilaat, ja opetuksen tavoitteena on oppilaan itsenäisen elämähallintataitojen tukeminen ja ohjaaminen. Ety-yksikön toiminta on keskitetty Huhtasuon yhtenäiskouluun. Keskitetystä yksiköstä luopuminen ei vaikuta opetussuunnitelman toteutumiseen. Oppilaiden omien ryhmien erityisluokanopettajat opettaisivat jatkossa osana normaalia viikoittaista opetustaan elämäntaitoja oppilaille. Keskitetyn yksikön kustannussäästö perusopetukselle on noin 120 000 euroa vuodessa (vaikutus vuodelle 2024 noin 50 000 euroa).

Ravitsemuspalvelujen ostot

Kouluruokailun valvonta on osa koulun kasvatus- ja opetustehtävää. Koulun on huolehdittava siitä, että valvontaa on jokaisessa ruokavuorossa hoitamassa tarpeellinen määrä opetushenkilöstöä. Rehtorin päätöksellä valtuutettu oppilasruokailun valvoja toimii ruokailutilanteessa valvojana ja/tai esimerkkiruokailijana (luontaiseturuokailu). Perusopetuksen luontaiseturuokailun kustannukset vuonna 2022 ovat olleet 1.2 miljoonaa euroa. Esimerkkiruokailun määriä pienentämällä on perusopetuksen mahdollista vähentää ravitsemuspalvelujen ostoja 124 000 euroa vuodessa. Ratkaisun myötä oppilaiden ruokailun valvontaan osallistuvien opettajien määrä vähenee.

Muut sopeutustoimenpiteet

Perusopetuksen muut sopeutustoimenpiteet täsmentyvät talousarvioprosessin edetessä ja tarkemmat kohdennukset tehdään lautakunnan käyttösuunnitelmapäätöksen yhteydessä.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024 euroa	%
Tunnusluvut					
Oppilasmäärä 20.9	12 582	12 742	12 434	-308	-2,4 %
Oppilaat, äidinkieli muu kuin suomi	708	1 020	1 025	5	0,5 %
Aamu- ja iltapäivätoiminnan lapset	1 672	1 700	1 640	-60	-3,5 %
Koulukuljetettävien määrä	1 913	1 980	2 013	33	1,7 %
Valmistavan opetuksen läsnäolokuukaudet	1 331	1 840	850	-990	-53,8 %
Opetustuntien kokonaismäärä					
1-6 luokilla	10 607	10 607	9 867	-740	-7,0 %
7-9 luokilla	6 905	6 905	6 965	60	0,9 %
erityisopetus	3 811	3 811	4 362	551	14,5 %
Mittarit					
Opetuksen vuosiviikkotunnit/oppilas	1,69	1,69	1,69	0	0,0 %
Opetusryhmän laskennallinen koko/ryhmä					
1-6 luokilla	18,4	18,4	19,1	1	3,8 %
7-9 luokilla	18,1	18,1	18,5	0	2,2 %

Nuorisopalvelut

Toiminnan kuvaus

Nuorisopalveluiden tehtävänä on parantaa alle 29-vuotiaiden jyvaskyläläisten nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvointia, edistää heidän osallisuuttaan ja vaikuttamismahdollisuuksiaan sekä tukea heidän kasvuun, itsenäistymistä ja yhteisöllisyyttä. Nuorisopalveluiden toimintaa tehdään tiiviissä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Nuorisopalveluiden toiminta jakautuu neljään toiminta-alueeseen: alueellinen nuorisotyö, erityisnuorisotyö, nuorten työpajatoiminta ja yhteiset palvelut.

Alueellinen nuorisotyö tarjoaa 13–18-vuotiaille nuorille ennaltaehkäisevää, mielekästä, nuorilähdistä ja monipuolisia kokemuksia tarjoavaa vapaa-aikaa turvallisissa ympäristöissä. Työ perustuu kahdeksaan nuorisotilaan, nuorisoverstaaseen sekä liikkuvan nuorisotyön yksikköön. Keskustassa sijaitsevan Veturitallien kohderyhmä ovat 13–29-vuotiaat nuoret, ja toiminnan pääpainopisteenä kulttuurinen nuorisotyö. Lisäksi alueellinen nuorisotyö organisoii katupäivystys Synkkiksen kadulle jalkautuvaa nuorisotyötä perjantai-iltaisain ja nuorten suosimien tapahtumien aikaan sekä nuorisopalveluiden loma-ajan toimintaa.

Erityisnuorisotyön keskiössä on tuen tarpeessa olevien nuorten vahvempi yksilöllinen tukeminen, auttaminen ja palveluun ohjaus. Erityisnuorisotyö jakaantuu etsivään ja erityisnuorisotyöhön. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa 15–29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella ja ohjata heidät tarvittavien palveluiden piiriin. Erityisnuorisotyö vastaa kohtaamispaikka Bostarin toiminnasta ja keskustan alueelle jalkautumisesta sekä osallistuu moniammatilliseen Ankuri-ryhmään, jonka tehtävänä on nuorten tekemien rikosten ennaltaehkäisy.

Nuorten työpajatoiminta tarjoaa valmennus-, ohjaus- ja opetuspalveluja 15–29-vuotiaille jyvaskyläläisille nuorille. Tavoitteena on tukea nuoren työ- ja toimintakykyä sekä vahvistaa nuorta opintoihin, työelämään tai kiinnittymään muihin häntä tukeviin palveluihin. Lisäksi yhteistyössä Gradientin kanssa järjestetään opinnoissaan keskeyttämishuhan alla oleville nuorille Vivo-valmennusta ja pajaympäristö voi toimia Tuva-opintojen ja toisen asteen opintojen vaihtoehtoisena oppimisympäristönä.

Yhteiset palvelut tuottaa koko nuorisopalveluita läpileikkaavia palveluita ja toimintaa (mm. Lasten parlamentti, nuorisovaltuusto, koulunuorisotyö, digitaalinen nuorisotyö, järjestöyhteistyö, kansainvälinen toiminta). Ennaltaehkäisevällä koulunuorisotyöllä tavoitetaan koko ikäluokka (kohdentuu 5–9-luokkalaisiin), joskin osa toiminnasta on kohdennettu erityisesti nuorisotyöllisen tuen tarpeessa oleville nuorille. Koulunuorisotyötä tehdään vakituisesti seitsemällä yhtenäiskoululla, sekä toimintakauden 2023–2024 ajan jokaisella ylä- tai yhtenäiskoululla hankerahan turvin.

Nuorisopalvelut hallinnoivat poikkihallinnollisia toimintoja: Nuorten taloa, Ohjaamo Jyväskylää sekä SIB-toimintaa.

Toiminnan painopistealueet

Nuorisopalveluiden toimintaa ohjaava suunnitelma, Nuorisoplääni, päivitetään vuonna 2024. Päivityksessä huomioidaan kasvun ja oppimisen kehittämissuunnitelma, joka valmistui keväällä 2023. Nuorisopalveluiden vuoden 2024 teema on *nuorten kohtaaminen*. Työntekijöille mahdollistetaan enemmän työaikaa perustehtävään, eli nuorten kohtaamiseen. Tätä edistetään selkeyttämällä tehtävänkuvia entisestään, kirkastamalla yhteisiä pelisääntöjä ja tekemällä joitakin rakenteellisia muutoksia.

Nuorisopalveluiden toiminnassa näkyvät edelleen korona-ajan ja yleisen maailman tilanteen tuomat haasteet nuorille sekä muutokset palvelujärjestelmässä, kuten hyvinvointialueen tuleminen ja sen

myötä muuttuneet palvelut. Nuoret tarvitsevat tukea ja apua muissa palveluissa asioimiseen. Jyväskylässä on edelleen paljon syrjäytymisvaarassa olevia nuoria (NEET nuoria). Haasteena on edelleen myös ko. nuorten tarvitsemien palveluiden heikko saatavuus, erityisesti mielenterveys- ja päihdepalveluissa.

Nuorisopalveluissa on useita toimenpiteitä heikommassa asemassa olevien nuorten tukemiseksi kuten etsivä nuorisotyö, erityisnuorisotyö, työpajatoiminta ja SIB-hanke. Nuorten työpajatoiminnassa mahdollisuutta nuoren omaehtoisen pajasopimuksen hyväksymiseen työllistymistä edistävaksi palveluksi selvitetään. Toisen asteen yhteistyötä ja opinnollistamisen käytäntöjä selkeytetään ja vahvistetaan. Nuorten sijoittumiseen kiinnitetään edelleen huomiota ja henkilöstön osaamista vahvistetaan. Yhteistyötä Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa vahvistetaan ja terävöitetään edelleen kaikessa nuorisopalveluiden toiminnassa. Jyväskylän kaupungin sisällä poikkihallinnollista yhteistyötä vahvistetaan nuorten palveluiden kehittämiseksi. Myös oppivelvollisuuden laajenemisen koordinaatiota osana siirtymää toiselle asteelle vakautetaan.

Nuorten yksinäisyyden kokemukset ovat lisääntyneet ja kavereiden kasvokkaisten tapaamisten tiedetään vähenevän iän myötä, vaikka nuorten vertaissuhteet ovat tärkeitä paitsi elämään tyytyväisyyden myös vaikeuksista selviämisen näkökulmasta. Ennalta ehkäisevän ja yhteisöllisen nuorisotyön keinoin vaikutetaan ja tuetaan nuorten suhteita toisiin nuoriin ja ympärillä olevaan yhteisöön kaikissa nuorisopalveluiden toimintaympäristöissä, myös digitaalisesti ja verkossa.

Nuorisopalveluissa kehitetään muun muassa koulunuorisotyötä vuosina 2023–2024 Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston rahoittamalla hankkeella, minkä tavoitteena on tarjota jokaiselle jyväskyläläiselle 5.–9. luokan nuorille välittävä, läsnä oleva, kiireetön ja kuunteleva aikuinen. Lisäksi toimenpiteenä on kulttuurisen nuorisotyön keskuksen Veturitallien kehittäminen. Nuorisopalvelut on myös mukana lasten ja nuorten harrastustoiminnan kehittämisessä (Suomen harrastamisen malli) yhteistyössä eri palveluiden kanssa. Osallisuuskasvatuksen (nuorisovaltuusto, Lasten parlamentti) kautta nuoret pääsevät ottamaan kantaa moniin aloitteisiin, kehittämissuunnitelmiin tai ilmiöihin.

Nuorisopalvelut on hyväksytty mukaan Erasmus+ ja ESC -ohjelmiin vuoteen 2027 saakka. Kansainvälisen nuorisotyön kehittämiseen, niin nuorten kuin työntekijöiden liikkuvuuteen, on myönnetty rahoitus koko ohjelmakauden ajaksi.

Nuorten osallisuutta nuorisopalveluiden toiminnan kehittämiseen lisätään *systemaattisen palautteen keruun* kautta. Palautteen keräämisen tapoja ja käytänteitä kehitettiin vuonna 2023 ja vuonna 2024 uudet mallit otetaan käyttöön. Palautetta kerätään nyt kaikissa nuorisopalveluiden toiminnoissa niihin osallistuvilta nuorilta. Lisäksi alueellisessa nuorisotyössä ja koulunuorisotyössä otetaan käyttöön nuorisotyön itsearviointi siihen kehitetyn nuorisotyön kriteeristön avulla. Eri arviointimenetelmät ja palautekanavat tukevat toisiaan ja luovat yhdessä kattavan kuvan nuorisopalveluiden toiminnan laadusta ja suuntaavat toiminnan kehittämistä nuorilähtöisesti.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Nuorten vihapuhe ja väkivaltaisen ja rikollisen toiminnan ihannoiti on lisääntynyt. Väkivallan uhka nuorisotiloilla ja nuorten toimintaympäristöissä on lisääntynyt. Nuorisopalveluissa käynnistyy kaksivuotinen Ankkuritoiminta-hanke, jolla osaltaan pyritään ennaltaehkäisemään nuorten rikollista ja väkivaltaista käyttäytymistä nuorisotyön keinoin. Lisäksi henkilöstöä koulutetaan mm. radikalisoitumiseen, uhka- ja väkivaltilanteisiin ja työturvallisuuteen liittyen.

Vuoden 2024 aikana on edelleen varauduttava ottamaan huomioon koronapandemian vaikutukset, mutta sen lisäksi lapsia, nuoria, perheitä ja nuoria aikuisia haastavat yleinen maailmantilanteen epävakaisuus ja inflaatio, mm. energian ja elintarvikkeiden hintatason nousu. Mahdollisia sosiaaliturvan leikkauksia ja niiden vaikutuksia nuoriin ja heidän perheisiinsä tulee seurata. Vaikutukset voivat näkyä muun muassa ahdistuneisuuden lisääntymisenä, taloudellisina vaikeuksina, nuorten aikuisten

asunnottomuutena, velkaantumisenä, ruoka-avun tarpeina, maksuttomien vapaa-ajan palveluiden kysynnän lisääntymisenä. Koronan jäljiltä nuorten keskuudessa on olemassa edelleen laajamittaista palveluvajetta mm. mielenterveyspalveluiden saatavuudessa, joka saattaa syventyä entisestään. Euroopassa käytävän sodan lisäksi on huomioitava myös erilaiset Suomeen kohdistuvat hybridivai- kuttamisen toimet, joissa voi korostua eri medioiden ja tiedonvälityksen rooli. Sosiaalisen medioiden käyttäjinä nuoret ovat informaatiovaikuttamiselle altis ryhmä. Kriittisen ja objektiivisen tiedon käsitte- lyn ja lukutaidon edistämiseksi tarvitaan ohjausta, myös nuorten vapaa-ajalla, johon uuden ulottu- vuuden tuo tekoälyn nopea kehittyminen.

Kaupungin talouteen vuodelle 2024 suunnitellut säästötoimet tulevat toteutuessaan vaikuttamaan paljon nuorisopalveluiden toimintaan ja sitä kautta kohderyhmään, Jyväskylän nuoriin ja nuoriin ai- kuisiin. Mahdolliset säästöt haastavat myös kaupungin strategisen tavoitteen NEET-nuorten määrän vähentämisestä. Jyväskylässä alle 29-vuotiaiden kokonaismäärä, 54 032, (vuonna 2022, Nuorisoti- lastot.fi) tulee pysymään korkeana, vaikka ikäluokat pienenevät. Nuorten palveluiden määrä suhteessa nuorten määrään ja palveluiden tarpeeseen ei ole nykyiselläänkään riittävä, ja esimerkiksi nuorisopalveluiden palveluverkon supistaminen heikentää tilannetta entisestään ja asettaa nuoria eriarvoiseen asemaan palveluiden saatavuuden suhteen. Jyväskylän nuorten ja nuorten aikuisten määrä sekä palveluiden tarve tulee huomioida myös Keski-Suomen hyvinvointialueen palveluiden tarjonnassa.

Tulevan TE25-uudistuksen myötä kaikki työllisyyden hoito siirtyy kaupungin järjestämisvastuulle ja tähän liittyvä valmistelutyö jatkuu 2024. Nuorten talo toimii yhteisissä tiloissa kaupungin työllisyys- palveluiden kanssa ja työllisyyspalveluiden nuorten tiimit ovat osa Nuorten talon palvelukokonai- suutta. Nuorten talon tavoitteena on tässä prosessia syventää yhteistyötä työllisyyspalveluiden kanssa. TE25-uudistus tulee vaikuttamaan myös nuorten työpajatoiminnan asiakkaiden tilanteisiin. Mm. suunniteltu työkokeilun maksimipituuden lyhentäminen kuuteen kuukauteen on nuorten ja työ- pajatoiminnan näkökulmasta selkeä heikennys. Kysymyksiä herättää myös palveluiden riittävyys ja kohdentuminen sekä esimerkiksi Ohjaamojen monialaisuus ja nuorten palveluiden toteutuminen eril- lisenä palvelukokonaisuutena. Uuden hallitusohjelman linjaukset ottavat toisaalta hyvin huomioon kohdennetun nuorisotyön, toisaalta esimerkiksi suunnitelmat aluehallintovirastojen myöntämien avustusten vähentämisestä herättävät kysymyksiä rahoituksen suhteen.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Nuorisopalveluiden sopeuttamistoimenpiteet tulevat vaikuttamaan sekä määrällisesti että laadulli- sesti nuorten ja nuorten aikuisten palveluihin.

Nuorisotilojen palveluverkon uudelleenjärjestäminen

Nuorisotilojen palveluverkkoon kohdistetaan 38 000 euron sopeuttamisvaade, joka kohdennetaan käyttösuunnitelmavaiheessa.

Henkilöstöresurssin vähentäminen

Nuorisopalveluiden vapautuvia tehtäviä ei täytettäisi vuoden 2024 alussa ja sijaisuusresursseja su- pistettaisiin.

Nuorisopalveluiden organisaatio tarkastellaan Nuorisopläänin päivittämisen yhteydessä vuonna 2024 ja mahdolliset vaikutukset organisaatioon konkretisoituvat vuoden 2025 alussa. Säästöt vai- kuttaisivat nuorisopalveluiden esihenkilö- ja/tai suunnitteluresurssiin.

Pajaryhmän lakkauttaminen

Työpajatoiminnan työpajojen valikoimasta lakkautettaisiin vuoden 2024 alussa yksi työpaja, joka edellyttäisi kahden määräaikaisen työvalmentajan palkkaamista jättämisen sekä työpajoihin liitty- vien toimintakulujen säästöt.

Avustusten vähentäminen

Nuorisotoiminnan avustusten määrärahaa vähennettäisiin 20 000 €. Avustuksia olisi tällöin jaettavissa 107 000 € vuonna 2024. Määrärahan vähennys heikentäisi järjestöjen tuottamaa lasten, nuorten ja perheiden harrastustoiminnan määrää ja laatua.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024	
				euroa	%
Tunnusluvut					
Nuorten kohtaamiskerrat alueellisessa nuorisotyössä	30 000	40 000	38 000	-2 000	-5,0 %
Vahvasti tuettujen ja/tai palveluihin ohjattujen nuorten määrä	832	700	740	40	5,7 %
Työpajatoimintaan osallistuneet nuoret	455	400	360	-40	-10,0 %
Nuorten kohtaamiskerrat koulunuorisotyössä	56 535	40 000	60 000	20 000	50,0 %
Ohjaamon käyttökerrat	6 812	6 500	10 000	3 500	53,8 %
Mittarit					
Bruttomenot / alle 30-vuotiaat		109,7	102,1	-8	-6,9 %
Nettomenot / alle 30-vuotiaat		99,3	92,0	-7	-7,4 %

Kulttuuripalvelut

Toiminnan kuvaus

Yksikköön sisältyvät kulttuuri- ja liikuntalautakunnan menot sekä kansalaistoiminnan, kulttuurin ja liikunnan avustukset.

Kulttuuripalvelut edistää asukkaiden hyvinvointia järjestämällä monipuolista kulttuuritoimintaa ja tukemalla kulttuurin ja taiteen harjoittamista ja harrastamista. Keskeiset kohderyhmät ovat lapset, lapsiperheet, nuoret ja ikääntyneet. Vakiintuneita toimintamuotoja ovat kulttuuriopetussuunnitelman toteuttaminen perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa, kulttuurineuvolatyö ja kulttuurituotanto ikääntyneiden palvelujen eri toimintayksiköissä ja -ympäristöissä.

Tapahtumatoiminta, oppilaitosyhteistyö, hanketoiminta ja yhteistyö taiteen vapaan kentän toimijoiden kanssa sekä kumppanuussopimusten ja avustusten valmistelu kuuluvat kulttuuripalvelujen ydintoimintaan. Eri ikäisille suunnatun kulttuuritarjonnan saavutettavuutta edistetään mm. kehittämällä digitaalisten palvelujen tarjontaa ja huomioimalla kulttuurisisällöissä monipuolisesti taiteen eri lajit ja muodot.

Toiminnan painopistealueet

Kulttuurin palvelualue muodostettiin vuoden 2023 alusta. Palvelualueen johtaminen ja rakenteiden kehittäminen ja selkiyttäminen on vuoden 2024 yhtenä keskeisenä painopisteenä.

Tapahtumatuotantojen ja yleisötyön tekemistä tiivistetään. Myös muut mahdolliset kaupunkitasoiset ratkaisut erityisesti hallinnon tehtävissä otetaan tarkasteluun toiminnan tehostaminen ja säästöjen näkökulmasta. Kaupunkiorganisaation ulkopuolisia resursseja toiminnan rahoittamiseksi haetaan entistä enemmän. Kansallisen hankerahan lisäksi on syytä etsiä suurempia ja vaikuttavampia eurooppalaisia rahoituskanavia.

Hyvinvointialueen aloitettua toimintansa vuoden 2023 alusta on painopisteenä ollut kulttuuripalveluiden ja kulttuurihyvinvoinnin järjestäytyminen yhdyspintaan uudella tavalla osana maakunnallista työtä. Taikusydämen työn vaikuttavuuden lisääminen yhdessä yliopiston, maakuntaliiton ja muiden toimijoiden kanssa. Myös yhteistyö maakuntaliiton kanssa tiivistyy liiton saaman kulttuuriresurssin myötä.

Uusia yleisöjä haetaan kulttuurihyvinvoinnin vaikutusten jalkauttamiseksi. Saatavuuden ja saavutettavuuden lisäksi erilaiset moninaisuuteen liittyvät teemat ja turvallisen tilan periaatteet korostuvat kulttuurityössä valtakunnallisen kehityskulun mukaisesti.

Kulttuurin tilaratkaisut etenevät vuoden 2024 aikana sekä konkreettisesti että suunnitelmatyössä. Kulttuurirakentaminen ja tätä kautta kulttuuri- ja taidetapahtumat sekä viihde ovat keskustan ja koko kaupungin elinvoiman keskeisimpiä tekijöitä. On huolehdittava Kulttuurin Kaari -suunnitelman aika-aulusta ja kohteiden etenemisestä.

Tiedolla johtamisen tueksi kulttuuribarometrin tuloksia arvioidaan ja niitä levitetään entistä tehokkaammin. Kultti - kulttuurin aluetietohanke etenee valtakunnallisesti ja täydentää aluetason kulttuuridataa valtakunnallisten tilastojen lisäksi.

Maailman suurin taidekasvatushanke Taidetestaajat on päättymässä kesäkuussa 2024. Taidetestaajien jatko ja valtakunnallinen rahoitus selviää alkuvuoden aikana hallituksen konkretisoidessa painopisteitään. Tällä on merkitystä paitsi jyvaskyläläisten lasten ja nuorten taidekasvatukseen, myös

organisaatioon, sillä Taidetestaajien valtakunnallista koordinaatiota hoidetaan osaltaan myös Jyväskylästä.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Kulttuurin palvelualueen johtaminen ja organisointi tulee vaikuttamaan toimintaympäristöön vuonna 2024. Tämä yhdistettynä talouden merkittäviin supistuksiin tulee tiivistämään henkilöstö- ja tuotantorakennetta sekä supistamaan palveluiden sisältöjä. Vuoden 2024 avustusprosessissa on käytössä uusi avustustenhallintajärjestelmä.

Lisäksi osana talouden sopeuttamistoimenpiteitä on selvittää hallinnon tehtävien keskittämistä kaupunkitasoisesti. Tällä voi olla myös vaikutusta kaikkiin kulttuurin palvelualueen yksiköihin.

Kulttuuripalveluissa lastenkulttuuri on "Jyväskylä on Suomen monipuolisin kulttuurinen kasvualusta lapsille ja nuorille" -strategiakärjen mukaisesti painopiste, johon panostetaan laajalla paikallisella, seudullisella ja valtakunnallisella yhteistyöllä. Lasten Lystin ympärivuotisen ohjelman lisäksi uutena tapahtumana on aloittanut LystiKylä-festivaali, joka järjestettiin ensimmäisen kerran kesällä 2023. Tapahtuma järjestetään vuonna 2024. Tavoitteena on kehittää siitä valtakunnallisesti kiinnostava ja näkyvä koko perheen monitaidefestivaali. Myös uusi nuorten ideoima TaidFest -tapahtuma on järjestetty kaksi kertaa ja se on tarkoitus toteuttaa myös vuonna 2024. Kulttuurineuvola-yhteistyö laajenee ensi vuonna Jyväskylästä Keski-Suomen hyvinvointialueen toimesta myös muualle maakuntaan.

Jyväskylässä järjestetään marraskuussa 2023 valtakunnallinen lastenmusiikin Jellonagaala ja sen yhteydessä Jyväskylän kaupungille myönnetään lastenmusiikin pääkaupunki -titteli vuodeksi 2024. Pääkaupunkivuoden toimintaa ja tapahtumia suunnitellaan osana Jyväskylä musiikkikaupunkina -yhteistyötä, jota kaupunki koordinoi yhdessä Musiikkikampuksen kanssa.

Ikääntyneille suunnatut kulttuuripalvelut tuottaa monipuolisia ohjelmakokonaisuuksia ikääntyneille suunnattuihin avoimiin tapahtumiin ja sote-palveluiden kohdennettuihin toimintoihin. Taideapteekin ohjelmisto, Vanhustenviikon ja ARMAS-festivaalin tapahtumat sekä Seniori-messut toteutetaan vuonna 2024 laajalla yhteistyöverkostolla kaupungin eri yksiköiden ja muiden kumppaneiden kanssa. Maksuttomien tapahtumien lisäksi ikääntyneiden kulttuuripalveluissa toteutetaan ensi vuonna entistä enemmän pääsymaksullisia tapahtumakokonaisuuksia. Kulttuurista vanhustyötä kehitetään valtakunnallisesti ja Jyväskylä on aktiivisesti mukana kehitystyössä erilaisten hankkeiden ja verkostojen kautta. Kulttuurinen vanhustyö nähdään tärkeänä osana ikääntyneiden palveluita ja osana kulttuurihyvinvoinnin kehittämistä.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Kulttuuripalveluiden sopeuttamistoimenpide-ehdotukseen sisältyvät sekä tulotavoitteen realistinen nosto ikääntyneiden ja lasten kulttuuripalveluissa, sekä **Sepänkeskuksen vuokra-avustuksen lakkauttaminen** 175 000 euroa.

Kompensoidaan kulttuuriavustusten pienennystä lisäämällä toiminnallisiin tavoitteisiin kaupungin linjaksi hankkia tilaisuuksiin ja tapahtumiin kulttuuripalvelut (esiintyjät jne.) ensisijaisesti paikallisilta toimijoilta.

Vaikutusten arvioinnissa on otettava huomioon, että korvaavia kaupungin muita tiloja pyritään löytämään ja tarjoamaan käyttöön. Uusia tiloja kartoitetaan yhdessä osallisuus- ja tilapalveluiden kanssa.

Avustukset ja sopimukset 2022–2024

(euroa)	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
Kulttuuri- ja kansalaistoiminnan avustukset	904 000	769 700	626 000	-143 700	-19 %
Kulttuuriavustukset		140 500	114 100	-26 400	-19 %
Kulttuuri toiminnan kumppanuussopimukset		552 800	449 700	-103 100	-19 %
Kansalaistoiminnan avustukset		51 400	41 900	-9 500	-18 %
Kansalaistoiminnan kumppanuussopimukset		25 000	20 300	-4 700	-19 %
Visuaalisen taiteen palvelut	515 775				
Teatteri-, tanssi- ja sirkuspalvelut	145 150				
Musiikkipalvelut	89 598				
Yleisen kulttuuritoiminnan palvelut	153 477				
Liikuntatoiminnan avustukset	163 900	280 300	240 300	-40 000	-14 %
Liikunta-avustukset	136 400	142 800	116 000	-26 800	-19 %
Yksityisten liikuntatilojen vuokratuki		100 000	93 900	-6 100	-6 %
Keski-Suomen urheiluakatemian avustus	27 500	37 500	30 400	-7 100	-19 %
Valtuuston päättämät kumppanuussopimukset	512 900	1 032 200	550 900	-481 300	-47 %
Alvar Aalto -säätiö sr		528 800	275 400	-253 400	-48 %
Jelmu ry		45 000	45 000	0	0 %
Jyväskylän festivaaliyhdistys ry/Jyväskylän Kesä	152 300	0	0	0	0 %
Jyväskylän kesäyliopisto	15 000	15 000	12 200	-2 800	-19 %
JY:n tiedemuseo/Keski-Suomen luontomuseo		38 800	31 500	-7 300	-19 %
Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry	255 600	255 600	65 600	-190 000	-74 %
Monikulttuurikeskus Gloria ry	90 000	90 000	73 200	-16 800	-19 %
Suomen Ilmavoimamuseosäätiö sr		59 000	48 000	-11 000	-19 %
Gradian oppilaspaikkasopimus	508 000	520 000	520 000	0	0 %
Avustukset ja sopimukset yhteensä	2 088 800	2 602 200	1 937 200	-665 000	-26 %

Tunnusluvut ja mittarit

	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	€/kpl	%
Tunnusluvut					
Lasten, nuorten ja perheiden kulttuuripalvelut					
Tapahtumien, työpajojen ja muiden toimintojen lukumäärä	808	1 130	1 130	0	0,0 %
Osallistujien lukumäärä	24 201	28 000	28 000	0	0,0 %
Ikäihmisten kulttuuripalvelut					
Tapahtumien, työpajojen ja muiden toimintojen lukumäärä	223	200	100	-100	-100,0 %
Osallistujien lukumäärä	4 723	8 500	4 500	-4 000	-88,9 %
Muut tapahtumat					
Tapahtumien lukumäärä	43	20	30	10	33,3 %
Osallistujien lukumäärä	21 215	8 500	10 000	1 500	15,0 %
Taiteilijat ja taidekasvattajat					
Lukumäärä	287	300	300	0	0,0 %

Jyväskylän kansalaisopisto

Toiminnan kuvaus

Jyväskylän kansalaisopisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, joka järjestää jatkuvan oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Toiminnassa korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

Oppilaitos järjestää myös taiteen perusopetusta lapsille ja nuorille, käsityöneuvontaa sekä tilauskoulutusta sekä yleisiä kielitutkintoja (YKI-tutkintoja). Lisäksi kansalaisopisto järjestää suomen kielen ja kulttuurin opetusta maahanmuuttajille noin 1000 tuntia vuodessa 100 % valtionosuudella.

Koulutusta järjestetään myös Luhangan, Muuramen ja Uuraisten kunnissa.

Toiminnan painopistealueet

Toiminnassa pyritään siihen, että taiteen perusopetuksen kattavuus ikäluokasta kasvaa ja on suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Samalla lasten, nuorten ja erityisryhmien edustajien määrä kulttuurin ja taiteen palveluiden käyttäjinä kasvaa. Näitä tavoitteita edistetään mm. Oph:n rahoittamalla opintoseteliavustuksella.

Kansalaisopisto on aloittanut osaamisperusteisen opetuksen. Muutoksen myötä mm. osa kurssikuvauksista on muutettu osaamisperustaisiksi. Muutostyö on aloitettu kieltenopetuksen sekä musiikinopetuksen ainekokonaisuuksista. Lukuvuonna 2023–2024 selvitetään osaamisperusteisen opetuksen laajentamista myös muihin ainealueisiin. Kansalaisopisto on ollut kehittämässä osaamisperusteista opetusta vetämässään ”Osaamisperusteisuutta yksilöllisesti ja yhteisöllisesti VST:n oppimispolkuihin” -hankkeessa.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Lyseon hankesuunnittelu etenee. Osa kansalaisopiston opetuksesta sekä kuvataidekoulun laajan oppimäärän mukainen opetus nykyisistä Kauppakatu 12:sta sijaitsevista tiloista siirtyvät Lyseolle nykyisten suunnitelmien mukaisesti vuonna 2028 aiemmin kaavaillun vuoden 2025 sijaan.

Koronapandemian jälkeen kurssi-ilmoittautuminen on ollut osin varovaisempaa kuin ennen pandemiaa, mikä vieläkin näkyy kurssien osallistujamäärissä. Tähän on reagoitu lisäämällä edelleenkin verkko-opetuksen opetustunteja.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Kurssimaksujen nosto vuodesta 2024 alkaen noin 10 prosentilla voi vaikuttaa negatiivisesti opiskelijamääriin. OPH:n opintoseteliavustuksella työttömät, ikääntyneet ja maahanmuuttajat saavat alennusta kurssihinnoista.

Sopimuskunnilta perittävien opetustuntikohtaisten tuntihintojen korotukset voivat vaikuttaa sopimuskuntien kansalaisopistolta tilaamien opetustuntien määrään negatiivisesti.

Käsityöneuvonnan lakkauttamisella kertyisi taloudellisia säästöjä vuositasolla noin 58 000 €. Käsityöneuvonta on matalan kynnyksen toimintaa, jolla on käyttäjilleen huomattava sosiaalinen merkitys. Toiminnalla myös edistetään ekologista lähestymistapaa vaatteiden kierrätykseen ja korjaukseen. Toiminnan lakkauttamisella on vaikutusta kuntalaisten hyvinvointiin.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024	
				€/kpl	%
Tunnusluvut					
Kansalaisopisto					
Opetustuntien lukumäärä (ei sis. tilauskoul./hankkeita),	35 621	38 900	38 900	0	0,0 %
josta taiteen perusopetuksen opetustunteja	6 405	6 300	6 300	0	0,0 %
Kurssilaisten määrä (ei sis. tilauskoul./hankkeita),	17 043	21 500	21 500	0	0,0 %
josta taiteen perusopetuksen kurssilaisia	1 477	1 550	1 550	0	0,0 %
Kurssien lukumäärä (ei sis. tilauskoul./hankkeita)	1 626	1 465	1 500	35	2,3 %
Maksuttomat yleisötilaisuudet (tuntia)	32	50	45	-5	-11,1 %
Tilaukoulutuksen opetustuntien lukumäärä	205	100	120	20	16,7 %
Toimipisteiden lukumäärä	117	104	104	0	0,0 %
Kuvataidekoulu, laaja oppimäärä (ei sisällä hankkeita)					
Opetustuntien lukumäärä	3 101	3 000	3 000	0	0,0 %
Kuvataiteen oppilaiden lukumäärä	300	290	290	0	0,0 %
Arkkitehtuurin oppilaiden lukumäärä	44	40	40	0	0,0 %
Käsityöneuvonta					
Asiakkaiden lukumäärä (päivämaksun maksaneet)	1 085	1 400	-		
Toimipisteiden lukumäärä	1	1	-		
Mittarit					
Kansalaisopisto: nettomenot e / opetustunti	71,8	75,0	75,0	0	0,0 %
Kansalaisopisto: nettomenot e / kurssilainen	150,0	135,6	135,0	-1	-0,4 %
Kuvataidekoulu, laaja: nettomenot e / oppilas	1 243,7	1 129,0	1 130,0	1	0,1 %
Kuvataidekoulu, laaja: nettomenot e / opetustunti	120,3	128,6	128,0	-1	-0,5 %
Käsityöneuvonta: nettomenot e / asiakas	53,4	28,0	-		

Kirjastot

Toiminnan kuvaus

Jyväskylän kaupunginkirjaston toimipisteet ja palvelut toteuttavat lakia yleisistä kirjastoista (1492/2016).

Kirjaston lakisääteisenä tehtävänä on

- 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin;
- 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa;
- 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta;
- 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon
- 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan;
- 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua

Osa kirjaston palveluista toteutetaan alueellisena yhteistyönä. Keski-kirjastojen toiminta-alue kattaa kaikki Keski-Suomen kunnat sekä Pirkanmaalla sijaitsevan Kuhmoisten kunnan, kaikkiaan 23 kuntaa. Jyväskylän kaupunki toimii Keski-kirjastojen vastuukuntana. Keski-kirjastot toimivat tiiviissä yhteistyössä tavoitteenaan tasa-arvoiset kirjastopalvelut. Kuntien asukkaat voivat varata, lainata ja palauttaa aineistoa yli kuntarajojen. Samalla kirjastokortilla voi käyttää yli viittäkymmentä kirjastoa. Kirjastoilla on yhteinen verkkokirjasto osoitteessa <https://www.keskikirjastot.fi> ja ne hankkivat yhdessä e-kirjat ja sähköiset lehdet koko alueen käyttöön.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Omatoimiaikojia tarjotaan siten, että asuinalueiden kirjastotilat ovat käytettävissä myös viikonloppuisin ja iltaisin. Palveluajat ajoitetaan siten, että ne tukevat kirjaston asiakkaiden opastamista ja asiakkuuden hoitoa sekä lakisääteisiä tehtäviä: tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan sekä monipuoliseen lukutaitoon. Kirjastopalveluiden digitalisointia jatketaan erityisesti kouluille suunnattujen palvelujen osalta. Lasten kirjasto- ja kulttuuripalveluita kehitetään kirjastoautokalustoa uudemalla. Uusi kirjastoauto suunnitellaan lasten kirjasto- ja kulttuuriautoksi yhteistyössä muiden kulttuurisyksiköiden kanssa. Uusi auto otetaan käyttöön toimintavuoden aikana.

Keski-kirjastokuntien kokoelmien yhteiskäyttöä parannetaan kuntien yhteisellä päätöksellä. Alueella on jo aiemmin voinut tilata muualla hyllyssä olevaa aineistoa omaan kirjastoonsa. Vuonna 2024 palvelua kehitetään laajentamalla varaus- ja kuljetusmahdollisuus myös lainassa olevaan aineistoon.

Digituen osuus kirjastopalveluista kasvaa, sillä palvelujen ja asioinnin siirtyminen verkkoon ja henkilökohtaisen asiakaspalvelun saavutettavuuden heikentyminen sekä julkishallinnossa että yksityisellä sektorilla on luonut tarpeen auttaa ihmisiä digipalveluiden käytössä. Digituen ja tiedonhankinnan ohjauksen tehtävät ovatkin lisääntyneet kirjastoissa. Valtakunnallisesti kirjastot toimivat osana digituen antajien verkostoa. Tulevan vuoden painopisteenä on määrittää kirjastojen antaman digituen sisältö ja rajat.

Kirjastojen yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistämisen tapoja kehitettiin vuosina 2022 - 2023 opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa erillishankkeessa yhdessä Tampereen kaupungin kanssa. Tavoitteena oli etsiä ja testata kirjastoille toimivia tapoja tehtävän toteuttamiseen. Osa näistä kokeiluista vakiinnutetaan ja vuonna 2024 yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun

edistäminen tulee osaksi kirjastojen palveluvalikoimaa kaikille ikäryhmille. Vuoropuhelua edistetään mm. avaamalla tiloja kaupungin ulkoisille toimijoille, sekä osana kirjastojen tapahtumatoimintaa ja kouluyhteistyötä.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Talouden tasapainottamista tehdään kirjastopalveluiden **taksoja korottamalla, myyntituloja lisäämällä sekä ostoja ja henkilöstömenoja karsimalla**. Ostojen vähentämisessä suurimmat vaikutukset kohdistuvat kirjastoaineistoon, mikä saattaa näkyä pidentyneinä varausjonoina ja aineiston elinkaaren lyhenemisenä.

Määräaikaisen henkilöstön tarvetta vähennetään pidentämällä kirjastojen kesäsulkuja, hyödyntämällä tilapäisissä poissaoloissa omatoimiaukioloaikoja ja kehittämällä henkilöstön sisäistä liikkuvuutta. Palveluiden saavutettavuus heikkenee jonkin verran erityisesti niiden asiakkaiden osalta, joille omatoimikirjastojen itsenäinen käyttö on haastavaa. Henkilöstön kuormitus lisääntyy, kun kirjaston logististen töiden tekijämäärä vähenee.

Kirjastojen oikea-aikaisella, hyvin kohdennetulla henkilöstöresursoinnilla, omatoimijajoilla, seutulainausta parantamalla, kirjastoautokalustoa uusimalla ja digitaalisia palveluita kehittämällä pystytään kuitenkin tarjoamaan perustaltaan laadukkaat kirjastopalvelut kuntalaisille ja ylläpitämään kattava kirjaston palveluverkko.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024	
				€/kpl	%
Tunnusluvut					
Lainat	2 582 230	2 500 000	2 500 000	0	0,0 %
joista lasten ja nuorten kirjallainoja	1 141 364	900 000	1 000 000	100 000	10,0 %
Aukiolotunnit	39 331	42 000	44 000	2 000	4,5 %
joista omatoimisia aukiolotunteja	18 301	15 000	23 000	8 000	34,8 %
Kävijät	973 733	1 255 000	1 255 000	0	0,0 %
Verkkokäynnit	960 413	900 000	1 000 000	100 000	10,0 %
E-aineiston käyttökerrat	317 067	270 000	300 000	30 000	10,0 %
Tapahtumiin ja yleisötilaisuuksiin osallistuneiden määrä	10 045	15 000	10 000	-5 000	-50,0 %
Uutuusaineiston hankinta kpl	39 036	38 000	35 000	-3 000	-8,6 %
Mittarit					
Bruttomenot e / asukas	63,2	63,3	65,0	2	2,6 %

Museot

Toiminnan kuvaus

Museopalvelut muodostuvat Jyväskylän taidemuseosta, Keski-Suomen museosta ja Suomen käsityön museosta. Keski-Suomen alueellisen vastuumuseon muodostavat yhdessä Jyväskylän taidemuseo ja Keski-Suomen museo. Valtakunnallisena käsityön vastuumuseona toimii Suomen käsityön museo. Museoiden tehtävät määritellään Museolain (314/2019) 1. ja 2. pykälässä.

Keski-Suomen alueellisen vastuumuseon (Keski-Suomen museo ja Jyväskylän taidemuseo) tehtävät:

- 1) toimii kulttuuriperinnön asiantuntijana sekä kehittää ja edistää museotoimintaa, toimialansa yhteistyötä sekä kulttuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta;
- 2) toimii kulttuuriympäristön, erityisesti rakennetun ympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijana, joka antaa lausuntoja, osallistuu asiantuntijana viranomaisneuvotteluihin ja antaa neuvontaa, sekä kehittää ja edistää kulttuuriympäristön vaalimista, toimialansa yhteistyötä sekä kulttuuriympäristötiedon digitaalista tallentamista ja saatavuutta;
- 3) toimii taiteen ja visuaalisen kulttuuriperinnön asiantuntijana sekä kehittää ja edistää toimialansa yhteistyötä sekä taiteen ja visuaalisen kulttuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta.

Käsityön valtakunnallisen vastuumuseon (Suomen käsityön museo) tehtävät:

- 1) toteuttaa valtakunnallista museotoimintaa erikoisalallaan;
- 2) kehittää ja edistää kulttuuriperintötyötä ja museoiden yhteistyötä erikoisalallaan;
- 3) toimia erikoisalansa kulttuuriperinnön valtakunnallisena asiantuntijana;
- 4) ylläpitää ja edistää erikoisalansa kansainvälisiä yhteyksiä;
- 5) edistää erikoisalansa kulttuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta.

Toiminnan painopistealueet

Saavutettavissa olevaan Finna-palveluun tuotetaan lisää kokoelma-aineistoja, mikä parantaa merkittävästi museokokoelmien digitaalista saavutettavuutta, asiakas- ja tietopalvelua ja täydentää museoiden pedagogista toimintaa.

Keski-Suomen museossa siirrytään kulttuuriympäristötiedon uuteen, aiempaa riskittömämpään koelmanhallintajärjestelmään. Järjestelmä palvelee viranomaistoimintaa ja tutkimusta sekä parantaa kulttuuriympäristöön liittyvää yksittäisten asiakkaiden palvelua.

Yleisötyön ja museokasvatuksen painopisteenä on osallisuuden ja vuorovaikutuksen mahdollistaminen eri keinoin muun muassa näyttelyissä, työpajoissa, taiteilijatapaamisissa, vapaaehtoistoiminnassa.

Museot nostavat kävijätavoitettaan ja jatkavat kaupungin strategian mukaisesti hyvää yhteistyötä kulttuuri- ja taidelaitosten ja sidosryhmiensä kanssa.

Suomen käsityön museon yli 20 vuotta palvellut perusnäyttely korvataan uudella vuonna 2025 avattavalla, yleisöä osallistavalla käsityötä laaja-alaisesti kuvaavalla näyttelyllä.

Jyväskylän museopalvelut järjestävät Suomen museoliiton kanssa vuoden 2024 Valtakunnalliset museopäivät Jyväskylässä toukokuussa.

Jyväskylän taidemuseo ja Suomen käsityön museo sekä Keski-Suomen museon ylläpitämä Jyväskylän lyseon museo ovat mukana Kulttuurin tilaselvitykseen liittyvissä ratkaisuissa. Konseptisuunnittelua jatketaan.

Toteutetaan Keski-Suomen alueellisen vastuumuseon nelivuotissuunnitelmaa (2023–2026) ja Suomen käsityön museon, valtakunnallisen vastuumuseon uusi suunnitelmakausi (2024–2027) käynnistyy. Suunnitelmat ovat OKM:n vahvistamat.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Museoiden kävijämäärät ovat valtakunnallisesti nousussa. Museokortti on vakiinnuttanut asemansa ja jo hieman yli puolet maksavista asiakkaista käyttää museokorttia. Jos perjantain ilmaisesta sisäänpääsystä luovutaan, se tulee vähentämään lyhyellä aikavälillä jyväskyläläisten museokäyntejä.

Aalto2-museokeskuksen toimijoina ovat Alvar Aalto -säätio, Keski-Suomen museo ja Aalto2-museokeskus Oy. Vuosi 2024 on A2:n ensimmäinen kokonainen toimintavuosi, jolloin toimintatavat vakiinnutetaan. Aalto2-museokeskus Oy on uusi toimija museoiden toimintaympäristössä, jolloin myös Jyväskylän taidemuseo ja Suomen käsityön museo tulevat rakentamaan yhteisiä toimintamalleja yhtiön kanssa museoiden näkyvyyden ja palveluiden saavutettavuuden edistämiseksi.

Museopalvelut varautuvat uuden kokoelmakeskuksen suunnitteluun Salmirannan kaavoitusprosessin vuoksi.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Museopalvelujen **tulotavoitteen nostaminen** 50 000 eurolla lieventää jonkin verran leikkausten vaikutusta museoiden palveluihin. Mahdollinen **määräaikaisen työvoiman palkkauksen vähentäminen** tulee vaikuttamaan yleisötapahtumien määrään. Aikuisten **perjantain ilmaisesta sisäänpääsystä luopuminen** Jyväskylän taidemuseossa ja Suomen käsityön museossa vähentää todennäköisesti lyhyellä aikavälillä museoiden kävijämäärää, mutta samalla lisää maksavien asiakkaiden määrää ja kasvattaa pääsylipputuloja. Keski-Suomen museossa perjantain ilmaisesta sisäänpääsystä luovuttiin Aalto2-museokeskuksen avaamisen yhteydessä kesäkuussa 2023.

Museopalveluiden yhteisen **markkinointi- ja viestintävastaavan vakanssin täyttämättä jättäminen** toisaalta tuo säästöä henkilöstömenoihin, mutta toisaalta heikentää museoiden yhteistä viestintää ja näkyvyyttä. Myös museopalveluiden talousvastaavan vakanssin (50 %) täyttämättä jättäminen ja tehtävien jakaminen tuo säästöä henkilöstömenoissa.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024	
				€/kpl	%
Tunnusluvut					
Kävijöiden määrä	125 735	125 000	140 000	15 000	10,7 %
Perjantaikävijöiden määrä	22 270	25 000	10 000	-15 000	-150,0 %
Opetus- ja opastustilaisuudet	3 259	1 500	1 000	-500	-50,0 %
Opintotilaisuuksiin osallistujien määrä	14 305	10 000	5 000	-5 000	-100,0 %
Yleisötapahtumat (fysiset ja verkossa)	246	250	180	-70	-38,9 %
Aukiolotunnit	9 241	10 000	10 000	0	0,0 %
Mittarit					
Kävijät / aukiolotunnit	13,6	12,5	14,0	2	10,7 %
Perjantaikävijät / maksullisten kohteiden kävijät	32,5 %	21,7 %	7,1 %	0	-205,6 %
Bruttomenot e / asukas	42,9	40,8	38,9	-2	-4,9 %
Nettomenot e / asukas	37,9	39,3	36,8	-3	-6,8 %

Jyväskylä Sinfonia

Toiminnan kuvaus

Jyväskylä Sinfonian tehtävä on taiteellisista lähtökohdista toteuttaa ja edistää orkesterimusiikin tasavertaista saavutettavuutta Jyväskylässä ja Keski-Suomen alueella. Orkesterin visio on tavoittaa jokainen jyväskyläläinen taiteellisesti korkeatasoisella ja monipuolisella ohjelmistolla sekä tukea kaupunkilaisten hyvinvointia luomalla aktiivista osallisuutta edistäviä konsertti- ja musiikkitapahtumia. Jyväskylä Sinfonian laaja palvelutehtävä pitää sisällään sinfoniakonsertit, kamarimusiikkikonsertit, levytykset, verkkolähetykset, digitaalisen alustan orkesteripalvelut, genererajat ylittävät yhteistyöt, festivaali- ja vierailuesiintymiset kotimaassa ja ulkomailla, klassisen musiikin kilpailut ja oopperatuotannot sekä hyvinvointityön ja musiikkikasvatuksen.

Merkittävä osa toimintaa on kohderyhmälähtöisesti suunniteltu hyvinvointityö ja musiikkikasvatus, jota tuotetaan mm. päiväkoteihin, kouluihin, päiväkeskuksiin, sairaaloihin ja palvelutaloihin. Orkesterin laajaan kumppaniverkoston kuuluu niin yritykset, yhteiskunnan eri osa-alueilta tulevat organisaatiot, vapaan kentän toimijat kuin oppilaitokset kansallisesti ja kansainvälisesti.

Jyväskylän kaupunkistrategian kärjet näkyvät orkesterin toiminnassa kolmella konkreettisella tavalla: 1.) Jyväskylä Sinfonian muutto Paviljonkiin mahdollistaa yleisöpohjan kasvattamisen, monipuolisen ohjelmatarjonnan, uudelle tasolle kehitettävän hyvinvointi- ja yleisötyön sekä orkesterin taiteellisen kehityksen.

2.) Lapsille ja nuorille suunnatun hyvinvointityön ja musiikkikasvatuksen vahvistaminen.

3.) Orkesterin taiteellista tasoa ja toimintaa kehitetään jatkuvasti, jotta Jyväskylä Sinfonia on mahdollisimman houkutteleva työpaikka taiteen huippuammattilaisille. Taiteen ammattilaisten rekrytoinnilla Jyväskylään on laajat säteilyvaikutukset koko luovien alojen kasvuun sekä taidealan koulutuksen ja vapaan kentän elinvoimaisuuteen Jyväskylän alueella.

Toiminnan painopistealueet

Monipuolinen ja korkeatasoinen konserttitoiminta, joka edistää alueen asukkaiden hyvinvointia ja mahdollisuutta aktiiviseen musiikkikulttuurin osallisuuteen.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Jyväskylä Sinfonia toteuttaa monipuolista konserttitoimintaa kaupunkistrategian ja kulttuurisuunnitelman painopisteiden mukaisesti panostamalla erityisesti hyvinvointityöhön, musiikkikasvatukseen sekä tapahtumatoimintaan, joka tukee kaupungin kehittymistä yhä vetovoimaisemmaksi sivistys- ja kulttuurikaupungiksi.

Tammikuussa 2024 orkesteri muuttaa Paviljonkiin remontoituihin toimitiloihin. Paviljongin Wilhelmsali on uudistettu orkesterin ja Messut Oy:n yhteiskäyttöön monipuolista konserttitoimintaa varten. Orkesterin toimistot nuotistoineen ja muusikoiden harjoitushuoneet siirtyvät Paviljongin C-halliin rakennettuihin tiloihin. Uudet toimitilat mahdollistavat yleisöpohjan kasvattamisen, hyvinvointityön ja musiikkikasvatuksen vahvistamisen sekä taiteellisen kehityksen, kun orkesteri harjoittelee ja konsertoi samalla lavalla. Taloudellisesta tilanteesta johtuen konserttimäärää vähennetään ja etsitään muita tuotantokeinoja, joilla tulotavoitteet olisi säästöjen ohella mahdollista saavuttaa.

Tapahtumatuotannon toteuttamisen yhteistyö Paviljongin toimijoiden kanssa alkaa vuoden 2024 alusta ja Jyväskylä Sinfonian tapahtumatuotannollisen työn malli uudistuu. Muutto Paviljonkiin nostaa orkesterin käyttökustannuksia tiloihin liittyvien palvelujen tuotannon, vuokrien sekä muiden ylläpitokustannusten osalta.

Jyväskylä Sinfonian uusi ylikapellimestari aloittaa työnsä syksyllä 2024. Syksyllä 2022 aloittanut päävierailija, META4 kvartetti, jatkaa Jyväskylä Sinfonian päävierailijana kevätkaudella 2024.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Jyväskylä Sinfonia muuttaa Paviljonkiin remontoituihin tiloihin ja asiakaspaikkamäärä konserttitilassa kasvaa. **Tulotavoitetta nostetaan 110 000€**, konserttimäärää supistetaan, **kalustokuljetukset kahden toimipisteen välillä jäävät pois** sekä perustetaan **viulistin yhdistetty toimi** olemassa olevan toimen tilalle, jolloin sijaisuus- ja sairauspoissaolon kulut laskevat. Toimen täyttämättä jättämisen säästö on –45 000€.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024	
				€/kpl	%
Tunnusluvut					
Kuulijat (lkm)	20 289	26 000	30 000	4 000	13,3 %
Salin täyttöaste (%)	86	92	50	-42	-84,0 %
Konsertit (lkm)	70	52	50	-2	-4,0 %
Kausikortit (lkm)	526	400	500	100	20,0 %
Yleisötyö (osallistujat)	6 420	4 000	5 000	1 000	20,0 %
Mittarit					
Bruttomenot, €/asukas	21,4	22,2	26,5	4	16,2 %
Nettomenot, €/asukas	19,1	19,5	23,3	4	16,5 %

Jyväskylän kaupunginteatteri

Toiminnan kuvaus

Jyväskylän kaupunginteatteri on kaupungin ja maakunnan ainoa kiinteä ammattiteatteri. Teatteri tuottaa alueensa asukkaille taiteellisesti korkeatasoisia ja monipuolisia teatteriesityksiä, vierailuesityksiä, sunnuntaiproduktioita ja luo yhtenä keskeisenä kulttuurilaitoksena osaltaan kuvaa Jyväskylästä vetovoimaisena ja merkittävänä kulttuurikaupunkina. Viime vuosina kaupunginteatteri on tehnyt monipuolista yhteistyötä muiden valtionosuutta (VOS) saavien toimijoiden, sekä alueen oppilaitosten ja vapaan kentän kanssa.

Teatteri muuttaa kevään 2024 aikana väistötiloihin ja peruskorjaus teatteritalossa alkaa. Kevätkausi päättyy normaalia aiemmin. Kevään ensimmäinen ensi-ilta on tammikuussa 2024 kantaesityksen saava talon oman ohjaajan Anssi Valtosen käsikirjoittama ja ohjaama Hiljaista iloa. Suurelle näyttämölle valmistuvassa produktiossa on mukana koko talon oma ensemble. Toisena ensi-iltana nähdään valtakunnallisesti merkittävä Juha Jokelan käsikirjoittama ja ohjaama Eerika Rantasen tähänastinen elämä. Produktio toteutetaan yhteistyössä Suomen Kansallisteatterin ja Tampereen Teatterin kanssa.

Syyskausi avataan väistötilassa. Ensimmäinen ensi-ilta on kiinnostava kotimainen kantaesitysmusiikaali. Syksyn aikana tullaan näkemään kaksi muutakin kantaesitystä. Josta toinen on saanut Maa-Ilma näyttämöllä -hankkeen apurahan käännöstyöhön. Toinen produktio on merkittävä yhteistyö Suomen Kansallisteatterin kanssa.

Jyväskylän kaupunginteatterin yleisötyö tuottaa uuden kakkosluokkalaisille valmistetun esityksen nimeltään Tarinoiden lähde. Esitys kiertää peruskouluissa koko teatterin peruskorjauksen ajan. Lisäksi teatterilla on lukuisia kohtaamisia ja tapahtumia yhteistyössä kunnallisten, valtakunnallisten sekä kolmannen sektorin eri alojen toimijoiden kanssa. Taidetestaajat hankkeen kautta noin 2000 8-luokkalaista pääsee katsomaan yhden suuren näyttämön esityksen ja osallistuu esityksen esi- ja jälki-työtyöhön.

Toiminnan painopistealueet

Painopistealueina on Jyväskylän kaupunginteatterin brändin kirkastaminen ja strategian jalkauttaminen. Kaupunginteatterin tavoitteena on olla paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti korkeatasoinen kulttuurilaitos, joka panostaa henkilöstön hyvinvointiin ja työssä jaksamiseen.

Uutena yhteistyöprojektina Jyväskylän kaupunginteatteri tarjoaa vuotuisessa musikaalissa työssäoppimisjakson Jyväskylän Gradian muusikko-opiskelijoille.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Kaupunginteatterissa alkaa peruskorjaus syksyllä 2024, joka valmistuu syksyllä 2026. Kevätkauden päätös aikaistuu väistöön siirtymisen vuoksi. Tämän takia esitystoimintaa on supistettu. Aloitus väistötilassa myöhäistää myös syksyn kauden alkua, jonka vuoksi myös syksyn esitysmäärät ovat normaalia pienemmät.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Teatteri toimintaa toteutetaan pääosin omalla vakituisella henkilökunnalla, jolloin **vierailevien näyttelijöiden määrä vähenee**.

Gradia yhteistyöllä (OPH:n hyväksymä työssäoppimisjakso) pystytään musikaalit toteuttamaan kustannustehokkaasti. Kustannusvaikutukset yhteistyöstä ovat 70.000–90.000 €.

Yhteistuotannot muiden teattereiden kanssa tuovat kustannussäästöä, kun produktioiden perustamiskustannukset jakautuvat useammalle eri teatterille. Vuonna 2024 yhteistuotantoja oli kaksi, joista kustannussäästö n. 50.000 €.

Henkilöstöresurssien optimointia selvitetään osana kaupungin kokonaisratkaisua mm. hallinnon eri tehtävien osalta.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024	
				€/kpl	%
Tunnusluvut					
Katsojien lukumäärä	43 394	60 000	36 800	-23 200	-63,0 %
Ensi-iltojen lukumäärä	6	5	5	0	0,0 %
Yleisötyön tilaisuudet	88	150	120	-30	-25,0 %
Mittarit					
Teatterin näyttämöiden täyttöaste %	62,0	72,0	78,0	6	7,7 %
Yleisötyö (osallistujat)	2 275	8 000	2 500	-5 500	-220,0 %
Bruttomenot, €/asukas	39,1	40,8	38,5	-2	-6,0 %
Nettomenot, €/asukas	30,4	32,1	29,9	-2	-7,4 %

Liikunta

Toiminnan kuvaus

Liikuntapalvelujen perustehtävänä on luoda kuntalaisille liikuntaedellytyksiä ja siten edistää kaupunkilaisten terveyttä ja hyvinvointia. Tavoitteena on tarjota ja tuottaa liikuntapalveluja yhdessä eri toimijoiden kanssa koko väestö huomioon ottaen.

Keskeiset tehtäväkokonaisuudet ovat erilaisten liikkumisympäristöjen ja liikuntapaikkojen kunnossapito sekä palvelujen järjestäminen eri toimijoiden kanssa. Terveyttä edistävien liikuntapalvelujen järjestäminen perustuu tiiviiseen yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa ja palvelujen helppoon saavutettavuuteen kuntalaisen näkökulmasta. Liikuntapalvelujen toiminnassa painotetaan lasten, nuorten ja iäkkäiden liikuntaedellytysten sekä seurojen ja huippu-urheilun toimintaedellytysten turvaamista. Lisäksi korostetaan erityisryhmien ja työikäisten terveysliikuntapalvelujen kehittämistä sekä kestävän liikuntakulttuurin edistämistä.

Toiminnan painopistealueet

Liikkumaan aktivointi -yksikön osalta vuoden 2024 toiminnan painopistealueena on vähän liikkuvien kuntalaisten tavoittaminen ja heidän liikunnallisen elämäntapansa edistäminen. Eri ikäisten liikkumista tuetaan kehittämällä matalankynnyksen liikuntapalveluita ja yksöllistä liikuntaneuvontapalvelua eri toimijoiden kanssa yhteistyössä. Erityistä huomiota kiinnitetään lasten, nuorten ja perheiden sekä senioreiden liikuntaneuvonnan ja -palvelujen tarkasteluun ja prosessien edelleen kehittämiseen. Tavoitteena on saada kolmannen ja yksityisen sektorin toimijat entistä tiiviimmin palveluketjuihin mukaan. Liikuntaneuvonnan palvelun laadun arviointia tehdään liikuntaneuvonnan valtakunnallisen itsearviointityökalun avulla ja saadun mittaritiedon sekä asiakaspalautteiden perusteella.

Lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia tuotetaan ja kehitetään Jyväskylän harrastamisen mallihankkeen tavoitteiden mukaisesti. Toimintamallia tullaan arvioimaan sekä edelleen kehittämään saadun näytön ja palautteen pohjalta. Erityinen kehittämiskohde tulee olemaan lasten ja nuorten liikunnan harrastuspolkujen kehittäminen matalan kynnyksen liikuntapalvelujen ja seuratoiminnan välille. Tavoitteena on kehittää Harrastamisen Suomen mallin sekä seuratoiminnan välistä yhteyttä, mutta myös kaupungin matalan kynnyksen liikuntaharrastustoimintaa arvioidaan. Kehittämistyötä tehdään Harrastamisen Suomen mallin kehittämishankkeen avulla. Hankkeessa on mukana viisi suurta kaupunkia sekä Jyväskylä yliopisto. Liikuntapalvelut koordinoi hanketta Jyväskylässä.

Liikuntapalveluiden organisaatiouudistuksen seurauksena liikuntapaikat -palveluyksikköä kehitettiin vastaamaan ja tukemaan paremmin toiminnan- ja asiakasympäristön tarpeita. Vuonna 2024 tavoitteena on, että uudistusten myötä liikuntapaikkojen työnkierto helpottuu ja lähiesihenkilötyön mitoitukset ja työkuorma ovat tarkoituksenmukaisia ja jakautuvat tasaisesti. Muutoksen myötä henkilöstön osaamista pyritään myös kehittämään niin, että työnkierto liikuntapaikat -palveluyksikössä olisi laaja-alaisempaa ja työntekijät kykenisivät työskentelemään tarvittaessa monella eri liikuntapaikalla.

Hippoksen uusi pesäpallostadion valmistui kesällä 2023. Uuden stadionin myötä Hippoksen pesäpallokentän alueella järjestettävien tapahtumien määrä laajenee yksittäisistä pesäpallo -otteluista muihin tapahtumiin, kuten erilaisiin kulttuuri- ja muihin urheilutapahtumiin. Vuonna 2024 uutta stadionia hyödynnetään mm. maaliskuussa järjestettävässä SM-viikko tapahtumassa ja pesäpallon Itä-Länsi arvo-ottelutapahtumassa. Stadionia on tarkoitus hyödyntää myös talviaikaan luistelukenttänä.

2024 on Jyväskylässä vilkas tapahtumien vuosi, joka näyttäytyy myös liikuntapaikoilla. Maaliskuussa SM-viikko-tapahtumassa hyödynnetään useita liikuntapalveluiden tiloja, kuten esimerkiksi Laajavuoren ja Hippoksen alueita, jäähallia ja AaltoAlvaria. Kevään ja kesän tapahtumista suurimpia ovat Harjulla järjestettävä yleisurheilun Motonet GP, uudella pesäpallostadionilla järjestettävä Itä-Länsi -

tapahtuma sekä vuotuinen Secto Rally Finland, jossa myös hyödynnetään liikuntapalveluiden paikkoja vuosittain.

Liikkumisohjelman tavoitteena on edistää poikkihallinnollisesti kuntalaisten liikunnallista aktiivisuutta eri ikäryhmissä tutkittuun tietoon pohjautuen. Ohjelman on määrä valmistua keväällä 2024.

Vuonna 2024 tärkeä painopistealue liikuntapalveluilla on tulevien vuosien liikuntapaikkainvestointien suunnittelu, jossa hyödynnetään uusimpia oppeja ja kokemuksia myös kansainvälisestä yhteistyöstä, esimerkkinä Skills Garden -konseptin oppien hyödyntäminen lähiliikuntapaikkojen suunnittelussa. Kaupungin eri yksiköiden välistä yhteistyötä kehitetään edelleen laadukkaiden hankkeiden ja liikkumisolosuhteiden edistämiseksi kaupunkistrategian mukaisesti.

Harjun stadionin hankkeen rakentamisen on tavoitteena käynnistyä kesällä 2024. Stadionin peruskorjaus mahdollistaa kansallisten ja kansainvälisten kilpa- ja huippu-urheilun tapahtumien hakemisen ja järjestämisen. Laadukkaat puitteet mahdollistavat laajasti myös muiden tapahtumien järjestämisen Harjulla. Harjun rakentaminen ajoittuu vuosille 2024–2025. Vastaavasti mahdollinen Harjun peruskorjaus aiheuttaa vajetta liikuntapalveluiden tulopuolelle vuonna 2024.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Liikuntapalvelut muuttui kaupungin organisaatiouudistuksen myötä palvelualueeksi 1.2.2023 alkaen. Liikuntapalvelut jakautuu neljään palveluyksikköön: Liikkumaan aktivointi, liikuntapaikat, liikuntapalvelujen kehittäminen ja suunnittelu sekä kumppanuus- ja asiakaspalvelut. Näistä laajin palveluyksikkö on Liikuntapaikat. Yksikön organisaatio- ja esihenkilörakennetta kehitettiin syksyn 2023 aikana. Organisaatiokehittäminen on jatkuva prosessi ja muutosten tarkoituksena on, että organisaatorakenne ja esihenkilötoiminta vastaavat ja tukevat toiminta- ja asiakasympäristön tarpeita mahdollisimman hyvin. Keskeistä myös on, että työntekijäresurssi ja osaaminen jakautuvat tarkoituksenmukaisesti palvelu- ja toimintayksiköihin.

Jyväskylän harrastamisen malli -hankkeen koordinointi siirtyi kasvun ja oppimisen palveluista liikuntapalveluihin Liikkumaan aktivointi -palveluyksikköön. Hankkeen koordinointi aloitettiin 1.8.2023 uuden hankekauden alusta. Aluehallintovirasto myönsi Jyväskylän kaupungille Jyväskylän harrastamisen malli 2023 –hankkeelle 350 000 €. Avustus on myönnetty Opetus- ja kulttuuriministeriön harrastamisen Suomen mallin toteuttamiseen suunnatusta erityisavustuksesta. Hankkeen tavoitteena on tukea lasten ja nuorten mieleistä harrastamista koulupäivän yhteydessä. Saatu avustus mahdollistaa edelleen toiminnan ja toimintamallin kehittämisen Jyväskylässä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

AaltoAlvarin kylpyläosan ensimmäinen vaihe valmistui ja AaltoAlvari aukesi yleisölle sulkuajan jälkeen 4.9.2023. Ensimmäiseen vaiheeseen kuuluivat aaltoallas, jossa on poreallas ja liukumäki sekä aaltotoiminto. Aaltoaltaan lisäksi ensimmäinen vaihe sisälsi uudistetun ja laajennetun aaltosalin, uimainvalvomon sekä laajennusosaan valmistuvan 25 m muuntoaltaan. Ensimmäisen vaiheen valmistumisen myötä odotetaan asiakasmäärien kasvavan AaltoAlvarissa edelliseen vuoteen verrattuna. Kylpyläosan toisen vaiheen peruskorjaus alkoi ensimmäisen vaiheen valmistuttua ja sen on määrä valmistua vuoden 2024 loppuun mennessä. Toisen vaiheen alkamisen myötä opetusallas suljettiin ja puolikas 25m muuntoaltaasta toimii peruskorjauksen ajan opetusaltaana.

Korpilahden liikuntapuistoon rakentuu vuoden 2023 aikana moderni skeittipaikka ja pump track -alue. Liikuntapalvelut toteutti skeittipaikkahankkeen tarveselvitysvaiheessa Korpilahden yhtenäiskoulun oppilaille kyselyn, jossa lapsilta ja nuorilta kysyttiin näkökulmia Korpilahden keskustan alueen ulkoliikuntapaikkojen käyttöön ja kehittämiseen liittyen. Monipuolinen skeittipaikka- ja pump track -alue mahdollistaa erityisesti alueen lasten ja nuorten entistä monipuolisemmat ja mielekkäämmät lähiliikuntamahdollisuudet. Keskeisellä sijainnilla Korpilahden yhtenäiskoulun läheisyydessä sijaitsevassa skeittipaikassa voi skeitata, skuutata ja pyöräillä. Liikuntapaikka on asukkaiden ja muiden liikujien vapaassa käytössä.

Vaajakosken liikuntahallin valmistuminen syksyllä 2023 palauttaa liikuntahallin toiminnan normaalille tasolle, jolla on vaikutuksia niin henkilöstöön kuin eri käyttäjäryhmiin. Liikuntahallin valmistuminen tuo helpotusta jatkuvaan liikuntatilojen pulaan seurojen vuorovarausten osalta ja tuo liikuntapalvelulle myös lisätuloja. Myös Halssilaan valmistuvalla uudella tekonurmikentällä on vastaavat vaikutukset liikuntapalvelujen toimintaan.

Syksyllä 2023 valmistuva Hippoksen alakerran jalkapallotila sekä uusi oheisharjoittelutila antavat seuroille kaivattua lisäharjoittelutilaa. Tämä parantaa erityisesti jalkapalloilijoiden talviharjoitteluolosuhteita. Oheisharjoittelutilasta on pääsääntöisesti joukkuelajien käytössä, mutta mahdollistaa myös yksilölajien harjoittelun. Uusi oheisharjoittelutila osaltaan myös purkaa monitoimitalon kuntosalin painetta ruuhka-aikojen osalta ja antaa näin liikkuville kuntalaisille enemmän kuntosalitilaa. Palokan liikuntahallin määräaikainen lupa vanhenee vuoden 2024 aikana, joka vaikuttaa olennaisesti liikuntatiloihin. Palokan liikuntahallilla on korkea käyttöaste, joten sen jatkomahdollisuudet tai korvaavan tilan hankinta on perusteltua selvittää. Muiden liikuntapaikkojen osalta Skeittihallin trial-puolen käyttöä tullaan tarkastelemaan toiminnan ja tilojen käytön tehostamiseksi.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Liikuntapalvelujen **henkilöstömäärän tiivistämistä edistetään**, joka tarkoittaisi henkilöstökustannuksina 150 000 €. Vaikutukset liikuntapaikkojen hoidon palvelutasoon ovat vähäisiä. Henkilöstötoimenpiteissä hyödynnetään eläkepoistumaa tai muuta työntekijäpoistumaa.

Luovutaan lasten ja nuorten harjoitusvuorojen maksuttomuudesta. Maksuttomuuden poistaminen voi parantaa tilojen käyttöastetta, kun suurempi osa tarpeettomista vuoroista perutaan sekä lisää yhdenvertaisuutta eri lajien välillä. Maksuttomuuden poistaminen nostanee harrastuskustannuksia, mikä vaikuttaa eniten pienituloisten perheiden lapsiin ja nuoriin. Korotetaan eri liikuntapaikkojen käyttömaksuja, kuten esimerkiksi uimahallien, tekonurmi- ja luonnonnurmikenttien hintoja. Käyttövuorojen kysynnän määrä maksullisissa liikuntapaikoissa voi vähentyä, mikäli liikuntapaikkamaksut nousevat.

Selvitetään **mahdollisuudesta luopua Toivakan kunnan alueella sijaitsevien Mämminiemen ja Leirikallion** toiminnasta nyky muodossa. Luovutaan Killerin harjoitustilan vuokrasopimuksesta. Palvelun lakkauttaminen ei vaikuta laajasti eri seuroihin, mutta yksittäisten seurojen ja joukkueiden oheisharjoittelua se voi hankaloittaa Killerin alueella.

Luovutaan Vehkalammen ulkokentän lämmityksestä talvikauden aikana joulukuusta maaliskuuhun kestäväällä ajanjaksolla. Vähentää talviharjoitteluun soveltuvien tekonurmien määrää, joskin Hippoksen uusi harjoittelutila korvaa osittain menetettyä tilaa keskitalvella erityisesti junioreiden osalta.

Lakkautetaan liikuntapalvelujen järjestämät senioreille suunnatut maksuttomat uimahallikuljetukset ja kuljetusasiakkaille järjestettävät vesijumpparyhmät nyky muodossa. Tämä voi vähentää uimahallikuljetusta käyttäneiden ikääntyneiden ja toimintakyvyltään rajoitteisten sekä pienituloisten kulkumahdollisuuksia uimahalliin ja näin heikentää uimahallipalvelujen saavutettavuutta.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024	
				€/kpl	%
Tunnusluvut					
Liikuntatiloihin myönnetyt vuorot yhteensä,	108 222	110 000	100 000	-10 000	-10,0 %
, joista juniorivuorojen osuus (%)	36 %	45 %	46 %	0	2,2 %
Sisäliikuntatilojen käyttöaste-% (10 keskeisintä)	73,0 %	80,0 %	80,0 %	0	0,0 %
Ohjattujen ryhmien ja kurssien lukumäärä	392	370	370	0	0,0 %
, joissa suoritekertoja	54 061	78 900	78 900	0	0,0 %
Koulujen ja päiväkotien uinninopetus:					
Uimaopetustuntien määrä (h)	2 264	1 600	1 600	0	0,0 %
Uimaopetustuntien suoritekerrat	28 472	28 300	28 300	0	0,0 %
Uimataitoisuus (%)	70,8 %	83,0 %	83,0 %	0	0,0 %
LiikuntaLaturi- ja LiikuntaVeturi- toimintoihin osallistuneiden lasten ja nuorten (9-19 v.) määrä	1 027	2 500	2 500	0	0,0 %
Seniorikorttien (65 +) myyntimäärä	1 955	2 450	2 450	0	0,0 %
Uimahallien kävijämäärä yhteensä	382 272	450 000	450 000	0	0,0 %
Lasten ja nuorten (alle 18 v.) osuus uimahallikäynneistä (%)	27 %	26 %	28 %	0	7,1 %
Senioreiden osuus uimahallikäynneistä (%)	29 %	28 %	28 %	0	0,0 %
Mittarit					
Bruttomenot € / asukas	146,0	149,8	160,7	11	6,8 %
Nettomenot € / asukas	111,9	114,2	120,4	6	5,1 %

KAUPUNKIRAKENNEPALVELUT

Toimialan kuvaus

Kaupunkirakennepalvelujen toimiala jakautuu neljään palvelualueeseen, jotka ovat kaupunkisuunnittelu, kadut ja puistot, rakentaminen ja ympäristö sekä asiakas- ja tukipalvelut.

Kaupunkisuunnittelun palvelualue huolehtii yleis- ja asemakaavoituksesta, kaupunkiliikenteen yleissuunnittelusta ja muusta yleissuunnittelusta, kaupunkikuvan suunnittelusta, kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-suunnittelusta, joukko- ja palveluliikenteestä, Valon kaupunki – hankkeesta, asumisen kehittämisestä ja viranomaistehtävistä, kaupungin omistamien maa- ja vesialueiden hallinnasta yleisiä alueita lukuun ottamatta, maastomittauspalveluista sekä kiinteistöinsinöörin viranomaistehtävistä.

Kadut ja puistot -palvelualue huolehtii katujen, puistojen ja muiden yleisten alueiden suunnittelusta, rakentamisesta, kunnossapidosta ja hallinnasta sekä metsien hoidosta ja pysäköinninvalvonnasta, viljelypalstatoiminnasta sekä yksityistieavustusten jakamisesta.

Rakentamisen ja ympäristön palvelualue huolehtii jätehuollon, rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon viranomaistehtävistä, ympäristön- ja luonnonsuojelun edistämisestä kunnassa, kaupungin resurssiviisaustyön koordinoinnista sekä kunnallisista eläinlääkäripalveluista.

Asiakas- ja tukipalvelut huolehtii yksityis- ja yritysasiakkaiden asiakaspalvelun sujuvuudesta, kaupunkirakenteen toimialan keskitetyistä hallinto- ja taloushallintopalveluista, paikkatietopalveluista sekä toimialan yhteisestä kehittämisestä.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
Toimintatulot	62 456,1	51 426,9	59 083,2	7 656,3	14,9 %
Myyntitulot	19 194,5	19 410,7	22 563,5	3 152,8	16,2 %
Maksutulot	8 214,3	6 921,0	8 054,0	1 133,0	16,4 %
Tuet ja avustukset	3 898,0	2 350,0	2 898,0	548,0	23,3 %
Muut toimintatulot	27 991,6	20 890,1	23 666,6	2 776,5	13,3 %
Valmistus omaan käyttöön	3 157,7	1 855,1	1 901,1	46,0	2,5 %
Toimintamenot	69 604,9	68 954,3	70 640,6	1 686,3	2,4 %
Henkilöstömenot	18 263,0	19 577,5	19 958,7	381,2	1,9 %
Palvelujen ostot	44 397,8	43 394,1	45 380,6	1 986,5	4,6 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	3 714,8	3 058,3	2 768,5	-289,8	-9,5 %
Avustukset	377,3	426,5	254,0	-172,5	-40,4 %
Muut toimintamenot	2 852,0	2 497,9	2 278,8	-219,1	-8,8 %
Toimintakate (sitova taso)	-7 148,8	-17 527,4	-11 557,4	5 970,0	-34,1 %

Toiminnalliset tavoitteet

Strategiakärki: 2. Elinvoiman kaupunki				
Vaikuttavuustavoite: 2.2 Kasvavat yritykset ja houkuttelevat työpaikat				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Palvelemme yritysten sijoittumista ja kasvua laadukkaalla tonttitarjonnalla tarjontaa kasvattaen	Luovutettujen teollisuus-, varasto- ja toimitilatonttien määrä hehtaareina	4,2 ha vuonna 2022	10 ha	Kaupunkisuunnittelu ja Kadut ja puistot
	Yritys- ja työpaikkatonttien tarjonta vuoden vaihteessa kappalemääränä ja hehtaareina	17 kpl ja 16 ha vuoden 2023 alussa	30 tonttia ja 30 hehtaaria	Kaupunkisuunnittelu
Vaikuttavuustavoite: 2.4 Kasvava ja saavutettava maakunnan keskuskaupunki				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Saavutettavuuden parantaminen VT4:n investointihankkeilla	Palokanorsi-hankkeen toteutus	Ei rahoituskäytännöllä	Palokanorren toteutus sovitaan lähivuosille MAL-sopimuksessa v. 2024-2027	Toimialan johto ja kaupunkisuunnittelu
	Vaajakoski-hankkeen asemakaavat on hyväksytty	VT4 (-VT9) Vaajakosken kohta on Väylän investointiohjelmassa ko- rissa 1B	VT4(-VT9) Vaajakosken kohta on Väylän investointiohjelman korissa 1A	Kaupunkisuunnittelu
	Jyväskylän kohdan kaavoitus etenee	Väylän tie-suunnitelma lausuntovaiheessa	Kaavoitus etenee luonnosvaiheeseen	Kaupunkisuunnittelu
Vahvistamme kasvua laadukkaalla ja monipuolisella asuntotonttitarjonnalla. Erityisesti omakotitonttivarannon vahvistaminen.	Vuoden aikana asemakaavoitetut, uudet omakotitontit ja omakotitonttivaranto (kpl)	54 / 248 kpl, hii- puva va- ranto	200 kpl lisää: Tammirinne, Kau- ramäki II, Heik- kilä, Lehtisaaren Kouluranta ja Sal- miranta asema- kaavaehdotukset valmiina hyväksy- miskäsittelyyn	Kaupunkisuunnittelu
Kankaan alueen veto- voimaisuuden vahvista- minen ja virkistyskäytön edistäminen.	Tourujoen kunnostus	Tourujoen rakennus- suunnitelma ja - luvat ovat valmiit.	Kunnostaminen karsitulla suunnitel- malla on käyn- nistynyt.	Kadut ja puistot
Yleiskaavan uudistami- nen	Yleiskaavan uudistami- sen valmistelutilanne	Yleiskaa- van val- mistelu aloitettu	Yleiskaavan luon- nos valmistuu 2024	Kaupunkisuunnittelu

Strategiakärki: 4. Resurssiviisas kaupunki				
Vaikuttavuustavoite: 4.1 Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Olemme parantaneet edellytyksiä kysyntää vastaavalle asumiselle ja hiilineutraalille liikkumiselle.	95 % kerrostalo- ja rivitaloasuntotuotannosta sijoittuu yleiskaavan kestävä liikumisen vyöhykkeelle.	93,5 % v. 2021	95 %	Kaupunkisuunnittelu
	Kulkumuotojakauma kestävässä liikkumismuodoissa	44 % vuonna 2019	Yli 45 %	Kaupunkisuunnittelu sekä Kadut ja puistot
	Joukkoliikenteen matkamäärä	8,0 milj. 2023 arvio	8,6 milj. 2024 tavoite	Kaupunkisuunnittelu
	Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden investointitaso/v	1–2,5 M€/vuosi	3 M€/vuosi	Kadut ja puistot
Vaikuttavuustavoite: 4.3 Luontoympäristön monimuotoisuuden turvaaminen				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	Suojeltujen metsien ja soiden osuus kaupungin metsien kokonaispinta-alasta	17 %	Vähintään 17 %	Rakentaminen ja ympäristö, Kaupunkisuunnittelu, Kadut ja puistot
	Niityt (rakennetut ja luonnonniityt sekä muut avoimet alueet) koko nurmi-alasta	65 % (v.2022)	70 %	Kadut ja puistot
Luonnonsuojelu-verkosto on ekologisesti laadukas.	Luonnonsuojelulailia ja kaavoilla suojeltujen kohteiden pinta-alan osuus metsäsuunnitelman suojelualueiden pinta-alasta.	46 %	47 % (tavoite vuonna 2030 50 %)	Rakentaminen ja ympäristö/ ympäristönsuojelu Kaupunkisuunnittelu

Määrärahan jakautuminen palvelualueittain

1 000 euroa	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024	
				euroa	%
Asiakas- ja tukipalvelut	364,0	264,0	279,0	15,0	5,7 %
Kadut ja puistot	16 409,9	13 075,4	14 722,9	1 647,5	12,6 %
Kaupunkisuunnittelu	40 956,7	33 716,7	39 616,0	5 899,3	17,5 %
Rakentaminen ja ympäristö	4 725,5	4 370,8	4 465,3	94,5	2,2 %
Toimintatulot yhteensä	62 456,1	51 426,9	59 083,2	7 656,3	14,9 %
Asiakas- ja tukipalvelut	2 735,6	3 543,4	3 470,5	-72,9	-2,1 %
Kadut ja puistot	30 442,7	27 986,9	27 385,6	-601,3	-2,1 %
Kaupunkisuunnittelu	30 647,7	31 062,6	33 430,7	2 368,1	7,6 %
Rakentaminen ja ympäristö	5 778,9	6 361,4	6 353,8	-7,6	-0,1 %
Toimintamenot yhteensä	69 604,9	68 954,3	70 640,6	1 686,3	2,4 %
Asiakas- ja tukipalvelut	-2 371,6	-3 279,4	-3 191,5	87,9	-2,7 %
Kadut ja puistot	-14 032,8	-14 911,5	-12 662,7	2 248,8	-15,1 %
Kaupunkisuunnittelu	10 309,0	2 654,1	6 185,3	3 531,2	133,0 %
Rakentaminen ja ympäristö	-1 053,4	-1 990,6	-1 888,5	102,1	-5,1 %
Toimintakate yhteensä	-7 148,8	-17 527,4	-11 557,4	5 970,0	-34,1 %

Kaupunkirakennepalvelujen toimialan toimintakate paranee n. 6 miljoonaa euroa vuoden 2023 muuttettuun talousarvioon verrattuna. Keinoina ovat tulolisäykset ja talouden säästötoimenpiteet, jotka ovat kaupunkirakenteen osalta n. 6,2 milj. euroa. Summaan sisältyy kaupunginhallituksen esittämät lisäsäästötoimenpiteet, yht. 1,4 miljoonaa euroa. Talousarvio sisältää kuitenkin merkittäviä riskejä kuten sää- ja rakentamisen suhdanneriskit sekä joukkoliikenteen lippujen kysyntävaihtelut.

Joukkoliikenteen valtionavun perustuki säilyy ennallaan. Ilmastoperusteinen tuki poistuu ja se pyritään kompensoimaan MAL-rahoituksesta sekä toimintaa sopeuttamalla.

Jyväskylän kaupunki, Toyota Gazoo Racing World Rally Team ja Toyota Mobility Foundation ovat allekirjoittaneet aiesopimuksen tulevasta yhteistyöstä.

Asiakas- ja tukipalvelut

Toiminnan kuvaus

Asiakas- ja tukipalvelut -palvelualue vastaa kaupunkirakenteen toimialan talouden, hallinnon ja kehittämisen tehtävistä sekä yhteisistä toiminnoista. Palvelualueeseen kuuluvat johdon tuen lisäksi paikkatietopalvelu, Kaupunkirakenteen neuvonta -asiakaspalvelupiste sekä Jyväskylä-info Forumin ostoskeskuksessa. Forumin palvelupisteeseen on yhdistetty joukkoliikenteen lippupalvelut ja kaupungin palvelukassa.

Toiminnan painopistealueet

Johdon tuen yksikkö huolehtii kaupunkirakenteen toimialan keskitetyistä hallinto- ja taloushallintopalveluista sekä toimialan yhteisestä kehittämisestä. Yksikön toiminnan painopisteenä on talouden suunnittelu ja raportointi, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä varautumisen koordinointi, toimialan tiedonhallinnan koordinointi, erilaisten järjestelmämuutosten läpiviennin koordinointi toimialalla sekä strategiajohtamisen ja johtamisjärjestelmän kehittäminen.

Asiakaspalvelusta vastaavat Rakentajantalolla sijaitseva Kaupunkirakenteen neuvonta ja liikekeskus Forumin tiloissa toimiva Jyväskylä-info. Kaupunkirakenteen neuvonta palvelee asiakkaita asuin- ympäristöön ja rakentamiseen liittyvissä asioissa mm. alueiden kaavoituksessa ja kaupungin tontti- tarjonnassa. Jyväskylä-infossa toimii kaupungin keskitetty palvelukassa ja paikallisliikenteen lipun- myyntipiste.

Paikkatieto-yksikkö vastaa kaupunkirakenteen keskitetyn tiedonhallintajärjestelmän (Trimble Locus) ylläpidosta ja kehittämisestä sekä tarjoaa paikkatietoon liittyviä asiantuntija- ja tukipalveluja. Yksikkö ylläpitää myös paikkatietopohjaisia sähköisiä asiointipalveluja, kuten kaupungin palautepalvelua ja kaupunkirakenteen sähköisiä lupa- ja varauspalveluja. Painopistealueina ovat paikkatiedon entistä laajempi hyödyntäminen kehittämällä karttapohjaisia raportointi- ja seurantatyökaluja, sekä Locus- järjestelmän edelleen kehittäminen.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Palvelualueen tehtävistä priorisoidaan perustehtävien lisäksi toimialan tiedolla johtamiseen, prosessien tehostamiseen ja strategiajohtamiseen. Asiakaspalvelussa varaudutaan kuntalais- ja käyttäjä- palautteen lisääntymiseen toimialan sopeutustoimenpiteiden vaikutusten takia.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Palvelualueen merkittävimpinä säästötoimenpiteinä lakkautetaan ohjelmistolisenssejä ja luovutaan Jyväskylän Elävä Kaupunkikeskusta yhdistyksen avustuksesta. Tulolisäyksinä tarkastellaan paikkatiedon sopimuslaskutuksen taso vastaamaan kustannus- ja palveluresurssin tasoa.

Määrärahan jakautuminen palveluittain

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
Johdon tuki	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Toimialan yhteiset	96,1	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Asiakaspalvelu	7,2	10,0	10,0	0,0	0,0 %
Paikkatieto	259,1	254,0	269,0	15,0	0,0 %
Kaupunkirakennelautakunta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Toimintatulot yhteensä	364,0	264,0	279,0	15,0	5,7 %
Johdon tuki	552,2	567,3	551,1	-16,2	-2,9 %
Toimialan yhteiset	758,2	1 523,3	1 494,4	-29,0	-1,9 %
Asiakaspalvelu	605,3	671,9	665,0	-7,0	-1,0 %
Paikkatieto	712,6	687,4	669,7	-17,7	-2,6 %
Kaupunkirakennelautakunta	107,2	93,5	90,4	-3,1	-3,3 %
Toimintamenot yhteensä	2 735,6	3 543,4	3 470,5	-72,9	-2,1 %
Johdon tuki	-550,7	-567,3	-551,1	16,2	-2,9 %
Toimialan yhteiset	-662,1	-1 523,3	-1 494,4	29,0	-1,9 %
Asiakaspalvelu	-598,1	-661,9	-655,0	7,0	-1,1 %
Paikkatieto	-453,5	-433,4	-400,7	32,7	-7,5 %
Kaupunkirakennelautakunta	-107,2	-93,5	-90,4	3,1	-3,3 %
Toimintakate yhteensä	-2 371,6	-3 279,4	-3 191,5	87,9	-2,7 %

Sopeutustoimenpiteiden lisäksi talousarviossa on huomioitu palkkaratkaisun korotukset henkilöstömenoon, tilojen tiivistämisen säästövaikutus yksiköiden kuluihin sekä tietohallinnon veloitukset.

Kadut ja puistot

Toiminnan kuvaus

Kadut ja puistot -palvelualue vastaa katujen, puistojen ja muiden yleisten alueiden suunnittelusta, rakentamisesta ja kunnossapidosta sekä hallinnasta. Palvelualueella on neljä palveluyksikköä. Kadunrakentamisen palveluyksikkö vastaa katu- ja satama-alueiden suunnittelusta ja rakennuttamisesta sekä katujen rakentamisesta. Katupalvelujen palveluyksikkö vastaa katu- ja satama-alueiden kunnossapidosta ja hallinnasta sekä ulkovalaistuksesta, pysäköinninvalvonnasta ja yksityistieavustuksista. Viherpalvelujen palveluyksikkö vastaa viheralueiden suunnittelusta, rakennuttamisesta, kunnossapidosta ja hallinnasta sekä metsien hoidosta ja viljelyspalstatoiminnasta. Tukipalvelujen palveluyksikkö vastaa hankintojen ja kehittämisen koordinoinnista, sekä toimisto- ja hallintopalveluista.

Toiminnan painopistealueet

Infra-alan digitalisaation kehittäminen jatkuu valtakunnallisessa ProDigial 2.0 tutkimusohjelmassa, jossa keskitytään ProDigial 1.0 tutkimusohjelmassa toteutettujen pilottikokeiluiden kautta saatujen tuloksien viemisestä käytänteiksi. Organisaation sisäisesti jatketaan eri järjestelmistä saatavan tiedon integroimista raportointialustalle tiedolla johtamisen edistämiseksi.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Eri tietojärjestelmien rajapintayhteyksien laajentamista jatketaan yhteistyössä järjestelmätoimittajien kanssa. Samalla tehdään arviointia käytettävistä järjestelmistä, ja niiden mahdollisesta uudelleenkilpailuttamistarpeista.

Maailmantilanteen muuttumisesta johtuva hintojen nousu näkyy kaikissa palveluissa, mutta kuormittaa erityisesti päällysteiden hintoja, joissa yksikköhintojen nousu on osin jopa 80 %. Kohonneista hinnoista johtuen talousarviomäärärahalla pystytään kunnossapidon osalta toteuttamaan vain hiukan yli 30 % edellisten vuosien määristä, mikä taas johtaa korjausvelan voimakkaaseen lisääntymiseen.

Laskusuhdanne vaikuttaa mm. katutyölupatulosten kehittymiseen rakennushankkeiden määrän vähentymisen kautta. Valokuituhankkeita on kuitenkin samaan aikaan käynnissä aiempaa suurempi määrä, mikä osaltaan kompensoi tulojen vähenemistä.

Talouden tervehdyttämisohjelma edellyttää uusien maksujen ja taksojen käyttöönottoa vuoden 2024 aikana.

Viherpalveluissa kehitetään viherinvestointihankkeen prosessia, jonka yhteydessä selvitetään käytettävissä olevia tiedolla johtamisen digityökaluja. Uuden mallin käyttöönotto vuoden 2024 aikana.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Palvelualueella suurimmat talouden tasapainottamisesta johtuvat tulon lisäykset ovat hulevesimaksun korotus ja kertaluonteiset maankäyttösopimusmaksut sekä puun myyntituotto. Suurimmat menosäästöt ovat katujen aurauksen lähtötason nostosta, yksityistieavustuksen puolittamisesta ja lumen kuljetuksen vähentämisestä johtuvat säästöt.

Hulevesiverkoston ennakoiva kunnossapito edellyttäisi vuositasolla useamman sadan tuhannen euron lisärahoitusta. Talousarvioon sisältyy hulevesimaksun 15 % korotus 570 000 euroa.

Metsien toimintatuottoa nostetaan kertaluonteisesti 100 000 eurolla. Lisäksi kaupunginhallitus lisäsi puunmyyntitavoitetta marraskuun talousarvioesityksessään 100 000 euroa tuholaisalueiden suoja-hakkuisiin liittyen.

Talousarvioon sisältyvä talvihoitovaraus on niin pieni, ettei sillä ole pystytty varmistamaan vahvistettujen lähtörajojen ja toimenpideaikojen mukaista laatutasoa, vaan ylitykset ovat viime vuosina olleet yli kaksi miljoonaa euroa vuodessa. Tästä jo aiemmin liian pienestä tasosta on jouduttu karsimaan yhteensä 415 000 euroa (337 000 euroa ajoratojen aurauksen lähtörajojen nostaminen ja lumenajon vähentäminen 78 000 euroa). Vaikka laatutasoa lasketaan ja hyväksytään mm. katujen talviaikainen kapeneminen, sisältyy talousarvioon tässä kohtaa merkittävä säärisi.

Jaettavan yksityistieavustuksen määrän puolittamisella saavutetaan 130 000 euron säästö.

Viherpalveluissa käynnistetään sopeutustoimiin liittyvät toimenpiteet, jossa tavoitteena on suhteuttaa tarjottavat palvelut taloudellisiin resursseihin. Tästä kustannusvaikutukset toteutuvat vaiheittain vuosina 2025-2026. Talousarviovuonna 2024 kesäkukkien määrää vähennetään ja toteutetaan su-pistuksia kunnossapidon ostopalveluissa (Kankaan alue, Harjun portaat).

Määrärahan jakautuminen palveluittain

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
Katupalvelut	7 931,9	6 616,3	7 304,3	688,0	10,4 %
Kadunrakentaminen	3 641,0	3 345,6	3 605,1	259,5	0,0 %
Maankäyttösopimusmaksut	3 122,1	1 450,0	1 950,0	500,0	34,5 %
Viherpalvelut	1 714,9	1 663,5	1 863,5	200,0	12,0 %
Toimintatulot yhteensä	16 409,9	13 075,4	14 722,9	1 647,5	12,6 %
Katupalvelut	22 048,9	20 117,7	19 185,8	-931,9	-4,6 %
Kadunrakentaminen	4 809,8	4 308,5	4 599,8	291,3	0,0 %
Maankäyttösopimusmaksut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Viherpalvelut	3 584,1	3 560,7	3 600,0	39,3	1,1 %
Toimintamenot yhteensä	30 442,7	27 986,9	27 385,6	-601,3	-2,1 %
Katupalvelut	-14 117,0	-13 501,4	-11 881,5	1 619,9	-12,0 %
Kadunrakentaminen	-1 168,8	-962,9	-994,7	-31,8	0,0 %
Maankäyttösopimusmaksut	3 122,1	1 450,0	1 950,0	500,0	34,5 %
Viherpalvelut	-1 869,1	-1 897,2	-1 736,5	160,7	-8,5 %
Toimintakate yhteensä	-14 032,8	-14 911,5	-12 662,7	2 248,8	-15,1 %

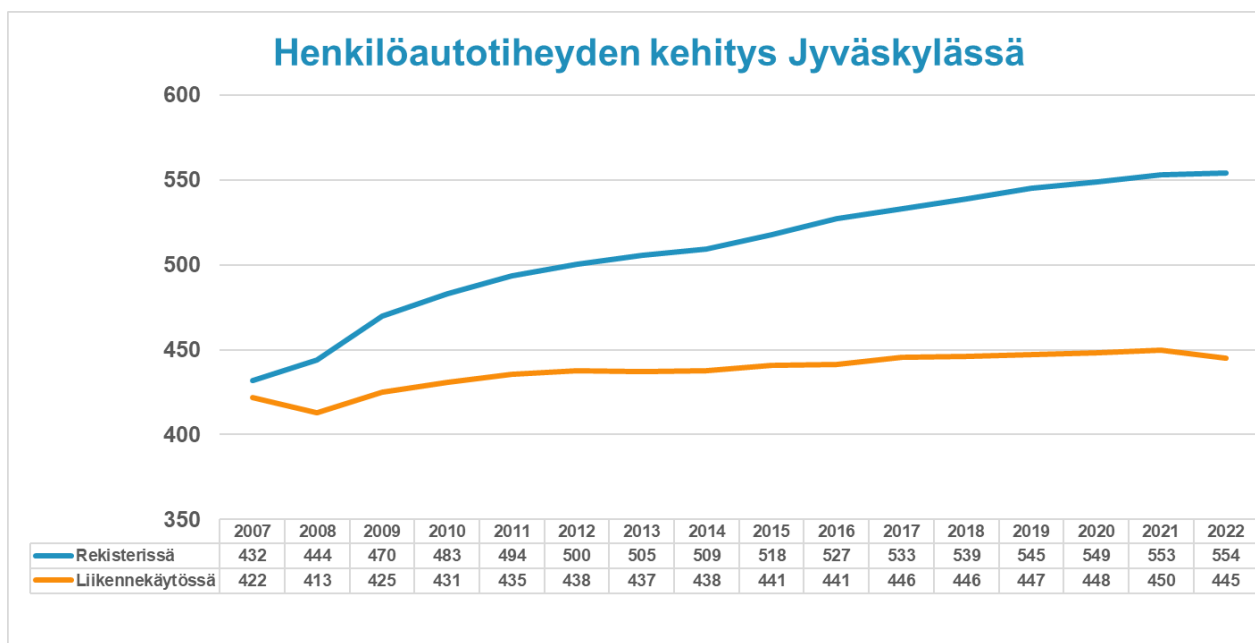
Kunnallistekniikan rakentamishjelmaan perustuvia maankäyttösopimustuloja ennustetaan kertyvän 1,45 miljoonaa euroa. Lisäksi maankäyttösopimustuloissa on 0,5 miljoonaa euroa kertaluonteisia, rakennusoikeuteen liittyviä maksuja.

Ulkovalaistuksen panostukset led -valolähteiden käyttöön jatkuvat resurssiviisautusohjelman mukaisesti. Tavoitteena on, että vuoden 2024 loppuun mennessä niiden osuus on 48 % kaikista valaisimista. Toimenpiteellä saavutetaan energiansäästö, joka ylittää kaupungin vuotuista kasvua vastaavan kulutuksen lisäyksen.

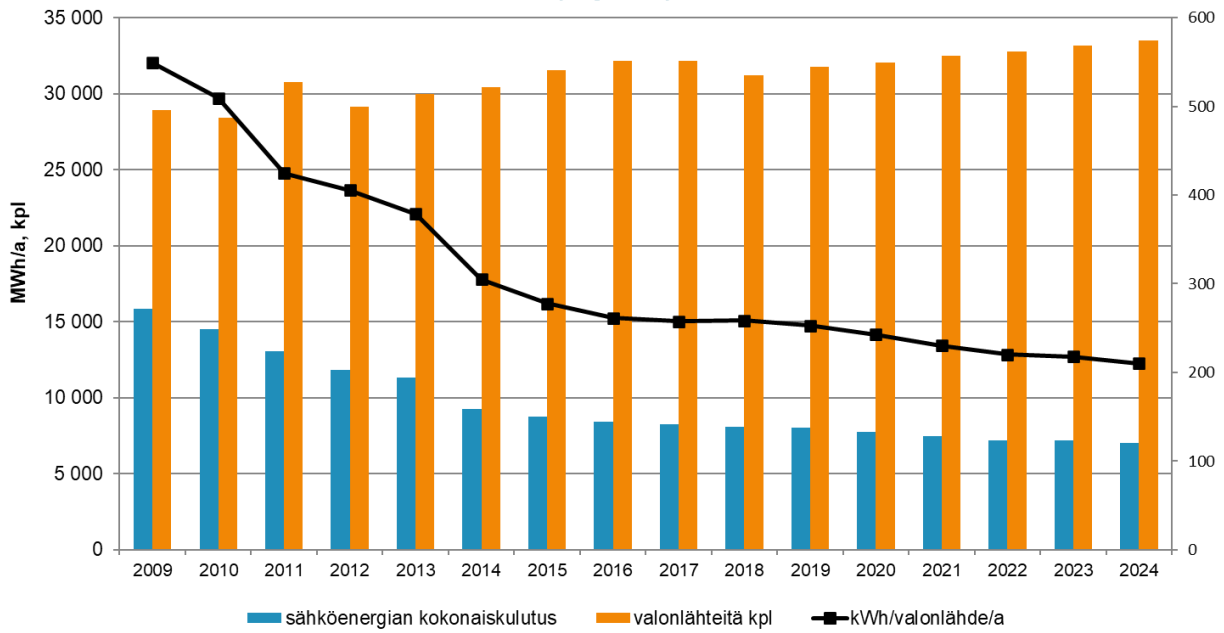
Sulanapitojärjestelmien rahoitustaso on jo nykyisellään reilut 200 000 euroa liian pieni. Laajeneva sulanapitoverkosto aiheuttaa lähivuosina satojen tuhansien lisärahoitustarpeen.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024	
				euroa, kpl	%
Katupalvelut					
Katu-, sijoitus- ja tapahtumalupien päätökset, kpl	1 173	1 200	1 200	0	0,0 %
Katutyöluupien keskimääräinen käsittelyaika korkeintaan vrk/lupa	5	7	7	0	0,0 %
Energian kulutus kWh/valonlähde/a	220	255	210	-45	-17,6 %
Ulkovalaistuksen kokonaisenergiankulutus ei kasva vuoden 2016 tasosta (8401 Mwh) 2017-2025	7 217	8 401	8 401	0	0,0 %
Katupalvelut, €/asukas (brutto)	149	135	122	-12	-9,2 %
Satamapalvelut, €/asukas (brutto)	2	3	2	-1	-22,8 %
Pysäköinninvalvonnan kustannukset, €/pysäköintivirhemaksu	35	41	38	-3	-8,4 %
Viherpalvelut					
Viherpalvelut, netto €/asukas (huomioitu mm. puunmyyntituotot)	13	13	12	-1	-6,2 %
Rakennettujen puistojen hoito, €/ha	12 233	12 433	12 330	-103	-0,8 %
Puistojen rakentaminen €/asukas	22	31	35	4	12,9 %
Kadunrakentaminen					
Katujen rakentaminen €/asukas	150	148	133	-15	-10,1 %

Jyväskylän ulkovalaistuksen sähköenergian kokonaiskulutuksen, valonlähteiden määrän sekä yksittäisen valonlähteen sähköenergian kulutuksen kehittyminen 2009 - 2022 ja ennuste 2023 - 2024

Kaupunkisuunnittelu

Toiminnan kuvaus

Kaupunkisuunnittelun palvelualue huolehtii yleis- ja asemakaavoituksesta, kaupunkiliikenteen yleissuunnittelusta ja muusta yleissuunnittelusta, kaupunkikuvan suunnittelusta, kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-suunnittelusta, joukko- ja palveluliikenteestä, Valon kaupunki – hankkeesta, asumisen kehittämisestä ja viranomaistehtävistä, kaupungin omistamien maa- ja vesialueiden hallinnasta yleisiä alueita lukuun ottamatta, maastomittauspalveluista sekä kiinteistöinsinöörin viranomaistehtävistä. Vuoden 2023 alusta lähtien palvelualue on jakautunut neljään palveluyksikköön, joita ovat yhdyskuntasuunnittelu ja kaupunkiliikenne, asemakaavoitus, maankäyttö sekä joukkoliikenne.

Jyväskylän kaupunkiseudun toisen maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimuksen neuvottelukierros on käynnistynyt ja sopimuksen arvioidaan syntyvän vuoden 2024 aikana. Seudullisena suunnitelmana valmistellaan kestävä liikumisen SUMP-prosessin käynnistämistä. Merkittävin lähivuosien maankäytön suunnittelutyö, Jyväskylän kaupungin yleiskaava 2050, on käynnistynyt. Tavoitteena on, että yleiskaavan luonnos saadaan valmiiksi vuoden 2024 aikana, jolloin se tulisi nähtävälle vuoden 2025 alkupuolella. Kukkulan osayleiskaava sekä alueen liikenteen, viheralueiden ja vesihuollon yleissuunnitelma käynnistyvät. Kauppakadun idea- ja yleissuunnitelma valmistuu keväällä 2024 ja keskustan liikennesuunnitelman päivitystyö käynnistyy. Ilmastoviisas kaavoitus – hanke valmistuu vuoden 2024 loppuun mennessä. Fiksun liikumisen osalta käynnistetään pyöräilyn ja kävelyn edistämisen ohjelmointia. Nelostien parannushankkeisiin luodaan suunnitteluvaihtoehtoja yhdessä Keski-Suomen ELY-keskuksen kanssa Vaajakosken, Palokanorren ja Jyväskylän kohdalla.

Asemakaavoituksessa keskustan, aluekeskusten ja Kankaan kaavoitus jatkuu. Työpaikka-alueiden kaavoitukseen panostetaan aiempaa enemmän ja kaavavarantoa lisätään Tykki-ohjelma tavoitteiden mukaisesti Lintukankaalla, Seppälänkankaalla ja Korpilahdella. Omakotitonttien kysyntä suuntautuu aiempaa voimakkaammin keskustajamaan palveluiden äärelle. Kysyntään vastataan Kauramäkeen, Jyskän Tammirinteelle, Kuokkalan Salmirantaan ja Palokan Heikkilään laadittavilla asemakaavoilla.

Omakotitonttien tarjonnan varmistamiseksi kaupungin on onnistuttava useamman uuden alueen asemakaavoituksessa. Tonttivaranto on vuosien myötä hiipunut, koska uusien alueiden kaavoitus on ollut aiempaa haasteellisempaa. Kerrostalo- ja rivitalotontteja luovutetaan KymppiR-ohjelman mukaisesti. Tuotannolliseen toimintaan tonttivarantoa on monipuolisesti usealla eri alueella. Tuotannolliseen toimintaan tarkoitettujen tonttien varantoa kasvatetaan suunnitelmallisesti. Tilapalvelun käytöstä vapautuneiden rakennusten purkamista jatketaan suunnitellusti, tontit voidaan myydä kaavamuutosten jälkeen. Maanhankintaa edistetään erityisesti yleiskaavan mukaisilla kasvusuunnilla. Tonttivarantoa ja sen luovutusta suunnitellaan yhdessä kaavoituksen kanssa sopeutustoimien myötä nostetut maan myyntivoitto- ja vuokraustavoitteet huomioiden.

Joukkoliikenteessä vuoden 2024 painopisteet ovat joukkoliikenteen viranomaisalueen laajeneminen Hankasalmen, Petäjaveden, Toivakan ja Äänekosken alueelle ja tähän muutokseen liittyvän liikenteen järjestäminen ja lipputuotteiden vyöhykejärjestelmän muuttaminen kesäkuun alusta alkaen. Lisäksi suurin osa uudesta linjastosta aloittaa kesäkuun alussa, jolloin palvelutarjonta lisääntyy vuositasolla n. 30 % aikaisempaan verrattuna. Viranomaisalueen laajenemisen ja parantuneen palvelutarjonnan seurauksena odotetaan myös matkamäärien kasvavan vuositasolla 7,5 %.

ValoVisio 2030 toimenpiteitä ei voida toteuttaa. WinterLight -tapahtumaa ei järjestetä ja resurssit riittävät vain kolmipäiväisen syksyn Valon kaupunki – tapahtuman järjestämiseen. Jyväskylä on kansainvälisen valon kaupunkien yhdistyksen LUCI:n puheenjohtajakaupunki vuoden 2024.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Vuonna 2023 rakentaminen ja tonttien kysyntä laskivat edellisten vuosien tasosta huomattavasti. Tilanteen arvioidaan säilyvän hiljaisena vielä vuonna 2024, mutta rakentamisen elpymisen aiheuttamaan kysyntään valmistaudutaan aktiivisesti.

Kaupunkiseudun MAL-sopimusneuvottelukierros edellyttää neuvottelujen resurssointia. Neuvotteluvalmiutta on rakennettu jo edellisestä keväästä lähtien ja valmiuksien voidaan todeta olevan hyvät. Edellisen sopimuskauden toimenpiteet on saatu toteutettua kiitettävällä tavalla.

Kaupunkisuunnittelu jatkaa toimintaansa vuoden 2023 alusta voimaan tulleessa organisaatiossa. Uusina tehtävinä palvelualueella ovat vuoden alusta 2023 maankäytön palveluyksikköön siirtyneet asumisneuvonta ja asunnottomuustyö sekä vuoden 2023 aikana maankäytön palveluyksikköön siirretty ilman omaisia kuolleiden henkilöiden hautauspalvelu.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Talouden ja toiminnan sopeutustoimet koskevat kaupunkisuunnittelun kaikkia palveluyksiköitä. Suurimmat talousvaikutukset näkyvät tulo-odotuksina maanmyyntivoitossa, taksoissa ja joukkoliikenteen tuloissa. Menojen vähennyksiä on maan investointirahoissa, Valon kaupungin toiminnassa, rakennusten purkumäärärahasa ja palveluyksiköiden asiantuntijapalveluissa.

Tulo-odotusten saavuttamiseen liittyy epävarmuutta rakentamisen ja tonttien kysynnän ollessa normaalia hiljaisempaa. Hippos-hankkeen etenemisen varmistuttua kaupunginhallitus lisäsi maanmyyntivoittotavoitteeseen miljoona euroa.

Kaupungin oman sopeutuksen ohella valtion sopeutustoimien voidaan hallitusohjelman pohjalta arvioida osuvan joukkoliikenteen valtionavustuksiin. Lisäksi kaupunginhallitus tiukensi talousarvioesityksessään joukkoliikenteen taloutta 0,3 miljoonaa euroa.

Määrärahan jakautuminen palveluittain

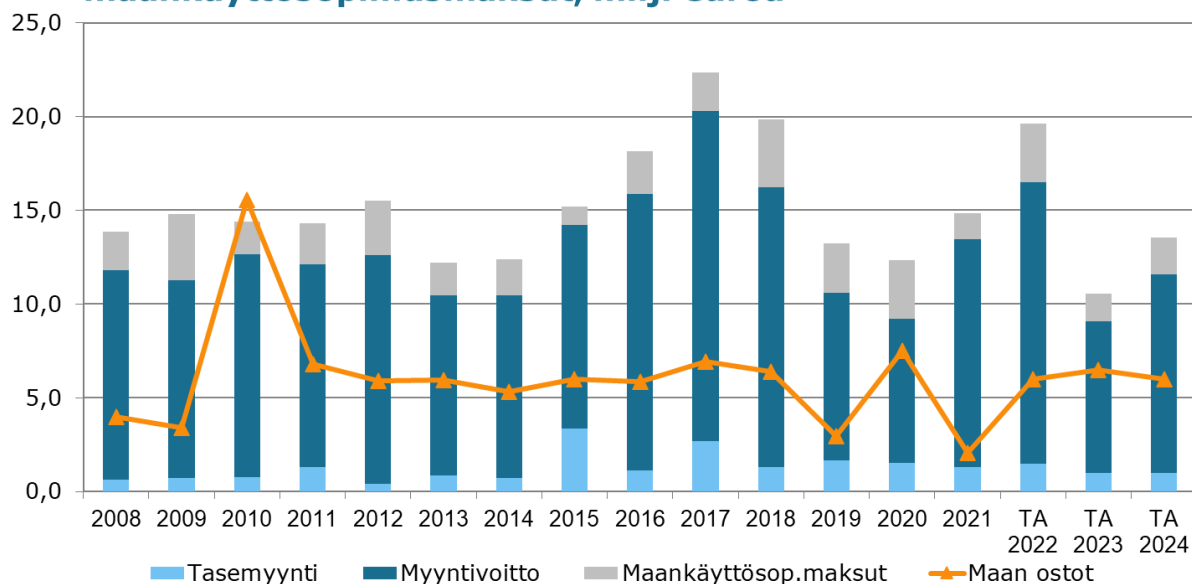
1 000 euroa	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024	
				euroa	%
Yhdyskuntasuunnittelu ja kaupunki- liikenne	121,6	20,0	20,0	0,0	0,0 %
Asemakaavoitus	80,8	140,0	140,0	0,0	0,0 %
Maankäyttö	10 564,3	10 077,3	10 281,8	204,5	2,0 %
Maan myyntivoitot	14 239,9	8 100,0	10 600,0	2 500,0	30,9 %
Joukko- ja palveluliikenne Jkl	219,3	190,0	190,0	0,0	0,0 %
Joukko- ja palveluliikenne seud.	15 459,7	15 089,4	18 284,2	3 194,8	21,2 %
Valon kaupunki	271,0	100,0	100,0	0,0	0,0 %
Toimintatulot yhteensä	40 956,7	33 716,7	39 616,0	5 899,3	17,5 %
Yhdyskuntasuunnittelu ja kaupunki- liikenne	1 399,8	1 699,2	1 576,4	-122,8	-7,2 %
Asemakaavoitus	1 703,5	1 884,3	1 816,0	-68,3	-3,6 %
Maankäyttö	4 173,4	3 776,0	3 558,7	-217,4	-5,8 %
Maan myyntivoitot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Joukko- ja palveluliikenne Jkl	664,5	773,4	798,7	25,4	3,3 %
Joukko- ja palveluliikenne seud.	22 057,5	22 552,3	25 410,4	2 858,0	12,7 %
Valon kaupunki	649,0	377,3	270,5	-106,8	-28,3 %
Toimintamenot yhteensä	30 647,7	31 062,6	33 430,7	2 368,1	7,6 %
Yhdyskuntasuunnittelu ja kaupunki- liikenne	-1 278,2	-1 679,2	-1 556,4	122,8	-7,3 %
Asemakaavoitus	-1 622,8	-1 744,3	-1 676,0	68,3	-3,9 %
Maankäyttö	6 390,9	6 301,3	6 723,1	421,9	6,7 %
Maan myyntivoitot	14 239,9	8 100,0	10 600,0	2 500,0	30,9 %
Joukko- ja palveluliikenne Jkl	-445,1	-583,4	-608,7	-25,4	4,4 %
Joukko- ja palveluliikenne seud.	-6 597,8	-7 462,9	-7 126,2	336,8	-4,5 %
Valon kaupunki	-378,0	-277,3	-170,5	106,8	-38,5 %
Toimintakate yhteensä	10 309,0	2 654,1	6 185,3	3 531,2	133,0 %

Joukkoliikenteen toimintatuloissa kaupungin sopeuttamistoimien seurauksena lippujen asiakashintoja korotetaan n. 6-8 %. Joukkoliikenteessä matkamäärien nousun ja lippuhintojen korotuksen seurauksena asiakastulojen odotetaan kasvavan yli 2,0 miljoonalla eurolla. Joukkoliikenteen valtionavustusten suuruus ei ole vielä tiedossa. Talousarviovalmistelussa lähtökohtana on ollut joukkoliikenteen perustuen säilyminen ennallaan. Ilmastoperusteinen tuki poistuu ja se pyritään kompensoimaan MAL-rahoituksesta sekä toimintaa sopeuttamalla. Joukkoliikenteen valtioavustukset sisältyvät vuonna 2024 neuvoteltavaan MAL-sopimukseen. Toimintamenoissa on huomioitu kesästä 2024 alkaen uuden linjaston käyttöönoton seurauksena kasvavat liikennöintikustannukset ja muuttuneet suoritehinnat.

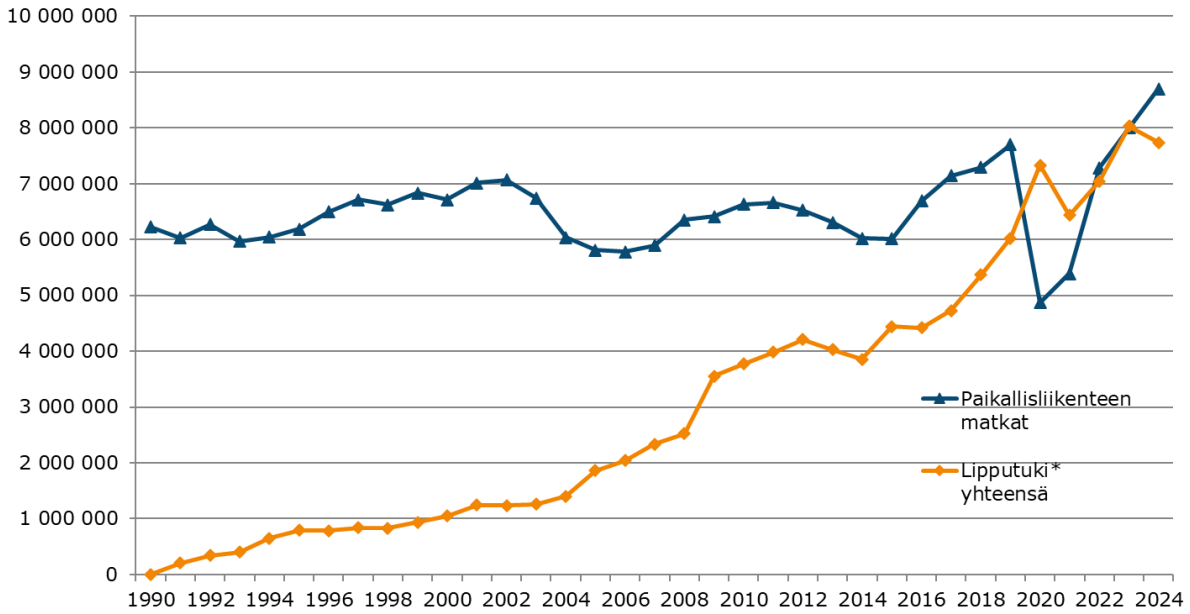
Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024	
				euroa, kpl	%
Mittarit					
Tarjotaan omakotitontteja varattavaksi	70	70	70	0	0,0 %
Tarjotaan kerros- ja rivitalotuotantoa varattavaksi k-m ²	24 236	25 000	25 000	0	0,0 %
Maanmyyntivoitto (1 000 €)	14 240	8 100	10 600	2 500	30,9 %
Hyväksytyt yleiskaavat	0	0	0	0	100,0 %
Asuin- ja rivitalojen asemakaavoittaminen, k-m ²	74 205	70 000	70 000	0	0,0 %
Vapana olevat yritystontit, kpl		25	30	5	20,0 %
Vapana olevat yritystontit, ha		16	30	14	87,5 %
Omakotitonttien asemakaavoittaminen	54	70	200	130	185,7 %
Hyväksytyt asemakaavat, kpl	18	20	20	0	0,0 %
Valitukset asemakaavoista, kpl	2	1	1	0	0,0 %
Arkkitehtuurikilpailut	0	1	1	0	0,0 %
Asemakaavapoikkeamiset	43	40	40	0	0,0 %
Suunnittelutarveratkaisut ja poikkeamiset, muut	64	60	50	-10	-16,7 %
Joukkoliikenteen matkat (milj.kpl/v)	7,30	7,5	8,7	1,2	16,0 %

Maan myynti ja osto sekä maankäyttösopimusmaksut, milj. euroa

Joukkoliikenteen matkamäärät / lipputuki *

Lipputuki * = Vuodesta 2014 joukkoliikenteen järjestämistapamuutoksesta lähtien lipputuki on poistunut ja kustannuksina huomioidaan joukkoliikenteen alijäämä

Rakentaminen ja ympäristö

Toiminnan kuvaus

Rakentamisen ja ympäristön palvelualue huolehtii jätehuollon, rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon viranomaistehtävistä, ympäristön- ja luonnonsuojelun edistämisestä kunnassa, kaupungin resurssiviisaustyön koordinoinnista sekä kunnallisista eläinlääkäripalveluista.

Toiminnan painopistealueet

Palvelualueen toiminnan painopisteenä on jatkuvasti laadukkaiden, luotettavien ja oikein mitoitettujen viranomaispalvelujen tuottaminen ja kaupungin strategisten resurssiviisaustavoitteiden edistäminen.

Sähköisten palvelujen painopisteinä ovat Locus Cloud -järjestelmän sekä sähköisen asioinnin ja arkistoinnin kehittäminen ja tehokkaampien toimintatapojen etsiminen. Lisäksi rakennusvalvonnassa osallistutaan edelleen Helsingin vetämään digihankkeeseen, jossa kehitetään ja testataan tietomallipohjaista (IFC-malli) rakennuslupahakemuksen käsittelyä, sekä Tampereen vetämään rakentamisen yhteisten käytäntöjen digitaalisen tuotanto- ja julkaisualustan kehittämishankkeeseen.

Resurssiviisauden osalta painopisteinä ovat Resurssiviisas Jyväskylä 2040 –ohjelman toimeenpanon koordinointi, kuntalaisten kestävän arjen tukeminen sekä hanketoiminta, mm. Circwaste-hankkeen lopputoimenpiteet. Ympäristövahti-digiportaalin käyttöä jatketaan ja sitä kehitetään kaupungin resurssiviisaustyön johtamisen ja seurannan työkaluna. Sen avulla parannetaan hyödynnettävän tiedon systemaattisempaa hallintaa, läpinäkyvyyttä ja saavutettavuutta.

Seudullisen jätehuollonviranomaispalveluiden osalta jätepoliittisessa ohjelmassa ja jätehuollon palvelutasossa kirjattujen toimenpiteiden toteuttamista jatketaan yhteistyössä kuntien kanssa. Jätepoliittisen ohjelman tavoitteet keskittyvät jätteen määrän vähentämiseen, kierrätysasteen nousuun sekä asukaslähtöisiin palveluihin.

Ympäristömeludirektiivin mukainen meluntorjunnan toimintasuunnitelma valmistuu ja sitä toteutetaan investointiohjelman mukaisesti. Luonnonmonimuotoisuutta turvaavan luonnonsuojeluohjelman valmistelu käynnistyy. Vieraslajitorjuntaa suojelualueilla jatketaan supistetulla resurssilla.

Seudullisen ympäristöterveyden painopistealueina ovat edelleen kohdekohtainen riskinarviointi ja sen kehittäminen, viestintä, sidosryhmäyhteistyö sekä varautumisasiat. Ympäristöterveyden omassa valvontasuunnitelmassa tarkennetaan näitä painopistealueita sekä toiminnan tavoitteita. Valvontasuunnitelma hyväksytään ympäristöterveyslautakunnassa joulukuussa 2023.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna

Uusi eläinlääkintähuoltolaki on hyväksytty ja laki astuu voimaan myöhemmin valtioneuvoston asetuksella aikaisintaan vuonna 2024. Uudessa laissa kuntien velvoitteita eläinlääkäripalvelujen järjestämisessä tarkennetaan mm. luettelomalla järjestämisvelvoitteen piiriin kuuluvat palvelut. Lakia täsmennetään lisäksi asetuksilla. Lain vaikutukset eivät ole siis vielä selvillä ja niihin saatetaan joutua reagoimaan nopeallakin aikataululla.

Rakentamislaki tulee voimaan 1.1.2025 ja ensi vuoden aikana valmistellaan toimenpiteet, mm. toimintasäännön päivittäminen ja uudet menettelytavat, lain soveltamiseksi kunnassa.

Jyväskylän kaupungin paikallisagendatyön järjestämistä koskeva sopimus JAPA ry:n kanssa päätettiin kaupungin oman toiminnan, taloudellisen tilanteen ja projektien toimintaympäristön muuttumisen vuoksi.

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Talouden ja toiminnan sopeutustoimet koskevat koko palvelualueetta. Palvelualueen tulot sisältävät taksojen maltilliset korotukset ja niihin liittyy huomattavaa epävarmuutta etenkin rakentamisen suhdannevaihtelujen osalta. Kustannussäästöt kohdentuvat useille eri menokohdille; muun muassa koulutuksista, avustuksista, vesiensuojelun suunnittelusta ja vieraslajitorjunnasta vähennetään määrärahaa.

Määrärahan jakautuminen palveluittain

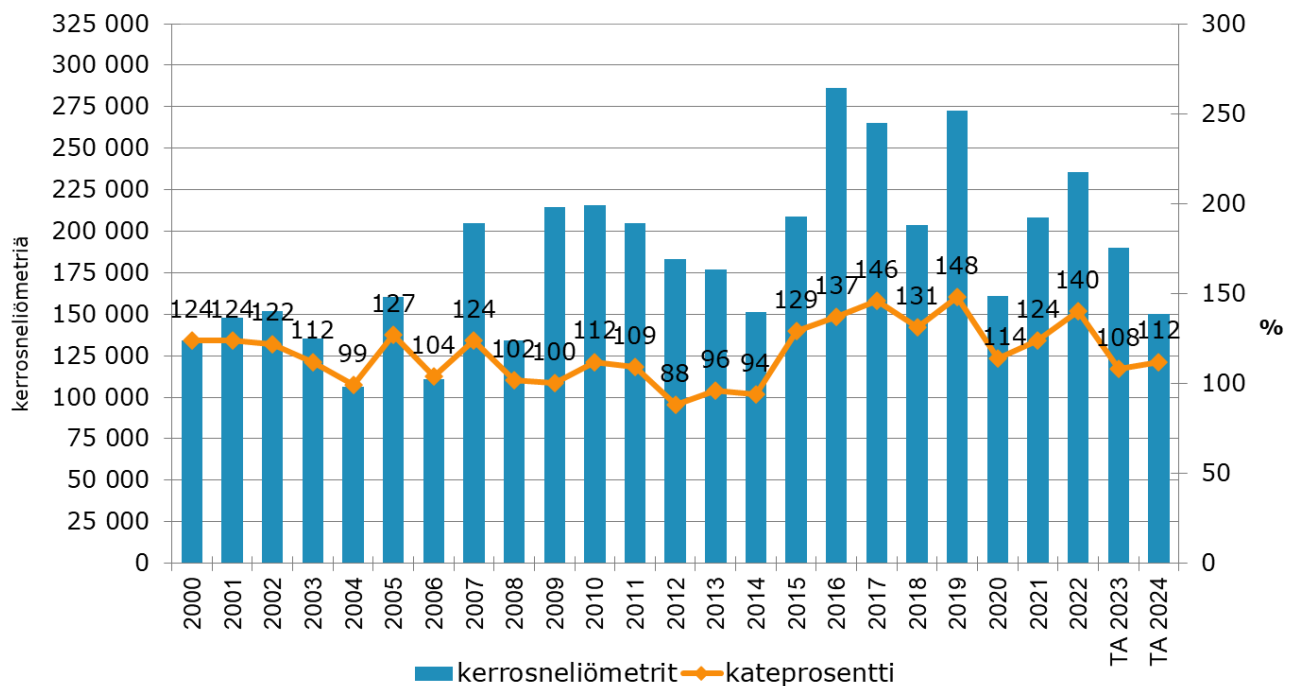
1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
Rakennusvalvonta	2 228,3	1 927,0	1 967,0	40,0	2,1 %
Ympäristönsuojelu	130,3	130,0	143,0	13,0	10,0 %
Resurssiviisaus	26,1	30,0	30,0	0,0	0,0 %
Rakennus- ja ympäristöltk.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Jätehuollon viranomaispalvelut	293,9	371,0	357,5	-13,5	-3,6 %
Ympäristöterveys, seudullinen	2 047,0	1 912,8	1 967,8	55,0	2,9 %
Toimintatulot yhteensä	4 725,5	4 370,8	4 465,3	94,5	2,2 %
Rakennusvalvonta	1 589,6	1 791,6	1 756,6	-35,0	-2,0 %
Ympäristönsuojelu	696,5	749,0	716,2	-32,8	-4,4 %
Resurssiviisaus	343,9	429,7	414,5	-15,2	-3,5 %
Rakennus- ja ympäristöltk.	28,2	47,6	50,2	2,6	5,5 %
Jätehuollon viranomaispalvelut	300,8	348,0	357,5	9,5	2,7 %
Ympäristöterveys, seudullinen	2 820,0	2 995,5	3 058,8	63,2	2,1 %
Toimintamenot yhteensä	5 778,9	6 361,4	6 353,8	-7,6	-0,1 %
Rakennusvalvonta	638,7	135,4	210,4	75,0	55,4 %
Ympäristönsuojelu	-566,2	-619,0	-573,2	45,8	-7,4 %
Resurssiviisaus	-317,8	-399,7	-384,5	15,2	-3,8 %
Rakennus- ja ympäristöltk.	-28,2	-47,6	-50,2	-2,6	5,5 %
Jätehuollon viranomaispalvelut	-6,9	23,0	0,0	-23,0	-100,1 %
Ympäristöterveys, seudullinen	-773,0	-1 082,7	-1 091,0	-8,2	0,8 %
Toimintakate yhteensä	-1 053,4	-1 990,6	-1 888,5	102,1	-5,1 %

Lupa- ja valvontataksoja korotetaan vastaamaan kustannustason nousua talouden tasapainottamisohjelman mukaisesti. Ympäristöterveyden osalta taksojen korottaminen tehdään ensisijaisesti nostamalla valvontahenkilöstön tuntihinta vastaamaan nykyisiä kustannuksia.

Tunnusluvut ja mittarit

	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024	
				euroa, kpl	%
Mittarit					
Rakennusvalvonta					
Lupapäätökset, kpl	1 300	1 300	1 100	-200	-15,4 %
Suoritettut katselmukset, kpl	1 864	1 900	2 500	600	31,6 %
Myönnetyt rakennusluvut, k-m ²	235 428	190 000	150 000	-40 000	-21,1 %
Myönnetyt rakennusluvut, kpl	579	750	600	0	
Myönnetyt asunnot, kpl	1 275	1 300	900	-400	-30,8 %
Uusien asuinrakennusten rak.lupien käsittelyaika, vk	> 6	≤ 6	≤ 6	0	0,0 %
Ympäristönsuojelu					
Lupapäätökset, kpl	101	80	75	-5	-6,3 %
Käsitellyt ilmoitukset, kpl	12	12	12	0	0,0 %
Valvontaohjelman tarkastustavoitteen toteuma %	83	95	95	0	0,0 %
Lausunnot, kpl	14	12	15	3	25,0 %
Maa-aines- ja ymp.lupahakemusten käsittelyaika, kk	<4	<4	<4	0	0,0 %
Ympäristöterveydenhuolto					
Valvontasuunnitelman tarkastustavoitteen toteuma %	90	100	100	0	0,0 %
Tuotantoeläinten terveydenhuoltokäynnit	177	170	170	0	0,0 %
Pieneläinvastaanottokäynnit	4 449	4 300	4 800	500	11,6 %

Kerrosneliömetrit ja kateprosentti

RAHOITUSOSA

Talousarvion rahoitusosan rahoituslaskelma muodostuu kaupungin varsinaisen toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtojen muutoksista.

Toiminnan rahavirta osoittaa, missä määrin kaupunki on pystynyt tilikauden aikana toiminnan avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun. Investointien rahavirta osoittaa rahavarojen käytön, jonka avulla kaupunki järjestää palvelutuotannon edellytykset ja kerryttää tulevia rahavirtoja pitkällä aikavälillä.

Toiminnan ja investointien rahavirran ylijäämäinen välitulos osoittaa, kuinka paljon varoja jää käytettäväksi nettoantolainaukseen, lainojen lyhennykseen ja rahavarojen lisäykseen. Alijäämäinen välitulos puolestaan osoittaa, kuinka paljon menoja joudutaan kattamaan olemassa olevia rahavaroja vähentämällä tai lainoja lisäämällä.

Rahoituksen rahavirrat osoittavat antolaina- ja muiden saamisten, toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden sekä oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana. Toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen yhteenlaskettu muutos vastaa taseesta laskettua rahavarojen muutosta.

Talousarvion yhteydessä esitetään kaksi erilaista rahoitussuunnitelmaa. Rahoitussuunnitelmassa vuodelle 2024 esitetään erikseen peruskaupungin ja liikelaitosten rahoitussuunnitelmat sisältäen niiden väliset sisäiset erät. Rahoitussuunnitelma vuosille 2022–2026 vastaa tilinpäätöksen ulkoista rahoituslaskelmaa, jossa on laskettu yhteen peruskaupunki ja liikelaitokset sisäiset erät eliminoituen.

Vuoden 2024 rahoituslaskelmassa varsinaisen toiminnan tuloista ja menoista kertyvä tulorahoitus on 41,3 miljoonaa euroa positiivinen. Investointien aiheuttama rahoitustarve eli investoinnit vähennettynä niihin saaduilla rahoitusosuuksilla ja myyntituloilla on 85,5 miljoonaa euroa. Toiminnan ja investointien rahavirta muodostuu siten 44,3 miljoonaa euroa negatiiviseksi.

Vuonna 2024 tulorahoitus kattaa investointimenoista vain 53 %:a ja investointien rahoittamiseksi joudutaan ottamaan uutta lainaa 44,3 miljoonaa euroa. Pitkäaikaisia talousarviolainoja vuonna 2024 otetaan 80,0 miljoonaa euroa ja kaupungin pitkäaikaisia lainoja lyhennetään 22,5 miljoonaa euroa. Lyhytaikaisten lainojen muutokseksi arvioidaan -13,2 miljoonaa euroa.

Kokonaislainamäärän arvioidaan olevan vuoden 2024 lopussa 434,7 miljoonaa euroa ja asukas-kohtainen lainamäärä on nousemassa 2.931 euroon. Vuoden 2025 osalta lainakannan kasvu näyttää ennusteiden mukaan noin 39 miljoonaa euroa ja vuonna 2026 velkaantuminen taittuu ja lainakanta laskee noin 18 miljoonaa euroa. Vuosien 2025 ja 2026 laskelmat perustuvat Kuntaliiton veroennustekeskityksen ja Kuntatalousohjelman mukaisiin arvioihin. Kaupungin toimintamenojen kasvuksi ilman sopeutustoimia on arvioitu kuluttajahintaindeksin mukaisesti 2,9 % vuodelle 2025 ja 3,6 % vuodelle 2026. Sopeutustoimista saatavia säästöjä sisältyy vuoden 2025 ennusteeseen 10,6 miljoonaa euroa. Vuoden 2026 ennusteeseen sisältyy vuosien 2024-2025 sopeutustoimien säästövaikutuksia vielä 4,5 miljoonaa euroa.

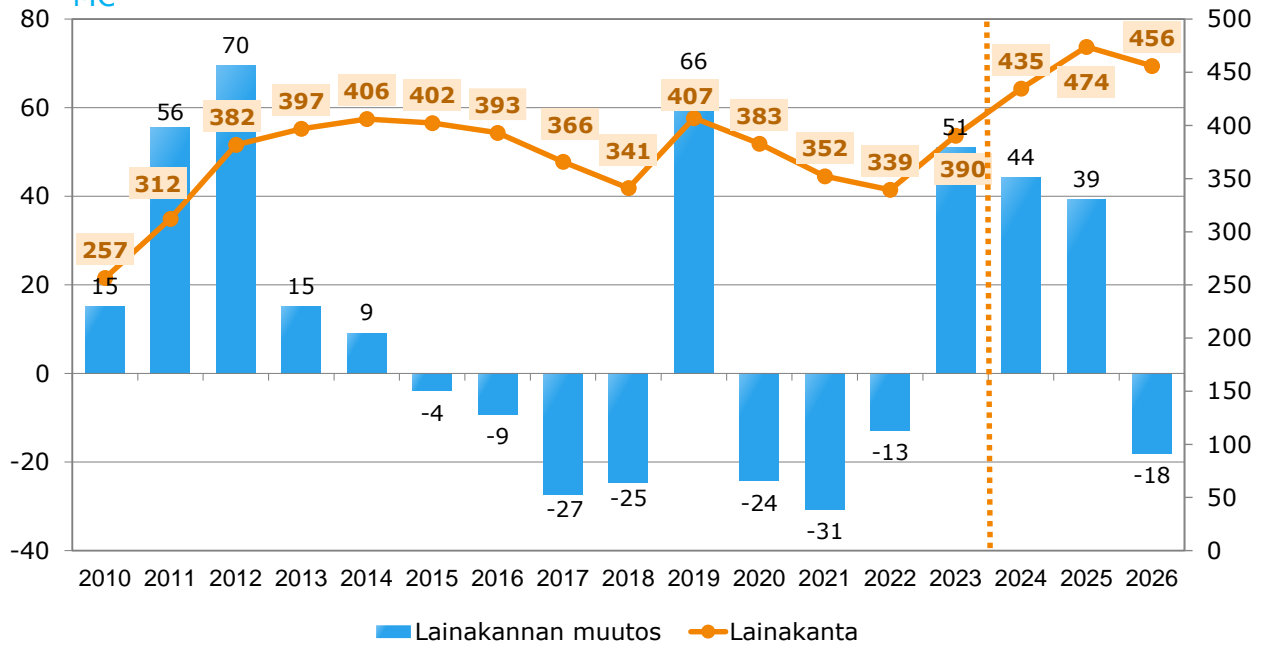
Rahoituslaskelma 2024

1 000 euroa	Kaupunki ilman liikelaitoksia	Liikelaitokset	Yhteensä	Yhteensä (ilman sisäisiä eriä)
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Toiminnan rahavirta	13 188,3	28 060,0	41 248,3	41 248,3
Vuosikate	22 788,3	28 060,0	50 848,3	50 848,3
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät	-9 600,0	0,0	-9 600,0	-9 600,0
Investointien rahavirta	-43 560,7	-41 940,0	-85 500,7	-85 500,7
Investointimenot	-54 160,7	-41 940,0	-96 100,7	-96 100,7
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,0	0,0	0,0	0,0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	10 600,0	0,0	10 600,0	10 600,0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-30 372,4	-13 880,0	-44 252,4	-44 252,4
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Antolainauksen muutokset (sitova)	0,0	0,0	0,0	0,0
Antolainasaamisten lisäykset	0,0	0,0	0,0	0,0
Antolainasaamisten vähennykset	0,0	0,0	0,0	0,0
Lainakannan muutokset	44 252,4	15 480,0	59 732,4	44 252,4
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	80 000,0	15 480,0	95 480,0	80 000,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-22 500,0	0,0	-22 500,0	-22 500,0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-13 247,6	0,0	-13 247,6	-13 247,6
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-15 480,0	0,0	-15 480,0	0,0
Rahoituksen rahavirta	28 772,4	15 480,0	44 252,4	44 252,4
Rahavarojen muutos	-1 600,0	1 600,0	0,0	0,0

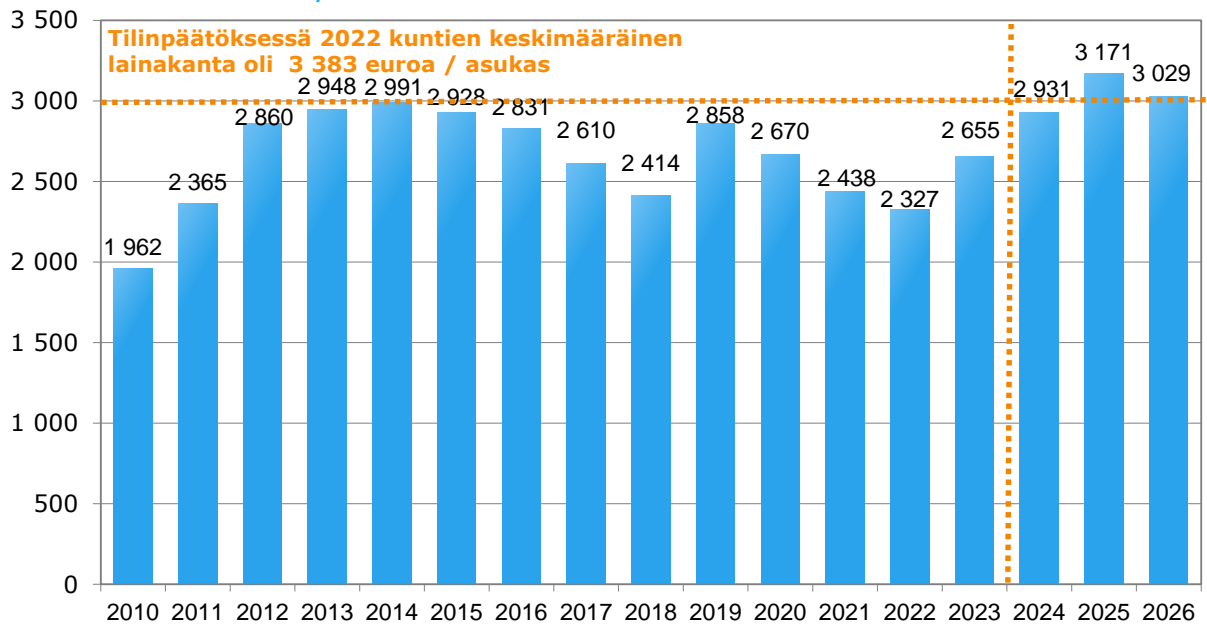
Rahoituslaskelma 2022-2026

1 000 euroa	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Toiminnan rahavirta	-17 696	49 971	41 248,3	46 260	52 260
Vuosikate	13 731	58 071	50 848,3	55 860	61 860
Satunnaiset erät	52 012	0	0,0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-83 439	-8 100	-9 600,0	-9 600	-9 600
Investointien rahavirta	16 903	-100 966	-85 500,7	-85 540	-67 248
Investointimenot	-91 966	-110 846	-96 100,7	-96 140	-77 848
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 183	780,0	0,0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	107 686	9 100,0	10 600,0	10 600	10 600
Toiminnan ja investointien rahavirta	-793	-50 994,3	-44 252,4	-39 279,9	-14 988,6
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset (sitova)	5 828	0	0,0	0	0
Antolainasaamisten lisäykset	-795	0	0,0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	6 622	0	0,0	0	0
Lainakannan muutokset (sitova)	-12 794	50 994	44 252,4	39 280	-18 011
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	80 000	80 000,0	50 000	20 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-49 355	-21 457	-22 500,0	-2 300	-2 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	36 561	-7 549	-13 247,6	-8 420	-36 011
Oman pääoman muutokset	0	0	0,0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-5 249	0	0,0	0	33 000
Rahoituksen rahavirta	-12 216	50 994	44 252,4	39 280	14 989
Rahavarojen muutos	-13 009	0	0,0	0	0
Tunnusluvut					
Lainakanta 31.12, 1000 €	339 486	390 480	434 732	474 012	456 001
Investointien tulorahoitus, %	15 %	53 %	53 %	58 %	79 %
Lainakanta €/asukas	2 327	2 655	2 931	3 171	3 029
Asukasmäärä vuoden lopussa	145 887	147 050	148 310	149 500	150 530

Lainakanta ja lainojen vuosimuutos M€

Lainakanta €/asukas

INVESTOINTIOSA

Investointimenot 2022–2028

1 000 euroa	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Maa- ja vesialueet, netto	-332	-5 500	-5 000,0	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Tulot (sitova)	2 137	1 000	1 000,0	1 000	1 000	1 000	1 000
Menot (sitova)	-2 469	-6 500	-6 000,0	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Urheilu- ja retkeilyalueet, netto	-6 797	-6 309	-7 540,0	-7 260	-3 890	-6 100	-6 080
Tulot (sitova)	509	0	0,0				
Menot (sitova)	-7 306	-6 309	-7 540,0	-7 260	-3 890	-6 100	-6 080
Kunnallistekniikka, netto	-24 739	-26 450	-25 820,0	-21 500	-21 180	-21 180	-21 180
Tulot (sitova)	544	0					
Katupalvelut	-21 942	-21 750	-19 750,0	-16 435	-16 875	-16 875	-16 875
Viherpalvelut	-3 166	-4 600	-5 170,0	-4 965	-4 205	-4 205	-4 205
Satamapalvelut	-174	-100	-900,0	-100	-100	-100	-100
Menot yhteensä (sitova)	-25 283	-26 450	-25 820,0	-21 500	-21 180	-21 180	-21 180
Irtain käyttöomaisuus ja muut pitkävaikutteiset menot, netto	-7 267	-9 395	-7 649,0	-8 528	-9 178	-5 578	-5 578
Tulot (sitova)	36	0	0,0	0	0		
Konsernihallinto	-1 767	-2 893	-2 943,0	-2 893	-2 893	-2 893	-2 893
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut	0	0	-100,0	0	0	0	0
Sosiaali- ja terveyspalvelut	0						
Kasvun ja oppimisen palvelut	-3 884	-2 784	-573,0	-775	-985	-985	-985
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	-640	-2 703	-3 033,0	-3 860	-4 300	-700	-700
Kaupunkirakenne	-1 011	-1 015	-1 000,0	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Menot yhteensä (sitova)	-7 303	-9 395	-7 649,0	-8 528	-9 178	-5 578	-5 578
Osakkeet ja osuudet, netto	-983	-23 252	-7 151,7	-15 952	-400	-454	-441
Tulot (sitova)	73	0	0,0	0	0	0	0
Menot (sitova)	-1 055	-23 252	-7 151,7	-15 951,6	-400,2	-454,0	-441,2
Kaupunki ilman liikelaitoksia, netto	-40 118	-70 906	-53 160,7	-58 240	-39 648	-38 312	-38 279
Tulot	3 298	1 000	1 000,0	1 000	1 000	1 000	1 000
Menot	-43 416	-71 906	-54 160,7	-59 240	-40 648	-39 312	-39 279
Liikelaitokset, netto	-16 697	-38 160	-41 940,0	-36 900	-37 200	-36 600	-38 300
Liikelaitokset, tulot	31 852	780	0,0	0	0	0	0
Tilapalvelu/Talonrakennus (sitova)	-47 687	-38 940	-41 940,0	-36 900	-37 200	-36 600	-38 300
Kylän Kattaus	0	0	0,0				
Keski-Suomen pelastuslaitos	-863	0	0,0				
Liikelaitokset, menot yhteensä	-48 550	-38 940	-41 940,0	-36 900	-37 200	-36 600	-38 300
Kaupunki yhteensä, netto	-56 815	-109 066	-95 100,7	-95 140	-76 848	-74 912	-76 579
Tulot	35 150	1 780	1 000,0	1 000	1 000	1 000	1 000
Menot	-91 966	-110 846	-96 100,7	-96 140	-77 848	-75 912	-77 579

Liikelaitokset mukaan lukien kaupungin investointimenoiksi vuodelle 2024 arvioidaan 96,1 miljoonaa euroa, joka on 14,7 miljoonaa euroa (-13,3 %) vähemmän kuin vuonna 2023. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntituloja arvioidaan kertyvän 1,0 miljoonaa euroa. Kaupungin investointimenoista 41,9 miljoonaa euroa kohdistuu talonrakennukseen.

Maan osto (6 miljoonaa) ja tasemyynti (1 miljoona)

Ennakoiva raakamaan hankinta on tärkeässä roolissa yhdyskuntarakentamisen johdonmukaisessa kehittämisessä. Sitä tulee toteuttaa jatkuvasti ja tulevaisuuden tarpeet on pyrittävä mahdollistamaan pitkällä aikajänteellä. Raakamaan ostoneuvotteluita käydään jatkuvasti ja valmius kauppojen tekemiseen on oltava olemassa neuvotteluiden etenemisen turvaamiseksi. Myös rakennettujen kiinteistöjen ostotarpeisiin on varauduttava, koska suuri osa rakentamisesta on nykyisin täydennysrakentamista. Näistä seuraa myös mm. rakennusten purkukustannuksia tai pilaantuneiden maiden puhdistustarpeita.

Täydennysrakentamisen yleistyessä maankäyttö sopimuksia laaditaan yhä useammissa hankkeissa. Alueiden monipuolisuuden turvaamiseksi maankäyttö sopimusneuvotteluiden kautta hankitaan tontteja kaupungin luovutukseen. Tällä pyritään varmistamaan alueiden monipuolinen asuntojakauma sekä tuetun tuotannon sijoittuminen tasaisemmin eri alueille.

Vuosittaista investointimäärärahaa tarvitaan vuonna 2024 raakamaan hankintaan (noin 2 M€), maankäyttö sopimusten mukaisten tonttien hankintaan (noin 1 M€), rakennettujen kiinteistöjen ostoon (noin 0,5-1 M€), rakennusten purkuun ja pilaantuneiden maiden puhdistamiseen (noin 1-1,5 M€) sekä tonttien tasaustöihin (noin 1 M€). Lisäksi Tilapalvelun liittymäkustannuksiin on varauduttava (noin 0,2 M€).

Tasemyynnin osuus nousee yritystonttien tasauskustannusten ja rakennusten purkukustannusten nostaessa maan tasearvoa.

Urheilu- ja retkeilyalueisiin investoidaan 7,5 miljoonaa euroa, josta Harjun stadionin peruskorjaus on 7,0 miljoonaa euroa. Hanketta varten on varattu vuodelle 2025 vielä 6,0 miljoonaa euroa.

Kunnallistekniikan investoinnit

Kaupungin kasvu ja elinkeinoelämän investoinnit edellyttävät uusien asunto- ja työpaikka-alueiden rakentamista. Vuonna 2024 uusia asunto- ja työpaikka-alueita toteutetaan KymppiR – ja Tykki-ohjelmaan perustuen. Lähtökohtana on, että nykyisten alueiden laajentumisiin liittyvät kunnallistekniset hankkeet voidaan toteuttaa. Lisäksi muiden tahojen (esim. ELY) yhteishankkeisiin sekä erilaisten sopimusten, mm. maankäyttö sopimusten, velvoitteisiin tulee varautua. Erillisinvestointien varaus on alle puolet edellisvuoden tasosta. Myös katujen saneerauksiin pystytään ohjaamaan rahoitusta edellisvuotta vähemmän. Katuverkon osuus investointiohjelmasta on 19,75 miljoonaa euroa vuonna 2024. Viherpalvelujen perusinvestoinnit kasvavat edellisvuoden tasosta ja ne kohdistetaan KymppiV-ohjelman mukaisesti. Kokonaisuutta nostaa varautuminen Tourujoen kunnostuksen toteutukseen. Satamapalvelujen investointeja kasvattaa edellisvuodesta Korpilahden sataman vierasvenelaiturin uusiminen. Viherpalvelujen osuus investointiohjelmasta on 5,17 miljoonaa euroa vuonna 2024.

Irtaimen käyttöomaisuuteen ja muihin pitkävaikutteisiin menoihin on varattu 7,6 miljoonaa euroa, josta suurimpia yksittäisiä eriä ovat teatterin väestötilojen esitystekniikan laitehankinnat (0,7 M€), Kaupunkirakennepalveluiden ajoneuvo- ja konekaluston hankinnat (0,6 M€), uuden kirjastoauton hankinta (0,5 M€), koulujen ja päiväkotien AV/TVT-laitteiden hankinnat (0,3 M€) sekä Suomen käsityönmuseon perusnäyttelyn uusiminen ja Jyväskylän lyseon museon perusnäyttelyn suunnittelu ja laitteisto (0,4 M€). ICT-investointeihin on varattu yhteensä 2,9 miljoonaa euroa.

Hallinnon työasemien hankinnat on keskitetty tietohallintoon. Hankinnat aikataulutetaan ja toteutetaan yhteistyössä toimialojen ja liikelaitosten kanssa tietohallinnon määrittelemän tilaus-toimitusprosessin mukaisesti. Hankinnoissa huomioidaan erikoistyöasemat tarpeet. Oppilastyöasemat ovat oma kokonaisuus perusopetuksessa eivätkä ole mukana keskitetyissä hankinnoissa.

Tietohallinnon tekemien suositusten ja laskelmien mukaisesti hankinnat kohdistetaan vanhempiin työasemiin, jotta niissä olevat osin vanhentuneet ohjelmistot saadaan uudistettua. Hankinnoissa hyödynnetään leasing-rahoitusta ja noudatetaan kilpailutetun palveluntoimittajan (3StepIT Oy) toimintamalleja. Tietohallinto on laskenut yksikkökohtaiset määrärahatarpeet laiterekisterin tietojen perusteella. Laskutus on keskitetty palveluntoimittajalle siten, että uusien laitteiden rahoitusosuus laskutetaan suoraan toimialoilta ja liikelaitoksilta. Määrärahamuutokset huomioidaan toimialojen ja liikelaitosten talousarvioissa.

Osakkeisiin ja osuuksiin on varattu yhteensä 7,2 miljoonaa euroa vuodelle 2024.

Vuoden 2023 talousarviossa on kaupunginvaltuuston Hipposta koskevan periaatepäätöksen mukaisesti osakkeisiin ja osuuksiin varattu 23,0 miljoonaa euroa Hippos Ky:n pääomittamista varten. Hippos-hankkeen viivästymisen vuoksi pääomittamisen arvioidaan jakautuvan kolmelle seuraavalle vuodelle. Vuoden 2024 osuus pääomittamisesta on 0,5 miljoonaa euroa, vuoden 2025 osuus 6,9 miljoonaa euroa ja vuoden 2026 osuus 15,6 miljoonaa euroa.

Osakkeissa ja osuuksissa on kaupunginvaltuuston päätöksen (27.4.2020/15) mukaisesti varattu 51 700 euroa Suomi-rata Oy:n hankeyhtiön pääomarahoitusuuteen. Kohdentamatonta investointivarausta osakkeissa ja osuuksissa on 200 000 euroa.

Talonrakennusinvestointeihin on varattu 41,9 miljoonaa euroa. Suurimpia talonrakennusinvestointikohteita ovat Huhtasuon jalkapallohalli (14,9 M€), Cygnaeuksen koulun peruskorjaus (9,0 M€), teatterin peruskorjaus (7,0 M€) ja Lohikosken päiväkodin uudisrakennus (4,4 M€).

Urheilu- ja retkeilyalueiden investoinnit 2024–2028

1000 euroa	2024	2025	2026	2027	2028
HIPPOKSEN LIIKUNTAPUISTO					
Hippoksen liikuntapuisto				200	1 200
HUHTASUON LIIKUNTAPUISTO					
Huhtasuon tekonurmi			600		
Taitoliikuntapuisto + liikuntapuiston peruskorjaus		100	600	700	
VAAJAKOSKEN LIIKUNTAPUISTO					
Vaajakosken tekojään ympärivuotinen käyttö		600			
Liikuntapuiston peruskorjaus (yu-alue + nurmi)			1 500		
PALOKAN LIIKUNTAPUISTO					
Palokan tekojää				300	
HARJUN STADION peruskorjaus ja laajennus	7 000	6 000			
Valaistuksen uusiminen					250
NURMIALUEET					
Vehkahallin tekonurmen uusiminen			400		
Koskenharju, hiekkatekonurmen uusinta				400	
LÄHILIIKUNTAPAIKAT JA KATUKORIPALLOKENTÄT					
Lohikosken lähiliikuntapaikka			300		
Lähiliikuntapaikka (varaus, sijainti tarkentuu)				300	
Lähiliikuntapaikka/ peruskorjaus (varaus, sijainti tarkentuu)					300
Halssila				100	
Katukoripallokenttä		100			
LAAJAVUORI					
Yhdysreitti Köhniö	30				
Valaistu ulkoilureitti Kuntokasi				300	
Kilpareitti			30		
Huoltotie ja lumetusjärjestelmä				1 000	
Matti Pullin mäen uusiminen				1 500	
K100 Matti Nykäsen mäen peruskorjaus					3 000
Mäkikeskuksen alastulorinteet				500	
VIITANIEMEN LIIKUNTAPUISTO					
Valaistuksen uusiminen					200
Kylmätekniikan automaatio				70	
KOTALAMMEN LIIKUNTAPUISTO					
Valaistuksen uusiminen					80
LADUNMAJAN ULKOILUALUE					
Valaistu ulkoreitti, Soidenlampi-Mustalampi				60	
Valaistu ulkoilureitti, Ladunmaja - Ylä-Myllyjärvi					50
Valaistu ulkoilureitti, Hanhiperä				160	
MUUT ULKOILUREITIT JA VIRKISTYSALUEET					
Kuntorata- ja latupohjien kunnostustyöt	30	30	30	30	
Uimarannat	30	30	30	30	
Korpilahti, helppo ulkoilureitti					100
Tuomiojärven rannan wc- ja pukutilat					300
Palokka-Touruvuoren ulkoilualue, peruskunnostus + valaistus					150

MUUT					
Osallistuva budjetointi	100	100	100	100	100
Liikunta-alueiden yleissuunnitelmat	150	150	150	200	200
Tekniset ja toiminnalliset muutostyöt	100	100	100	100	100
Energiasäästöohjelman toteutus (ml. reittien ja kenttien led-valaisimet)	100	50	50	50	50
Yhteensä	7 540	7 260	3 890	6 100	6 080

Kunnallistekniikan alustava investointiohjelma vuosille 2024–2026

1 000 euroa	Alustava 2024	Luonnos 2025	Luonnos 2026
<u>KATUPALVELUT</u>	19 750	16 435	16 875
SUUNNITTELU	1 400	1 400	1 400
PÄÄLIIKENNEVÄYLÄT	1 500	1 500	700
Rajakatu (MKS)	1 500	800	
Kalevankatu (MKS)		700	700
UUDET ASUNTOALUEET	3 750	2 600	4 200
Keskeneräiset kadut	400	400	400
Kantakaupunki			
Kankaan alueen kadut/aukiot	500	500	1 000
Tourulan pajala		300	200
Keljo			
Kauramäki II (v.2024 Tilkunlammentie)	800	400	500
Keltinmäki-Myllyjärvi			
Ylämyllyjärvi li (v.2025 pääkatua)		300	500
Kuokkala			
Samulinniitty	800		
Salmiranta			300
Palokka			
Liikuntapuiston seutu	150		400
Vaajakoski-Jyskä			
Tammirinne		700	400
Haapaniemi Ristonmäki			500
Haapaniemi puukortteli	400		
Hupeli	600		
Sulunperä (Hohkasuonpolku)	100		
UUDET TYÖPAIKKA-ALUEET	950	1 000	300
Keljonkangas			
Keljonlahti		200	
Lohikoski-Seppälänkangas			
Itäinen Palokärki (Yritystien jatke)	200		
Pykälitöntie		300	

Palokka			
Kirrinrinne	100		
Lintukangas	300	300	300
Jyskä-Vaajakoski			
Kanavuoren varikko	200		
Tikkakoski			
Asetehdas	150		
Korpilahti		200	
MUUT INVESTOINNIT	2 550	1 300	2 950
Maankaatopaikat	50	50	50
Kantakaupunki			
Lutakon aukio	300		
Sataman kärki			500
Kauppatori (Asema-aukio)			1 000
Hippoksen alueen katujärjestelyt	500	1 000	1 000
Paikallisliikennekeskuksen saneeraus ja laajennus	400		
Dynaamisen pysäköinninopastusjärjestelmän päivitys		250	
Keskussairaalanditie/Länsi-Päijänteentien liittymä	500		
Voionmaankatu/Vesangantie/Palokunnankatu liittymä	600		
Nisulankatu/Keskikatu liittymän saneeraus			400
Kuokkala			
Tahkonkaari	200		
KATUJEN SANEERAUKSET	5 100	4 985	4 075
Liikennejärjestelyt (merkit, pysäkit, hidasteet yms.)	50	50	50
Katuistutusten täydentäminen	50	50	50
Siltojen peruskorjaus	500	500	500
Kantakaupunki			
Liikennevalojärjestelmien uusimiset	100	100	100
Kilpisenkatu väli Hannikaisenkatu-Kauppakatu	500		
Gummeruksenkatu väli Hannikaisenkatu-Vapaudenk. (sis. Hannikaisenkatu liittymäalueen)	200		
Vapaudenkatu väli Gummeruksenkatu-Kilpisenkatu	300		
Kuokkala			
Ohjelmakaari	150		
Raivionmutka	100		
Kypärämäki-Kortepohja			
Kypärätie	100		
Permikatu		300	
Luttoskatu		200	
Lohikoski-Seppälänkangas			
Heinälammen asuntokatujen saneeraus	900		
Anttoninkatu	700		
Palokka			
Jokelankuja	50		
Säynätsalo			
Muuratsalon katujen saneeraus (Vuorelantie ja Rusakontie)	500		
Korpilahti			
Pukkalan alueen kadut (Päijänteentie, Levästäntien aloitus)	700	500	
Ikolanmäen alueen kadut			500

Jyskä-Vaajakoski			
Jyskän vh-aluesaneeraukseen liittyvät kadut		400	400
Edellisvuoden kohteiden viimeistely	200	200	200
Nimeämättömät saneerauskohteet		2 685	2 275
PIENET LIIKENNETURVALLISUUSHANKKEET	150	150	150
Nimeämättömät liikenneturvallisuuskohteet	150	150	150
ERILLISET KEVYEN LIIKENTEEN VÄYLÄT	2 450	1 600	1 200
Nimeämättömät kohteet	100	100	100
Kammintie väli Viherlandia-Valmetintie	100		
Pitkäkatu väli Voionmaankatu-Keskikatu	500		
Hippoksenpuiston pääreitti väli Keskikatu-Keskussairaalandie		400	
Hannikaisenkadun pääreitti väli Vaasankatu-Matkakeskus		800	300
Itäinen pääreitti väli Heikinkatu-Halssilan ratasilta	800		
Vaajakoskentien alureitti väli Järveläntie-Vesmannintie	700		
Autiokankaantie 1. vaihe vv.2023-24(MAL)	250		
Pohjanlahdentien pääreitti väli Siltakatu-Hämeenpohjantie			800
Vesmannintie-Lepolantie jk+pp+tie		300	
ERITTELEMÄTTÖMÄT PIENET RAKENNUSHANKKEET	500	500	500
ERILLISET ULKOVALAISTUSKOHTEET	1 400	1 400	1 400
Valaisinvaihdot	800	800	800
Rantaraitti	200	200	200
Nimeämättömät valaistuskohteet	400	400	400
<u>VIHERPALVELUT</u>	5 170	4 965	4 205
SUUNNITTELU	300	300	300
KORVAUSINVESTOINNIT	1 625	1 615	835
Pienet vihertyöt	80	80	280
Takuuajanhoito	40	40	40
Ympäristötaide	20	20	20
Luontopolut ja lintutornit	25	25	25
Kantakaupunki			
Kirkkopuisto	400	1 000	
Puistotorin leikkipuisto	250		
Mäkimatin perhepuisto		100	
Asemapuiston veturin katos	100		
Harju (stadionin peruskorjaukseen liittyvää)		200	
Lutakon rantavalli	290		
Keltinmäki-Myllyjärvi			
Jussinparta	150		
Lemmikkien hautausmaa		50	
Kuokkala			
Lukkaripuisto			100
Samulinpuisto			120

Kypärämäki-Kortepohja			
Kortemäenpuisto		100	
Lohikoski-Seppälänkangas			
Tuukkasenlammen ruoppaus	100		
Lohikosken puisto			150
Palokka			
Palokan toripuisto			100
Vaajakoski-Jyskä			
Lepolanpuisto (ent. liikennepuisto)	70		
Mutkapuisto	100		
UUSINVESTOINNIT	3 245	3 050	3 070
Kehävihreä (v.2024 Tourujoen luontopolun sillat ja muut reknteet)	150		
Oravivuoren laituri ja uusi reitti			70
Kantakaupunki			
Kankaan viheralueet	225	300	500
Tourujoen kunnostus	2 500	2 500	2 500
Hippoksen kosteikko		250	
Kuokkala			
Samulinniityn puistoalue	250		
Vaajakoski-Jyskä			
Väkkärän puistoalue (Vaajakosken keskustan puisto)	120		
<u>SATAMAPALVELUT</u>	900	100	100
Muut venepaikat	100	100	100
Korpilahden satama	800		
KUNNALLISTEKNIikka YHTEENSÄ	25 820	21 500	21 180
INVESTOINTITULOT			
KÄYTTÖTALOUSTULOT (maankäyttösopimusmaksut)	1 450	1 300	1 000
Vapaudenkatu (KOy Vap.katu 48-50)	400		
Palokunnankatu/Voionmaankatu KL (OPR kiinteistöt)	150		
Rajakatu (KOy Nisulanportti)	300		
Rantaraitin valaistus (K-S Ensi- ja turvakoti)	200		
Kypärätie (KOy Kypärätie 4)	50		
Hupeli (Järvisuomen Uittoyhdistys)	100		
Vääräjärvi (Lujatalo Oy)	100		
Hämeenpohjantie (KOy Kuokkalan Koivulehto)	25		
Etu-Kanavuorentien valaistus (Etu-Kanavuorentie 6)	40		
Yrjönkatu (Jyväskylän Pienteollisuustalo)	85		
Muut		1 300	1 000

Talonrakennusinvestoinnit 2023–2028

1 000 euroa	Koko hanke	TA 2023	TAM 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
1. Alvar Aalto -museon peruskorjaus ja nivelosan laajennus	7 760	1000	1000					
2. AaltoAlvari, kylpyläosaston peruskorjaus ja laajennus, 1-vaihe	10 400	400	400					
AaltoAlvari, kylpyläosaston peruskorjaus ja laajennus, 2/3-vaiheet	8 100	6 400	5 760	2 340				
AaltoAlvari, autopaikkojen lunastus ¹⁾	1 000				1 000			
3. AaltoAlvari, 4-vaihe	10 000						400	4800
4. Vaajakummun koulun keittiön ja ruokasalin muutostyöt	4 400	2 400	1 400					
5. Vaajakosken kirjasto/liikuntarakennuksen peruskorjaus	9 400	5 930	3 130					
6. Haukkamäen päiväkodin vanhan osan korvaaminen uudisosalla	4 350	2 250	2 250					
7. Pohjanlammen päiväkotii, uudisrakennus	9 900	5 550	3 550					
8. Hippoksen/harjoitusjäähallin ja Monitoimitalon liikuntatilojen korjaustyöt	2 000	500	500	500	500			
9. Cygnaeuksen koulun peruskorjaus (Kristillinen koulu 300 op) ²⁾	14 400	7 200	5 200	9 000				
10. Keskustan päiväkotikoulu (224 hp + 50 op)	13 600	200	200		6000	7400		
11. Lyseon päärakennuksen peruskorjaus ³⁾	14 500	7 200	500			7000	7000	
12. Teatteritalon peruskorjaus ⁴⁾	30 000	300	300	7 000	15 500	7 000		
13. Sinfonian tilat Paviljonkiin	7 500	7 300	7 300					
14. Tekniset korjaustyöt	17 500	3 500	4 700	3 500	3 000	3 000	3 000	3 000
15. Lohikosken päiväkotii, uudisrakennus (172 hp)	9 000	300	300	4 400	4 300			
16. Halssilan päiväkotii, uudisrakennus (172 hp)	9 000			300	4 400	4 300		
17. Ristonmaan päiväkotii (140 hp)	9 000					300	4400	4300
18. Tammirinteen päiväkotii (140 hp)	8 500						300	4200
19. Taikalampun päiväkotii (188 hp)	10 100						300	5000
20. Wellamon korjaus- ja muutostyöt	15 400							
21. P-Paraatiin liittyvät Teatterin ja Kaupungintalon ulkopuoliset työt	800	750	750					
22. Jyskän koulun vanhan osan peruskorjaus	3 000				1 000	2 000		
23. Palokan liikuntahalli ⁵⁾	8 400	200				200	8200	
24. Sisäpelihalli, nimetään myöhemmin palveluverkkoselvityksessä ⁵⁾	5 200				200	2000	3000	
25. Jalkapallohalli, Huhtasuo	17 600	5 000	1 700	14 900	1 000			
26. Kulttuurihanke (kirjasto, museot, nimetään myöhemmin)	45 000					500	10 000	17 000
27. Vehkahalli	3 500					3500		
28. Kokoelmakeskus	18 500							
Yhteensä	341 810	56 380	38 940	41 940	36 900	37 200	36 600	38 300

liihavoitu = hankesuunnitelma hyväksytty (Tipa johtokunta/k.hall./k.valt)

Talonrakennusinvestointien perustelut

AaltoAlvari, kylpyläosaston peruskorjaus ja laajennus, vaihe 2/3

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 8.6.2020 Vesiliikuntakeskus AaltoAlvarin kylpyläosaston peruskorjauksen ja laajennuksen hankesuunnitelman. Rakentamistyöt aloitettiin syksyllä 2021. Työt toteutetaan hankesuunnitelmasta poiketen kahdessa vaiheessa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt hankkeen rakentamiseen valtionapurahoitusta 1,0 milj.€ kohdistuen vaiheeseen 1. Hankkeen vaihe 1 valmistui elokuussa 2023. Vaihe 2/3 ja koko hanke valmistuu 2024.

Hipposhallin/harjoitusjäähallin ja Monitoimitalon liikuntatilojen korjaustyöt

Kustannuksilla varaudutaan ylläpitämään Hipposhallin/harjoitusjäähallin ja Monitoimitalon liikuntatiloja siihen asti, kunnes uudet Hippoksen alueen liikuntatilat ovat käytössä.

Cygnaeuksen koulun peruskorjaus

Kristillinen koulu on toiminut Cygnaeuksen tontin väliaikaisessa koulurakennuksessa. Väliaikaisen rakennuksen poikkeusluvan päättyessä 2024 Kristilliselle koululle tulee siirtyä uusiin tiloihin, koska väliaikainen koulurakennus puretaan uuden Keskustan päiväkotikoulun tieltä. Kaupungin valtuusto on hyväksynyt hankesuunnitelman kokouksessaan 13.6.2022. Cygnaeuksen koulu peruskorjaus on käynnistynyt syyskuussa 2023 ja hanke valmistuu vuoden 2024 loppuun mennessä. Esi- vuokrasopimus on allekirjoitettu Kristillisen koulun kanssa.

Keskustan päiväkotikoulu

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkoselvityksen mukaisesti varaudutaan uuden päiväkotikoulun rakentamiseen keskustan alueella. Päiväkotikouluun tulee 224 hoitopaikkaa, joista 32 on ympärivuorokautisia. Lisäksi tehdään tilat kahdelle perusopetusryhmälle. Hankkeella korvataan Mäki-Matin ja Cygnaeuksen päiväkotien hoitopaikat sekä Tapiolan päiväkodin ympärivuorokautinen hoito. Kaupungin valtuusto on hyväksynyt hankesuunnitelman kokouksessaan 13.6.2022. Rakennustyöt suunniteltu aloitettavaksi vuoden 2025 alussa ja tilat valmistuvat keväällä 2026.

Teatteritalon peruskorjaus

Kaupunginvaltuustossa 18.1.2021 käsitellyn Jyväskylän Sydän -hankkeen loppuraportin ja esitettyjen jatkotoimenpiteiden mukaisesti Teatteritalo peruskorjataan Jyväskylän kaupunginteatterin, muiden näyttämötaiteen toimijoiden ja kulttuuripalveluiden käyttöön. Kaupunginteatteri tarvitsee väistötilat peruskorjauksen ajaksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi hankesuunnitelman kokouksessaan 21.3.2022. Kaupunginteatterin väistötilat rakennetaan Paviljonki-rakennukseen kevään 2024 aikana, jonka jälkeen Teatterin peruskorjaus toteutetaan vuosina 2024–2026.

Tekniset korjaustyöt

Kiinteistökannan vanhenemisen sekä investointien siirtymisten vuoksi voi syntyä kiireellisiä ja ennalta arvaamattomia korjaustarpeita. Rahoitus mahdollistaa pienet tekniset korjaustarpeet sekä käyttäjien toiminnasta tai organisaatiomuutoksista johtuvat pienet muutostyöt. Myös syntyneisiin sisäilma-ongelmiin puututaan mahdollisimman nopeasti, jotta käyttäjien terveelliset ja turvalliset toimintaolosuhteet pystytään takaamaan. Rahoitusta käytetään myös hankkeiden tarve- ja hankesuunnitelmia.

Lohikosken päiväkoti, uudisrakennus (172 hp)

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkoselvityksen mukaisesti Lohikosken alueelle rakennetaan uusi päiväkoti. Lohikosken päiväkoti korvaa Lahjaharjun päiväkodin ja suurempana yksikkönä vähentää alueen pitkäaikaista kapasiteettivajetta. Lohikosken kapasiteettivajetta korvaamaan toteutettiin kesällä 2023 väliaikainen päiväkotirakennus, jota käytetään myös Lohikosken hankkeen väistötiloina.

Halssilan päiväkoti (172 hp)

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkoselvityksen mukaisesti Halssilan päiväkotikapasiteettia lisätään ja Vaajakosken vähennetään kysyntäperusteisesti. Halssilan uusi päiväkoti korvaa Halssilan ja Aittorinteen päiväkodit. Uuden päiväkotitontin kaavoitus on käynnissä. Tammirinteen päiväkotikoulu lopettaa toimintansa nykyisen kiinteistön tullessa elinkaarensa päähän vuoteen 2026 mennessä. Päiväkodin osuus korvataan uudella kunnallisella hankkeella. Halssilan vanha päiväkoti toimii Tammirinteen päiväkodin väistötilana.

Huhtasuon jalkapallohalli

Hanke perustuu liikuntapalveluiden laatimaan liikuntaolosuhteiden kehittämishjelmaan 2022-2030, jonka kulttuuri- ja liikuntalautakunta hyväksyi kokouksessaan 8.12.2021. Palloilulajien talviharjoitusolosuhteet eivät vastaa harrastajamäärien tarpeisiin tällä hetkellä. Huhtasuon jalkapallohallilla parannetaan palloilulajien talviharjoitteluolosuhteiden tilannetta. Kaupunginvaltuusto hyväksyi hanke-suunnitelman kokouksessaan 7.11.2022. Rakennustyöt käynnistyvät loppuvuodesta 2023.

LIKELAITOKSET

Kunnallinen liikelaitos

Kunta tai kuntayhtymä voi perustaa kunnallisen liikelaitoksen liiketoimintaa tai liiketaloudellisten periaatteiden mukaan hoidettavaa tehtävää varten. Kunnat ja kuntayhtymät voivat myös yhdessä perustaa kuntayhtymän, jonka tehtävänä on kunnallisen liikelaitoksen ylläpitäminen.

Kunnallisesta liikelaitoksesta ja sen tehtävistä on säädetty kuntalain 65 §:ssä. Kunnan tai kuntayhtymän liikelaitos on osa kunnan tai kuntayhtymän organisaatiota ja liikelaitoksen kirjanpito on (eriytetty) osa kunnan tai kuntayhtymän kirjanpitoa. Kunnan ja kuntayhtymän liikelaitos ei siten ole itsenäinen kirjanpitovelvollinen, vaan kunta tai kuntayhtymä on kirjanpitovelvollinen kuntalain 112 §:n perusteella myös liikelaitoksensa kirjanpidosta. Liikelaitoksen nimessä tulee olla sana liikelaitos. Kunnallisella liikelaitoksella tarkoitetaan myös kuntalain 51 §:n mukaista, kuntien yhteisen toimielimen alaisena toimivaa liikelaitosta, joka sopimuksen mukaan on perustettu vastuukunnan organisaatioon. Vastuukuntamallin mukaisesti perustetusta liikelaitoksesta käytetään myös nimitystä liikelaitos (Kuntal 65 § 2 mom.). Kunnan tai kuntayhtymän liikelaitoksen tehtävistä määrätään hallintosäännössä.

Kunnan liikelaitoksen taloudesta on säädetty kuntalain 120 §:ssä Kunnallisen liikelaitoksen talous. Sen mukaisesti liikelaitoksen talouteen sovelletaan kunnan taloutta koskevia säännöksiä kuitenkin siten, että:

- 1) kunnan ja kuntayhtymän liikelaitoksen talousarvio ja -suunnitelma laaditaan kunnan ja kuntayhtymän talousarviosta ja -suunnitelmasta erillisenä osana;
- 2) kunnan ja kuntayhtymän liikelaitoksen kirjanpito on eriytettävä kunnan tai kuntayhtymän kirjanpidossa;
- 3) kunnan ja kuntayhtymän liikelaitoksen toiminnasta laaditaan tilikaudelta erillistilinpäätös, joka annetaan tilintarkastajien tarkastettavaksi sekä saatetaan kunnanhallituksen tai yhtymähallituksen käsiteltäväksi;
- 4) kunnallisen liikelaitoksen tilinpäätöksen allekirjoittavat johtokunnan jäsenet ja liikelaitoksen johtaja;
- 5) esityksen kunnallisen liikelaitoksen tilikauden tuloksen käsittelystä tekee johtokunta toimintakertomuksessa.

Liikelaitosten tulostaulu TA 2024

	Htv	Liike- vaihto	Liikev. muutos	Tulos	Tuloksen muutos	Sis. lainat	Sis. laino- jen muutos	Tulou- tus kunnalle	Kum. ylijäämä
1 000 euroa									
Tilapalvelu-liikelaitos	24	92 059	2 796	0	0	100 684	15 480	12 000	350
Kylän Kattaus -liikelaitos	186	16 719	-83	1 600	400				308
Yhteensä	210	108 778	2 713	1 600	400	100 684	15 480	12 000	658

TILAPALVELU-LIIKELAITOS

Toiminta-ajatus ja toiminnan kuvaus

Tilapalvelu-liikelaitoksen strategisina avainalueina ovat terveelliset, turvalliset ja taloudelliset toimitilat, kiinteistöomaisuuden ja investointien hyvä hallinta sekä asiakas- ja käyttäjätyytyväisyys. Näihin avainalueisiin liittyvät toiminnot ovat jatkuvan kehittämisen kohteita. Liikelaitoksen taloudellisena tavoitteena on kattaa saamallaan vuokratuloilla omistajalle maksettava korvaus peruspääomasta (tuotovaatimus), poistot sekä kiinteistöjen kunnossa- ja ylläpidon menot.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet

1 000 euroa	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024	
				euroa	%
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	15,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Investointimenot	-47 686,7	-38 940,0	-41 940,0	-3 000,0	7,7 %

Toiminnalliset tavoitteet

Strategiakärki: 4. Resurssiviisas kaupunki				
Vaikuttavuustavoite: 4.2 Jyväskylä on hiilineutraali 2030				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Luovutaan öljylämmitys-kohteista joko luopumalla kohteesta tai korvaamalla öljylämmitys kestävämmällä lämmitysmuodolla	Öljylämmityskohteiden määrä (kpl)	6 kpl	5 kpl 1/vuosi	Tilapalvelu-liikelaitos
Strategiakärki: 4. Resurssiviisas kaupunki				
Vaikuttavuustavoite: 4.4 Resurssiviisas kulutus ja kiertotalous				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Toimitilojen vajaakäyttö pienenee	tyhjien tilojen suhde kaikkiin hallinnassa oleviin tiloihin (%)	6,5 %	6,0 %	Tilapalvelu-liikelaitos
Kiinteistöjen kokonaisenergian ominaiskulutus pienenee 3 % vuoden 2022 tasosta (lämpö normeerattu)	energian ominaiskulutus (kWh/m ³)	49,7 kWh/m ³	48,2 kWh/m ³	Tilapalvelu-liikelaitos
Sisäilmasto-ongelmien vuoksi tiloja ei ole poissa käytöstä	poissa käytöstä olevat tilat (m ²)	0 m ²	0 m ²	Tilapalvelu-liikelaitos
Tilojen tiivistämisen seurauksena vapautuvien omien tilojen ulosvuokraus/myynti	Vapautuvista tiloista toteutuva säästö ja tulo yhteensä	0 €	1,0 Me	Tilapalvelu-liikelaitos

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Lumien siirtoa lumenkaatopaikalle vähennetään merkittävästi. Lumet kasaantuvat kiinteistöjen pihalle ja vaikuttavat käytössä olevaan pihan pinta-alaan.

Kiinteistöhoitosopimukseen sisältyvät päivähoidon käyttäjäpalvelut, joita ovat kiinteät pienet aputyöt kuten esimerkiksi naulakoiden kiinnitykset yms., poistetaan kiinteistöhoitosopimuksista. Nämä työt ovat jatkossa tarvittaessa hankittava ostopalveluna palvelualueen toimesta tai tehtävä palvelualueen oman henkilöstön voimin.

Siivouspalvelujen säästöt koostuvat siivoustaajuuksien tarkistuksista lähinnä opetus- ja hallinnon tiloissa sekä perussiivousten keventämisestä. Myös siivouksen lisäpalveluja karsitaan. Merkittävimpänä riskinä on tilojen olosuhteiden heikentyminen siivouksen laatutason laskiessa, joka oletettavasti tulee vaikuttamaan asiakastytyväisyyteen laskevasti.

Kiinteistön ohjelmoitua kunnossapidon rahoitusta pienennetään. Riskinä on korjausvelan kasvaminen ja tilojen kunnon heikkeneminen. Riskiä hallitaan tarkentamalla pitkän tähtäimen suunnittelua ja kunnossapitotöiden priorisointia.

Tyhjänä olevien, purettavaksi suunniteltujen tilojen lämmitys tullaan poistamaan kokonaan. Myös muut kiinteistöhoitopalvelut tullaan minimoimaan. Joitain kiinteistöpalveluja on pidettävä yllä, kuten esimerkiksi pelastusteiden auraus ja kameravalvonta. Riskinä on ilkvallan lisääntyminen, kun kiinteistöhoitajan käyntejä vähennetään sekä rakennusten kunnon merkittävä heikkeneminen.

Hallinnon asiantuntijapalveluissa säästetään tekemällä omalla henkilöstöllä palveluverkkoon ja tarveselvityksiin liittyviä tarkasteluja ja suunnitelmia.

Sähkö- ja lämpöenergiaa säästetään soveltuviissa kohteissa vähentämällä loma- ja yöaikaista ilmanvaihtoa. Lisäksi lasketaan sisäilman lämpötilaa soveltuviissa kohteissa.

Rakennusten lämmitystä ja ilmanvaihtoa ohjaavia tekoälypilotteja otetaan käyttöön tulevina vuosina. Tilojen käytettävyyden asiakaskokemus voi heiketä esim. lämpötilojen laskun myötä.

Toimenpiteet toteutetaan niissä rajoissa, ettei niiden takia seuraa vaikutuksia tilojen rakenteisiin tai sisäilman laatuun.

Säästötoimenpiteet jakautuvat vuosille 2024–2026, jotta ne voidaan toteuttaa hallitusti niin ettei kiinteistöjen ylläpidossa ja rakennusten olosuhteissa tapahdu hallitsematonta heikkenemistä.

Tulos- ja rahoitussuunnitelmat

TILAPALVELU-LIIKELAITOKSEN TUOSLASKELMA

1 000 euroa		TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024	
					euroa	%
+	Liikevaihto	108 625,3	89 263,0	92 059,0	2 796,0	3,1 %
-	Materiaalit ja palvelut	-39 279,1	-35 659,7	-35 907,9	-248,2	0,7 %
-	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 945,0	-11 369,0	-11 389,5	-20,5	0,2 %
-	Palvelujen ostot	-27 334,1	-24 290,7	-24 518,4	-227,7	0,9 %
-	Henkilöstökulut	-1 559,0	-1 742,9	-1 681,1	61,8	-3,5 %
-	Palkat ja palkkiot	-1 238,4	-1 397,0	-1 352,4	44,6	-3,2 %
-	Henkilösivukulut	-320,6	-345,9	-328,7	17,2	-5,0 %
-	Poistot ja arvonalentumiset	-33 751,6	-25 370,0	-26 460,0	-1 090,0	4,3 %
-	Vuokratulot	-29 201,3	-15 002,4	-15 981,0	-978,6	6,5 %
-	Liiketoiminnan muut kulut	-19,6	-35,0	-29,0	6,0	-17,1 %
	Liikelylijäämä (-alijäämä)	4 814,7	11 453,0	12 000,0	547,0	4,8 %
	Rahoitustuotot ja -kulut	-12 999,3	-11 453,0	-12 000,0	-547,0	4,8 %
+	Muut rahoitustuotot	1,7	0,0	0,0	0,0	0,0 %
-	Korvaus peruspääomasta	-13 000,0	-11 453,0	-12 000,0	-547,0	4,8 %
-	Muut rahoituskulut	-1,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
	Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-8 184,6	0,0	0,0	0,0	0,0 %
	Satunnaiset tuotot ja -kulut	8 200,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
+	Satunnaiset tuotot	8 200,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
-	Satunnaiset kulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
	Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	15,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	15,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
	Toimintatulot	108 625,3	89 263,0	92 059,0	2 796,0	3,1 %
	Toimintamenot	-70 059,0	-52 440,0	-53 599,0	1 159,0	2,2 %
	Toimintakate	38 566,3	36 823,0	38 460,0	1 637,0	4,4 %
	Kumulatiivinen ylijäämä (alijäämä)	327,0	349,6	349,6	0,0	0,0 %

TUOSLASKELMA VUOSILLE 2024 - 2028

		2024	2025	2026	2027	2028
+	Liikevaihto	92 059,0	94 500,0	95 500,0	96 500,0	97 600,0
-	Materiaalit ja palvelut	-35 907,9	-36 400,0	-37 450,0	-38 824,0	-40 050,0
-	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 389,5	-11 800,0	-12 250,0	-12 800,0	-13 250,0
-	Palvelujen ostot	-24 518,4	-24 600,0	-25 200,0	-26 024,0	-26 800,0
-	Henkilöstökulut	-1 681,1	-1 690,0	-1 700,0	-1 700,0	-1 700,0
-	Palkat ja palkkiot	-1 352,4	-1 360,0	-1 370,0	-1 370,0	-1 370,0
-	Henkilösivukulut	-328,7	-330,0	-330,0	-330,0	-330,0
-	Poistot ja arvonalentumiset	-26 460,0	-28 052,0	-28 201,0	-27 826,0	-27 703,0
-	Vuokratulot	-15 981,0	-16 000,0	-15 600,0	-15 400,0	-15 200,0
-	Liiketoiminnan muut kulut	-29,0	-58,0	-49,0	-50,0	-47,0
	Liikelylijäämä (-alijäämä)	12 000,0	12 300,0	12 500,0	12 700,0	12 900,0
	Rahoitustuotot ja -kulut	-12 000,0	-12 300,0	-12 500,0	-12 700,0	-12 900,0
-	Korvaus peruspääomasta	-12 000,0	-12 300,0	-12 500,0	-12 700,0	-12 900,0
	Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Toimintatulot	92 059,0	94 500,0	95 500,0	96 500,0	97 600,0
	Toimintamenot	-53 599,0	-54 148,0	-54 799,0	-55 974,0	-56 997,0
	Toimintakate	38 460,0	40 352,0	40 701,0	40 526,0	40 603,0
	Kumulatiivinen ylijäämä (alijäämä)	349,6	349,6	349,6	349,6	349,6

TILAPALVELU-LIIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
Toiminnan rahavirta	25 510,1	25 370,0	26 460,0	1 090,0	4,3 %
+/- Liikelylijäämä (-alijäämä)	4 814,7	11 453,0	12 000,0	547,0	4,8 %
Poistot ja arvonalentumiset	33 751,6	25 370,0	26 460,0	1 090,0	4,3 %
+/- Rahoitustuotot ja -kulut	-12 999,3	-11 453,0	-12 000,0	-547,0	4,8 %
+/- Satunnaiset erät	8 200,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
+/- Tulorahoituksen korjauserät	-8 256,9	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Investointien rahavirta	-7 681,6	-38 160,0	-41 940,0	-3 780,0	9,9 %
- Investointimenot	-47 686,7	-38 940,0	-41 940,0	-3 000,0	7,7 %
+ Rahoitusosuudet investointimenoihin	160,0	780,0	0,0	-780,0	-100,0 %
+ Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	39 845,1	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	17 828,5	-12 790,0	-15 480,0	-2 690,0	21,0 %
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset	14 285,1	12 790,0	15 480,0	2 690,0	21,0 %
+ Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	14 285,1	12 790,0	15 480,0	2 690,0	21,0 %
- Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle		0,0	0,0	0,0	0,0 %
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Muut maksuvalmiuden muutokset	-32 113,6	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Saamisten muutos kunnalta	-31 909,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Saamisten muutos muilta	-490,1	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	65,3	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Korottomien velkojen muutokset kunnalta	220,2	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Rahoituksen rahavirta	-17 828,5	12 790,0	15 480,0	2 690,0	21,0 %
Rahavarojen muutos	0,0	0,0	0,0	0,0	
RAHOITUSLASKELMA VUOSILLE 2024 - 2028					
	2024	2025	2026	2027	2028
Toiminnan rahavirta	26 460,0	28 052,0	28 201,0	27 826,0	27 703,0
+/- Liikelylijäämä (-alijäämä)	12 000,0	12 300,0	12 500,0	12 700,0	12 900,0
Poistot ja arvonalentumiset	26 460,0	28 052,0	28 201,0	27 826,0	27 703,0
+/- Rahoitustuotot ja -kulut	-12 000,0	-12 300,0	-12 500,0	-12 700,0	-12 900,0
Investointien rahavirta	-41 940,0	-36 900,0	-37 200,0	-36 600,0	-38 300,0
- Investointimenot	-41 940,0	-36 900,0	-37 200,0	-36 600,0	-38 300,0
+ Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-15 480,0	-8 848,0	-8 999,0	-8 774,0	-10 597,0
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset	15 480,0	8 848,0	8 999,0	8 774,0	10 597,0
+ Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	15 480,0	8 848,0	8 999,0	8 774,0	10 597,0
- Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rahoituksen rahavirta	15 480,0	8 848,0	8 999,0	8 774,0	10 597,0
Rahavarojen muutos	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Investointisuunnitelma

TILAPALVELU-LIIKELAITOKSEN INVESTOINNIT

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
- Investointimenot	-47 686,7	-38 940,0	-41 940,0	-3 000,0	7,7 %
+ Rahoitusosuudet	160,0	780,0	0,0	-780,0	0,0 %
Nettoinvestoinnit	-47 526,7	-38 160,0	-41 940,0	-3 780,0	9,9 %
+ Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	39 845,1	0,0	0,0	0,0	0,0 %

INVESTOINNIT VUOSILLE 2024 - 2028

	2024	2025	2026	2027	2028
- Investointimenot	-41 940,0	-36 900,0	-37 200,0	-36 600,0	-38 300,0
+ Rahoitusosuudet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nettoinvestoinnit	-41 940,0	-36 900,0	-37 200,0	-36 600,0	-38 300,0
+ Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tunnusluvut ja mittarit

	TP	TA+M	TA	Muutos 2023–2024	
	2022	2023	2024		%
Tunnusluvut					
Omat rakennukset (hum2)	413 773	433 900	407 500	-26 400	-6,1 %
Osakehuoneistot (hum2)	49 243	46 900	43 900	-3 000	-6,4 %
Ulkoa vuokratut tilat (hum2)	150 576	40 100	39 490	-610	-1,5 %
Yhteensä	613 592	520 900	490 890	-30 010	-5,8 %
Sisäiseen käyttöön vuokrattu (hum2)	511 582	382 900	389 510	6 610	1,7 %
Ulkoiseen käyttöön vuokrattu (hum2)	61 900	108 700	69 920	-38 780	-35,7 %
Vapaat tilat (hum2)	39 880	29 300	31 460	2 160	7,4 %
Väistötilat (hum2)	230	0	0	0	0,0 %
Huoneala/asukas	4,01	2,96	3,04	0,08	2,7 %
Henkilöstömäärä, vakituinen	21	25	24	-1,0	-4,0 %
Mittarit					
Toimintakate-%	36	41,3	41,8	0,50	1,2 %
Ulkoa tulevien vuokratuottojen osuus, %	3,9	9,1	8,5	-0,60	-6,6 %
Tila- ja kiinteistöpalvelut, €/hum2/kk	7,09	5,85	6,09	0,24	4,1 %
Asiakastyytyväisyyskysely, 1–5 p.	3,8	3,6	3,6	0,0	0,0
Kokonaisenergian ominaiskulutus, kWh/m3	49,6	50,0	49,0	-1,00	-2,0 %
Vajaakäyttöaste, %	6,50	6,50	6,00	-0,50	-7,7 %

KYLÄN KATTAUS -LIIKELAITOS

Toiminta-ajatus ja toiminnan kuvaus

Kylän Kattaus -liikelaitoksen tehtävänä on antaa elinikäistä hyvinvointia ja huolenpitoa arjessa asiakkaansa lautaselle. Visiona on olla arvostettu ja kilpailukykyinen terveyden ja hyvinvoinnin edistäjä sekä olla haluttu ja kehittyvä ammattilaisten työyhteisö. Tätä Kylän Kattaus toteuttaa olemalla ennakkoiva, ketterä ja huolehtiva ruokapalvelukumppani.

Asiakkaiden hyvinvoinnista huolehditaan ohjaamalla terveelliseen ja monipuoliseen ruokavalioon. Ruokapalvelua tuotetaan kaupunkikonsernin sisäisille asiakkaille.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Taloudelliset tavoitteet

1 000 euroa	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos 2023 - 2024	
				euroa	%
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 276,2	1 200,0	1 600,0	400,0	100,0 %

Toiminnalliset tavoitteet

Strategiakärki: 1. Koulutus- ja kulttuurikaupunki					
Vaikuttavuustavoite: 1.1 Innostava ja kannustava kasvatuksen ja koulutuksen polku asukkaiden elinikäiseen oppimiseen					
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho	
Tuemme lapsen ja nuoren kasvua ja oppimista tarjoamalla laadukasta varhaiskasvatus- ja kouluruokailua. Tavoitteena on, että mahdollisimman moni oppilas syö kouluaterian päivittäin.	Ruokailijamäärän seuranta toteutetaan manuaalisesti.	? -91 % (yhden päivän laskenta 04/23)	Ka. 80 % syö koululounasta päivittäin.	Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ruokapalvelu/palvelupäällikkö	
Vaikuttavuustavoite: 1.2 Vireä osaamisen ja tutkimuksen kaupunki, jossa lasten ja nuorten kasvua edistetään tietoon pohjautuen sekä lasten ja nuorten osallisuutta lisäämällä					
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho	
Olemme aktiivisesti mukana ympäristö- ja ruokakasvatustyössä.	Osuus päiväkodeista ja kouluista, joissa ruokakasvatustyö toteutuu (%)	50 %	100 %	Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ruokapalvelu/palvelupäällikkö sekä Sivistyspalvelut/varhaiskasvatus ja perusopetus	

Strategiakärki: 2. Elinvoiman kaupunki				
Vaikuttavuustavoite: 2.1 Työllisyyden vahvistaminen				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Vahvistamme työllisyyttä lisäämällä lähi- ja luomuruoan käyttöä	Lähiruoan ja -kalan osuus kokonaisostoista	14,3 %	14,5 %	Liikelaitos/Liikelaitosjohtaja

Vaikuttavuustavoite: 2.2 Kasvavat yritykset ja houkuttelevat työpaikat				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Vahvistamme työntekijäkuvaa ja tiivistämme yhteistyötä alueen oppilaitosten kanssa.	Harjoittelijoiden ja työssä oppijoiden määrä (kpl)	0	10	Liikelaitos/Liikelaitosjohtaja ja Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ruokapalvelu/palvelupäällikkö

Strategiakärki: 4. Resurssiviisas kaupunki				
Vaikuttavuustavoite: 4.4 Resurssiviisas kulutus ja kiertotalous				
Toiminnallinen tavoite	Toiminnallinen mittari	Lähtötaso	Tavoitetaso	Palvelualue/vastuutaho
Vähennämme tarjoiluhävikkiä.	Tarjoiluhävikin seuranta manuaalisesti tai sähköisellä järjestelmällä 2 kertaa vuodessa (%)	14,45 %	12 %	Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ruokapalvelu/palvelupäällikkö

Talouden tasapainottamisohjelman 2024–2026 toimenpiteet ja vaikutukset

Toiminnan rakenteelliset muutokset

Osana kaupungin sopeuttamissuunnitelman 2023–2026 laatimista selvitetään Kylän Kattauksen toiminnan järjestämisen vaihtoehtoja. Vuonna 2024 jatketaan syksyllä 2023 alkaneita Kylän Kattauksen toiminnan rakenteellisten muutosten selvittämistä.

Tehtäväkuvat, henkilöstömitoitus, osaaminen ja hyvinvointi

- Varhaiskasvatuksen ja Kylän Kattauksen henkilöstön yhteiskäyttö
  - Päiväkoteihin yhdistelmätyöntekijöitä siten, että ruokapalvelutyö, siivous ja avustavat työt päiväkodissa samassa kohteessa yhdellä henkilöllä.
  - Yhdistelmätyöntekijät (puhtaus ja ruoka). Esim. päivystävien päiväkotien ruokapalvelu kesäaikana.
  - vaikutus osaan palvelukeittiöiden ja/tai varhaiskasvatuksen henkilöstöön sekä Tilapalvelun sopimuksiin.
- Siivoustyön lisääminen tehtäväkuvaan
  - Siivoustyön lisääminen tehtäväkuvaan (esim. ruokasalien peruspuhdistustehtäviä, ikkunanpesua) kesäaikana ja mahdollisesti muiden lomien aikana, jotta saataisiin kesäajalle töitä. Myös ympärivuoden aikana esim. ruokasalien siivoukset, jotta saataisiin tunteja lisää omille työntekijöille ja siten helpotettua rekrytointia.
- Palkattomat vapaat

- Toivottujen palkattomien vapaiden myöntämiseen on parempi mahdollisuus, koska ei ole Soteruokailupalvelujen sijaistamista.

Hankinnat

1. Elintarvikeostot ym. hankinnat
  - Tavoitteena, ettei näy ruokalautasella, mutta yksittäisen elintarvikkeen poisto saattaa näkyä esim. pehmeä leipä.
  - Säästöpotentiaali 3-5% keittiöiden ostoista
2. Hävikkiruuan hyödyntäminen
  - Euromäärä tarkentuu työn edetessä - oma selvitys käynnissä
  - Hävikkiruokailu paikan päällä yhteistyössä koulun kanssa. Hävikkiruuan ulosmyynti laajentaa asiakaskuntaa.
3. Hävikkiruuan vähentäminen
  - Palvelukeittiöiden ruuan tilauksen tarkentaminen.
  - Nolla hävikki tarkoittaa käytännössä ruuan loppumista kesken, jolla vaikutusta asiakasyytyväisyyteen.
  - Elintarvikkeiden varastokierron tehostaminen
4. Käytöstä poistetun irtaimiston myynti ja kierrättäminen
  - Varastoja tyhjennetään ja pienennetään tarvittavaa varastotilaa
  - Varastojen pienentäminen tuo säästöjä ja lisää työturvallisuutta ajan mittaan.
5. Toimintajärjestelmien tarpeellisuuden arviointi
  - Lisää/hankaloittaa työtä, mikäli ilmaista/edullisempaa järjestelmää ei löydetä tilalle.
  - esim. IMS, Lyyti

Tulorahoituspohjan vahvistaminen

1. Välipalamyynnin ja henkilöstöruokailun myynnin lisääminen
  - Mm. verkkokaupan markkinointi, välipalan valikoiman laajentaminen.
  - Lisää asiakasyytyväisyyttä ja KK myyntiä.

Palveluverkko ja tilojen käytön tehostaminen

1. Mahdollisesti lakkautettavien koulujen ruokapalvelujen säästöt
  - Riskinä ruokailutilojen riittävyys
2. Palvelukeittiöverkon jatkokehittäminen.
  - Esimies- ja hallintotyön uudistaminen (oma projekti)
  - Onnistunut mitoitus ja tehtävänkuvat lisäävät hyvinvointia ja vähentävät sairauspoissaoloja.

Tulos- ja rahoitussuunnitelmat

KYLÄN KATTAUS -LIKELAITOKSEN TULOSLASKELMA

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
Liikevaihto	26 595,5	16 801,5	16 718,5	-83,0	-0,5 %
Liiketoiminnan muut tuotot	473,8	113,0	212,1	99,1	87,7 %
Tuet ja avustukset kunnalta	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Materiaalit ja palvelut	-10 138,4	-5 502,8	-5 193,1	309,7	-5,6 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 039,3	-4 296,4	-4 090,0	206,4	-4,8 %
Palvelujen ostot	-2 099,1	-1 206,4	-1 103,1	103,3	-8,6 %
Henkilöstökulut	-12 815,5	-7 015,7	-6 959,3	56,4	-0,8 %
Palkat ja palkkiot	-10 296,3	-5 599,6	-5 550,0	49,6	-0,9 %
Henkilösivukulut	-2 519,2	-1 416,1	-1 409,3	6,8	-0,5 %
Liiketoiminnan muut kulut	-5 385,3	-3 196,0	-3 178,2	17,8	-0,6 %
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-1 268,7	1 200,0	1 600,0	400,0	100,0 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Muut rahoitustuotot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Muut rahoituskulut	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-1 269,1	1 200,0	1 600,0	400,0	100,0 %
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-1 269,1	1 200,0	1 600,0	400,0	100,0 %
Tuloverot	-7,1	0,0	0,0	0,0	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 276,2	1 200,0	1 600,0	400,0	100,0 %
Toimintatulot	27 070,5	16 914,5	16 930,6	16,1	0,1 %
Toimintamenot	-28 339,1	-15 714,5	-15 330,6	383,9	-2,4 %
Toimintakate	-1 268,7	1 200,0	1 600,0	400,0	100,0 %
Kumulatiivinen ylijäämä (alijäämä)	-3 383,1	-1 292,4	307,6	1 600,0	-123,8 %

TULOSLASKELMA VUOSILLE 2024 - 2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Liikevaihto	16 718,5	15 155,5	15 139,3	14 984,0	14 984,0
Liiketoiminnan muut tuotot	212,1	212,1	212,1	212,1	212,1
Materiaalit ja palvelut	-5 233,3	-5 231,3	-5 229,3	-5 229,3	-5 229,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 130,2	-4 128,2	-4 126,2	-4 126,2	-4 126,2
Palvelujen ostot	-1 103,1	-1 103,1	-1 103,1	-1 103,1	-1 103,1
Henkilöstökulut	-6 919,1	-6 980,1	-7 279,5	-6 816,6	-6 816,6
Palkat ja palkkiot	-5 550,0	-5 600,4	-5 847,8	-5 465,4	-5 465,4
Henkilösivukulut	-1 369,1	-1 379,7	-1 431,7	-1 351,2	-1 351,2
Liiketoiminnan muut kulut	-3 178,2	-3 156,2	-3 150,2	-3 150,2	-3 150,2
Liikelylijäämä (-alijäämä)	1 600,0	0,0	-307,6	0,0	0,0
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	1 600,0	0,0	-307,6	0,0	0,0
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	1 600,0	0,0	-307,6	0,0	0,0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 600,0	0,0	-307,6	0,0	0,0
Toimintatulot	16 930,6	15 367,6	15 351,4	15 196,1	15 196,1
Toimintamenot	-15 330,6	-15 367,6	-15 659,0	-15 196,1	-15 196,1
Toimintakate	1 600,0	0,0	-307,6	0,0	0,0
Kumulatiivinen ylijäämä (alijäämä)	307,6	307,6	0,0	0,0	0,0

KYLÄN KATTAUS -LIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024	euroa	%
Toiminnan rahavirta	-1 276,2	1 200,0	1 600,0	400,0	100,0 %
Liikelyjäämä (-alijäämä)	-1 268,7	1 200,0	1 600,0	400,0	100,0 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Investointien rahavirta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 276,2	1 200,0	1 600,0	400,0	100,0 %
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	1 062,2	0,0	0,0	0,0	#JAKO/0!
Muut maksuvalmiuden muutokset	212,7	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Rahoituksen rahavirta	1 274,9	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Rahavarojen muutos	-1,4	1 200,0	1 600,0	400,0	100,0 %

RAHOITUSLASKELMA VUOSILLE 2024 - 2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Toiminnan rahavirta	1 600,0	0,0	-307,6	0,0	0,0
Liikelyjäämä (-alijäämä)	1 600,0	0,0	-307,6	0,0	0,0
Investointien rahavirta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 600,0	0,0	-307,6	0,0	0,0
Rahoituksen rahavirta					
Rahoituksen rahavirta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rahavarojen muutos	1 600,0	0,0	-307,6	0,0	0,0

Tunnusluvut ja mittarit

	TP	TA+M	TA	Muutos 2023 - 2024	
	2022	2023	2024		%
Tunnusluvut					
Liikevaihto / henkilötyövuosi, euroa	79 012	85 000	85 000	0	0,0 %
Aterioita / vuosi, 1000 kpl	7 810,5	6 020,2	6 010,4	-9,8	-0,2 %
Henkilötyövuodet	336,6	186,5	186,4	-0,1	-0,1 %
Toimipisteet, kpl	93	81	81	0	0,0 %
Toimitilat, m ²	12 735,6	8 480,2	8 159,1	-321,1	-3,8 %
Mittarit					
Asiakastyytyväisyys (asteikko 1-4)	3,5	3,7	3,7	0,0	0,0 %
Koulutus, pv / htv	0,5	3,0	3,0	0,0	0,0 %
Sairauslomapäivät / htv	27,8	18,7	18,7	0,0	0,0 %

LIITTEET

Liite 1. Kaupunkistrategiaan sidotut toiminnalliset tavoitteet

Strategiakärki:		1. Koulutus- ja kulttuurikaupunki
Vaikuttavuustavoite:		1.1 Innostava ja kannustava kasvatuksen ja koulutuksen polku asukkaiden elinikäiseen oppimiseen
Palvelualue/vastuutaho	Toiminnallinen tavoite	
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/Työllisyyspalvelut	Nuorten työllistymiseen ja koulutukseen ohjaamiseen panostetaan	
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/Työllisyyspalvelut	Analyysi kuntalaisista, jonka tavoitteena löytää palveluiden ulkopuolella jääneet ryhmät	
Kasvun ja oppimisen palvelut/Varhaiskasvatuksen palvelualue	Varmistamme palvelutarpeen mukaiset alueelliset palvelut päivittämällä palveluverkkoa vuosittain.	
Kasvun ja oppimisen palvelut/Perusopetuksen palvelualue	Varmistamme yleisen, tehostetun ja erityisen tuen toteutumisen.	
Kasvun ja oppimisen palvelut/Perusopetuksen palvelualue	Alueellisen palveluverkon moninaisuus vastaa tarvetta ja tukee lähikouluperiaatetta	
Kasvun ja oppimisen palvelut/Nuorisopalvelujen palvelualue	Nuorisopalveluiden ehkäisevällä työllä alueellisessa ja koulunuorisotyössä tavoitetaan 10–20 v nuoria mahdollisimman laajasti eri alueilla. Tarpeen mukaan ohjataan nuoria myös muihin palveluihin. (Huom. nuorisotyöllinen kohtaaminen ei ole sama kuin käyntikerta). Nuorisotiloja käyttävät myös muut alueen toimijat.	
Kasvun ja oppimisen palvelut/Nuorisopalvelujen palvelualue	Tehostamme työpajatoiminnassa nuorten läpivirtausta huolehtien myös toiminnan laadusta ja vaikuttavuudesta.	
Kasvun ja oppimisen palvelut/Perusopetuksen palvelualue	Toteutamme oppimisen tukea yhteistyössä huoltajien kanssa. Keräämme palautetta huoltajilta tuen toteutumisesta.	
Kasvun ja oppimisen palvelut/Perusopetuksen palvelualue, Varhaiskasvatuksen palvelualue	Edistämme lasten ja nuorten hyvinvointia ja varmistamme tuen jatkumoa yhtenäisen opinpolun nivelkohdissa. Vahvistamme nivelvaiheiden vuosikellojen mukaista yhteistyötä.	
Kulttuuripalvelut/Kansalaisopisto	Taiteen perusopetuksen kattavuus ikäluokasta kasvaa ja on suurempi kuin Suomessa keskimäärin	
Kulttuuripalvelut/Kirjastot	Palveluiden saavutettavuus digitaalisessa muodossa paranee	
Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ruokapalvelu	Tuemme lapsen ja nuoren kasvua ja oppimista tarjoamalla laadukasta varhaiskasvatus- ja kouluruokailua. Tavoitteena on, että mahdollisimman moni oppilas syö kouluaterian päivittäin.	
Vaikuttavuustavoite:		1.2 Vireä osaamisen ja tutkimuksen kaupunki, jossa lasten ja nuorten kasvua edistetään tietoon pohjautuen sekä lasten ja nuorten osallisuutta lisäämällä
Palvelualue/vastuutaho	Toiminnallinen tavoite	
Kasvun ja oppimisen palvelut/Perusopetuksen palvelualue	Vahvistamme koulupoissaoloja ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä ja puutemme koulupoissaoloihin varhaisessa vaiheessa. Tavoitteena koulupudokkuuden vähentäminen.	

Kasvun ja oppimisen palvelut/ Perusopetuksen palvelualue	Parannamme oppijoiden ja huoltajien osallisuutta ottamalla käyttöön DigiOne - palvelut kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön, opetuksen suunnitteluun ja arviointiin sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukeen.
Kasvun ja oppimisen palvelut/ Varhaiskasvatuksen palvelualue	Edistämme lasten tunne-, turva- ja vuorovaikutustaitoja: 1. Tunnetaitokerhot päiväkodeissa 2. Yksiköiden toimintasuunnitelmiin kirjataan tunne-, turva- ja vuorovaikutustaitoja edistävät menetelmät
Kasvun ja oppimisen palvelut/ Perusopetuksen palvelualue	Edistämme oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitoja.
Kasvun ja oppimisen palvelut/ Nuorisopalvelujen palvelualue	Kohdennamme erityisnuorisotyössä työtä entistä enemmän palveluiden ulkopuolella oleviin nuoriin (NEET-nuoret) sekä tavoittamaan, tukemaan ja auttamaan kaikista heikoimmassa asemassa olevia nuoria.
Kasvun ja oppimisen palvelut/ Nuorisopalvelujen palvelualue	Ohjaamon käyttökerrat palaavat koronaa edeltävälle kasvu-uralle ja nuoret kokevat saamansa palvelun laadukkaaksi.
Kulttuuripalvelut / kaikki kulttuuriyksiköt	Toteutamme kulttuuribarometrin, jossa huomioidaan erityisesti lapset ja nuoret
Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ruokapalvelu/palvelupäällikkö sekä Sivistyspalvelut/varhaiskasvatus ja perusopetus	Olemme aktiivisesti mukana ympäristö- ja ruokakasvatustyössä.

Vaikuttavuustavoite: 1.3 Kasvatuksen ja koulutuksen huippuammattilaisten osaamiskeskittymä	
Palvelualue/vastuutaho	Toiminnallinen tavoite
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/ Visit Jyväskylä Region	Osana kansainvälisen matkailun kehittämistyötä EDU-matkailun käynnistäminen
Kasvun ja oppimisen palvelut/ Varhaiskasvatuksen palvelualue	Varhaiskasvatushenkilöstön kouluttautuminen varhaiskasvatuksen osaamisen kehittämisen vuosikellon mukaisesti

Vaikuttavuustavoite: 1.4 Suomen monipuolisin kulttuurinen kasvualusta lapsille ja nuorille	
Palvelualue/vastuutaho	Toiminnallinen tavoite
Kulttuuripalvelut / kaikki kulttuuriyksiköt	Lisätään ja monipuolistetaan lapsille ja nuorille suunnattua tapahtumatoimintaa
Kulttuuripalvelut /Jyväskylän Sinfonia	Jyväskylä Sinfonia laajentaa lapsille ja nuorille suunnattua toimintaa

Vaikuttavuustavoite: 1.5 Kulttuuritilojen ja kiinnostavien kulttuuriympäristöjen edelläkävijä	
Palvelualue/vastuutaho	Toiminnallinen tavoite
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/ Visit Jyväskylä Region	Aalto- ja Unesco -matkailun tunnettuuden lisääminen
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut, Kulttuuripalvelut	Kaupungin kulttuuri-toimintojen kehittäminen resurssiviisaasti
Kulttuuripalvelut/Keski-Suomen museo Alvar Aalto -museo Aalto2-museokeskus Oy	Aalto2-museokeskus saavuttaa toimintansa ensimmäisenä kokonaisuutena vuotena kävijämäärätavoitteensa

Vaikuttavuustavoite: 1.6 Valovoimaisen taiteen ja kulttuurin kehittäjä	
Palvelualue/vastuutaho	Toiminnallinen tavoite
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/Yritysympäristön kehittäminen	Digitalisaation edistäminen yhdessä kulttuuripalveluiden ja/tai muiden kaupunkien kanssa
Kulttuuripalvelut / Kaikki kulttuuriyksiköt	Laajennamme kulttuuripalvelujen yleisöpohjaa tehostamalla yhtenäistä viestintää ja markkinointia.
Kulttuuripalvelut / Koko kaupunki	Kaupunki hankkii tilaisuuksiin ja tapahtumiin kulttuuripalvelut (esiintyjät jne.) ensisijaisesti paikallisilta toimijoilta.

Strategiakärki: 2. Elinvoiman kaupunki	
Vaikuttavuustavoite: 2.1 Työllisyyden vahvistaminen	
Palvelualue/vastuutaho	Toiminnallinen tavoite
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/Työllisyyspalvelut	Työttömyysaste laskee
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/Työllisyyspalvelut	Työttömyyden kesto lyhenee kuntakokeilun asiakkailta
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/Työllisyyspalvelut	Palveluiden piirissä olevien osuuden kasvattaminen suhteessa koko työttömien työnhakijoiden määrään
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/Työllisyyspalvelut	Pitkäaikaistyöttömyys laskee
Kylän Kattaus-liikelaitos	Vahvistamme työllisyyttä lisäämällä lähi- ja luomuruoan käyttöä

Vaikuttavuustavoite: 2.2 Kasvatvat yritykset ja houkuttelevat työpaikat	
Palvelualue/vastuutaho	Toiminnallinen tavoite
Konsernihallinto/Talous- ja omistajaohjaus	Selvitetään kaupungin in-house yhtiöomistuksiin liittyvät mahdolliset rakenteelliset muutostarpeet suhteessa hallitusohjelman kirjauksiin
Elinkeinopalvelut, Yrityspalvelut, Markkinointi ja viestintä, Kaupunkirakennepalvelut	Yrittäjämönteiset palveluprosessit kaupunkiorganisaatiossa
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/Yrityspalvelut, Markkinointi- ja viestintä	Sijoittumis- ja rekrytointipalveluilla edistetään aktiivisesti yritysten sijoittumista Jyväskylään
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/Visit Jyväskylä Region	Kansainvälisen matkailijaosuuden kasvattaminen (K-S)
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/Visit Jyväskylä Region	Kotimaisten matkailijoiden markkinaosuuden kasvattaminen (K-S)
Kaupunkirakennepalvelut/Kaupunkisuunnittelu, Kadut ja puistot	Palvelemme yritysten sijoittumista ja kasvua laadukkaalla tonttitarjonnalla tarjontaa kasvattaen
Kylän Kattaus-liikelaitos	Vahvistamme työantajakuvaa ja tiivistämme yhteistyötä alueen oppilaitosten kanssa.

Vaikuttavuustavoite: 2.3 Innovaatioiden ja T&K-investointien vauhdittaminen yritysten ja korkeakoulujen yhteistyönä	
Palvelualue/vastuutaho	Toiminnallinen tavoite
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/Yritysympäristön kehittäminen	Yritysten osallistuminen korkeakoulujen ja kaupungin yhteiseen innovaatioekosysteemiin vahvistuu

Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/Yritysympäristön kehittäminen	Vetytalouden edistäminen Jyväskylässä
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/Elinkeinopalvelut	Natoon liittyvän yhteistyöverkoston rakentaminen yliopiston ja yritysten kanssa

Vaikuttavuustavoite: 2.4 Kasvava ja saavutettava maakunnan keskuskaupunki	
Palvelualue/vastuutaho	Toiminnallinen tavoite
Konsernihallinto/Strategia ja kehittäminen	Vahvistetaan Jyväskylän asemaa suurena kaupunkina aktiivisella edunvalvontatyöllä
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/Yritysympäristön kehittäminen	Kankaan rakentuminen vetovoimaiseksi kaupunkikeskustan laajennusalueeksi
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/ Visit Jyväskylä Region	Kansallinen edunvalvonta ja uusien ratkaisujen löytäminen kansainvälisen saavutettavuuden parantamiseksi
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/Yritysympäristön kehittäminen	Kaupunkikeskusta kehittyä Vilkas ydinkeskusta -ohjelman mukaisesti
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/Elinkeinopalvelut, International Jyväskylä	Ulkomaalaistaustaisten opiskelijoiden juurtumisen edistäminen Jyväskylään TalentHUB- ja TalentBOOST-yhteistyöllä

Strategiakärki: 3. Liikuntapäikaupunki	
Vaikuttavuustavoite: 3.1 Suomen liikkuvimmat kaupunkilaiset	
Palvelualue/vastuutaho	Toiminnallinen tavoite
Liikuntapalvelut	Poikkihallinnollisen liikkumishankkeen tekeminen
Kaupunkirakennepalvelut/ Kaupunkisuunnittelu	Saavutettavuuden parantaminen VT4:n investointihankkeilla
Kaupunkirakennepalvelut/ Kaupunkisuunnittelu	Vahvistamme kasvua laadukkaalla ja monipuolisella asuntotonttitarjonnalla. Eryteisesti omakotitonttivarannon vahvistaminen.
Kaupunkirakennepalvelut/ Kadut ja puistot	Kankaan alueen vetovoimaisuuden vahvistaminen ja virkistyskäytön edistäminen.
Kaupunkirakennepalvelut/ Kaupunkisuunnittelu	Yleiskaavan uudistaminen

Vaikuttavuustavoite: 3.2 Suomen parhaat olosuhteet liikunnalle	
Palvelualue/vastuutaho	Toiminnallinen tavoite
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/Elinkeinopalvelut, Yritysympäristön kehittäminen	Hippoksen positiivinen kehittyminen jatkuu
Liikuntapalvelut	Liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelman toteutuminen vuoden 2024 suunnitelman mukaisesti.
Liikuntapalvelut	Käyttäjien tyytyväisyys kaupungin liikuntapaikkoihin ja -palveluihin

Vaikuttavuustavoite: 3.3 Pohjoismaiden vetovoimaisin liikunnan sekä hyvinvoinnin osaamiskeskittymä	
Palvelualue/vastuutaho	Toiminnallinen tavoite
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/ Yritysympäristön kehittäminen	Liikunta- ja hyvinvointitoimialojen avainlukujen positiivinen kehitys
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/ Yritysympäristön kehittäminen	LTH-ekosysteemin kansainvälinen yhteistyön vahvistaminen

Vaikuttavuustavoite: 3.4 Kiinnostava hyvinvointimatkailun ja liikuntatapahtumien kaupunki	
Palvelualue/vastuutaho	Toiminnallinen tavoite
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/ Visit Jyväskylä Region Yhteistyö: Visit Finland, JAMK, K- S liitto, Lakeland-kumppanit	Liikunta- ja hyvinvointituotteiden* ja online-matkailu-tuotteiden kehittäminen yhdessä matkailuyritysten kanssa. <i>* sis. luonto-, urheilu- ja saunatuotteet</i>
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/ Visit Jyväskylä Region	Luonto-, liikunta- ja hyvinvointimatkailijoita varten luotujen reittien kehittäminen ja saattaminen digitaalisesti löydettäviksi tuotteiksi.

Strategiakärki: 4. Resurssiviisas kaupunki	
Vaikuttavuustavoite: 4.1 Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä	
Palvelualue/vastuutaho	Toiminnallinen tavoite
Kulttuuripalvelut / kirjasto	Uusi kirjastoauto on myös lasten ja nuorten kulttuuriauto.
Kaupunkirakennepalvelut/ Kaupunkisuunnittelu, Kadut ja puistot	Olemme parantaneet edellytyksiä kysyntää vastaavalle asumiselle ja hiilineutraalille liikkumiselle.

Vaikuttavuustavoite: 4.2 Jyväskylä on hiilineutraali 2030	
Palvelualue/vastuutaho	Toiminnallinen tavoite
Konsernihallinto/Talous- ja omistajaohjaus	Suositaan konsernin varainhankinnassa vihreää rahoitusta (vihreän rahoituksen kriteerien huomioiminen)
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/Yrityspalvelut, Yritysympäristön kehittäminen	Yritysten ja yritysympäristöjen tietoisuus ympäristövaikutuksista lisääntyy
Tilapalvelu-liikelaitos	Luovutaan öljylämmityskohteista joko luopumalla kohteesta tai korvaamalla öljylämmitys kestävämmällä lämmitysmuodolla

Vaikuttavuustavoite: 4.3 Luontoympäristön monimuotoisuuden turvaaminen	
Palvelualue/vastuutaho	Toiminnallinen tavoite
Kaupunkirakennepalvelut/ Rakentaminen ja ympäristö, Kaupunkisuunnittelu, Kadut ja puistot	Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
Kaupunkirakennepalvelut/ Rakentaminen ja ympäristö/ ympäristönsuojelu, Kaupunkisuunnittelu	Luonnonsuojelu-verkosto on ekologisesti laadukas.

Vaikuttavuustavoite: 4.4 Resurssiviisas kulutus ja kiertotalous	
Palvelualue/vastuutaho	Toiminnallinen tavoite
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut/ Visit Jyväskylä Region Yhteistyö: Visit Finland	Matkailualueen yritysten kansainvälisyystason ja vastuullisuustason nostaminen

Liikuntapalvelut	Ulkokenttien ja kuntoratojen valaistuksessa käytettävien, energiatehottomien kaasupurkauslamppujen vaihtaminen ympäristöystävällisempiin led-valaisimiin.
Tilapalvelu-liikelaitos	Toimitilojen vajaakäyttö pienenee
Tilapalvelu-liikelaitos	Kiinteistöjen kokonaisenergian ominaiskulutus pienenee 3 % vuoden 2022 tasosta (lämpö normeerattu)
Tilapalvelu-liikelaitos	Sisäilmasto-ongelmien vuoksi tiloja ei ole poissa käytöstä
Tilapalvelu-liikelaitos	Tilojen tiivistämisen seurauksena vapautuvien omien tilojen ulosvuokraus/myynti
Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ruokapalvelu	Vähennämme tarjoiluhävikkiä.

Liite 2. Konsernin tytäryhteisöjen laskelmat

Kaupunkikonsernin 9 keskeisimmän tytäryhteisön tunnusluvut

Jyväskylän kaupunkikonsernin keskeisimmät 9 tytäryhteisöä

1000 euroa	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
+ Liikevaihto	356 854	377 022	327 924	324 039	400 584	460 074	397 811	391 757
- Henkilöstökulut	-61 804	-62 960	-65 579	-67 472	-71 780	-78 937	-82 779	-84 636
- Palveluostot	-82 479	-84 348	-84 935	-84 571	-93 846	-102 363	-101 168	-101 496
- Poistot	-54 848	-54 506	-53 110	-56 508	-58 005	-59 002	-60 413	-61 407
- Korkokulut	-21 480	-19 897	-18 990	-18 200	-14 250	-13 989	-20 662	-24 572
- Varausten muutokset	0	0	0	0	0	0	0	0
+/- Muut erät	-109 286	-131 608	-87 968	-88 516	-139 567	-142 219	-83 433	-108 670
=Tulos	26 957	23 703	17 342	8 773	23 135	63 564	49 356	10 976
=Rahoitustulos	81 805	78 209	70 452	65 281	81 140	122 566	109 769	72 383
- Verot	-4 330	-2 216	-3 075	-1 434	-5 792	-11 380	-11 311	-1 667
- Osingot	-3 339	-9 389	-6 328	-6 589	-7 000	-2 971	-5 971	-10 657
+ Pääomarahoitukset	28 574	0	0	0	10 112	14 900	1 301	0
- Investoinnit	-93 541	-72 947	-70 116	-56 257	-156 638	-90 760	-66 362	-66 960
- Lainojen lyhennys	-72 419	-142 893	-36 361	-28 950	-81 577	-83 847	-123 490	-31 763
=Rahojusjäämä	-63 250	-149 236	-45 428	-27 950	-159 755	-51 492	-96 064	-38 664
+ Lainojen lisäys	53 864	150 905	26 782	44 013	131 214	57 801	88 259	27 362
=Tpo muutos	-9 386	1 669	-18 646	16 064	-28 541	6 309	-7 805	-11 302
Lainojen muutos	-18 555	8 012	-9 579	15 063	49 637	-26 046	-35 231	-4 401
Henkilöstö lkm	959	987	1 006	1 030	1 071	1 163	1 202	1 196
Liikevaihto/henkilö	372	382	326	315	374	396	331	328
Henk.kust/henkilö	-64	-64	-65	-66	-67	-68	-69	-71
Oma pääoma	256 742	266 320	274 359	276 296	276 691	325 321	356 878	354 113
Lainakanta	761 633	761 968	763 470	778 731	825 837	795 047	759 816	752 114
Omavaraisuus	25,2 %	25,9 %	26,4 %	26,2 %	25,1 %	29,0 %	32,0 %	32,0 %
Sipon tuotto	4,8 %	4,2 %	3,5 %	2,6 %	3,4 %	6,9 %	6,3 %	3,2 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa:	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
Myynti emolle	6 953	6 692	7 582	7 548	7 515	8 967	4 428	4 383
Myynti kons.yhtiöille	13 565	13 375	15 263	16 520	16 372	8 763	9 457	10 017
Avustus emolta	700	700	700	700	700	0	0	0
Osakepääoma emolta	32 784	32 771	32 771	32 771	30 983	30 983	30 949	30 949
SVOP sijoitus emolta	116 094	116 094	116 094	116 094	116 094	116 094	116 094	116 094
Pääomalainat emolta	5 046	5 046	5 046	5 046	5 046	0	0	0
Lainat emolta	152 200	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Takaukset emolta	537 170	464 303	433 430	408 713	257 636	245 620	242 683	247 356
Kassalainat emolle	87 076	72 069	67 427	82 504	128 415	114 981	102 389	67 551
Korot emolle	8 865	8 865	8 865	8 865	6 120	6 120	6 120	9 150
Emoyhtiön voittovarot	66 363	67 274	70 996	68 281	87 785	125 900	155 809	153 460
Osingot emolle	3 064	8 550	5 950	6 300	6 800	2 800	5 800	10 400
Asuintalovaraus	51 809	54 907	59 305	62 351	61 598	64 411	65 939	66 704
Sijoitusvarallisuus	0	10 231	10 742	11 126	25 797	24 577	25 500	26 000
Poistot/sipo	5,4 %	5,3 %	5,1 %	5,4 %	5,3 %	5,3 %	5,4 %	5,6 %
Korot/lainakanta	2,8 %	2,6 %	2,5 %	2,4 %	1,8 %	1,7 %	2,7 %	3,0 %
Korot/liikevaihto	6,0 %	5,3 %	5,8 %	5,6 %	3,6 %	3,0 %	5,2 %	6,3 %

* Jyv Paviljonkisäätiö sr:n luvut mukana TP 2022 saakka

Taulukkotietojen selitteet

Liikevaihto: liikevaihto + liiketoiminnan muut tuotot

Omistusosuus: kaupungin omistusosuus + tytäryhtiöiden omistusosuus

Palveluostot: ulkopuoliset palvelut + tilavuokrat + leasingvuokrat

Korkokulut: yhtiön maksamat korot pankeille ja kaupungille

+/- Muut erät: muut tuotot ja kulut, varausten muutos yms.

Tulos: konsernin tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja

Rahoitustulos: tulos + poistot

Pääomarahoitus: osakepääoman korotus, pääomasijoitus

Investoinnit: bruttoinvestoinnit

Lainojen lyhennys: tilikaudella maksetut lainojen lyhennykset

Rahoitusjäämä: lainanotolla tai kassavaroilla rahoitettava osuus

Lainojen lisäys: rahoitusjäämän kattamiseksi otettujen lainojen lisäys

Tpo muutos: toimintapääoman muutos, joka rahoitetaan esim. kassavaroilla tai joka lisää kassavaroja

Oma pääoma: osakepääoma + rahastot + ylijäämät

Lainakanta: pankkilainat + pääomalainat + lainat kunnilta

Sijoituspääoma: oma pääoma + lainakanta

Omavaraisuus %: oma pääoma / (oma pääoma+lainakanta)

Sijoituspääoman tuotto %: (tulos + korot) / sijoituspääoma

Voittovarot: Emoyhtiössä oleva vapaan oman pääoman määrä, jonka yhtiö voi enintään käyttää osinjonjakoon

Alva-yhtiöt Oy

Alva-yhtiöt Oy (konserni) 100 %

1000 euroa	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
+ Liikevaihto	195 518	216 766	163 380	156 274	224 500	281 593	209 348	195 573
- Henkilöstökulut	-17 322	-16 901	-16 983	-16 781	-18 699	-17 691	-18 074	-18 499
- Palveluostot	-11 958	-14 585	-16 587	-16 868	-20 867	-29 015	-25 217	-23 504
- Poistot	-31 588	-31 925	-28 938	-29 303	-31 458	-35 452	-35 566	-35 848
- Korkokulut	-16 037	-14 720	-14 532	-13 681	-10 559	-8 153	-13 151	-16 121
+/- Muut erät	-102 736	-126 419	-80 647	-80 675	-129 324	-132 868	-74 844	-98 106
=Tulos	15 877	12 216	5 693	-1 034	13 593	58 414	42 496	3 495
=Rahoitustulos	47 465	44 141	34 631	28 269	45 051	93 866	78 062	39 343
- Verot	-2 108	-742	-1 258	-1	-3 880	-10 021	-10 134	-700
- Osingot	-1 600	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000	-2 000	-5 000	-8 000
+ Pääomarahoitus	0	0	0	0	0	0	0	0
- Investoinnit	-28 644	-34 454	-35 614	-25 034	-114 467	-29 845	-34 052	-38 406
- Lainojen lyhennys	-23 770	-113 902	-11 833	-8 807	-5 840	-32 300	-96 260	-12 300
=Rahojusjäämä	-8 657	-108 957	-18 074	-9 573	-83 136	19 700	-67 384	-20 063
+ Lainojen lisäys	13 000	116 000	5 000	20 000	96 900	0	53 200	0
=Tpo muutos	4 343	7 043	-13 074	10 427	13 764	19 700	-14 184	-20 063
Lainojen muutos	-10 770	2 098	-6 833	11 193	91 060	-32 300	-43 060	-12 300
Henkilöstö lkm	254	257	239	240	244	230	230	230
Liikevaihto/henkilö	770	843	684	651	920	1 224	910	850
Henk.kust/henkilö	-68	-66	-71	-70	-77	-77	-79	-80
oma pääoma	127 166	132 638	132 845	126 985	132 698	179 091	206 453	200 249
lainakanta	372 853	368 387	370 573	381 766	472 826	440 526	397 466	385 166
omavaraisuus	25,4 %	26,5 %	26,4 %	25,0 %	21,9 %	28,9 %	34,2 %	34,2 %
sipon tuotto	6,4 %	5,4 %	4,0 %	2,5 %	4,0 %	10,7 %	9,2 %	3,4 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa:	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
myynti emolle								
myynti kons.yhtiöille								
avustus emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
osakepääoma emolta	10 258	10 258	10 258	10 258	10 258	10 258	10 258	10 258
svop sijoitus emolta	116 094	116 094	116 094	116 094	116 094	116 094	116 094	116 094
pääomalainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
lainat emolta	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
takaukset emolta	205 928	134 773	122 743	100 400	0	0	0	0
kassalainat emolle	23 518	19 694	17 393	23 209	63 969	70 837	50 000	25 000
korot emolle	8 865	8 865	8 865	8 865	6 120	6 120	6 120	9 150
emoyhtiön voittovarot	20 747	20 541	20 976	17 487	28 481	67 441	94 803	89 598
osingot emolle	1 600	4 000	4 000	4 000	4 000	2 000	5 000	8 000
poistot/sipo	6,3 %	6,4 %	5,7 %	5,8 %	5,2 %	5,7 %	5,9 %	6,1 %
korot/lainakanta	4,2 %	4,0 %	3,9 %	3,6 %	2,5 %	1,8 %	3,1 %	4,2 %
korot/liikevaihto	8,2 %	6,8 %	8,9 %	8,8 %	4,7 %	2,9 %	6,3 %	8,2 %

Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy

Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy (konserni) 90 %

1000 euroa	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
+ Liikevaihto	57 165	59 226	59 825	61 941	65 496	74 059	79 025	82 500
- Henkilöstökulut	-38 522	-39 827	-41 961	-43 541	-45 399	-53 489	-56 400	-57 800
- Palveluostot	-17 259	-17 877	-17 930	-16 126	-17 410	-21 980	-22 540	-22 900
- Poistot	-503	-634	-953	-1 152	-1 437	-1 837	-1 900	-1 800
- Korkokulut	0	0	526	376	1 172	-1 426	500	500
+/- Muut erät	15	-91	-4	-1	0	-1	0	0
=Tulos	896	797	-497	1 497	2 422	-4 674	-1 315	500
=Rahoitustulos	1 399	1 431	456	2 649	3 859	-2 837	585	2 300
- Verot	0	0	0	0	0	0	0	0
- Osingot	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Pääomarahaus	0	0	0	0	0	0	0	0
- Investoinnit	-1 182	-9 542	-3 558	-2 192	-14 794	-2 946	-1 358	-1 800
- Lainojen lyhennys	0	0	0	0	0	0	0	0
=Rahojusjäämä	217	-8 111	-3 102	457	-10 935	-5 783	-773	500
+ Lainojen lisäys								
=Tpo muutos	217	-8 111	-3 102	457	-10 935	-5 783	-773	500
Lainojen muutos	0	0	0	0	0	0	0	0
Henkilöstö lkm	604	628	656	669	700	807	840	840
Liikevaihto/henkilö	95	94	91	93	94	92	94	98
Henk.kust/henkilö	-64	-63	-64	-65	-65	-66	-67	-69
oma pääoma	30 380	30 598	31 186	32 683	35 090	30 416	29 101	29 601
lainakanta	0	0	0	0	0	0	0	0
omavaraisuus	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
sipon tuotto	2,9 %	2,6 %	-3,3 %	3,4 %	3,6 %	-10,7 %	-6,2 %	0,0 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
myynti emolle	120	100	68	57	100	64	100	100
myynti kons.yhtiöille	370	300	278	256	300	300	300	300
avustus emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
osakepääoma emolta	24	24	24	24	24	24	24	24
pääomalainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
lainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
takaukset emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
kassalainat emolle	22 650	12 042	12 810	17 841	14 537	11 278	10 000	10 000
korot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
emoyhtiön voittovarot	27 143	27 465	26 971	29 168	31 590	26 928	25 613	26 113
osingot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
rahasto	3 221	3 699	4 189	3 489	3 489	3 489	3 489	3 489
sijoitusvarallisuus	0	10 231	10 742	11 126	25 797	24 577	25 500	26 000
poistot/sipo	1,7 %	2,1 %	3,1 %	3,5 %	4,1 %	6,0 %	6,5 %	6,1 %
ennakkovuokrat EF	10 036	9 303	8 572	7 725	0	0	0	0
muutos	-729	-733	-731	-847	-7 725	0	0	0

Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy

Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy (konserni) 100 %

1000 euroa	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
+ Liikevaihto	49 061	48 945	49 559	49 509	49 228	50 574	53 435	56 806
- Henkilöstökulut	-1 669	-1 753	-1 928	-2 004	-2 012	-2 121	-2 303	-2 390
- Palveluostot	-36 006	-35 279	-33 498	-32 921	-36 373	-35 354	-37 154	-38 680
- Poistot	-8 369	-8 913	-9 134	-11 519	-9 677	-9 583	-9 802	-9 461
- Korkokulut	-3 326	-3 176	-2 986	-2 913	-2 940	-2 585	-4 936	-4 848
+/- Muut erät	3 410	3 266	1 934	1 458	3 390	2 297	2 682	774
=Tulos	3 101	3 090	3 947	1 610	1 616	3 228	1 922	2 201
=Rahoitustulos	11 470	12 003	13 081	13 129	11 293	12 811	11 724	11 662
- Verot	0	0	0	0	0	0	0	0
- Osingot	0	0	0	0	0	0	0	-1 200
+ Pääomarahaus	0	0	0	0	0	0	0	0
- Investoinnit	-22 905	-14 139	-14 846	-10 035	-8 120	-24 949	-8 376	-7 050
- Lainojen lyhennys	-18 014	-10 561	-12 402	-8 671	-10 371	-29 222	-14 228	-10 996
=Rahojusjäämä	-29 449	-12 697	-14 167	-5 577	-7 198	-41 360	-10 880	-7 584
+ Lainojen lisäys	16 164	20 405	7 199	9 282	17 337	39 676	15 459	4 662
=Tpo muutos	-13 285	7 708	-6 968	3 705	10 139	-1 684	4 579	-2 922
Lainojen muutos	-1 850	9 844	-5 203	611	6 966	10 454	1 231	-6 334
Henkilöstö lkm	32	32	36	38	37	38	39	40
Liikevaihto/henkilö	1 533	1 530	1 377	1 303	1 330	1 331	1 370	1 420
Henk.kust/henkilö	-52	-55	-54	-53	-54	-56	-59	-60
oma pääoma	42 750	45 224	48 289	49 288	51 054	53 721	55 402	55 985
lainakanta	194 598	204 046	200 198	201 007	207 972	215 906	217 137	207 502
omavaraisuus	18,0 %	18,1 %	19,4 %	19,7 %	19,7 %	19,9 %	20,3 %	21,2 %
sipon tuotto	2,7 %	2,5 %	2,8 %	1,8 %	1,8 %	2,2 %	2,5 %	2,7 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa:	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
myynti emolle (vuokrat emolta)	3 232	3 245	4 200	4 250	4 209	4 200	345	300
myynti kons.yhtiöille	0	0	0	0	0	0	0	0
avustus emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
osakepääoma emolta	1 385	1 385	1 385	1 385	1 385	1 385	1 385	1 385
pääomalainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
lainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
takaukset emolta	158 754	160 196	149 078	145 141	148 012	142 485	129 682	122 910
kassalainat emolle	11 493	17 798	10 953	14 524	22 376	18 225	25 000	19 800
korot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
emoyhtiön voittovarot	-32	-33	-504	-1 966	366	778	1 468	1 468
osingot emolle	0	0	0	0	0	0	0	1 200
asuintalvaraus	51 809	54 907	59 305	62 351	61 598	64 411	65 939	66 704
poistot/sipo	3,5 %	3,6 %	3,7 %	4,6 %	3,7 %	3,6 %	3,6 %	3,6 %
korot/lainakanta	1,7 %	1,6 %	1,5 %	1,5 %	1,4 %	1,2 %	2,3 %	2,4 %
korot/liikevaihto	6,8 %	6,5 %	6,0 %	5,9 %	6,0 %	5,1 %	9,2 %	8,5 %
emoyhtiön tilikauden tulos	0	0	-471	-1 462	2 332	412	690	0

* JVA:n emoyhtiö pyrkii tekemään nollatuloksen asuintalvarauksen avulla.

Asuintalvarauksella JVA varautuu asuntojen tulevaan korjaustarpeeseen asuintalvarauksesta annetun lain mukaisesti.

Jykia Oy (konserni) 84,9 %

1000 euroa	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
+ Liikevaihto	9 789	5 847	6 016	7 022	8 409	7 881	9 493	9 666
- Henkilöstökulut	-702	-576	-576	-573	-609	-593	-607	-598
- Palveluostot	-2 804	-1 346	-1 191	-1 316	-1 408	-1 331	-1 460	-1 589
- Poistot	-3 852	-2 315	-2 491	-2 831	-2 974	-3 091	-4 089	-4 089
- Korkokulut	-765	-469	-410	-388	-438	-509	-491	-488
+/- Muut erät	-2 406	127	-72	-57	80	-465	-334	-120
=Tulos	-740	1 268	1 276	1 858	3 059	1 892	2 512	2 782
=Rahoitustulos	3 112	3 583	3 767	4 689	6 033	4 983	6 601	6 871
- Verot	-718	-319	-285	-480	-659	-538	-502	-556
- Osingot	-589	-4 239	-1 178	-589	0	-471	-471	-707
+ Pääomarahaus	28 574	0	0	0	10 112	600	1 301	0
- Investoinnit	-7 735	-2 422	-7 498	-8 140	-17 884	-18 133	-2 112	-3 462
- Lainojen lyhennys	-14 019	-2 471	-1 871	-2 002	-9 704	-2 232	-3 462	-3 462
=Rahoitusjäämä	8 625	-5 868	-7 065	-6 523	-12 102	-15 791	1 355	-1 316
+ Lainojen lisäys	3 000	0	6 936	5 064	14 477	10 125	0	5 700
=Tpo muutos	11 625	-5 868	-129	-1 459	2 375	-5 666	1 355	4 384
Lainojen muutos	-11 019	-2 471	5 065	3 062	4 773	7 893	-3 462	2 238
Henkilöstö lkm	9	6	6	6	6	6	6	5
Liikevaihto/henkilö	1 088	975	1 003	1 170	1 402	1 314	1 582	1 933
Henk.kust/henkilö	-78	-96	-96	-96	-102	-99	-101	-120
oma pääoma	24 391	21 612	21 556	22 338	24 888	25 771	27 310	28 829
lainakanta	35 251	32 781	37 846	40 908	43 253	51 146	47 684	49 922
omavaraisuus	40,9 %	39,7 %	36,3 %	35,3 %	36,5 %	33,5 %	36,4 %	36,6 %
sipon tuotto	0,0 %	3,2 %	2,8 %	3,6 %	5,1 %	3,1 %	4,0 %	4,2 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
myynti emolle	734	0	0	0	0	0	0	0
myynti kons.yhtiöille	0	0	0	0	0	0	0	0
avustus emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
osakepääoma emolta	12 361	12 361	12 361	12 361	12 361	12 361	12 361	12 361
pääomalainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
lainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
takaukset emolta	34 303	30 656	28 949	27 399	25 848	24 312	22 791	21 270
kassalainat emolle	20 140	10 856	11 644	10 964	11 035	5 692	7 785	6 131
korot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
emoyhtiön voittovarot	6 897	4 083	4 079	5 259	8 046	9 338	10 877	12 396
osingot emolle	500	3 600	1 000	500	0	400	400	600
poistot/sipo	6,5 %	4,3 %	4,2 %	4,5 %	4,4 %	4,0 %	5,5 %	5,2 %
korot/lainakanta	1,9 %	1,4 %	1,2 %	1,0 %	1,0 %	1,1 %	1,0 %	1,1 %
korot/liikevaihto	7,8 %	8,0 %	6,8 %	5,5 %	5,2 %	6,5 %	5,2 %	5,0 %

Mustankorkea Oy

Mustankorkea Oy (konserni) 80,0 %

1000 euroa	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
+ Liikevaihto	18 465	18 466	18 602	20 006	21 068	22 557	22 532	23 137
- Henkilöstökulut	-1 808	-2 131	-2 319	-2 768	-3 211	-3 307	-3 574	-3 285
- Palveluostot	-8 257	-8 785	-8 365	-9 412	-9 465	-9 367	-9 819	-9 676
- Poistot	-930	-1 243	-1 186	-1 324	-2 177	-2 153	-2 247	-2 326
- Korkokulut	-47	-44	-48	-54	-50	-57	-55	-138
+/- Muut erät	-3 094	-3 618	-4 569	-5 337	-5 089	-5 993	-5 192	-5 908
=Tulos	4 329	2 645	2 115	1 111	1 076	1 680	1 645	1 804
=Rahoitustulos	5 259	3 888	3 301	2 435	3 253	3 833	3 892	4 130
- Verot	-764	-671	-502	-199	-32	-47	-362	-386
- Osingot	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-500	-500	-750
+ Pääomarahoitus	0	0	0	0	0	0	0	0
- Investoinnit	-6 282	-3 879	-2 534	-1 239	-217	-2 459	-1 499	-2 082
- Lainojen lyhennys	-379	-379	-379	-391	-779	-821	-912	-912
=Rahoitusjäämä	-3 166	-2 041	-1 114	-394	1 225	6	619	0
+ Lainojen lisäys	0	0	2 000	0	0	0	0	0
=Tpo muutos	-3 166	-2 041	886	-394	1 225	6	619	0
Lainojen muutos	-379	-379	1 621	-391	-779	-821	-912	-912
Henkilöstö lkm	30	35	39	48	55	54	57	52
Liikevaihto/henkilö	616	528	477	417	383	418	395	445
Henk.kust/henkilö	-60	-61	-59	-58	-58	-61	-63	-63
oma pääoma	7 328	8 618	9 475	12 033	11 997	13 083	13 866	14 534
lainakanta	5 121	4 742	6 363	5 972	5 193	5 111	4 199	3 287
omavaraisuus	58,9 %	64,5 %	59,8 %	66,8 %	69,8 %	71,9 %	76,8 %	81,6 %
sipon tuotto	35,2 %	20,1 %	13,7 %	6,5 %	6,6 %	9,5 %	9,4 %	10,9 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
myynti emolle	600	600	600	695	669	845	750	750
myynti kons.yhtiöille	800	900	900	1 552	1 735	1 639	1 750	1 750
avustus emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
osakepääoma emolta	685	673	673	673	673	673	673	673
pääomalainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
lainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
takaukset emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
kassalainat emolle	2 643	1 102	1 455	653	2 834	2 482	2 500	2 250
korot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
emoyhtiön voittovarot	6 487	7 777	8 633	5 975	5 964	6 256	7 039	7 707
osingot emolle	814	800	800	800	800	400	400	600
poistot/sipo	7,5 %	9,3 %	7,5 %	7,4 %	12,7 %	11,8 %	12,4 %	13,1 %
korot/lainakanta	0,9 %	0,9 %	0,9 %	0,9 %	0,9 %	1,1 %	1,2 %	3,3 %
korot/liikevaihto	0,3 %	0,2 %	0,3 %	0,3 %	0,2 %	0,3 %	0,2 %	0,6 %

Jyvä-Parkki Oy

Jyvä-Parkki Oy (konserni) 100 %

1000 euroa	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
+ Liikevaihto	10 235	10 559	10 969	9 233	11 126	10 310	11 000	10 710
- Henkilöstökulut	-734	-745	-777	-739	-798	-611	-714	-943
- Palveluostot	-94	-95	-301	-61	-18	-28	-50	0
- Poistot	-3 927	-3 813	-3 388	-3 279	-2 921	-2 819	-3 151	-3 816
- Korkokulut	-328	-339	-402	-375	-355	-356	-892	-1 875
+/- Muut erät	-3 396	-4 028	-3 662	-3 216	-3 321	-3 643	-4 100	-3 724
=Tulos	1 756	1 539	2 439	1 563	3 713	2 853	2 093	352
=Rahoitustulos	5 683	5 352	5 827	4 842	6 634	5 672	5 244	4 168
- Verot	-300	-286	-549	-315	-783	-642	-420	-100
- Osingot	-150	-150	-150	-1000	0	0	0	0
+ Pääomarahoituis	0	0	0	0	0	0	0	0
- Investoinnit	-13 324	-425	4 123	-656	2 208	-7 654	-17 000	-13 000
- Lainojen lyhennys	-2 334	-2 132	-4 334	-2 966	-5 368	-1 572	-5 572	-1 572
=Rahoitusjäämä	-10 425	2 359	4 917	-95	2 691	-4 196	-17 748	-10 504
+ Lainojen lisäys	2 000	0	0	0	0	4 000	19 600	17 000
=Tpo muutos	-8 425	2 359	4 917	-95	2 691	-196	1 852	6 496
Lainojen muutos	-334	-2 132	-4 334	-2 966	-5 368	2 428	14 028	15 428
Henkilöstö lkm	13	13	13	13	12	11	13	13
Liikevaihto/henkilö	787	812	844	710	927	937	846	824
Henk.kust/henkilö	-56	-57	-60	-57	-67	-56	-55	-73
oma pääoma	8 962	10 047	11 787	12 019	14 977	17 618	19 291	19 543
lainakanta	31 534	28 684	24 865	21 899	16 494	18 959	32 987	48 415
omavaraisuus	22,1 %	25,9 %	32,2 %	35,4 %	47,6 %	48,2 %	36,9 %	28,8 %
sipon tuotto	5,1 %	4,8 %	7,8 %	5,7 %	12,9 %	8,8 %	5,7 %	3,3 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa:	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
myynti emolle	300	300	168	87	78	117	100	100
myynti kons.yhtiöille	400	400	290	300	261	256	350	350
avustus emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
osakepääoma emolta	4 137	4 137	4 137	4 137	4 137	4 137	4 137	4 137
pääomalainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
lainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
takaukset emolta	30 982	28 685	22 242	21 458	16 126	18 592	32 693	48 158
kassalainat emolle	1 581	1 322	6 619	7 272	7 650	2 645	4 000	1 000
korot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
emoyhtiön voittovarot	2 811	3 796	5 761	5 978	9 460	11 987	13 660	13 912
osingot emolle	150	150	150	1 000	0	0	0	0
poistot/sipo	9,7 %	9,8 %	9,2 %	9,7 %	9,3 %	7,7 %	6,0 %	5,6 %
korot/lainakanta	1,0 %	1,1 %	1,5 %	1,6 %	1,8 %	2,0 %	3,4 %	5,3 %
korot/liikevaihto	3,2 %	3,2 %	3,7 %	4,1 %	3,2 %	3,5 %	8,1 %	17,5 %
saadut ennakot	11 966	13 506	11 679	12 725	11 822	9 861	7 791	5 732
ennakoiden muutos	1 644	1 540	-1 827	1 046	-903	-1 961	-2 070	-2 059

Education Facilities Oy

Education Facilities Oy 100 %

1000 euroa	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
+ Liikevaihto	10 478	10 371	10 419	10 430	11 476	3 697	3 826	3 679
- Henkilöstökulut	-42	-37	-34	-50	-47	-39	-36	-38
- Palveluostot	-3 536	-3 418	-3 339	-3 550	-4 388	-1 744	-1 214	-1 475
- Poistot	-3 890	-3 725	-3 752	-3 799	-4 209	-1 441	-1 362	-1 288
- Korkokulut	-612	-598	-589	-646	-594	-390	-819	-763
+/- Muut erät	-660	-445	-336	-217	-82	-111	-108	-103
=Tulos	2 241	2 289	2 369	2 168	2 156	-28	287	12
=Rahoitustulos	6 131	6 014	6 121	5 967	6 365	1 413	1 649	1 300
- Verot	-440	-198	-481	-439	-438	-52	0	0
- Osingot	0	0	0	0	-2 000	0	0	0
+ Pääomarahaus	0	0	0	0	0	0	0	0
- Investoinnit	-624	-2 741	-8 120	-7 879	-992	0	0	0
- Lainojen lyhennys	-7 638	-3 727	-3 743	-3 999	-47 720	-1 087	-1 087	-1 087
=Rahoitusjäämä	-2 571	-652	-6 223	-6 350	-44 785	274	562	213
+ Lainojen lisäys	4 700	0	5 647	9 667	0	0	0	0
=Tpo muutos	2 129	-652	-576	3 317	-44 785	274	562	213
Lainojen muutos	-2 938	-3 727	1 904	5 668	-47 720	-1 087	-1 087	-1 087
Henkilöstö lkm	1	1	1	1	1	1	1	1
Liikevaihto/henkilö	10 478	10 371	10 419	10 430	11 476	3 697	3 826	3 679
Henk.kust/henkilö	-42	-37	-34	-50	-47	-39	-36	-38
oma pääoma	12 371	14 189	15 827	17 556	7 093	6 608	6 895	6 907
lainakanta	75 958	72 231	74 135	79 803	32 083	27 996	26 909	25 822
omavaraisuus	14,0 %	16,4 %	17,6 %	18,0 %	18,1 %	19,1 %	20,4 %	21,1 %
sipon tuotto	3,2 %	3,3 %	3,3 %	2,9 %	7,0 %	1,0 %	3,3 %	2,4 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
myynti emolle	1 347	1 827	1 937	1 899	1 899	3 181	2 490	2 490
myynti kons.yhtiöille	8 144	7 386	7 390	7 634	7 634	0	0	0
avustus emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
osakepääoma emolta	2 932	2 932	2 932	2 932	1 143	1 143	1 143	1 143
pääomalainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
lainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
takaukset emolta	75 958	72 231	74 135	79 803	32 083	27 996	26 909	25 822
kassalainat emolle	3 734	4 795	3 979	6 228	3 585	2 889	2 700	2 700
korot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
emoyhtiön voittovarot	2 533	3 868	5 303	6 603	4 236	3 707	3 994	4 006
osingot emolle	0	0	0	0	2 000	0	0	0
poistot/sipo	4,4 %	4,3 %	4,2 %	3,9 %	10,7 %	4,2 %	4,0 %	3,9 %
korot/lainakanta	0,8 %	0,8 %	0,8 %	0,8 %	1,1 %	1,3 %	3,0 %	2,6 %
korot/liikevaihto	5,8 %	5,8 %	5,7 %	6,2 %	5,2 %	10,5 %	21,4 %	20,7 %
saadut ennakot	10 035	9 303	8 574	7 818	0	0	0	0
ennakoiden muutos	-730	-732	-729	-756	-7 818	0	0	0

Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy

Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy 87 %

1000 euroa	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
+ Liikevaihto	4 382	5 100	7 415	7 867	7 539	7 687	8 260	8 897
- Henkilöstökulut	-976	-960	-971	-985	-972	-1 060	-1 066	-1 049
- Palveluostot	-1 388	-1 680	-2 316	-2 946	-2 670	-2 494	-2 866	-2 824
- Poistot	-763	-1 137	-2 592	-2 482	-2 367	-2 296	-2 299	-2 723
- Korkokulut	-220	-373	-411	-396	-377	-399	-602	-683
+/- Muut erät	-1 035	-950	-1 125	-1 058	-1 153	-1 438	-1 427	-1 618
=Tulos	0	0	0	0	0	0	0	0
=Rahoitustulos	763	1 137	2 592	2 482	2 367	2 296	2 299	2 723
- Verot	0	0	0	0	0	0	0	0
- Osingot	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Pääomarahaus	0	0	0	0	0	0	0	0
- Investoinnit	-12 731	-5 345	-1 919	-1 082	-2 372	-4 774	-1 965	-1 210
- Lainojen lyhennys	-5 433	-4 433	-1 072	-1 470	-1 469	-1 469	-1 969	-1 434
=Rahoitusjäämä	-17 401	-8 641	-399	-70	-1 474	-3 947	-1 635	79
+ Lainojen lisäys	15 000	10 000	0	0	2 500	4 000	0	0
=Tpo muutos	-2 401	1 359	-399	-70	1 026	53	-1 635	79
Lainojen muutos	9 567	5 567	-1 072	-1 470	1 031	2 531	-1 969	-1 434
Henkilöstö lkm	16	15	16	15	16	16	16	15
Liikevaihto/henkilö	274	340	463	524	471	480	516	593
Henk.kust/henkilö	-61	-64	-61	-66	-61	-66	-67	-70
oma pääoma	1 783	1 783	1 783	1 783	1 783	1 783	1 783	1 783
lainakanta	24 316	29 883	28 811	27 341	28 372	30 903	28 934	27 500
omavaraisuus	6,8 %	5,6 %	5,8 %	6,1 %	5,9 %	5,5 %	5,8 %	6,1 %
sipon tuotto	0,8 %	1,2 %	1,3 %	1,4 %	1,3 %	1,2 %	2,0 %	2,3 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
myynti emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
myynti kons.yhtiöille	3 746	4 286	6 309	6 695	6 359	6 485	7 057	7 617
avustus emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
osakepääoma emolta	168	168	168	168	168	168	168	168
pääomalainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
lainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
takaukset emolta	21 718	26 032	25 096	23 809	25 022	27 735	26 108	24 696
kassalainat emolle	572	3 682	1 962	1 366	1 401	486	304	320
korot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
emoyhtiön voittovarot	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
osingot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
rahastot	1 591	1 591	1 591	1 591	1 591	1 591	1 591	1 591
poistot/sipo	2,9 %	3,6 %	8,5 %	8,5 %	7,8 %	7,0 %	7,5 %	9,3 %
korot/lainakanta	1,1 %	1,4 %	1,4 %	1,4 %	1,4 %	1,3 %	2,0 %	2,5 %
korot/liikevaihto	5,0 %	7,3 %	5,5 %	5,0 %	5,0 %	5,2 %	7,3 %	7,7 %

Jyväskylän Jäähalli Oy

Jyväskylän Jäähalli Oy 100,0 %

1000 euroa	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
+ Liikevaihto	729	705	688	699	682	680	864	864
- Henkilöstökulut	-14	-14	-15	-16	-16	-13	-16	-16
- Palveluostot	-536	-561	-581	-641	-630	-716	-848	-848
- Poistot	-207	-55	-8	-34	-76	0	0	0
- Korkokulut	-32	-61	-28	-23	-23	-68	-157	-135
+/- Muut erät	60	-14	-56	15	-4 437	1	157	135
=Tulos	0	0	0	0	-4 500	-116	0	0
=Rahoitustulos	207	55	8	34	-4 424	-116	0	0
- Verot	0	0	0	0	0	0	0	0
- Osingot	0	0	0	0	0	0	0	0
+ Pääomarahoitus	0	0	0	0	0	0	0	0
- Investoinnit	0	0	0	0	0	0	0	0
- Lainojen lyhennys	-165	-4607	-31	0	0	0	0	0
=Rahojusjäämä	42	-4 552	-23	34	-4 424	-116	0	0
+ Lainojen lisäys	0	4500	0	0	0	0	0	0
=Tpo muutos	42	-52	-23	34	-4 424	-116	0	0
Lainojen muutos	-165	-107	-31	0	0	0	0	0
Henkilöstö lkm	0	0	0	0	0	0	0	0
Liikevaihto/henkilö								
Henk.kust/henkilö								
oma pääoma	1 570	1 570	1 570	1 570	-2 930	-3 046	-3 046	-3 046
lainakanta	4 638	4 531	4 500	4 500	4 500	4 500	4 500	4 500
omavaraisuus	25,3 %	25,7 %	25,9 %	25,9 %	-186,6 %	-209,5 %	-209,5 %	-209,5 %
sipon tuotto	0,5 %	1,0 %	0,5 %	0,4 %	-285,1 %	-3,3 %	10,8 %	9,3 %
Suhteet Jyväskylän kaupungin kanssa	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
myynti emolle (vastikkeet)	620	620	609	560	560	560	643	643
myynti kons.yhtiöille (vastikkeet)	105	103	96	83	83	83	0	0
avustus emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
osakepääoma emolta	800	800	800	800	800	800	800	800
pääomalainat emolta	0	0	0	0	0	0	0	0
lainat emolta	2 200	0	0	0	0	0	0	0
takaukset emolta	1 762	4 500	4 500	4 500	4 500	4 500	4 500	4 500
kassalainat emolle	140	150	132	107	193	105	100	100
korot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
emoyhtiön voittovarot	-230	-230	-230	-230	-4 730	-4 846	-4 846	-4 846
osingot emolle	0	0	0	0	0	0	0	0
poistot/sipo	3,3 %	0,9 %	0,1 %	0,6 %	4,8 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
korot/lainakanta	0,7 %	1,3 %	0,6 %	0,5 %	0,5 %	1,5 %	3,5 %	3,0 %
korot/liikevaihto	4,4 %	8,7 %	4,1 %	3,3 %	3,4 %	10,0 %	18,2 %	15,6 %